KUN. DR. K. A. MATULAITIS, MIC.

MEILĖS UGNIS

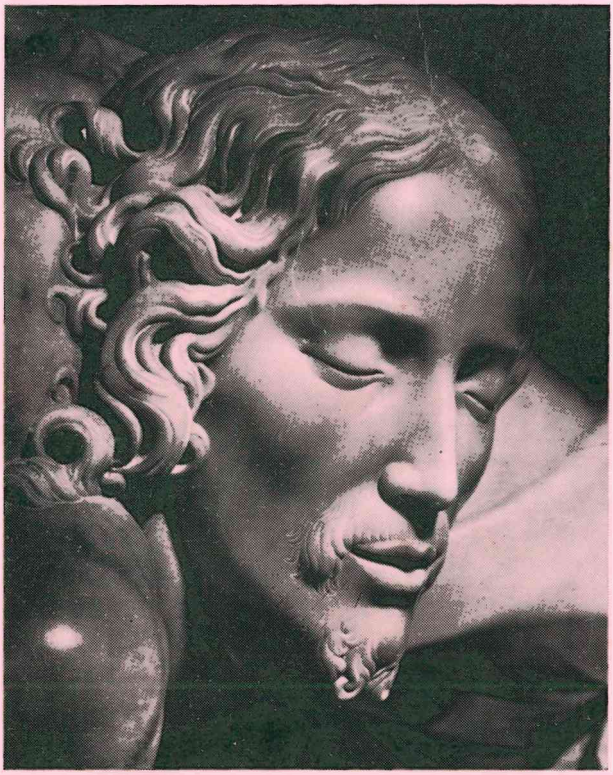

Niekas neturi didesnės meilės, kaip ta, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius (Jono 15, 13)

NIHIL OBSTAT

Sac. J. Sakevičius, MIC.
Sac. V. Bagdanavičius, MIC.

IMPRIMI POTEST

Sac. J. J. Jančius, MIC
Superior provincialis

NIHIL OBSTAT

Sac. Joannes Stankevičius,
Censor deputatus

IMPRIMATUR

Albertus G. Cardinalis Meyer, S.T.D., S.S.L.
Archiepiscopus Chicagiensis

Chicagiae, die 31 maii, 1960 a.

*

Viršelio paveikslas paimtas iš Michelangelo "La Pieta" (mažmena).

Atspausdinta 1,200 egz.

Spausdino „Draugo" spaustuvė
4545 W. 63rd St.
Chicago 29, Ill.

Vienam išmintingajam Dievui tebūnie per Jėzų Kristų išaugštinimas ir garbė per amžių amžius. Amen. (Rom. 16, 27)

TURINYS

I KNYGA

TOBULYBĖ

I Dalis

Vienybės Keliu

Pažinimas tikėjimu 21
Dieviškoji ugnis 24
Laimės būsena 26
Šventumas 29
Tobulėjančios sielos 31
Tobulybės siekimas 33
Tobulųjų Kryžius 36
Šventas uolumas 40
Tobula ir didvyriška dorybė 42
Savęs atsižadėjimas 45
Savęs atsižadėjimo kliūtys 49
Priemonės savęs atsižadėti 52
Dvasios Vadovo dalis 57
Vienybės kelio ilgis 64

II Dalis

Tobulėjančių įžvalga

Veiklioji įžvalga 69
Veikliosios įžvalgos esimas 70
Įžvalgos medžiaga 72
Įžvalgos vyksmas 74
Įžvalgos vaisiai 76
Asmuo įžvalgoje 79
Įžvalgos laipsniai 82
Įžvalgos pratyba 86

III Dalis

Tobulųjų Dorybės

Didvyrių dvasia 91
Tobuloji Dievo meilė 94
Tobulos meilės savybės 98
Tobulos meilės ženklai 100
Tyriausioji meilė 101
Kryžiaus meilė 104
Kryžiaus meilės vaisiai 108
Kryžiaus meilės laipsniai 110
Apaštalavimas 112
Šventasis atsidavimas Dievui 117
Atsidavimo vaisiai 120
Galutinė tobulybė 124

II KNYGA

LAIMĖS KELIAS

I Dalis

Suteiktoji tiesos įžvalga — kontemplacija

I Skyrius

Įžvalgos prigimtis ir priežastys

Įvadas 131
Suteiktoji įžvalga 132
Įžvalgos rūšys 136
Įžvalgos priežastys 139
Prigimtinės galios 141
Šventosios Dvasios dovanos 144
Įžvalgos turinys 148
Įžvalgos tikslai 149
Įžvalgos savybės 151

II Skyrius:

Įžvalgos padariniai

Pažinimas 156
Atsiribojimas 158
Meilės vaisius 159
Aukos vaisius 162
Užtarimo jėga 163
Netobulumai 165
Įžvalgos troškimas 166
Įžvalgos tobulybė 168

III Skyrius:

Pasiruošimas įžvalgai

Ar galima pasiruošti? 172
Pašaukimas 173
Reikia pašalinti kliūtis 176
Augimas dorybėse 179
Artimesnis pasiruošimas 181
Trys patarimai 182
Išorinis mistinis apvalymas 185
Jausmų sausra 187
Kova su piktaja dvasia 190
Jausmų bausmės 194
Dvasinė sausra 196
Meilės žaizda 198
Apsivalymo vaisiai 200
Bandymo eiga ir ilgis 202
Laikysena 204

IV Skyrius:

Vadovo pagelba

Reikia turėti dvasios vadovą 207
Vadovo darbas 209

Atskirti, pažinti 212
Patvirtinti, leisti 213
Palaikyti, padėti 215
Pataisyti 217
Apsaugoti 218

II Dalis

Įžvalgos laipsniai

I Skyrius:

Netobulas laipsnis

Įžvalgos padala 223
Sudėtis 226
Ramybės malda 228
Dvasinis apsvaigimas 230
Dvasinis miegas 232
Suteiktas susitelkimas 234
Pastabos 235

II Skyrius:

Tobulas laipsnis

Šio laipsnio sudėtis 238
Paprastoji vienybė 241
Džiaugsmo vienybė 243
Žavėsio būdai 247
Dvasinės sužieduotuvės 252
Dvasios vadovui nurodymai 256

II Skyrius:

Didžiausioji tobulybė

Pilnoji vienybė su Dievu 259
Dvasinė moterystė 262
Perkeičiamos vienybės vaisiai 264
Patarimai dvasios vadovui 269

III Dalis

Ryškioji įžvalga

I Skyrius:

Mistinės dovanos

Svarstomieji dalykai 275
Regėjimai - vizijos 278
Kūniniai regėjimai 280
Vaizduotės regėjimai 283
Protiniai regėjimai 285
Įvertinimo nuostatai 287

II Skyrius:

Mistinės kalbos

Kalbų padala 289
Klausos žodžiai 290
Vaizduotės kalba 291
Protiniai pokalbiai 294
Dvasios vadovo rūpestis 296

III Skyrius:

Apreiškimai

Apreiškimų padala 298
Apreiškimų svoris 300
Apreiškimų plotis 301
Apreiškimų aiškinimas 303
Patarimai 306

IV Dalis

Dvasių atpažinimas

I Skyrius:

Dvasios įtaka

Šios dalies padala 311
Bendrosios pastabos 312
Dvasia ir jos padala 313

Dvasių veikla 314
Kova ir dvasių maišatis 317
Iliuzija — apgaulinga svajonė 318

II Skyrius:

Dvi sritys 323
Dvasių atpažinimas 324
Veiksmo dalykas 326
Veiksmo tikslas 327
Laikas ir proga 328
Veiklos būdas 329
Padariniai 331
Dvasios gydymo bendrieji nuostatai . . 332
Žvilgsnis į dalyką 332
Pažinti reikia ligonį 333
Vaistai 335
Gydymo eiga 337

III Skyrius

Sunkiai rišami klausimai 339
Pasikeitimai 340
Ypatingumai 341
Didvyriški veiksmai 342
Poaukščių jieškojimai 343
Dvasiniai suraminimai 344
Mistinės dovanos 346

IV Skyrius:

Visuotinas mastas 348
Objektas — medžiaga. 349
Asmuo — subjektas 351
Vaisiai arba padariniai 352
Turinio santrauka 354
Padėka ir Knygos Leidėjai 355

ĮVADAS

"Prašau ne tik už juos, bet ir už tuos, kurie per jų žodį tikės į mane, kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, esi manyje ir aš tavyje, kad ir jie būtų mumyse viena, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs" (Jono 17, 20 - 21).

Kristaus apreikštas tiesas skelbė ir skelbia apaštalai ir jų įpėdiniai iki mūsų laikų, aiškindami tikėjimo paslaptis, kurių didžiausia yra vienas Dievas Triasmenis, Švenčiausioji Trejybė; skelbia Dievo Sūnaus įsikūnijimą, žmonijos atpirkimą, šventų Sakramentų palikimą, kurių tarpe pats brangiausias yra Jėzaus Kūno ir Kraujo Švenčiausiasis Sakramentas; skelbia apie būsimąjį amžinąjį gyvenimą.

Dievo apreikštųjų tiesų šviesoje pamatome, ką reikia tikėti ir kokių darbų laukia iš mūsų Dievas, kad pelnytumėm amžinąją laimę. Tai dorovės sritis. Ji apima visus žmogaus veiksmus, Dievo duotuosius įsakymus, patarimus, Dievo malonę, krikščioniškąsias dorybes: tikėjimą, viltį, meilę, išmintį, teisingumą, stiprybę, susivaldymą su visomis pagelbinėmis dorybėmis, šventosios Dvasios dovanas: išmintį, supratimą, žinojimą, patartį, pamaldumą, tvirtybę, Dievo baimę. Visa tai sudaro mūsų dvasiniam gyvenimui pagrindus, siekiant paties Dievo mums pasiūlyto tikslo, —

amžinosios laimės Dievuje: "eikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę ... ir eis teisieji į amžiną gyvenimą" (Mato 25, 34 - 46).

Mūsų kelias į dangų prasidėjo tą akimirksnį, kai šv. Krikšto vanduo palietė mūsų galvą, kai Dievo pašvenčiamoji malonė padarė mus įsūnytais Dievo vaikais.

Subrendę ir Bažnyčios atstovų pamokyti, susipažinome su Dievo apreiškimu, su tikėjimo tiesomis, su Dievo įsakymais, Bažnyčios nuostatais ir šventais Sakramentais, malonių šaltiniais. Jų dėka stiprėjo ir augo dvasinis mūsų gyvenimas. Tikrai, laimingas yra žmogus, kurs niekad nenustojo pašvenčiamos Dievo malonės, — jis tvirtu žingsniu eina į dangų. Laimingas yra ir tas nusidėjėlis, kuris susiprato atgailojo savo sunkias kaltes ir apsivalė nuo jų Atgailos Sakramentu, — jis yra atgavęs pašvenčiamąją Dievo malonę, ir jei daugiau nenusikals, ir jo laukia danguje amžinoji laimė.

Kaip išvengti nuodėmių, sustiprėti dieviškose dorybėse, pasiekti jų viršūnę, moko mus dorybių mokslas. Kas turi daug ir didelių dorybių, tas tobulas ir šventas.

Dvasinis žmogaus gyvenimas privalo vystytis, augti, stiprėti, panašiai kaip auga žmogaus kūnas ir stiprėja jo jėgos. Graudu yra sutikti kūnu netobulą žmogų, neūžaugą, kuprelį, neregį, kurtinį ar nebylį. Jų žmogiškoji prigimtis labai ribota, siaura, sužalota. Bet yra ir dvasios gyvenime neūžaugų, kuprelių, kurtinių, nebylių ir aklų. Jie pasitenkina jaunystėje, besiruošiant pir-

majai šv. Komunijai, įgytomis tikėjimo žiniomis ir vaikiškai lėkštu tikėjimu. Savo elgesiu žaidžia jie su amžina pražūtimi, vaikščiodami sunkių nuodėmių briaunomis; pilni netobulybių ir tyčiomis daromų atleistinųjų nuodėmių, nesistengia jų vengti, nuolat didelio nusikaltimo pavojuje. Tokie nei kiek nesijaudina, kad savo kalbomis, darbais ar poelgiais piktina jautrias sielas. Jie nesiekia asmeninės tobulybės, nei krikščioniškai suprasto gyvenimo šventumo, nei dangaus. Dvasinė sritis pasilieka jiems miglota, neaiški, o kadangi ji skatina mesti bloguosius potraukius bei ydas, susirūpinti sielos švara, Dievo meile ir amžinybe, jie, save pateisindami, pajuokia pamaldžiuosius, žemina ir, jei gali, juos persekioja. Ir tų dvasinių neūžaugų, kuprelių giminė nėra siaura ar negausi.

Bet pasaulyje gyvena ir taurios, kilnios šventos sielos, kurios yra visiškai atsidavusios Dievui; jos vykdo kasdien Dievo valią tobulai. Jos jungiasi su Dievu meilėje, ir norėtų toje meilėje augti iki begalybės. Kai kurios jų nėra apdovanotos gausiais išorės turtais, kitos daug kenčia kūno ligų, bet visa savo siela jos myli Dievą, myli labiau už visa. Nestebėtina tad, kad Dievas pasirenka šias sielas pasauliui ir žmonių bendruomenei atnaujinti. Dievas leidžia joms pažinti Kūrėją nauja patirtimi, padaro jas savo visagalybės įrankiais, duodamas žmogui nepaprastos proto šviesos, neišsemiamo dvasiai džiaugsmo, o kai kada gausiomis dovanomis apdovanoja šventas sielas taip, kad dar begyvendamas žemėje jaučiasi it pradėjęs gyventi danguje. Jos savo pa-

tirtimi suprato Viešpaties žodžio tiesą: „Ragaukite ir matykite, kaip geras yra Viešpats, palaimintas žmogus, kurs bėga glaustis prie jo" (Ps. 33, 9).

Galimai glaudesnės vienybės su Dievu pasiekęs žmogus, paskęsta patiriamoje laimėje, jo protas ir valia susižavi, įeina į Viešpaties džiaugsmą, į Dievo paslaptis ir Dievo tiesas. Tokio žmogaus valia atitinka Dievo valią, jis nori vien to, ko Dievas nori. Ir Dievas šitiems žmonėms teikia, paprastai, gausias dovanas, o kai kuriems net privačius apsireiškimus. Dievo vienybėje būdami ir Dievo meilėje skendėdami tobuli žmonės pajunta savo sieloje šventosios Dvasios dovanų gausumą bei jų vaisius: meilę, džiaugsmą, ramybę, kantrumą, maloningumą, gerumą, romumą, meilumą, ištikimybę, kuklumą, susivaldymą, skaistybę (Žr. Gal. 5.22).

Šią dvasios sritį geriau pažinti, jos apraiškoms tirti verta nesigailėti nei darbo, nei laiko. Pažinę, kuri yra žmogaus ir kuri Dievo dalis visame tame, pažinę Dievo dovanas, mokėkime tinkamai įvertinti, pasiryždami gerai paruošti savo sielą, kad, visiškai atsiduodami Dievui ir galimai glaudžiau su Juo susivieniję, teiktumėm Dievui didesnę garbę, o sau užtikrintume amžiną pilnos laimės gyvenimą.

Tai yra kelias į laimę, į dangų. Jį pasiekia vien tobulos sielos. Ir mes, norėdami dangaus, privalome norėti dvasios tobulybės. To laimės kelio privalome laikytis begyvendami čia žemėje. Jo laikėsi tūkstančiai kanonizuotų šventųjų ir nesu-

skaitomos minios teisingųjų, kurie nebuvo Bažnyčios kanonizuoti, bet yra danguje. Kai kurie didieji šventieji paliko vertingų žinių, kaip jie ėjo ir siekė šventumo, kaip iš savo gyvenimo padarė kelią į laimę. Tarp jų yra šv. Tomas Akvinietis (mir. 1274), šv. Teresė Avilietė (m. 1556), šv. Jonas nuo Kryžiaus (m. 1605) ir daug kitų šventųjų. Pasistenkime pažinti tą laimės kelią iš stambiųjų Bažnyčios mokytojų, gyvenusių tiek senesniais, tiek naujausiais amžiais, k. a. arkiv. P. Antonii a Spiritu Sancto iš jo veikalo „Directorium mysticum", Paris 1904, Prof. kun. R. Garrigau-Lagrange, O.P. "Christian Perfection" London 1946, prof. Ad. Tanquerey "Compedio di Teologia Ascetica e Mistica" Roma 1930, šv. Teresės: "The Interior Castle, IV ed. London, 1930, The Life of St. Teresa of Jesus Ved. London 1932, "The Way of Perfection" tos pat šv. Teresės, IV ed. London 1935 m., The Complete Works of St. John of the Cross, 1935 m. Westminster, Md. 1953. Medžiagos svarstymo eiga yra paimta iš kun. Pranciškaus Naval veikalo: "Theologiae Asceticae et Mysticae cursus" Torino 1925.

Daug yra pasaulyje taurių, šventų sielų, einančių laimės keliu. Nelengva joms vadovauti, nelengva ir joms surasti sau tinkamus dvasios vadovus, dvasinio gyvenimo žinovus, išspręsti dvasiniame gyvenime kylančias abejones ir susidariusius sunkumus. Šioms taurioms sieloms ir jų vadovams noriu patarnauti savo "Meilės Ugnimi". Manau, veikalas bus naudingas kiekvienam, kuris nuoširdžiai siekia tobulybės, kuris rimtai galvoja apie savo išganymą.

Pastebėta, kad sunkiais visuomenės suirimo metais, plečiantis neteisybei, kerštui ir visokiam blogiui, pažadina Dievas dosnias sielas, kurios savo doro gyvenimo pavyzdžiu, svariu meilės žodžiu gydo žmonių dvasios žaizdas ir pasiekia asmeninio šventumo. Tokių dosnių sielų atsiranda kas kart daugiau. Joms ir visiems Dievą mylintiems yra skiriama ši knyga. Jų visų tik viena prašau — artimai bendrauti su Dievu maldoje, atminkite joje ir šios knygos autorių.

Kun. K. A. Matulaitis, MIC.

I KNYGA

TOBULYBĖ

I Dalis

VIENYBĖS KELIU

1. Pažinimas tikėjimu

Visa, kas atitinka pilnai savo paskirčiai, tikslui, yra tobula ir visa, kas daikto ar asmens tikslui kliudo, yra netobula.

Žmogaus paskirtis ir jo tikslas yra pažinti kiek galima geriau Viešpatį Dievą, tobulai įvykdyti Jo valią, ištikimai ir be nusikaltimų tarnaujant visatos Kūrėjui pamilti Jį visa savo dvasia ir kūno jėga. Už visa tai gausime amžinosios laimės ir nesibaigiančios garbės gyvenimą, amžinąjį karaliavimą kartu su Dievu.

Amžinosios laimės gyvenimas prasideda žemėje, kiek galima geriau tikėjimu pažįstant Viešpatį Dievą ir galimai artimiau susivienijant su Juo ugningoje meilėje. Pats Viešpats Jėzus yra pasakęs: "tai yra amžinasis gyvenimas: kad jie pažintų tave, vienatinį tikrąjį Dievą, ir kurį tu siuntei, Jėzų Kristų" (Jono 17, 3). Tą Viešpaties žodį aiškindamas šv. Jonas rašo: "Mylimiausieji, dabar mes esame Dievo vaikai; bet dar nepasireiškė, kas būsime. Mes žinome, jog, kada pasireikš, būsime į jį panašūs, nes mes matysime, kaip jis yra" (1 Jono 3, 2). "Dabar mes matome atspindyje lyg mįslę, tuomet gi veidu į veidą. Dabar aš pažįstu dalimi, tuomet pažinsiu, kaip ir esu pažintas", aiškina šv. Povilas (1 Kor. 13, 12).

Kiek galint žmogui žemėje pilnesnis Dievo pažinimas nepaprastai ištobulina žmogaus protą

ir visą jo asmenį. Kas suprato Dievo amžinumą, Jo visagalybę, Jo begalinę išmintį, neišsakomą grožį ir Jo žavinčią meilę visiems kūriniams, o ypatingai žmogui, tas savaime Jį myli, garbina, Juo džiaugiasi ir jaučiasi laimingas, galėdamas patarnauti visatos Kūrėjui.

Bet mūsų pažinimas Dievo čia žemėje negali būti pilnas, tobulas, nes naudojamės vien žemės sąvokomis ir žmogiškais žodžiais, kurie išako vien žmogaus patirties bei galvojimo vaisius; kitaip sakant, pažįstame Dievą žemėje tik žmogišku būdu.

Kad galėtume pažinti Dievą dievišku būdu, mums reikia dieviško pažinimo galios, panašiai, kai norime pažinti dausų žvaigždes, naudojame mūsų akies vyzdį sustiprinančius įtaisus, teleskopus. Toji dieviškojo pažinimo galia yra pati dieviškoji prigimtis. Mes ją gavome su pašvenčiamąja Dievo malone pirma kartą šv. Krikšto sakramente, o paskui, jei žmogus būtų buvęs jos nustojęs sunkiu nusikaltimu Dievui, atgailos sakramentu. Pašvenčiamoji malonė įjungia žmogaus asmenį į dieviškąjį gyvenimą, sudievina žmogaus sielą ir žmogaus galias. Ji yra būtinoji sąlyga, siekiant dvasios tobulybės. Be pašvenčiamosios Dievo malonės negalėtume pasiekti nei dvasinės tobulybės, nei Dievo pažinimo. Pašvenčiamąja Dievo malone, nauju dievišku gyvenimu sudievintas žmogaus protas vadinasi tikėjimu, dauguje gi betarpis Dievo pažinimas vyksta matymu, regėjimu, vizija.

Sudievintas žmogaus protas turi naują pažinimo galią, yra įžvalgus dieviškiems dalykams,

arčiau supranta Dievo mintį, greičiau susivokia dieviškose paslaptyse. Todėl tokio asmens tikėjimas yra šviesesnis, protingesnis, nuoseklesnis, gilesnis ir jis pasidaro pas jį nenugalimas. Teisusis žmogus juo grindžia savo žemės gyvenimą. Kadangi pašvenčiamosios malonės buitis gali stiprėti ir tobulėti, su ja stiprėja ir tobulėja visas žmogaus gyvenimas: tobulėja Dievo pažinimas, tyrasis tikėjimas Dievo apreikštoms tiesoms.

Šventieji dauguje, kaip moko mus Bažnyčia, regi Dievą, Švč. Trejybę, Dievo esmę įžvalgiai ir betarpiai, mato aiškiai ir tobulai Dievą, visos amžinosios laimės šaltinį. Šventosios sielos yra kupinos Dievo meilės, garbės, niekad nesibaigiančio laimės gyvenimo; jos su nuostaba žvelgia į Dievo išmintį, kaip ji reiškiasi kūriniuose ir žmonėse ir dega palaimintąja Dievo meile amžių amžiais. Šventieji danguje tobulai pažįsta Dievą, patys yra tobuli ir turi tobulą amžinosios laimės gyvenimą. Juose įvyko Kristaus įsakymas visoje pilnumoje: "būkite, tat, tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas" (Mato 5, 48).

Tai žinant, pasidaro aiškesnis mums V. Jėzaus pasakymas: "Kas tiki į Sūnų, tas turi amžinąjį gyvenimą, o kas netiki Sūnui, tas nematys gyvenimo, ant jojo pasilieka Dievo rūstybė" (Jono 3, 36). "Kas tikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas; o kas netikės, bus pasmerktas" (Morkaus 16, 16). "Be tikėjimo negalima patikti Dievui; nes tam, kurs artinasi į Dievą, reikia tikėti, kad jis yra ir kad jo ieškantiems jis yra atlygintojas", sako šv. Povilas (Žyd. 11, 6).

2. Dieviškoji ugnis

Kaip žemiškoji ugnis įkaitina, uždega ir į save paverčia sutiktą medžiagą, taip dvasios ugnis — meilė, išėjusi iš Dievo, įkaitina ir sudievina žmogaus dvasią. Išganytojas yra pasakęs: "aš atėjau ugnies siųsti į žemę ir kogi norėčiau, jei ne kad kūrentųsi?" (Luko 12, 49).

Dieviškosios meilės ugnis tuo galingiau pasireiškia žmogaus sieloje, juo ji artimiau sujungia žmogų su Dievu. Ji perima, pakeičia, sudievina žmogaus gyvenimą, visus jo darbus, visus jo troškimus. Nauju būdu gyvena siela Dievuje, o Dievas joje. Ji pradeda gyventi amžinosios laimės gyvenimą bebūdama žemėje, karštai mylėdama Dievą. Toji gi meilė ne vien yra visų pasiekiama, bet paties Dievo įsakyta. Ji sudaro svarbiausiąjį Dievo įsakymą: "mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi. Tai didžiausias ir pirmasis įsakymas. Antrasis gi į jį panašus: mylėsi savo artimą, kaip save. Šitiedviem įsakymais remiasi visas įstatymas ir pranašai" (Mato 22, 37 - 40).

Kiekvienas žmogus, tikėjimu pažinęs Dievo apreiškimą, privalo mylėti Jį labiau negu visus Jo kūrinius, visas Jo dovanas. Meilei nereikia didelio mokslo, stiprios sveikatos, žemės turtų ar žmonių garbės. Dėkinga siela nuoširdžiai garbina Dievą, savo Kūrėją, žvalia mintimi ir palankia širdimi Jame pasilikdama, sielojasi ir stengiasi atsiteisti už visus nedėkingus, nusikalstančius žmones, nori, kad Dievo pažinimas, Jo šventa va-

lia įvyktų kiekvienoje sieloje, visame pasaulyje, kaip ji yra įvykus danguje.

Ligoniai, beturčiai, pasaulio nuskriaustieji, apleistieji, atrodo, greičiau ir giliau gali pažinti bei mylėti Dievą. "Aš garbinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų ir gudriųjų ir tai apreiškei mažutėliams" (Mato 11, 25).

Savęs jieškantieji žmonės, savo kūno malonumams ir smagumams atsidėjusieji nepriima dieviškosios meilės ugnies, nes jų troškimai ir visa galvosena šliaužia žeme, nepakyla į viso gėrio ir malonių davėją, Dievą. O tie, kurie tą meilės ugnį priima, jos dėka visai pasikeičia: jų sieloje nyksta netobulumai, stengiasi būti tobuli, sueiti į artimesnę vienybę su Dievu, savo sieloje nori išugdyti stambių dorybių, pasiekti šventumo žemėje, kad tuo užsitikrintų amžinos laimės gyvenimą danguje. Žmogus, šventai gyvendamas žemėje, Dievo malonės padedamas ir joje augdamas, jau yra pradėjęs amžinosios laimės gyvenimą, nes turi visas būtinąsias sąlygas tam gyvenimui. Nesistebim, kad ąžuolo gilėje nematome būsimo ąžuolo nei viso ąžuolyno; bet gilė turi visa, kad, palankioms sąlygoms veikiant, ji sudygtų medžiu ir pasidarytų stipriu ąžuolu. Juk ir kūdikis, turėdamas protingą sielą, patogioms sąlygoms veikiant, išaugs į protingą žmogų.

Žmogaus siela, atgimusi iš vandens ir Šventosios Dvasios, gavusi pašvenčiamąją Dievo malonę, Dievo vaikystės teises, yra pradėjusi dievišką antprigimtinį garbės gyvenimą. Tik reikia palankių sąlygų, kad tas gyvenimas nesunyktų,

nežūtų, bet, vietoj neaiškaus dieviškųjų tiesų supratimo ir į Dievo pažadus atremtos antprigimtinės vilties, išauštų laimingos amžinybės rytas. Tada sielai atsivers neišsakomos laimės akiračiai: "ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas parengė tiems, kurie jį myli" (1 Kor. 2, 9).

3. Laimės būsena

Žmogus yra linkęs tirti visas paslaptis, neišskiriant ir būsimosios laimės danguje. Deja, kaip beaiškintume, amžinosios laimės esmės išsakyti žmogiškais žodžiais ir žemėje turimomis sąvokomis išreikšti nepajėgsime. Savo proto dabartinę jėgą žinome, bet nežinome jo pajėgumo, kai jis danguje gaus palaimintąjį regėjimą, dieviškosios esmės tiesioginį ir įžvalgų matymą, kitaip vadinamą garbės šviesą.

Danguje pažinsime Dievą ne vien iš Jo tobulybių atspindžio kūrinijoje ar nuostabiame dieviškos galios pasireiškime tyrųjų dvasių pasaulyje, bet regėsime Dievą veidas į veidą, be tarpininkų, aiškiau suprasdami Jį negu čia žemėje žmogų, su kuriuo kalbamės. Iš esmės Dievas, būdamas grynoji Dvasia, bus glaudžiai artimas mūsų protui Jo paties apšviestam, sustiprintam, kad mūsų žmogiškoji prigimtis galėtų pakelti visą nuostabią Jo garbės šviesą.

Tarp mūsų sielos danguje ir Dievo nebus net tarpinės idėjos, atsijos, nes sukurtoji atsija negali atstoti tobuliausios buities, buities tyros, ne-

sukurtos, begaliniai tobulos, visada esančios visos gyvybės ir gyvenimo šviesos, visos tiesos šaltinio. Įžvalgiai stebėdami Dievo tiesą, nepajėgsime išsakyti pažintos tiesos net vidaus žodžiu. Įžvalga — kontempliacija, būdama tobulesnė už bet kokią sudarytąją atsiją, idėją, apgobs mus Dievuje, sužavėdama mūsų sielą amžinai. Tada pažinsime Dievą palaimintųjų regėjimu. Visatos įvairiopos buities priežastį įžvalgiai ir betarpiai pažindami, matysime ir suprasime daugiau, negu gali mums pasakyti tyriausieji mokslai. Dievuje matysime visas Dievo tobulybes kartu. Suprasime dabar mūsų neįspėjamas mįsles ir paslaptis ir kaip švelniausias Dievo gailestingumas derinasi su nepalaužiamu Dievo teisingumu, abudu kildami iš duosnios ir neišsakytai šventos augščiausiojo Gėrio meilės. O amžinasis Gėris, norėdamas galimai tobuliau ir pilniau atsiduoti savo kūriniams ir turėdamas neginčijamos teisės į visų kūrinių meilę, matysime, kaip nuostabiai sujungia Dievas teisingumą su savo gailestingumu visuose savo darbuose. Įžvalgiai matysime Dievuje, kaip amžinoji Dievo meilė yra tobuliausiai vieninga su Jo išmintimi ir kaip Dievo išmintis pasireiškia meile; kaip išmintis su meile yra viena su amžinuoju Gėriu, kaip dieviškoji išmintis yra tas pat, kas ir pirmosios žinomos tiesos, ir kaip visos dieviškosios tobulybės vieningai derinasi su esme To, Kurs yra.

Įžvalgiai matysime Dievo gyvenimą, koks jis yra pačiam Dievuje, visiškai tyrą ir šventą; kaip Dievas savo kūryboje yra įvairus; kaip vienas Dievas yra savyje trimis asmenimis.

Mes esame Dievo kūriniai ir turime kūrinio protą. Kai norime ką nors žemėje pažinti, suprasti, mūsų protas pasigauna mintį, kuri yra pažinti daikto vaizdas. Mūsų mintis, išreikšdama ir daikto išvaizdą, ir jo esmę, yra daug tobulesnis vaizdas negu daikto atspindys veidrodyje. Bet toji mūsų mintis yra daug netobulesnė už mūsų protą, nes mes, mūsų protas turi savimonę, o mūsų mintis tos savimonės neturi, pati pasilikdama mūsų prote. Bet Dievo protas tiesioginiai pažįsta save patį ir visą kūriniją savyje. Tas Dievo pažinimas pasireiškia Mintimi, kuri yra tobuliausias Dievo atvaizdas, ji nieku nesiskiria nuo paties Dievo: nei dieviškąja prigimtimi, nei kitomis tobulybėmis, kurių tarpe yra dieviškoji savimonė, t. y. paties savęs ir savo buities pažinimas. Dieviškoji Mintis, turėdama savimonę, yra asmuo. Tas dieviško proto žodis — mintis, kildama iš Dievo ir turėdama Jo prigimtį, yra Dievo Sūnus. Tėvas ir Sūnus pažįsta vienas kitą, žavisi vienas kitu ir mylisi dieviškąja meile, o toji Meilė yra tiek tobula, kad turi savimonę ir yra trečiasis asmuo Dievuje, būtent šventoji Dvasia.

Kai įžvalgiai ir betarpiai matysime švenčiausiąją Trejybę ir visą dieviškąjį gyvenimą, neišsakomam žavėsyje paskęs mūsų siela, stebėdama šventosios Dvasios veikimą pasaulyje, Kristaus nuopelnų gausybę, dangiškojo Tėvo meilingąją Apvaizdą. Kiek žavėsio, džiaugsmo ir meilės Dievui patirs danguje mūsų siela, negalime išsakyti. Jeigu žemėje mus sužavi dieviškųjų tobulybių atspindys, vaizdas, spalvų, kvapų darna ar balsų sutartinė, jei mus žavi saulės laida ar vandenyno

neužmatomi plotai, mėlynasis dangus — dausos, mielosios gėlės, tai ką pajusime, kaip būsime sužavėti danguje milionais šventų sielų gyvenimu, visų angelų garbe! Ir visa tai yra vien Dievo tobulybės atvaizdas. Patį Dievą betarpiai ir įžvalgiai pažindami, turėsime daugiau meilės ir žavėsio, negu iš visos Dievo kūrinijos. Mūsų siela bus kupina dieviškos laimės, mylėdama Dievą be kliūčių, visa savo buities esme, kiek tik galės pakelti mūsų žmoniškoji prigimtis. Ir tai pasiliks visada, amžinai, be pabaigos, nes niekas danguje negalės mus atskirti nuo Dievo meilės ir nuo mūsų laimės. "Džiaukitės ir linksminkitės, nes jūsų užmokestis gausus danguje" (Mato 5, 12). "Ir kiekvienas, kurs palieka namus, ar brolius, ar seseris, ar tėvą ar motiną, ar moterį, ar vaikus, ar dirvas dėl mano vardo, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą" (Mato 19, 29).

4. Šventumas

Visi, kurie yra pasiekę dangų, kurie gyvena amžinuoju laimės gyvenimu, yra Dievo šventieji. Juose tobulai įvyko Dievo valia: "nes ta yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi" (1 Tasal. 4, 3), ir Viešpaties Jėzaus maldos prašymai: "Pašventink juos tiesoje. Tavo žodis tiesa... Už juos aš pasišvenčiu pats save, kad ir jie būtų pašventinti tiesoje..., kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, esi manyje ir aš tavyje, kad ir jie būtų mumyse viena, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs. Garbę, kuria man davei, aš daviau jiems.

kad jie būtų viena, kaip ir mes esame viena. Aš juose, ir tu manyje, kad jie būtų tobuloje vienybėje, kad pasaulis pažintų, jog tu esi mane siuntęs ir mylėjai juos taip, kaip ir mane mylėjai. Tėve, aš noriu, kad ten, kur aš esu, būtų su manim ir tie, kuriuos tu man davei, kad jie matytų mano garbę, kurią tu man suteikei, nes tu mane mylėjai pirm pasaulio įkūrimo. ...Aš padariau jiems tavo vardą žinomą ir duosiu jį pažinti, kad meilė, kuria tu mane mylėjai, būtų juose ir aš juose" (Jono 17, 17 - 26).

Visi norime tokios laimės, kuri pilnai pasotintų visus kilniausius mūsų siekius ir troškimus, niekad nesibaigiančios, amžinos laimės. Tą laimę pasiekė ir ją turi šventieji danguje. Per šventėjimą, tobulėjimą yra tikriausias kelias į laimę. Todėl ir reikia norėti ir siekti šventumo, kuris yra kiekvieno žmogaus pats didžiausias ir kilniausis asmeninis tikslas pasaulyje. Mūsų laiko žmonėms ir visam krikščioniškam gyvenimui reikia daug ir didelių šventųjų, kad jie savo gyvenimo pavyzdžio šviesa, mokslo žodžiu, dorybių grožiu uždegtų tautas Dievo meilės gaisru ir priartintų visiems išganymą. O savo išganymo, asmeninės tobulybės ir šventumo privalome siekti visa širdimi, "nes ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai kęstų nuostolį?" (Mato 16, 26). Ir Dievo garbė, ir asmeninė nauda skatina mus apsispręsti, atsinaujinti dvasia ir, Dievui padedant, pasidaryti šventais.

Dievo šventieji tokiais pasidarė begyvendami žemėje. Jų gyvenimas, bent kai kurių, yra labai panašus mūsų gyvenimui. Bet jie, supratę gy-

venimo vyriausiąjį tikslą, ėmėsi tinkamų priemonių, kad išsivaduotų iš visų savo klaidų, ydų, nukrypimų, kad išsilaisvintų iš savo nuodėmių Dievo tiesai ir Jo meilei. Galybių Dievas, priimdamas jų laisvos valios auką, gausia palaima ir malone padėjo jiems augti dorybėmis ir pasidaryti šventais. Bet Dievas yra geras ir dosnus kiekvienai sielai, nes kiekvienas žmogus yra Dievo Sūnaus gyvybės auka atpirktas; dosniai sielai Jis padeda pasiekti nuostabių tobulybės viršūnių, jei tik ji kartu veikia su Dievo malone, anot Apaštalo: "aš visa galiu tame, kurs stiprina mane" (Pilyp. 4, 13).

5. Tobulėjančios sielos

Kas stovi arti šviesos, tas yra apšviečiamas, kas prisiartina prie ugnies, būna sušildomas. Tai išorės kūninė sritis. Bet panašiai yra ir su žmogaus dvasios gyvenimu. Kas pasistengia įsigilinti ir gerai suprasti Dievo išminties pateiktas Jėzaus Kristaus lūpomis tiesas, tas pasidaro pilnas dieviškosios išminties. Kas įsijaučia į amžiną, begalinę Dievo meilę, tas sukuria savo sieloje galingą Dievo meilės ugnį. Toji ugnis, dieviškuoju uolumu vadinama, neabejojami įtikina mus susirūpinti mūsų išganymu ir uždega širdį galingu noru išganyti, kiek tai galima, visus žmones; visiems padėti, kad jie pažintų Dievą, Jį pamiltų, kad savo amžinąją laimę atsiektų. Dievo meilės ugnis pasaldina ir palengvina visų misijonierių darbus bei vargus, kankinių kančias, pasiimtą laisva va-

lia įžadų naštą padaro lengva, padeda Dievo vynuogyno darbininkams nuveikti didelius visuomenininius darbus. Šios sielos stengiasi visame ir visur įvykdyti Dievo valią. Jos yra tikros, kad Dievas nori visų žmonių laimės, visų išganymo ir kad Jis yra nurodęs visiems išganymo kelią. Dievas kalba į juos jų sąžinės balsu, prigimties įstatymais, savo dešimtimi įsakymų.

Pamaldesnieji žmonės siekia tobulybės; jie stengiasi įgyvendinti visus Dievo patarimus, tuo geriau paruošdami savo sielą Dievo malonėms priimti. O Dievas teikia gausiai savo paramos, kad jie pasiliktų Jam ištikimi, kad ištikimai ir gerai eitų savo luomo pareigas. Tai yra jų kelias į dangų, į amžinąją laimę. Pastoviai pasilikdami pašventčiamoje Dievo malonėje ir joje augdami, surenka labai daug nuopelnų amžinam gyvenimui ir patys tobulėja. Viešpaties Jėzaus paliktieji Bažnyčiai šventieji Sakramentai šventai jų priimami, ir jie arčiau sujungia jų sielą su Dievu.

Bet kodėl kiti jų amžiaus ir luomo žmonės to neatsiekia?

1. Dvasinės tobulybės ir šventumo siekiantieji žmonės gerai ir ištikimai eina savo luomo pareigas; jų pašaukimo darbai pasižymi tobulumu. Net smulkiausieji jų darbai, stropiai ir tiksliai padaryti, kad iš to būtų didesnė Dievo garbė, žmonėms nauda, jų rankose pasidaro dideli bei nuopelningi.

2. Tas pačias pareigas ir darbus šventieji stengiasi kasdien geriau ir tobuliau atlikti.

3. Tobulėjančių sielų darbai kyla iš tikros

Dievo meilės, tos meilės perimti; savo darbais jie patys auga grynoje Dievo meilėje ir visose kitose dorybėse.

4. Savo mintimi ir širdies troškimais šventieji pastoviai jungiasi su V. Dievu. Toji jungtis naujais aktais — veiksmais kasdien dažnėja, skaidrėja ir stiprėja, išaugdama į didelę "mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus draugystę" (1 Kor. 1, 9).

5. Galingoji Dievo meilė verčia tobulėjančias sielas pasiaukoti Dievo garbei, sielų išganymui, o kankinius — atiduoti net savo gyvybę Dievui: "Mes pažinome ir įtikėjome meilei, kuria Dievas mus myli. Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dievuje, ir Dievas jame" (Jono 4, 16).

6. Tobulėjančios sielos ypatingu būdu jungiasi su Kristumi, apaštalo žodžiais tariant: "Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus" (Gal. 2, 20).

6. Tobulybės siekimas

Dievo tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis -Matulevičius, MIC., paliko savo įkurtoms vienuolijoms nurodymų, kaip reikia siekti tobulybės. Bet visa, kas jo yra sakoma vienuoliams, lengvai galima taikyti visoms pamaldžioms sieloms, gyvenančioms pasaulyje. Visi, kurie yra padarę Dievui vienuolinius įžadus ir pažadėję gyventi neturte, skaistybėje ir klusnume, privalo tuos įžadus ištikimai laikyti ir, tvarkant visą sa-

vo gyvenimą vienuolijos įstatais, siekia savo luomo tobulybės. Iš vienuolių ir visų pamaldesniųjų žmonių, siekiančių tobulybės, yra reikalaujama daugiau negu iš visų kitų, būtent, kad jų gyvenimas tiek vidinis, tiek išviršinis būtų šventesnis, tobulesnis, kad jie savo dora ir kilniausiais darbais šviestų pavyzdžiu visiems kitiems.

Arkivyskupas Jurgis rašo: "Savęs tobulinimą visuomet tegul stato pirmoje vietoje, jo troškimą nuolatos savyje tepalaiko, su tokiu uolumu ir patvarumu tesiima jo siekti, lyg kad iš naujo būtų bepradedą. Kad kasdien tobulybėje augtų, visomis jėgomis tesistengia panaudoti kiekvieną pasitaikiusią progą pasidaryti šventesniu, niekuomet nepasitenkinant tuo, kas iki šiol yra pasiekta.

"Tegul kiek įmanydami saugojasi kiekvienos nuodėmės, kuri yra visų didžiausia blogybė; kasdien vis labiau ir labiau tegul ja biaurisi, neapkenčia ir josios baidosi; visomis jėgomis tesistengia mažinti ir naikinti nuodėmės karalystę, už padarytas nuodėmes nuolatos ir nuoširdžiai tesigaili, darydamiesi nuolankesni ir mažiau pasitikį savimi, atsargesni ir budresni pavojuose, pagundose bei progose, greitesni ir karštesni atgailoti bei atsilyginti, gerai naudotis laiku ir Dievą karščiau mylėti, tegul rūpinasi visuomet turėti gryną sąžinę.

"Su nenuilstamu stropumu tegul ima savo širdį valyti: ne tik bijodamiesi ir neapkęsdami kiekvienos, kad ir mažiausios, atleistinosios nuodėmės, ne tik šalindami kiekvieną nesutvarkytą polinkį į save ar tvarinius; bet taip pat raudami

ir kasdien silpnindami ydas, netobulumus bei trūkumus, ypač patvariai ir sėkmingai puldami vyraujančią ydą arba aistrą; todėl kiekvienas tesistengia nuodugniai pažinti patį save, kad jokia pasislėpusi yda negalėtų jame užsilikti.

"Tegul noriai, patvariai ir narsiai priešinasi kūno, pasaulio ir piktosios dvasios pagundoms; tepuola jas iš pat pradžios, niekame joms nenusilesdami, sukilusias gi griežta kova nuveikti tesistengia; šią dvasios kovą tekovoja patys save saugodami, budėdami ir patys su savimi grumdamiesi, su pasitikėjimu malda į Dievą šaukdamiesi pagelbos ir net, jei būtų reikalas, pagundą savo dvasios vadovui apreikšdami.

"Nuolatinėmis marinimosi pratybomis tegul stengiasi pašalinti, išvalyti ir numalšinti visa, kas žmogiškoje prigimtyje yra nedarnu, kad nieko juose nebeliktų, kas būtų nesutvarkyta, nedrausminga, kad sutvarkę ir suvaldę savo jausmus bei aistras, taptų savęs valdovai ir visas jiems duotas Dievo jėgas nukreiptų bei sunadotų reikalingam jiems gėriui susirasti.

"Visų gi labiausiai kiekvienas, narsiai ir patvariai persigalėdamas save, tegul stengiasi suvaldyti netvarkingą savo savimylą, kuri yra visokios nuodėmės priežastis viską, net ir patį save palikęs, teišsižada ir teatsiskiria nuo savo netvarkingų jausmų bei norų, kad sau ir pasauliui miręs, visas Kristui gyventų. Kristus tegul jam viską atstoja, Kristui ir Jo Bažnyčiai, nė kiek nesvyruodamas, visas tepasiveda.

"Sekdami ištikimai ir drąsiai Jėzumi Kristumi, tegul laiko nieku visa, ką šis pasaulis ne-

teisingai myli ir ko jieško. Kiekvienas teesie pasiruošęs, jei reikalas būtų, kentėti karštį, šaltį, troškulį, badą, viso ko stoką, vargus, įžeidimus, paniekinimus ir pažeminimus, jei to reikalautų didesnė Dievo garbė, dvasiška kitų nauda ar savo sielos išganymas" (Mar. Vien. Konstitucija, VIII skyrius, Nr. 162 - 168).

7. Tobulųjų kryžius

Šv. Teresė ispanietė iš patirties yra pasakiusi, jog ir naujokai, ir dvasinės pažangos padariusieji, ir tobulieji neša savo kryžių (žr. Vida, c. 11, n. 3).

Besitobulinančias sielas gula sunkiu svoriu jų kartojamos klaidos, netobulybės, nors jas stengiasi savyje išnaikinti ar bent jų skaičių ryškiai sumažinti. Jos myli Dievą tikra meile; nė kokios sunkios nuodėmės, kuri būtų lygu išsižadėti Dievo ir Jo meilės, nedaro; taip pat gana retai, gal daugiau savo neapdairumu ir be blogos valios, nusikalsta atleidžiami, iš ko tuojau pakyla ir daro atgailą. Jos yra dvasia subrendusios sielos; jos jieško vienybės su Dievu ir, save pamiršdamos, tarnauja artimui, siekdamos jo dvasinės gerovės; dega uolumu, norėdamos būti tinkamiausiu įrankiu Dievo rankose. Bet jos greit pastebi, kad turi tam pasiruošti, išlavinti savo protą, laisvą valią, būdą ir visas iš Dievo gautąsias dovanas, kad gerais papročiais ir tvirtomis dorybėmis tobulėtų. Tos sielos mato savo dvasinį skurdą, negalią, silpnumą ir žeminasi Dievo akivaizdoje iki

žemės dulkių, ar kaip arkiv. Jurgis Matulaitis prašė, kad jis būtų Kristaus Bažnyčioje kaip kokia puodkelė, pašluostė, kuria visa valoma, o paskui metama į tamsų kampą.

Kad pasidarytume naudingi Dievui ir žmonėms, arkiv. Jurgis ragina išauginti ir sustiprinti savyje sumanumą, teisingumą, tvirtumą bei susivaldymą. Jis rašo:

"Draug su susijusiomis dorybėmis tegul siekia ir nuolat auklėja: 1. sumanumą, kuris yra kitų dorybių tarpininkas, rodąs joms vidurinį kelią tarp dviejų kraštutinumų ir Viešpatyje pramatąs, kas reikalinga, kad mūsų veiksmai būtų teisūs. 2. Teisingumą, kuris verčia mus atiduoti kiekvienam kas kam priklauso, ir gerai atlikti savo pareigas ne tik iš atžvilgio į patį save, bet į Dievą ir artimą. 3. Tvirtumą, kuris padeda dėl augštesnių dalykų kantriai nukentėti pasipriešinimus, kliūtis, pakelti sunkenybes ir net mirties pavojaus nepaisyti. 4. Susivaldymą, kuris netiktai geismus ir veiksmus tvarko, bet dėl gero padeda mums niekinti didžiausius kūno malonumus ir atsižadėti net to, kas yra leistina" (Mar. Vien. Konst. Nr. 170).

Tobulybės siekiąs žmogus ir pats nori, ir kiti iš jo laukia, kad savo visą gyvenimą pagrįstų tvirtomis dieviškomis dorybėmis, kurios galutinai turi sužėrėti didvyrišku laipsniu. Arkivyskupas Jurgis nurodo kelią į tų dorybių augštumas. Jis rašo:

"Tikėjimas tegul perima, gaivina ir tvarko visą jų gyvenimą, kad jie tikėjimo šviesoje galvotų, spręstų, kalbėtų ir veiktų; tebūna jis tvir-

tas, gyvas ir nepajudinamas; tegul turi viltį ir pasitikėjimą Dievu visame kame, nes Jis geras ir galingas, ištikimas pažadėjimams ir neapsakomai gausus atlyginti mums danguje už darbus, Jis mūsų pagelba, Jame mes visa galime; augsčiau už visa tačiau statykime meilę, kuri yra tobulybė esmė: Dievą, begalinį Gėrį, labiausiai už viską temyli, dėl Jo paties, o artimą dėl Dievo ir Dievuje; tegul nejieško jokių kitų sutvėrimų ir jais nesinaudoja kitaip, kaip tik Dievuje, t. y. kiek jie būtini ir naudingi būtiniems gyvenimo reikalams, save tobulinti, Kongregacijos pažangai, artimo gerovei ir Dievo garbei" (Mar. Vien. Konst. Nr. 172).

Gana daug vargo turi žmogus, besiekiąs savo tobulybės: nuolat pakartojami jo netobulumai aiškiai jo matomi, geriau negu juoda dėmė baltam rūbe, ir tai sunkina jo dvasią. Taip pat nemaža patiria sunkumų iš pašalinių žmonių, ir uždedamą jų kryžių privalo nešti. Kaip reikia elgtis šiais atvejais, išsamiai nurodo Dievo Tarnas arkiv. Jurgis Matulaitis:

"Nuoskaudas noriai tegul atleidžia, niekam blogu už blogą tegul neatsilygina, bet bloga tesistengia geru nugalėti, tesimeldžia už priešus, persekiotojus ir šmeižikus" (Mar. Vien. Konst. Nr. 173).

Laisvosios valios auka yra pati brangiausioji ir Dievui mieliausioji mūsų dovana. Tai klusnumas. Tąjį klusnumą Dievo valiai ryškiai yra pabrėžęs Išganytojas pasakytu žodžiu, visu gyvenimu bei savo mirties pavyzdžiu: "Aš nejieškau savo valios, bet valios to, kurs yra mane siun-

tęs" (Jono 5, 30); "Mano valgis yra daryti valią to, kurs mane siuntė, kad ištesėčiau jo darbą" (Jono 4, 34); "Tėve, tau visa galima, atitolink nuo manęs šitą taurę; tačiau ne ko aš noriu, bet ko tu!" (Morkaus 14, 36). "Kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę" (Mato 7, 21). Klusnus asmuo Dievo valiai yra artimiausias Kristui žmogus: "nes kas tik daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas mano brolis, ir sesuo, ir motina" (Mato 12, 50).

Kaip tobulai paklusti Dievo valiai, mums nurodo arkivyskupas Jurgis: "savo valią tesistengia visiškai suderinti su Dievo valia, kuriai save tepasiveda, ją tegul vykdo ir pildo ištikimai laikydami Dievo ir Bažnyčios įsakymus bei Konstituciją, su pagarba laikydami Evangelijos patarimus, sutartinai veikdami su dieviškąja malone, atidžiai, sumaniai ir klusniai sekdami Šventosios Dvasios nurodymais, nugalėdami ir nukentėdami priešingumus bei kantriai, narsiai ir linksmai draug su Kristumi nešdami kasdieninį savo kryžių" (Mar. Vien. Konst. Nr. 174).

Kasdieninis vargų kryžius, pareigų sunkumai, kitų mums daromos nuoskaudos, gerai panaudotos, tobulina pamaldaus žmogaus dorybes. Šventoji Teresė yra pasakiusi: "Tegul netiki, kad yra atsiekę dorybės didelį laipsnį tie, kurie nebuvo priešingumais išbandyti" (Vida, c. 31, n. 8). "Todėl aš turiu pasimėgimo savo silpnybėse, išniekinimuose, varguose, persekiojimuose, priespaudose dėl Kristaus; nes kai esu silpnas, tuomet esu galingas" (2 Kor. 12, 10).

8. Šventas uolumas

Giliu ir tvirtu tikėjimu pažindami Dievą ir Jo meile degą pamaldūs žmonės, trokšta ir veržiasi platinti Dievo garbę, įnešti Jo meilę į kiekvieną sielą kiek tik mokėdami ir galėdami, norėtų apimti didžiausius plotus. Visur ir visiems jie daro gera, liudydami Viešpaties visagalinčią valią. "Ta yra Dievo valia, kad gera darydami priverstume nutilti neišmanančių žmonių nežinojimą; kaip laisvieji, ne kaip tie, kurie daro iš laisvės piktenybei dangalą, bet kaip Dievo vaikai" (1 Petro 2, 15 - 16). "Įsižiūrėkite, broliai, į savo pašaukimą, kad nedaug yra išmintingų kūnu, nedaug galingų, nedaug augštos kilties; bet Dievas išrinko, kas pasauliui paika, kad sugėdintų išmintinguosius; kas pasauliui silpna išrinko Dievas, kad sugėdintų, kas stipru. Dievas išrinko, kas pasauliui negarbinga, niekintina ir tai, kas yra niekai, kad nieku paverstų tai, kas yra šis tas; kad nė vienas kūnas nesigirtų jo akivaizdoje. Per jį jūs esate Kristuje Jėzuje, kursai mums pasidarė Dievo išmintis, teisumas, pašventinimas ir atpirkimas, kad, kaip parašyta, kas giriasi, girtųsi Viešpačiu", moko šv. Povilas (1 Kor. 1, 26 - 31). "Aš gi mieliausiu noru duosiu ir pats save atiduosiu už jūsų sielas, nors vis labiau jus mylėdamas, pats būčiau mažiau mylimas" (2 Kor. 12, 15).

Tobulybės siekiančių žmonių uolumas, platinant Dievo garbę ir apaštalaujant žmonėms, turėtų būti tobulas. Kad jis būtų tobulas, tenka laikytis arkyv. Jurgio nurodymų.

"Uolumas, kuris yra meilės karštis, teapima visą vienuolio gyvenimą ir tebūna jis:

1. Antgamtinis: perimtas tvirto, veiklaus tikėjimo bei nenugalimo pasitikėjimo Dievu ir kartu nepasitikėjimo savimi;

2. Grynas: jieškąs ne savęs, o didesnės Dievo garbės, išganymo sielų, atpirktų tokia Jėzaus Kristaus kraujo ir gyvybės kaina, ir Bažnyčios naudos;

3. Karštas ir malonus; degąs teisybės meile, neapykanta neteisybės, tačiau romus, mokąs atjausti kitų silpnumą, malonus bei gailestingas klystantiems;

4. Visuotinis: meilės praplėsta širdimi apimąs visus žmones ir visokiais būdais, kokiais tik pajėgia, stengiąsis kuodaugiausia žmonių uždegti meilės ugnimi;

5. Protingas ir tvarkingas: gerai apsvarstąs ir pramatąs iš anksto, kas darytina, visame tačiau atsižvelgiąs į Dievo valią, paisąs kitų patyrimo bei pavyzdžio, ypač visame kame tariąsis su patyrusiais Vyresniaisiais, renkąsis tinkamas bei sėkmingas priemones, kad daugiau galėtų atnešti naudos; tvarkingai ir nuosekliai visame elgiąsis; kitiems padėdamas neapsileidžiąs ir savo dvasios reikaluose;

6. Strupus ir veiklus: trūkstant darbo jieškąs progų veikti; surandąs ir pasigaminąs tinkamų bei naujų veikimui būdų ir priemonių, kad galėtų patenkinti naujai atsirandančius reikalus; neatidėliojąs darbo rytdienai; rūpinąsis kuodaugiausia ir kuogeriausiai nuveikti, darydamas savo pareigomis atitinkamus gerus darbus;

7. Tvirtas, kilnus ir patvarus: priverčiąs paaukoti savo asmeniškus patogumus, nepaisyti paties savęs, imtis didžių ir drąsių darbų, nenuilstamai dirbti ir viską perkęsti, nepasiduodąs jokiems priešingumams atgrasyti nuo pareigos ir klusnumo darbų; pasiryžimuose kartą pradėjęs darbą ištveriąs iki galo;

8. Drausmingas: niekad neperžengiąs luomo bei pareigos ribų, maloniai ir visiškai pasiduodąs Vyresniųjų vadovaujamas" (Mar. Vien. Kons. Nr. 177).

Pamaldžiųjų žmonių gyvenimas yra tiek tobulas, kiek yra tobula jų meilė Dievui, nes meilė sujungia žmogų su Dievu, visos tobulybės šaltiniu. Iš tos vienybės seka visi žmogaus troškimai ir veiksmai. Kad jie būtų tobuli, reikia, kad žmogus siektų glaudžiausios vienybės su Dievu visame ir visukuo tiek maldoje, tiek savo darbuose, kad kilnia dvasia, nuoširdžiai ir dosniai tarnautų Dievui, kad norėtų įsigyti tobulų ir didvyriškų dorybių.

9. Tobula ir didvyriška dorybė

Iš pakartojamų gerų veiksmų susidaro žmogaus dvasioje geras įprotis, o iš pakartojamų blogų veiksmų susidaro jame blogas įprotis. Gerasis įprotis, palenkiąs žmogų tinkamai veikti, yra dorybė, o blogasis įprotis yra yda.

Dievo malonei padedant, jei kreipėme mūsų valios veiksmus į gerus darbus, juos kartojome, įpratome ir įgudome greit ir gerai padaryti pa-

miltus gerus veiksmus, turime dorybę. Tuo keliu išauginome savo dvasioje visas žmogiškas dorybes, tarp kurių yra: išmintis, teisingumas, religijos dorybė, pagarba, klusnumas, stiprybė, didvyriškumas, dosnumas, kantrybė, ištvermė, susivaldymas, skaistybė, nuolankumas, romumas. Ir į kurią pusę žmogus daugiau kreipia savo dorinę veiklą, pagal tą dorybę įgauna dorinį veidą, nes ta dorybe labiau pasižymi. Gyvenime randame, kaip vieni žmonės pasižymi dideliu teisingumu, kiti — nuostabiu nuolankumu, kantrybe, treti gi — skaistybe, susivaldymu ir panašiai.

Ne visų dorybių vertė yra vienoda, nes jos skiriasi ne vien savo kilme, bet ir tikslu, ir pajėgumu arba laipsniu. Viena kilmė yra žmogiškųjų dorybių, o kita dieviškųjų: tikėjimo, vilties ir meilės. Vienus tikslus turi grynai prigimtinės dorybės, o kitų tikslų siekia antprigimtinės krikščioniškosios, Dievo suteiktosios dorybės. Vienaip pasireiškia žmogaus veikloje ir gyvenime įsigytos ir išsiaugintos dorybės paprastose gyvenimo sąlygose, kitaip jos veikia žmogų dvasinių kovų metu, ar esant gyvybės pavojui.

Nuolat Dievo malonėje gyvenančios ir vienybės keliu einančios sielos turi tobulų dorybių, kurios įgalina jas tobulai atlikti reikalingus veiksmus. Tobulų dorybių turįs žmogus veikia gerai, greitai, lengvai ir maloniai bei pastoviai. Jų dorybės sudaro jų dorinę jėgą, parodo jų vidinę vertę, jų veiklą pakreipia į tinkamą tikslą, Jų dorybės yra išmėgintos ir pastoviomis pastangomis yra tiek ištobulintos, Dievo malonei padedant, kiek žmogus gali jas savyje ištobulinti.

Tobulųjų žmonių dorybės skiriasi nuo šventų asmenų didvyriškų dorybių vien veikimo būdu. Šventieji esant progai sužiba savo veikloje didvyriškomis dorybėmis. Jų tikėjimas, viltis ir meilė bei kitos dorybės ir paprastose sąlygose, o ypač pavojų metu, skaudžiose ir nepalankiose sąlygose padeda šventiesiems veikti antžmogišku būdu. "Kad dorybė būtų heroinė — didvyriška", sako popiežius Benediktas XIV veikale apie Dievo Tarnų beatifikaciją ir Palaimintųjų kanonizaciją (kn. III, sk. 11 ir sk. 22, n. 1): "privalo ją turintis asmuo veikti lengvai, greitai ir maloniai, viršijant paprastą būdą, iš antprigimtinio tikslo ir be žmogiškojo apskaičiavimo, bet su savęs atsižadėjimu, nepaisydamas savo pomėgių." Didvyriškas dorybių laipsnis rodo, kad tas žmogus yra tarp Dievo šventųjų. Jei kas tokių didvyriškų dorybių savo gyvenime neturėjo, Bažnyčia nesiima jų skelbti esant tarp palaimintųjų.

Dvasinės vienybės keliu einanti siela turi tobulas dorybes, bet iš jos nereikalaujama, kad turėtų didvyriškas dorybes, ar kad jas pareikštų antžmogišku būdu.

Tobulas žmogus stengiasi susivienyti su Dievu visa savo mintimi, visa širdimi, visais darbais ir troškimais. Jo darbai, pareigos, patarnavimas kitiems yra siejami su Dievu; jie pasidaro nuolatine jo malda, o jo maldos — tai pasinėrimas Dievo valioje, Jo gerume, Jo išmintyje. Toks žmogus tarnauja Dievui nuoširdžiai ir dosniai, visa savo širdimi ir visa kūno jėga.

Šia kryptimi tobulieji kreipia visus savo darbus ir dvasines pratybas. Tos pratybos išmoko

juos būti nuolat Dievo akivaizdoje, gerai padaryti mąstymus ar gilesnę įžvalgą į kurią nors apreikštąją tiesą. Tobulieji stengiasi dar daugiau ištobulėti dvasinėse pratybose; jie nori tobulai savęs atsižadėti ir būti pilni tobulos Dievo meilės. Tuo tikslu naudoja bendrąsias dvasios pratybas. Jų tarpe yra: 1. noras tobulėti; 2. dvasios vadovo pasirinkimas ir juo atsidėjimas; 3. minties ir lūpų malda; 4. apsimarinimai, atgailos; dvasinis skaitymas, dvasiniai pokalbiai; 5. mąstymas ir įžvalga; 6. Dievo akivaizda; 7. išpažintis; 8. bendrinė ir dalinė sąžinės sąskaita; 9. šv. Mišios; 10. dažna šv. Komunija; 11. pamaldumas į švenčiausiąją Dievo Motiną Mariją ir 12. gyvenimo tvarka. Visos šios dvasiai tobulinti pratybos daug padeda žmogui sueiti į artimesnę vienybę su Dievu ne vien maldoje, bet veiksmuos ir darbuose.

Kiekvienas žmogus yra linkęs sau pataikauti ir tuo tolsta nuo tobulybės ir Dievo meilės. Kad atitiesus savo dvasią, kad paūgėjus meilėje ir dieviškųjų tiesų pažinime, tenka ir tobuliesiems imtis dvasią valančių priemonių; jos gi yra ne kas kita, kaip tobulas savęs išsižadėjimas.

10. Savęs atsižadėjimas

Tobulieji žino, kad Dievo meilė juose tiek sustiprės ir padidės, kiek jų savimyla sumažės ir susilpnės. Tobuloji Dievo meilė, kuri sudaro visą šventumo bei tobulumo esmę, pasiekiama vien tobulu savęs atsižadėjimu, kuris iš tikrųjų kyla iš Dievo meilės, ir Dievą turi savo tikslu.

Viešpats Jėzus yra pasakęs: "Jei kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane" (Mato 16, 24). Dievo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis, rašydamas sau dvasinio gyvenimo pastabas, sako: "Šventieji iš visų jėgų stengiasi pasiekti tobulybę, atsimindami tuos prakilnius Kristaus žodžius: Būkite tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas. Ėjo gi prie to neapsakomai augšto tikslo, stengdamiesi tapti kaskart labiau panašūs į Jėzų Kristų. Taigi Kristaus gyvenimo tikslas turi tapti ir mano tikslas, jei iš tikrųjų noriu eiti šventųjų pėdomis, ir tie įrankiai ir priemonės, kurias Kristus naudojo, turi būti ir mano įrankiai ir priemonės. Ko Kristus troško? — Įvykdyti Dievo karalystę čia ant žemės, t. y. šv. mūsų Bažnyčią. Kokiu keliu prie to ėjo? — Visiško savęs išsižadėjimo, darbų, vargų, pažeminimų, persekiojimų, kentėjimų, ėjo kol galvą padėjo, kol tapo prie kryžiaus prikaltas. Kas iš to seka? Kad kiekvienas mūsų turi laisvu noru, visiškai savęs išsižadėjęs, pilnai atsiduoti ir pasišvęsti Bažnyčiai" (Užrašai, p. 10). Ir penkiolikai metų praėjus, jis įrašė savo dvasios vaikams nurodymą: "Pirmiausia tesistengia pasižymėti: savęs atsižadėjimo bei pasiaukojimo dvasia, nuolankumu, maldingumu ir darbštumu, gyvu bei tvirtu tikėjimu ir karšta meile; savitarpio broliška vienybe ir tobulu Vyresniesiems pasidavimu; apaštalavimo dvasia ir veikliu uolumu" (Mar. Vien. Konst. Nr. 10).

Svarstome ne paprastąjį savo kūno pomėgių bei geidulių suvaldymą, bet tobulą savęs atsižadėjimą, kuris naikina žmogaus dvasioje savimy-

lą ir sujungia sielą su Dievu, visiškai ir visame atsiduodant visagalio Dievo valiai. Šiam svarstymui turime du pagrindus: 1. žmogaus menkystę ir 2. Dievo nuostabiosios Apvaizdos gerumą.

1. Juo geriau pažįsta žmogus save, savo jėgas, savo ribotumą bei dvasinį skurdą, juo labiau jis linksta prie visatos Kūrėjo, nusižemindamas Jo akivaizdoje. Žmogus, būdamas visos kūrinijos tikslas, žino, kad visi kūriniai jam yra vien Dievo duotoji priemonė, kad galėtų lengviau pasiekti Dievą. Nelaimė įvyktų, jei žmogus pasiskirtų savo gyvenimo tikslu kurį kūrinį — jis prasilenktų su savuoju tikslu ir savo amžina laime, nes Dievo kūriniai negali išganyti žmogaus. O Dievas nori žmogaus išganymo, net menkiausio ir mažiausio tarp žmonių: "Nėra noro pas jūsų Tėvą, esantį danguje, kad pražūtų vienas šitų mažutėlių" (Mato 18, 14); "Ta yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi" (1 Tesal. 4, 3); "Kas gi daro Dievo valią, pasilieka per amžius" (1 Jono 2, 17).

2. Nuostabus Dievo gerumas skatina žmogų į artimesnį susivienijimą su Dievu. Jis vienas iš esmės yra geras: "Niekas nėra geras, tik vienas Dievas" (Luko, 18, 19). Jis yra viso gerumo, viso gėrio pradžia, šaltinis ir teikėjas, nes "jis atsilygins kiekvienam, žiūrėdamas jo darbų" (Rom. 2, 6). "Duokite, tai ir jums duos; saiką gerą, prikimštą, primurdytą ir kupiną duos jums į prieglobstį. Nes tuo pačiu saiku, kuriuo saikėsite, bus jums atseikėta" (Luko 6, 38).

Gerojo Dievo Apvaizdos ranka lydi mus visą gyvenimą. Išmintingiausiu ir mums tinkamiau-

siu būdu sutvarkė Viešpats visą aplinkumą, apdovanojo mus gausiai prigimties dovanomis bei savybėmis, pakėlė mus į naują, dievišką gyvenimą, suteikdamas pašvenčiamąją malonę bei visą reikalingą paramą, kad galėtume atsiekti galutinį savo tikslą. Dievas yra paskyręs savo Apvaizda kiekvienam gyviui, net žolei ir gėlei, savo maistą ir visą, kas tik reikalinga: "Jei Dievas taip apvelka laukinę žolę, kuri šiandien yra, o rytoj metama į krosnį, kaip labiau jus, žmonės, menko tikėjimo. Nebūkite tat bailiai susirūpinę ir nesakykite: Ką valgysime, ar ką gersime, ar kuo apsidengsime? Nes visų tų dalykų labai ieško pagonys. Juk jūsų Tėvas žino, kad visa to jums reikia. Taigi, jieškokite visų pirmą Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta" (Mato 6, 30 - 33).

Protinga ir mums yra labai naudinga, kad pilnai suderintume mūsų laisvąją valią ir visus širdies norus bei troškimus su geriausiojo Dievo valia. Tuo tikslu stenkimės giliau ir geriau pažinti Dievą; jieškokime Jo garbės; Jo meile užsidekime, nes Viešpats yra visų geriausias Tėvas, pašaukęs mus į buitį ir paskyręs mums amžinos laimės gyvenimą danguje. Visada ir visur darydami dangaus Tėvo valią, pasidarome geri įrankiai, kad mumyse ir per mus įvyktų tai, ko Dievas nori. Savęs ir savo valios atsižadėdamas žmogus Dievo garbei, labai pagerbia Dievą, o sau susilaukia pastovios dvasinės ramybės ir taikos, anot Psalmisto: "Viešpats yra mano šviesa ir mano išganymas, ko aš bijosiu? Viešpats yra mano gyvybės apsauga, ko aš išsigąsiu? (Ps. 26, 1).

11. Savęs išsižadėjimo kliūtys

Žmogaus sielos artumas Dievui, susivienijimas su Juo ir visa krikščioniškoji tobulybė glūdi Dievo meilėje. Juo ji yra galingesnė, tuo tobulesnis ir šventesnis yra žmogus. Toji meilė sudaro visos tobulybės viršūnę, yra tobulos sielos žiedas, viso gyvenimo, veiklos, troškimų, dorybių ryšys ir vainikas: "Visupirma turėkime meilę, kuri yra tobulumo ryšys" (Kol. 3, 14). Dievo meilės dorybėje glūdi abudu didžiausieji Dievo įsakymai: "Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela, visomis jėgomis, visomis savo mintimis ir savo artimą, kaip pats save" (Luko 10, 27). "Šitiedviem įsakymais reimiasi visas įstatymas ir pranašai" (Mato 22, 40). Ir šv. Povilas vaizdžiai nusako tą tiesą: "Jei aš kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš būčiau kaip žvangantis varis ir skambantis kimbolas. Jei aš turėčiau pranašystės dovaną, žinočiau visas paslaptis ir visokį mokslą; jei turėčiau visą tikėjimą, taip kad galėčiau kalnus perkelti, o neturėčiau meilės, aš esu niekas. Jei išdalinčiau visą mano lobį beturčiams valgydinti ir jei išduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, man nieko nepadeda" (1 Kor. 13, 1 - 3).

Pamaldūs žmonės, siekdami tobulumo ir glaudesnio su Dievu artumo, besistengdami visame atsižadėti savo, o įvykdyti Dievo valią, susiduria su keleta kliūčių.

1. Proto klaida. Pasitaiko, kad žymiai pažengusios dvasiniam gyvenime pamaldžios sielos, kurios norėtų tobulai savęs atsižadėti, praktiškai

imant, nežino, kame glūdi dvasios tobulybė, nežino, kaip pasiekti artimos vienybės su Dievu. Kai kurios jų vaizduojasi, kad bus tobulos, jei galės kalbėti, anot apaštalo, "žmonių ir angelų kalbomis", arba jei gaus pranašystės dovaną ir sužinos visas paslaptis, arba jei galės daryti stebuklus. Šios Dievo dovanos yra didelės; bet ne jose yra sielos tobulumas, o tik Dievo meilėje. Klysta ir tos pažangos pasiekusios sielos, kurios mano, jog jų sielos tobulybė glūdi gausiuose Viešpaties apšvietimuose, nuostabiose paguodose, ar kai nepatiria nė jokių sunkenybių, kai jų siela pasilieka rami ir kai jos nepuola nei vidaus, nei išorės priešai, arba kai ji jaučiasi saugi nuo visų savo dvasios priešų. Tobulybė gi glūdi Dievo meilėje, o ne sunkenybių ar kryželių stokoje: "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių, ir teseka manim" (Luko 9, 23).

2. Jausminis pamaldumas. Jis nėra blogas. Bet jis sudaro savęs atsižadėjimui kliūtį, kai pamaldi siela jieško maldoje savęs, savo malonumo. O turėtų pilnai atsiduoti Dievo valiai. Jautrus žmogus protarpiais pajunta maldoje švelnutę nuotaiką, nubraukia ne vieną saldžią ašarėlę, susižavi išore ir pamiršta pačią maldą. Švelniai paliesta vaizduotė, o per ją paveikti jausmai sudaro malonią nuotaiką, jautrumą, bet tai nepaliečia nei sielos gelmių, nei atsidavimo Dievui, nei savęs atsižadėjimo. Perdidelį jausmingumą tenka sutvarkyti.

3. Paslėptas noras sulaukti iš Dievo neparastų, augščiausių dovanų: žinoti ateitį, apreiš-

kimo paslaptis, daryti stebuklus ir panašiai. Kai kada ir kai kuriems žmonėms Dievas buvo davęs minėtas dovanas; bet kartu jiems uždėdavo nelengvą pasiuntinybę, kurią turėjo padaryti žemėje begyvendami. Tos nepaprastos Dievo dovanos priklauso Dievui ir Jis jas gali teikti ne vien tobuliems ar šventiems, bet Jis yra laisvas pasirinkti sau tinkamą tarną, pasiuntinį. Stebėtina, kad švč. Marija pasirinko ir Liurde ir Fatimoje jaunamečius, nemokytus vaikus dideliems darbams atlikti. O ir Sauliui pasirodė Kristus, kai tas dar buvo Kristaus Bažnyčios persekiotojas ir tik vėliau tapo tautų apaštalas. Kaikurios sielos tų nepaprastų dovanų ilgisi, jų nori, nors kartu bijo, nes nežino, ką jos darytų, jei Dievas jas joms suteiktų. Šios sielos jieško savęs. Paslėptasis noras viršyti kuo nors kitus sudaro kliūtį tobulam savęs atsižadėjimui.

4. Savigarbos jautrus polinkis, pasislėpęs tobulo asmens dvasioje, sukliudo jam artimiau susivienyti su Dievu. Toji savigarba dažnai pereina teisingą ribą, iš naujo ugdo sieloje savimylą, perdidelį savęs vertinimą. Tai pasitaiko patirti tiems, kurie yra atsidėję daugiau išorės geriems darbams. Kiekvienas darbas, gerai padarytas, tobulai atliktas, sukelia širdyje pasitenkinimą ir džiaugsmą. Jei siela nebudi, ji gali greit pamiršti, jog tai padarė ne iš savęs, o Dievo malonės skatinama ir stiprinama: "Ir jūs, atlikę visa, kas jums paliepta, sakykite: Esame nenaudingi tarnai, darėme, ką turėjome daryti" (Luko 17, 10).

12. Priemonės savęs atsižadėti

Savo valios atsižadėjimas yra dvasinis veiksmas. Ir priemonės, kurios padeda mums tai padaryti, yra dvasinės. Kai ne vien žodžiu, bet iš tikrųjų stengiamės visame ir visada daryti Dievo valią, o ne savo, esame tobulai savęs atsižadėję. Tai išmokstame padaryti, panaudoję dviejų rūšių priemones. Vienos yra mūsų pačių pasiimtosios ir užtat jos yra vadinamos veikliomis, aktyviomis, o kitos, atėjusios mums be mūsų pasirinkimo, kaip antai: nepasisekimai, skausmai ir t. t., yra kenčiamosios arba pasyvios priemonės.

Tarp veikliųjų priemonių turime tinkamą savęs pažinimą. Iš Dievo gerumo turime nepaprastai gausius žmogiškos prigimties gėrius, turtus, kurių neatiduotume už jokią kainą. Turime pajėgų protą, laisvą valią, dvasinę ir medžiaginę atmintį; turime lakią vaizduotę; turime vienuolika jausmų: pamėgimą, meilę, pasitikėjimą, viltį, tikėjimą, pasibjaurėjimą, neapykantą, įtarimą, neviltį, nepasitikėjimą, baimę, piktumą; turime kūno pojūčius: klausą, regėjimą, skonį, uoslę, palytėjimo pojūtį, šilumos, šalčio, skausmo, pusiausvyros pojūčius; nujautimus; kūno jėgą, kitais pasekti galią, gerus įpročius, kalbą, sąžinę, sąmonę, pasąmonę; įvairiopą kūno mechanizmą: kraujo apytaką gyvybei palaikyti, virškinimą kraujui atnaujinti, visą dirgsnių sistemą, gydymosi pradą, gyvybei plėsti priemones. Turime gerą vardą pas žmones, paveldėtą ir įsigytą mokslą, išorinį aprūpinimą, gyvenimo kelią arba pašaukimą. Nei jokiais medžiaginiais turtais negali

būti vertinamos Dievo suteiktos mums antprigimtinės dovanos ir malonės, k. a., pašvenčiamoji malonė, kuria pradėjo mumyse Dievas naują, dieviškąjį gyvenimą, atgimdęs mus antprigimtiniam malonės gyvenimui, nes "kas neatgims iš vandens ir Šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę" (Jono 34).

Dievo Sūnaus įsikūnijimo dėka, susijungėme su juo tikėjimu ir meile, įsijungėme į Dievo gyvenimą ir pasidarė mūsų žmogiškoji prigimtis ir mūsų asmuo neišsakomos vertės Dievo dėka. Tą visa turime iš Dievo valios; Dievas yra be galo mums geras. O kas mes esame? Pamąstykime ir patys atsakykime į šiuos tris klausimus: 1. Kas aš buvau prieš 100 metų? Negyvenau, manęs nebuvo. 2. Kas aš esu dabar? Neištikimas Dievo tarnas. 3. Kas aš būsiu po 100 metų?

2. Reikia pažinti Viešpatį Jėzų paslėptame, viešame, kančios ir eucharistiniame Jo gyvenime, o bus lengva tuomet juo pasekti. "Aš nužengiau iš dangaus ne savo valios vykdyti, bet valios to, kurs yra mane siuntęs" (Jono 6, 38); "Tėve,... tebūnie ne mano valia, bet tavo" (Luko 22, 42). "Aš esu gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengiau. Kas valgys tos duonos, bus gyvas per amžius; o duona, kurios aš duosiu, yra mano kūnas dėl pasaulio gyvybės" (Jono 6, 51-52). Šv. Povilas ragina visus pasekti Jėzumi, turėti tuos jausmus, kuriuos Jis turėjo: "Jis, esme būdamas Dievas, nelaikė pasisavinimu būti lygiam su Dievu; bet jis pats save sunaikino, prisiimdamas tarno pavidalą, pasidaręs panašus į žmones ir viršujine išvaizda rastas kaip žmogus. Jis pats save

pasižemino, pasidaręs klusnus iki mirčiai, mirčiai gi kryžiaus" (Pilyp. 2, 6 - 7).

3. Nusižeminkime Dievui ir būkime nuolankūs artimui: iš Dievo turime visa, o iš savęs vien klaidas, ydas, nusikaltimus, įvairius dvasios trūkumus; iš artimo gauname daug pagelbos, kad mūsų gyvenimas pasidarytų žmoniškas. Mokėkime dėkoti Dievui ir artimui; išmokime savimi nepasitikėti: "Dievas priešinasi puikiems, o nuolankiems duoda malonės" (Jok.4, ū).

4. Patys įsitikinkime, jog be Dievo pagelbos negalime ką nors gera padaryti, "nes Dievas yra tas, kurs daro jumyse ir norėti ir vykdyti, kaip jam patinka (Pilyp. 2, 13) ir tam, kas moka daryti gera ir nedaro, yra nuodėmė" (Jok. 4, 17). Kai savo nerangumu ar apsileidimu apleidžiame progą padaryti gera, verčiau esame verti bausmės, o ne Dievo gailestingumo.

5. Tobulybės siekiančio žmogaus gyvenimas yra darbo, veiklos, atkaklios kovos ir maldos gyvenimas. Jis nesiderina su aptingimu, dvasiniu abejingumu, snaudimu, nes "kurie yra Kristaus, tie prikalė ant kryžiaus savo kūną draug su ydomis ir geiduliais" (Gal. 5, 24). "Aš laikaus tos nuomonės, kad šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta" (Rom. 8, 18).

6. Dievo akivaizdoje apmąstyk, kas yra Dievas ir kas tu esi. Dievo didybės, Jo amžinos garbės, nesiliaujančios laimės šviesoje pasirodo mūsų menkystė, niekingumas. Dievo esimas nėra saistomas laiko, nes visata ir laikas yra Dievo kūriniai. Viešpats nematuojamas kūrinių prigim-

ties savybių visuma, nes Jis yra dangaus ir žemės grynųjų dvasių ir žmonių, visų erdvių ir saulių-žvaigždžių, visų jėgų ir visos gyvybės Kūrėjas, Jis panorėjo, ir visa atsirado, pradėjo būti taip, kaip Jis panorėjo, nes Jis yra visagalis Viešpats Dievas. Jo išminčiai ir apvaizdai gieda padėkos giesmes kiekviena buitis ir gyvybė, turėdami sąlygas augti, plėstis; Jo grožį skelbia kiekvienas gėlės žiedas, kiekvieno kūdikio akis. "Esame Dievo vaikai. O jei mes esame vaikai, tai ir tėvoniai: tėvoniai Dievo ir bendratėvoniai Kristaus" (Rom. 8, 16 - 17).

Kai savo dvasios akimi pažvelgiame į save, pamatome nedėkingumo ir menkystės vaizdą. Žmogus gana dažnai pamiršta, jog jis yra Dievo tarnas; laisva valia nusigrįžta nuo Kūrėjo, sunaikindamas savyje dieviškąjį gyvenimą, nustodamas pašvenčiamosios Dievo malonės, apsisprendamas būti amžinai be Dievo, be amžinos laimės pasmerkime ir atmetime. Kas nesilaiko Dievo įsakymų, tas Dievo nemyli, o be meilės nėra nei nuopelnų, nei amžinos laimės. Vargas nenaudingiems tarnams: "Nenaudingą tarną išmeskite laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo" (Mato 25, 30).

7. Teisingoji Dievo baimė kyla iš Dievo meilės. Šventoji baimė padeda sielai išvengti nusikaltimų; ji žino ir supranta nuodėmės karčius vaisius ir Dievo teisingą teismą. "Jei nedarysite atgailos, visi taip pat pražūsite" (Luko 13, 3). Privalome ne vien savo dvasią apvalyti nuo nusikaltimų, bet dėti pastangų, kad paruoštume Dievo malonei kelią į kitas, nuo Jo atitolusias

sielas. Ir kaip maža ką padarome šioje srityje! Kiti žmonės, jei būtų gavę tiek daug ir tokių didelių Dievo malonių, kaip mes esame gavę, jie būtų pasidarę šventi ir kitus į šventumą vestų.

8. Teisėti mūsų vyresniųjų potvarkiai pareiškia Dievo valią mums mūsų gyvenimo bei veiklos smulkmenose. Su nuolankumu pasiduokime jų tėviškai globai: "Turėdami tokią pat meilę, tokią pat širdį, tokius pat jausmus, nieko nedarydami dėl veido nė dėl tuščios garbės, bet dėl nuolankumo laikydami kits kitą viršesniu už save, žiūrėdami kiekvienas ne to, kas jam naudinga, bet kas kitiems" (Pilyp. 2, 2-4).

Pasyvios priemonės, kurios padeda labiau savęs išsižadėti ir suaugti į glaudesnę vienybę su Dievu, yra išorinės — prieš mūsų norą kylančios gyvenimo sunkenybės, pagundos, skaudi dvasios sausra, sukilusios dvasinės baimės ir visos kitos išorinės nelaimės.

Vienybės keliu einanti siela smarkiau atjaučia visus šiuos bandymus bei pagundas, negu tai atjautė dvasinio gyvenimo pradžioje. Bet "palaimintas žmogus, kurs kantriai kenčia mėginimą, nes kada bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką, kurį Dievas pažadėjo jį mylintiesiems. ...kiekvienas yra gundomas savojo pageidimo patrauktas ir priviliotas" (Jok. 1, 12-15). "Taigi, kas tariasi stovįs, težiūri, kad nekristų. Jūsų nebuvo užpuolusi pagunda, viršijanti žmogaus jėgas. Dievas yra ištikimas; jis neleis jūsų gundyti virš jūsų jėgų, bet dar padarys tokią išeitį iš pagundos, kad galėtumėte ją pakelti" (Kor. 10,

12 - 13). "Pasaulyje jūs patirsite priespaudos; bet pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį" (Jono 16, 33). "Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą" (Mato 26, 41).

Taip mums kalba V. Jėzus ir jo apaštalai. Pirmą mūsų gyvenusių tobulų ir šventų žmonių patirtis sako, kad juo žmogus labiau artėja į vienybę su Dievu, tuo didesnius spąstus jam sudaro amžinasis priešas — šėtonas: jis stengiasi atitraukti sielą nuo Dievo, ar bent iškreipti iš tobulybės kelio. Šv. Jonas, Arso klebonas ir kiti turėjo pergyventi velnio išorinius puolimus ir kliudymus apaštalavimo darbe.

Kai siela pajėgia giliau žvelgti į tikėjimo tiesas, besidžiaugdama jų grožiu, tiesų darna, amžinųjų tiesų atspindžiu žemėje, tuomet išorinio gyvenimo sukilę sunkumai bei pagundos ir visos kitos nelaimės ją apvalo nuo visa, kas iki šiol netinkamu būdu ją siejo prie kūrinių, prie žemės, o pakelia prie viso gėrio šaltinio, prie Dievo. Pamaldžiai, Dievą mylinčiai sielai visi tie dalykai išeina į gerą. Išmoksta ji labiau pasitikėti Dievu, Jo pagelba, bet ne savo sumanumu ar jėga; išmoksta savęs atsižadėti ir visiškai atsiduoti Dievo valiai.

13. Dvasios vadovo dalis

Yra labai svarbu, kad siela, išmokusi savęs atsižadėti ir pradėjusi eiti artimos vienybės su Dievu gyvenimo keliu, turėtų savo dvasinio vadovo pagelbą.

Išugdytosios sieloje dorybės yra švelnesnės už visas žemės gėles ir brangesnės už visus kūrinius. Tobulųjų sielų vadovas turėtų rūpestingai globoti pražydusias sieloje dorybes, kad apsivainikuotų pačiu gražiausiu tobulos Dievo meilės žiedu. Kaip gėlininkas apsaugoja išugdytas gėles nuo kenkėjų, šalčio, perdidelės kaitros, sausros ir perdidelės drėgmės, taip ir dvasios vadovas, suradęs vadovaujančioje sieloje dygstančius netobulumus ir paskui juos sekančias ydas, privalėtų visa tai nurodyti vadovaujamai sielai ir padėti jai išsilaisvinti iš dvasios piktžolių, kad ji pasidarytų tobulai klusni Dievui. Kaip ant išeiginių rūbų pastebima kiekviena dėmė ir dulkelė, taip netobulumai suteršia sielą ir jie yra pastebimi, o siela stengiasi iš jų išsilaisvinti, apsivalyti nuo visa, kas gali nepatikti Dievui. Šiuo atveju tobulųjų sielą yra daug jautresnė, suprantami netobulumai ją skaudina ir žemina. Prie šių pergyvenimų prisideda išorės nelaimės, kasdieninis kryžius. Gerai būna, jei dvasios vadovas ateina joms laiku į pagelbą, padėdamas kryžių nešti, puoselėti jų turimas dorybes. "Aš sodinau, Apolis laistė, bet Dievas davė augimą" (1 Kor. 3, 6). Todėl dvasios vadovo dalis šiame darbe yra trilypė: a. padėti sielai įsigyti tvirtų dorybių; b. padėti jai pašalinti iš sielos netobulumus ir c. padėti sielai sunkumų metu.

a. *Dorybes išugdyti*

Vienybės su Dievu pasiekusios sielos turi daug gražių ir stiprių dorybių. Reikia, kad jos

nesustotų pusiaukelyje, bet siektų įsigyti didvyriško dorybių laipsnio. Ir dvasios vadovas šiuo atveju įsipareigoja padėti toms sieloms tai pasiekti. Todėl jis privalo: 1. ne vien moksliniai pažinti dorybių mokslą, bet ir pačias dorybes įsigyti ir jas vadovaujamoje sieloje išugdyti; 2. žinoti, kokios vartotinos priemonės, siekiant norimo dorybės laipsnio; 3. atsižvelgti į kiekvienos sielos, einančios vienybės keliu, savybes, nes kas gera lėto būdo žmonėms, tai gali pakenkti staigaus būdo; 4. duodamas pastabas bei patarimus turi visa gerai apsvarstyti. Čia daug jam padės mokslinis susipažinimas su dorybių mokslu, kad jas teisingai įvertinus, surūšiavus, žinoti jų laipsnius bei priemones dorybėms ugdyti; 5. padės vadovaujamai sielai pasiekti tų dorybių, kurios jai yra pasiekiamos: ne visi žmonės gyvena tose pačiose sąlygose ir ne kiekvienas tuo pat karščiu bei uolumu siekia savo tobulumo; 6. pareikalaus apyskaitos iš patartos ar sutartos siekti dorybės veiksmų, pratybų.

b) *Netobulumus pašalinti*

Kiekvienas ūkininkas išpurena sėjai žemę, šalina iš jos varputį, piktžoles ir visus kenkėjus, kad derlius nesumažėtų. Kiekvienas sodininkas apskabo vaismedžių nudžiūvusias ar džiūstančias šakeles, kad sveikosios neštų daugiau vaisiaus. Ir dvasios vadovas prižiūri, kad į vadovaujamą sielą, pasiekusią vienybės kelio, neįsiskverbtų netobulybės bei ydos. Kiekviena netobulybė šioms sieloms sukelia neramumą.

Dvasios tėvas žiūrės, kad apsaugotų ją nuo

tuščios garbės, kuri pasireiškia netvarkingu troškimu, kas žmonės ją gerbtų, pripažintų tariamus nuopelnus, stebėtųsi atsiektais darbais ar be teisingos priežasties ją augštintų. Neteisinga ir tuščia garbė bus siekiama tada, kai žmogus norės būti pagerbtas už nevertus pagarbos dalykus, kai tos pagarbos jieškos pas neišmanėlius, nesuprantančius jo daromos blogybės, kai jis savo darbais jieško savęs ir savo garbės, bet ne Dievo.

Pamaldžiose sielose tuščia garbė pasirodo, išplaukia pasigyrimais, užsikirtimu savo nuomonėje, nesutikimais, ginčais, net barniais ir neklusnumu. Ši tuščios garbės yda yra atitaisoma prižiūrint, kad pamaldi siela: 1. nesipasakotų nei apie savo gerus, nei blogus darbus; 2. kad saugotųsi visokių nepaprastumų; 3. kad visus savo darbus pavestų ir aukotų didesnei Dievo garbei; 4. kad stengtųsi kaskart labiau įtikti Dievui; 5. kad suprastų ir žinotų, jog Dievas gali iš jos atimti savo nepaprastas malones ar dovanas; 6. kad jai nebūtų atlyginta žemėje tuščia žmonių garbe be nuopelnų dangui. Ji turi įsijausti ir įvykdyti šv. Povilo patarimą: "Visa darykite Dievo garbei" (1 Kor. 10, 31).

Antra sunkiai pastebima besiskverbianti į pamaldžias sielas yda, tai netinkamas bet kurių kūrinių pamėgimas; netinkamas prisirišimas ir netinkama kitų asmenų — žmonių meilė.

Nemažiau yra pavojingas pamaldžioms sieloms paslėptas noras, ilgėjimasis bei troškimas turėti nepaprastų dvasinių pasitenkinimų ir malonumų nuostabiose Dievo dovanose.

Dvasios vadovas, suprasdamas visus stambiausius pavojus tobulėjančioms sieloms, pasistengs apvalyti jas ir jų širdį nuo ydų, netobulybių ir pašalins pavojus tiems dalykams išnaujo kilti. Todėl dvasios vadovas: 1. negirs vadovaujamų sielų už jų daromas dvasines pratybas, neaugštins jų pačių akyse; 2. suradęs, jog Dievas tas sielas apdovanojęs dvasinėmis malonėmis ir sielos džiaugsmais, joms nurodys, kad V. Dievas teikia nepaprastą paramą nepaprastai silpniems, nes be tų malonių nemokėtų tinkamai bendrauti su Dievu; 3. saugos jas nuo tuščios garbės pasireiškimų, nuo netvarkingo kūrinių pamėgimo, nuo prisirišimo prie žmonių; 4. už padarytus netobulumus švelniai pabars, paskirdamas nors ir mažą atgailą; 5. dvasios vadovas turi būti atsargus ir nevisoms vadovaujamoms sieloms leisti padaryti Dievui nepaprastus įžadus, naujus įsipareigojimus, k. a. visada daryti tai, kas atrodys tobuliau; laisva valia nepadaryti nė vieno netobulumo; visada užsiimti reikalingu ar bent naudingu darbu, ir pan., nes jeigu jis leis padaryti tokius įžadus, siela privalės juos įvykdyti. O jeigu kuriai ir leis, tegul apriboja laiką: savaitei, mėnesiui, keliems mėnesiams.

Yra buvę įvykių, kad įkarščio metu nesubrendusi tobulybėje siela, vien nuotaikos vedama, o gal ir sugundyta, padarė beveik negalimą įvykdyti įsipareigojimą Dievui. Dvasios vadovas nuo tų įsipareigojimų ją gali atleisti, kai mato ne pažangą, o dorybės atžangą.

c. *Padės kryžių nešti*

Tobulieji dažnai patiria įvairių dvasios skausmų ir gyvenimo sunkenybių. Įvyksta Kristaus perspėjimas: "Pasaulyje jūs turėsite suspaudimo" (Jono 16, 33) ir "Kuriuos aš myliu, tuos baudžiu ir plaku" (Apr. 3, 19), žinoma, už daromas klaidas ir netobulybes, kad pasitaisytų.

Tobulųjų sielos yra labai jautrios. Sunkenybės kartais baugina jų dvasią, net nerami mintis ima skverbtis: o gal Dievas ją apleido? Viešpats niekad neapleidžia mylinčių sielų. Jis pradėjo jose savo dieviškąjį gyvenimą ir tą gyvenimą stiprina, tobulina neramybių vėtromis. Dvasios suspaudimo metu reikia sielas sustiprinti gerame, padėti joms pakelti neramybių naštą, palengvinti joms kasdieninį rūpesčių kryžių. Dvasios vadovas paguos ir sustiprins vadovaujamas sielas, kaip Dievo angelas paguodė ir sustiprino Išganytoją Alyvų daržely: "Jam pasirodė angelas iš dangaus, kurs jį stiprino" (Luko 22, 43).

Sunkenybių metu siela aiškiai supranta ir pajunta, jog ji pati nieko negali padaryti be Dievo malonės, be Jo pagelbos. Todėl ima labiau įvertinti Dievo paramą. Tautų apaštalas, patyręs tą dvasios kovų vargą, liudija: "Aš tris kartus meldžiau Viešpatį, kad tai atstotų nuo manęs, bet jis man tarė: Gana tau mano malonės, nes jėga įgyja tobulumo silpnybėje" (2 Kor. 12, 8 - 9). To pat moko šv. Jokūbas apaštalas: "Laikykite, mano broliai, tikru džiaugsmu, kuomet jūs patenkate į įvairius išmėginimus, žinodami, kad jūsų tikėjimo ištyrimas daro kantrumą.

Kantrumas gi turi būti tobulas savo darbu, kad jūs būtumėte tobuli ir pabaigti, kuriems nieko netrūksta" (Jok. 1, 2-4). Užtat "palaimintas žmogus, kurs kantriai kenčia mėginimą, nes kuomet bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką, kurį Dievas pažadėjo jį mylintiesiems" (Jok. 1, 12).

Neramybių ar sielvartų suspaustoji siela yra labiau panaši į kenčiantį Jėzų: ji išgyvena skausmus ir gali jais susijungti su mylimu Jėzumi: "Visame mes kenčiame vargą, bet nenustojame drąsos; mes svyruojame, bet nenusimename; esame persekiojami, bet neesame apleisti; mus numeta, bet nežūname. Mes visados nešiojame savo kūne Jėzaus marinimą, kad ir Jėzaus gyvybė apsireikštų mūsų kūnuose" (2 Kor. 4, 8-10).

Artimiausioji vienybėje su Dievu buvo nekalčiausioji Dievo Motina, švenčiausioji Marija, o ir ji yra kankinių karalienė ir skausmų motina. Sujungusi ir paaukojusi savo skausmus, iškentėtus po Išganytojo kryžiumi, su brangiausiojo Sūnaus kančia, ji pasidarė artima bendradarbė žmonijos atpirkimo paslaptyje. Ir Viešpats priėmė jos auką. Jei savo gyvenime, gerai eidami visas pareigas ir kitaip pasitarnaudami Dievui, pajusime skausmų ir dvasios suspaudimą, neramybę ar sielvartą, žinokime, kad tai yra ženklas, jog Dievas priėmė mūsų auką.

Iš visos jūros skausmų, kuriuos iškentėjo Išganytojas už mus ant kryžiaus, kartais Jis paima ir duoda savo išrinktajai sielai vieną erškėčių vainiko dygliį, kad ji galėtų dalyvauti savo Viešpaties aukoje bei sielos tobulinimo dar-

be. Patiriamas sielos skausmas yra Viešpaties meilės žymė, nelaukta garbė ir dalinis atlyginimas. Tą Viešpaties paslaptį paaiškino šv. Teresė ispanietė sekančiai: "O kaip brangi kaina, mano Dieve, tikrai tave mylintiems, jei taip skubiai pasirodo mums josios vertė" (Fundac. 31, n. 16).

14. Vienybės kelio ilgis

Kai žmogus savo mintimi nuolat ir ištikimai laikosi Dievo, ištesėdamas gerame, ypač gi pagundų, sunkumų ir įvairių priešingumų metu, jis auga pas Dievą nuopelnais, jo dorybės stiprėja. Be abejo, jis pasieks glaudžios vienybės ir tobulo šventumo gyvenime, tarnaudamas Dievui "šventume ir teisybėje jo akivaizdoje per visas mūsų dienas" (Luko 1, 75), atsiremdamas į V. Jėzaus auką ir visas Dievo malones: "nes jis (Išganytojas) viena auka padarė pašventinamuosius tobulus per amžius. Tai mums liudija ir šventoji Dvasia. Nes pasakęs: Tai yra sandora, kurią aš su jumis darysiu po tų dienų, Viešpats sako: Aš duosiu savo įstatymus į jų širdis ir įrašysiu juos į jų mintis, ir aš daugiau nebeatsiminsiu jų nuodėmių ir neteisybių" (Žyd. 10, 14-17).

Atminkime skirtumus tarp sielos pasiekto šventumo, Dievui padedant, ir suteiktų sielai Dievo dovanų: "Dievo dovana — amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje" (Rom. 6, 23). Jei Dievui patiks pakelti kurią nors sie-

lą į naujus dvasios plotus, į nuostabią amžinųjų tiesų įžvalgos sritį, tai bus gryniausia Dievo do vana, Jo gerumo malonė, kurios siela neužsitarnavo nei savo pastangomis, nei savo padarytų žmogiškų darbų nuopelnais. Suteiktoji įžvalga — kontempliacija nėra žmogaus sumanumo ar aukos vaisius. "Nes mūsų dabartinis vargas, kurs yra trumpas ir lengvas, gamina mumyse kilniausią, amžiną, visa viršijančią garbę, mums, kurie nežiūrime į tai, kas matoma; nes matomi dalykai yra laikini, o nematomi — amžini" (2 Kor. 4, 17-18). Į amžinuosius dalykus žvelgia žmogus savo minties akimi, susižavėdamas jų grožiu, darna bei tiesa. "Kaip gi labai aš mėgstu tavo įstatymą, Viešpatie, jie visą dieną yra mano mąstymas" (Psalmė 118, 97).

Šv. Jonas nuo Kryžiaus pastebi (žr. Noche oscura, 1, I, cc. 9 ir 14), kad kurios sielos yra Dievo paimamos į mieliausįjį tiesų įžvelgimą, į kontempliaciją, jos turi pergyventi smarkesnį išorinį arba pasyvų pojūčių apvalymą. Bet gi nevisos , kurios tą dvasios apsivalymą yra padariusios, yra paimamos į šias dvasines augštumas, o ir paimtosios pasilieka ne tą pat laiko tarpą, nes visa tai pilnai ir visiškai priklauso nuo Viešpaties Dievo valios, nuo Jo išminties ir Jo gerumo išrinktoms sieloms. Todėl, vienybės kelias gali tęstis tobuloms sieloms visą jų gyvenimą, nežiūrint kaip ilgai gyventų. "Mes taip pat žinome, kad Dievą mylintiesiems, tiems, kurie, kaip jo nutarta, pašaukti būti šventaisiais, visi dalykai išeina į gerą. Nes kuriuos jis iš anksto pažino, tuos iš anksto ir paskyrė, kad jie būtų

tos pačios išvaizdos, kaip jo Sūnaus paveikslas, kad jis būtų pirmgimis daugelio brolių tarpe. Kuriuos gi jis iš anksto paskyrė, tuos ir pašaukė; kuriuos pašaukė, tuos ir nuteisino; kuriuos nuteisino, tuos ir pašlovino" (Rom. 8, 28 - 30).

II Dalis

TOBULĖJANČIŲ ĮŽVALGA

15. Veiklioji įžvalga

Tiesos įžvalga arba jos kontempliacija yra nuostabus pasigėrėjimas aiškiai pažinta Dievo apreikšta tiesa. Prie tokio pilno tiesos pažinimo siela prieina, paprastai Dievo malonei padedant, prigimtiniu keliu, dažnai apie tas tiesas mąstant, jas svarstant įvairiais žvilgsniais, iš visų pusių. Protas įsigilina į tiesą, pasisavina, pamato jos grožį, žavisi jos darna bei gėriu. "Mano širdis įkaito manyje; man bemąstant užsidegė ugnis" (Ps. 38, 4).

Yra ir kitos rūšies tiesos įžvalga — tai Viešpaties Dievo suteiktoji įžvalga, kuri, aišku, priklauso ne asketikos, bet mistikos sričiai. Gerasis Dievas staiga nušviečia kurią amžinąją tiesą, sustiprinęs žmogaus proto pažinimo jėgą, ir siela, sužavėta nušvitusia tiesa, nuostabiai ja gėrisi, norėtų gėrėtis ja amžinai. "Viešpatie, mums čia gera būti, jei nori, padarysime čia tris padangtes, vieną tau, vieną Mozei ir vieną Elijui" (Mato 17,4).

Šv. Augustinas yra pasakęs, kad tiesos įžvalga, jos kontempliacija, yra malonus pasigėrėjimas suprantama Dievo tiesa. Kiek toji įžvalga, paprastai Dievo malonei padedant, yra žmogaus protinių pastangų vaisius, tiek ji yra prigimtinė, veiklioji, susidarytoji arba aktyvi įž-

valga —Dievo apreikštų tiesų gilus supratimas. Apie šią prigimtinę, veikliąją įžvalgą kalbėsime plačiau, kad paryškėtų jos buitis, pasigrožėjimo medžiaga, vyksmas, vaisiai, laipsniai bei žmogaus dalis įžvalgos pratybose.

16. Veikliosios įžvalgos esimas

Natūraliai pasiektas pasigrožėjimas apreikšta Dievo tiesa yra veikliosios įžvalgos — kontempliacijos veiksmas. Kad šią įžvalgą galima pasiekti, paprastai Dievo malonei padedant, pripažįsta dvasinio gyvenimo mokytojai. Pilnas ir vispusiškas apreikštųjų tiesų supratimas, protinis pažinimas, natūraliai veda į pasigrožėjimą tomis tiesomis, į dvasinį džiaugsmą, į susižavėjimą jomis. Aišku, protinis tiesų pažinimas prasideda ir auga mąstymo metu. Po kelių ar daugiau mąstymų, nagrinėjant kurią nors Dievo apreikštą tiesą įvairiais žvilgsniais, tiesa išryškėja ir savo grožiu sužavi protą. Gerai pravedami mąstymai yra tikras ir natūralus kelias į prigimtinę tiesos įžvalgą.

Visi sutinka, kad žmogus gali pasiekti natūralios veikliosios įžvalgos, bet kai kas klausia, ar iš tikrųjų yra žmonių, kurie būtų pastoviai nuostabaus pasigėrėjimo pažinta tiesa padėtyje, ir ar yra tokių, kurie savo noru gali pasirinkti kuria tiesa kada žavėtis. Į tai galime rasti aiškų atsakymą pas dvasios gyvenimo žinovus.

Ričardas šv. Viktoro sako: "Pirmas įžvalgos būdas kyla iš žmogaus pastangų; trečias —

vien iš Dievo malonės; vidurinis — iš abiejų sutartinės, būtent: iš žmogaus pastangų ir Dievo malonės" (De contempl. 1.5, c. 11). Šv. Tomas Akvinietis sako: "Žmogus tam tikru vyksmu iš daugelio pasiekia vientisos tiesos įžvalgą" (II-IIae q. 180, a. 3). Šv. Teresė ispanietė dažnai kalba apie tokią tiesos įžvalgą, kuri pasiekiama žmogaus jėgomis, jas stiprinant Dievo malonei: "Patį Viešpatį įsivaizduokite šalia savęs esant ir žvelkite, su kokia meile ir nusižeminimu Jis moko jus ir, patikėkit manim, kol galite, nepasitraukite nuo taip gero draugo... tai pati žinau, kad jūs galite tai padaryti" (Camino de perfección. 26). Bet kai ji kalba apie Dievo suteiktąją įžvalgą, ji nurodo aiškiai, jog ši įžvalga yra antprigimtinė ir jos nei kokiu savo darbu ar pastangomis negalime susidaryti (žr. Vida c. 10, n. 1). Šv. Jonas nuo Kryžiaus kalba apie mąstymo įpročio išsivystymą, kol jis natūraliai pasibaigia tiesos įžvalgoje (žr. Subida del monte Carmelo 1. II, c. 14). Popiežius Benediktas XIV neabejodamas rašo: "Mistikai nurodo dvi įžvalgas, kontempliacijos rūšis, būtent: (savo pastangomis) įgautąją ir (Dievo) suteiktąją, kurią jie vadina mistine Teologija" (De serv. Dei beatif. 1. 3, c. 26 n. 7).

Kai kurios Seserų Vienuolijos mano, kaip liudija V. Paulain, ypač gi atsidėjusio įžvalgiam — kontempliacijos gyvenimui, jog pas jas veiklioji įžvalga yra visoms seserims bendras natūralus reiškinys. Šv. Bažnyčios Tėvai kviečia savo raštų skaitytojus į tiesų įžvalgą, patardami daugiau padirbėti mąstymų ar svarstymų metu. Bet

Dievo suteiktoji tiesų įžvalga yra virš žmogaus jėgų, nuoširdžių pastangų ir viso darbo. Tad yra veiklioji, aktyvi apreikštųjų tiesų įžvalga. Ta prasme yra aiškinami šv. Rašto žodžiai: "Ragaukite ir matykite, koks geras yra Viešpats; palaimintas žmogus, kurs bėga glaustis prie jo" (Ps. 33, 9); "Ateikite ir matykite Viešpaties darbus, kokių nuostabių dalykų jis yra padaręs žemėje" (Ps. 45, 9); "Ateikite, klausykite visi, kurie bijote Dievo, ir aš pasakosiu, kokių didelių dalykų jis yra padaręs mano sielai!" (Ps. 65, 16).

Reikia sutikti, kad veiklioji apreikštos tiesos įžvalga yra tarpinė padėtis sielai, kad ji baigsis, kai Dievas suteiks tai sielai pilnesnę įžvalgą. Visgi gyvenimas rodo, kad nevisada taip įvyksta. Yra buvę atsitikimų, kad tarpinė padėtis užsitęsė daugelį metų, o kartais ir visą gyvenimą. Tai įvyko ne dėl sielos nebojimo, ar kad dvasios vadovas nebūtų buvęs patyręs asmuo, bet taip norėjo Dievo Apvaizda, ir taip viskas susitvarkė. Dėlto aiškiai skiriame natūralią, žmogaus pastangomis įsigytą, paprastai Dievo malonei veikiant, padedant, veikliąją apreikštų Dievo tiesų įžvalgą ir paslaptingą — mistinę, Dievo suteiktąją sielai amžinųjų tiesų įžvalgą.

17. Įžvalgos medžiaga

Kiekivena amžinoji tiesa gali būti veikliosios įžvalgos medžiaga. Visa, kas gali patarnauti žmo-

gui kaip dvasinis skaitymas ar mąstymas, gali sudaryti jam pasigrožėjimo ir nuostabos medžiagą. Skaitydami dvasinio turinio knygas, ieškome amžinųjų tiesų, mąstydami jas surandame, o jomis žavėdamiesi, gėrėdamiesi, turime veikliąją tiesos įžvalgą.

Hugo šv. Viktoro yra parašęs: "Tai, ką mąstymas ieško, įžvalga — kontempliacija suranda" (De claustro animae 1. 3).

Didžiosios Dievo tiesos suteikia sielai neišmatuojamo pasigėrėjimo. Dievo tobulybės sudaro pirmąją veiklios įžvalgos medžiagą. Paskui seka tiesos, kurios nušviečia Viešpaties Jėzaus žmogiškąjį gyvenimą. "Aš gėresiuos tavo paliepimais, kuriuos aš mėgstu. Aš kelsiu savo rankas į tavo paliepimus ir mąstysiu apie tavo nuostatus" (Psalmė 118, 47-48). "Tavo burnos įstatymas man yra geresnis, kaip aukso ir sidabro tūkstančiai" (Ps. 118, 72). "Tai yra amžinasis gyvenimas, kad jie pažintų tave, vienatinį tikrąjį Dievą, ir kurį tu siuntei, Jėzų Kristų" (Jono 17, 3).

Visi Dievo kūriniai ir visa visata yra tik tiek įžvalgai medžiaga, kiek siela juose randa Dievo tobulybių atspindžius, kiek jie padeda geriau pažinti, suprasti Dievą, kiek jie paskatina labiau mylėti Viešpatį. "Palaimintas... kurio viltis yra Viešpatyje, jo Dievuje, kurs padarė dangų ir žemę, ir visa, kas juose yra. Kurs palaiko ištikimybę per amžius, daro teisybę prislėgtiems, duoda duonos alkstantiems. Viešpats paleidžia apkaltuosius, Viešpats grąžina akių šviesą akliesiems. Viešpats atitiesia sulenktuosius, Vieš-

pats myli teisiuosius" (Ps. 146, 5-8). "Dangus pasakoja Dievo garbę ir tvirtuma skelbia jo rankų darbą" (Ps. 18, 2).

Veikliosios įžvalgos medžiagą galime dalyti į jausminę, įsivaizduotinę ir protinę. 1. Kai žvelgiame, pav., ilgėliau į neužmatomą jūrų tolį, ar į neįkopiamus kalnus, tuo didingu vaizdu grožisi mūsų jausmai. 2. Kai vaizduotė sukuria mums mylimo asmens vaizdą ar malonius daiktus, su pasigėrėjimu ir meile priimame tuos vaizdus. 3. Kai protas, pažinęs ir supratęs kurią nors augštą apreikštąją tiesą, su nuostaba žvelgia į ją pasigrožėdamas, pasidžiaugdamas — jis jau turi tiesos įžvalgą.

Suprastos Dievo savybės sužavi sielą. Jų yra daug. Štai Dievo nesikeitimas: "Kiekvienas geras davinys ir kiekviena tobula dovana yra iš augštybių, nužengia nuo šviesybių Tėvo, pas kurį nėra nevienodumo, nė pasikeitimo šešėlio" (Jok. 1. 17). Dievo visagalybė: "Viešpatie Dieve, Visagalis, tavo teismai tikri ir teisingi" (Apr. 16, 7). Viešpaties išmintis: "Kiek daug yra tavo veikalų, Viešpatie! visa tu padarei su išmintimi; žemė yra pilna tavo kūrinių" (Ps. 104, 24). Dievo meilė: "Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dievuje, ir Dievas jame" (1 Jono 4, 16).

18. Įžvalgos vyksmas

Tiek veiklioji, tiek Dievo suteiktoji tiesos įžvalga būna tarpais aiški, o kitais atvejais

— n e a i š k i. Kai siela supranta ir pilnai įžvelgia kurią nors Dievo savybę, pavz., gerumą, Dievo apreikštą tiesą, ji turi aiškią tiesos įžvalgą. Neryški ir neaiški bus įžvalga, jei ji apima tiesas bendru žvilgsniu. Apie šią neaiškią, bet Dievo suteiktosios įžvalgos eigą rašo šv. Jonas nuo Kryžiaus (Subida del monte, 1. 2, c. 14). Apie aiškiąją įžvalgą daug rašo šv. Teresė ispanietė ir po jos daug dvasinio gyvenimo mokytojų.

Dievo tobulybių įžvalgą žmogus gali pasiekti dviem būdais: t e i g i a m u o j u ir n e i g i a m u o j u keliu. Kai žmogus pastebi ką nors gero, gražaus, darnaus, naudingo kūriniuose, ir jisai siekia viso gėrio, grožio, sutartinės ir apvaizdos šaltinio — Dievo, jis eina teigiamuoju įžvalgos keliu. O kai pastebi kūrinių ribotumą, netobulumus, neigdamas tas netobulybes pas Dievą, jis prieina prie tiesos neigiamuoju keliu.

Dievo visur buvimą, Jo visa žinojimą stebi psalmininkas ir nustebęs rašo: "Viešpatie, tu tyrinėji ir pažįsti mane, tu žinai mane, kai aš sėdžiu ir kai aš keliuos. Tu supranti mano mintis iš tolo; kai aš vaikščioju ir kai guliu, tu pamatai, tu žiūri į visus mano kelius. Kai dar nėra žodžio ant mano liežiuvio, štai, Viešpatie, tu jau visa žinai... Labai nuostabus yra man šitas žinojimas, labai augštas, aš jo nesuprantu. Kur aš eisiu tolyn nuo tavo dvasios? ir kur bėgsiu nuo tavo veido? Jei žengčiau augštyn į dangų, tu esi tenai; jei išsitiesčiau gelmėse, tu čia. Jei imčiau aušros sparnus, jei gyvenčiau jūros gale, ir ten tavo ranka ves mane ir laikys mane tavo dešinė... Aš šlovinu tave, kad esu

taip nuostabiai padarytas, kad tavo darbai yra nuostabūs" (Ps. 138, 1 - 14).

Su nuostaba žvelgia žmogus į Dievą ir išpažįsta su šv. Jokūbu apaštalu: "Kiekvienas geras davinys ir kiekviena tobula dovana yra iš augštybių, nužengia nuo šviesybių Tėvo, pas kurį nėra nevienodumo, nė pasikeitimo šešėlio" (Jok. 1, 17).

19. Įžvalgos vaisiai

Veiklioji arba aktyvi tiesos įžvalga suteikia sielai tų pat dvasinių vaisių kaip ir antprigimtinė, betarpiai Dievo gerumo suteiktoji tiesų įžvalga, bet daug žemesniu laipsniu. 1. Žmogaus protas aiškiai mato ir geriau supranta tikėjimo tiesas; sieloje ryškiai sutvirtėja antprigimtinė tikėjimo dorybė. 2. Daug aiškiau pažįsta save, savo ydas; regi savo menkystę, troškimų klystkelius ir jog Dievo malonė yra būtina sielai, kad ji galėtų save išganyti. 3. Įgauna aiškesnį dvasinės taikos supratimą bei didelį pasitikėjimą Dievu. 4. Auga Dievo meilėje ir nori visiškai Jam atsiduoti. 5. Labiau nori visame įtikti Dievui, todėl deda daugiau pastangų, kad geriau eitų savo pareigas.

Dvasios vadovas turi tai gerai žinoti. Pasireiškiantieji sieloje įžvalgos vaisiai ar jų stoka rodo, ar siela turi tikrai tiesų įžvalgą, ar ji įpuolė į beprasmį minties abejingumą.

Žaviose Dovydo psalmėse randame mąstančios sielos aidus, besidžiaugiančios pažintomis

tiesomis: "Viešpats mano šviesa ir mano išgelbėjimas: ko aš bijosiu? Viešpats mano gyvybės tvirtovė: prieš ką aš drebėsiu?" (Ps. 26, 1). "Nugręžk savo veidą nuo mano nuodėmių ir išdildyk visas mano nuodėmes. Sutverk manyje, Dieve, nesuteptą širdį ir atnaujink manyje stiprią dvasią" (Ps. 50, 11 - 12). "Prie tavęs, Viešpatie, aš bėgu glaustis: tenebūsiu sugėdintas per amžius... Į tavo rankas aš pavedu savo dvasią" (Ps. 30, 6 - 8).

Veiklioji amžinų tiesų įžvalga paruošia sielą į galimai glaudesnį susivienijimą su Dievu tikėjimu, viltimi ir dieviška meile. Nors nevisada, bet paprastai Dievas savo malone pakelia šias sielas augščiau, suteikdamas joms žavinčios tiesų šviesos, duoda paragauti neįprasto tiesų džiaugsmo, pasinerti valandėlei kitai į suteiktąją amžinų tiesų įžvalgą, kontempliaciją. Tokios sielos pajunta savyje dievišką jėgą, Dievo meilės karštį, ryžtą didvyriškiems darbams daryti: "Kas gi atskirs mus nuo Kristaus meilės? Ar vargas? ar suspaudimas? ar badas? ar plikumas? ar pavojus? ar persekiojimai? ar kalavijas?... Bet visa tai mes nugalime dėl to, kurs mus mylėjo. Nes aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei galybės, nei dabartiniai, nei būsimieji dalykai, nei stiprybė, nei augštumas, nei gilumas, nei joks kitas sutvėrimas negalės atskirti mūsų nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje" (Rom. 8, 35 - 39).

Patsai susivienijimas su Dievu reikalauja, kad iš mūsų pusės jis būtų veiklus, aktyvus. Tai

vyksta dieviškoms dorybėms padedant, ir juo tos dorybės sieloje yra galingesnės, tuo sielai stipresnė jų pagalba.

Kai mūsų protas pilnai prisitaiko neišsakomai Dievo išminčiai, priimdamas ir pasisavindamas apreikštąsias tiesas, jis tiki Dievui; ir mūsų proto susivienijimas su Dievu tuomet yra gilesnis, galingesnis, pilnesnis ir artimesnis. Kai Dievo meilė sujungia mus su nuostabiu Dievo gerumu, kai pradeda siela trokšti, kad visada ir visame atitiktų Dievo valią, susidaro tarp sielos ir Dievo glaudūs meilės ryšiai, ir tai tokie, kokių ji kasdien meldė: "Teesie tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje". Kai žmogus atremia savo išganymą ir visą gyvenimą į nepajudinamus Dievo pažadus: "dangus ir žemė praeis, o mano žodžiai nepraeis" (Mork. 13, 31), viltimi jisai susijungia su Dievu; pati viltis yra sielos veiklusis aktas.

Vidinis sielos susivienijimo vyksmas su Dievu šiaip pasireiškia: Nors veiklioji tiesų įžvalga pirmiausia glūdi proto veiksme, bet jos pradžia yra žmogaus valioje, jo širdyje, kuri myli Dievą. Valia palenkia mūsų protą užsiimti dieviškomis tiesomis, į jas gilintis, jas įžvelgti, jomis džiaugtis. Protu pamatytos ir mintimi apsvarstytos dieviškosios tiesos savo vidine šviesa daro stiprios įtakos mūsų valiai, kuri, atsiduodama Dievui, pradeda vis labiau ir labiau mylėti Dievą, džiaugtis amžinojo Tėvo dieviškuoju gerumu. Tuo atveju siela pajunta savyje didelę ramybę.

Tiesa, tas vidinis džiaugsmas ir suramini-

mas, nėra būtini įžvalgos vaisiai, nes pati veiklioji įžvalga turi nevienodą eigą, bet jie padeda sielai daug arčiau stoti prie dieviškos širdies. Būna, kad veiklioji įžvalga pasidaro žmogui labai patraukli, maloni, smagi, bet būna irgi, kad ji teikia sielai vidinio skausmo, vargina ir dėlto nemaloni. Tai ypač pasireiškia, kai siela turi daug kovoti su įvairiais išsiblaškymais ar nugalėti savo atšalimą. Šv. Teresė ispanietė tai pažymi: "Šitam įžvelgime, išskiriant protinį svarstymą, siela turi arba didžiausią pelną, arba nuostolį" (Vida c. 9, u. 4).

20. Asmuo įžvalgoje

Ne kiekvienas žmogus sugeba ir tinka įžvalgai, komtempliacijai. Jis turi turėti tinkamas savybes. Tiek veikliajai, tiek antprigimtinei įžvalgai reikia: 1. turėti prigimtinį ar antprigimtinį pajėgumą tiesoms įžvelgti, kitaip sakant, pašaukimą įžvalgai. Tas pašaukimas pasireiškia kylančiu dvasioje potraukiu į įžvalgą, asmens tinkamumu įžvalgai, teisinga intencija, dvasios vadovo pritarimu; 2. Kad asmuo būtų apvalęs savo geidulius ir žemiškus pomėgius, mokėtų susivaldyti ir pajėgtų dvasioje nurimti; 3. Kad prieš tai būtų įpratęs per ilgesnį laiką tinkamai padaryti mąstymus, iš jų semdamas sau dvasinės naudos; 4. Kad būtų įpratęs nuolat būti Dievo akivaizdoje ir trumpais ugningais aktais palaikyti sieloje Dievo meilės karštį.

Tai žinodami, nesistebime, kad veikliąją tie-

sų įžvalgą randame vien pas tobulas sielas, kurios eina dvasinės vienybės keliu. Ir ši veiklioji tiesos įžvalga neateina žmogui šuoliais, bet pamažu: jos pradžia yra pilna dažnų nukrypimų nuo įžvelgiamos tiesos.

Taip pat negalima teigti, kad kiekviena siela, einanti vienybės keliu, būtinai pasidarys įžvalginė — kontempliatyvi siela, nes įžvalgos esmė glūdi proto veiksme, o dorybės randamos valioje. Ne visi žmonės, nors pasiekę didžiausių dorybių, yra gavę tą patį proto lakumą, ne visi pajėgia matyti tiesas ir jomis džiaugtis. Ir kas čia yra sakoma apie veikliąją įžvalgą, tas dar labiau tinka antprigimtinei įžvalgai, kurios niekas negali užsitarnauti. Dievas suteikia parinktai savo sielai apreikštų tiesų įžvalgą vienu akimoju, ne būtinumo, o gailestingumo ir tinkamumo skatinamas. Pagaliau, pati įžvalga nėra būtinoji žmogui priemonė, kad pasiektų šventumą. Ji yra ypatingoji Dievo dovana, kurią Jis teikia kada nori ir kam nori laisva valia. O kadangi V. Dievas yra be galo geras ir gailestingas, tai kuomet žmogus, panaudojęs paprastas Dievo malones, pasiruošia priimti ir tinkamai panaudoti nepaprastas malones — Dievas jas duoda.

Yra leistina norėti, pageidauti ir prašyti to įstabaus apreikštųjų tiesų pažinimo, sielą žavinčios įžvalgos tieson. Josios šviesa sužavi žmogų, ir ji pasidaro tinkamiausia priemone, siekiant krikščioniškos tobulybės viršūnių.

Iš to seka, kad yra leistina žmogui ruoštis

tai įžvalgai, aišku, neapleidžiant svarstomosios mąstymuose maldos ir siekiant teisingo tikslo.

Iš kai kurių šv. Rašto vietų atrodo, kad juos galima taikyti tam, kas buvo augščiau pasakyta. "Todėl tai aš troškau, ir duota man išmanymo; aš šaukiaus, ir atėjo į mane išminties dvasia; aš ją stačiau augščiau už karalystes ir sostus ir, palyginant su ja, niekais laikiau turtus" (Išm. 7, 7-8). "Ir jei kas trokšta daug žinoti, ji (išmintis) žino praeitus dalykus ir išmano būsimus; žino šnekų gudrybes ir mįslių išrišimą, žino ženklus ir stebuklus, kolei kad jie neįvykę, taip pat laikų ir amžių atsitikimus... Žinodamas gi, kad negaliu kitaip jos paveldėti, jei neduos Dievas, — ir tai buvo jau išminties žinoti, kieno tai dovana, — aš kreipiaus į Viešpatį, maldavau jį... iš visos mano širdies" (Išm. 8, 8, 21).

Ričardas šv. Viktoro rašo: "Kuri yra toji geriausia dalis, kurią pasirinko Marija, jei ne ilsėtis ir matyti, kaip malonus yra Viešpats? O kai gi nepaprasta malonė, išskirtinai pageidautina, kuria esame pašvenčiami dabar ir ateityje būsime palaiminti" (De contemplatione 1. 1, c. 2).

"Ragaukite ir matykite, koks geras yra Viešpats; palaimintas žmogus, kurs bėga glaustis prie jo" (Ps. 33,9). "Nes tu, Viešpatie, esi geras ir maloningas, pilnas gailestingumo visiems, kurie šaukiasi tavęs" (Ps. 85,5). "Aš šlovinsiu tave, Viešpatie mano Dieve, visa savo širdimi ir skelbsiu tavo vardą per amžius. Nes tavo

gailestingumas buvo man didelis, ir tu išgelbėjai mano sielą iš mirusiųjų buveinės gilybių" (Psalmė 85, 12-13).

21. Įžvalgos laipsniai

Dievo suteiktoji sielai tiesos įžvalga, kaip mistinėje teologijoje nurodoma, turi įvairius laipsnius. Jie priklauso nuo to, kiek žmogaus dvasinės pajėgos pasidaro veiklios tiesos nušvietimo sieloje metu ir kiek žmogaus dvasia sutampa su gautąja šviesa.

Kitaip yra su veikliąja įžvalga; ji nesulaiko sielos galių veiklos. Tos galios pasilieka laisvos ir gali laisvai veikti. Minties sutapimas su tiesa, jos ryškus pažinimas vyksta prielankaus patrauklumo dėka ir, aišku, nesiskiria nuo to, ką sieloje padaro paprastieji Dievo meilės aktai. Atrodo, kad paprastame tiesų įžvelgime — veikliojoje kontempliacijoje — tikrąja prasme nėra galimi įvairūs įžvalgos laipsniai, bet yra vien tiesos žavėsys, supratimo grynumas bei meilės aktų pasireiškimas sieloje. Bet yra mokytojų, kurie veiklioje įžvalgoje suranda tuos pat laipsnius, kaip ir Dievo suteiktoje įžvalgoje. Tie laipsniai yra ne kas kita, kaip tik įžvalgos pasireiškimo būdai pas skirtingus asmenis, skirtingose dvasios sąlygose. Tiems veiklios įžvalgos pasireiškimo būdams yra duodami įvairūs vardai, kaip antai: gryno įžvelgimo malda, veiklioji atsija (abstrakcija), poilsio arba veikliosios taikos malda, įgautoji kontempliacija, papras-

toji įžvalga, ir pan. Pavadinimas "paprastoji kontempliacija" apima visą veikliosios įžvalgos plotą. Kiti vardai reiškia vien įžvalgos pasireiškimo lytis — būdus sieloje. Tais klausimais daug kalba šv. Jonas nuo Kryžiaus ir šv. Teresė ispanietė. Panagrinėkime kai kurias veiklios įžvalgos lytis.

1. Gryno įžvelgimo malda. Ji bus, kai siela savo dvasios akimis, žvelgdama su meile į V. Dievą ar Jėzų Kristų, kurį įsivaizduoja kaip matomą, kartoja ugningus meilės atodūsius šv. Tomo apaštalo pavyzdžiu: "Mano Viešpats ir mano Dievas" (Jono 20, 28).

Šv. Teresė sako: "Nieko kito jus neprašau, tik žvelkite į Jį... Jis pats nebelaukia, kad prabiltų sužadėtinė, bet kad įsižiūrėtų į Jį. Jis žvelgia į mus taip gražiomis, taip maloningomis akimis..." (Camino de perfección, c. 26, n. 1).

Tą įžvelgiamos maldos rūšį gražiai naudojo nuostabus "dėdė Chaffangeon", kuris ištisas valandas, nejudindamas lūpų, išklūpėdavęs prieš altorių. Rodos, kad jis kalbasi su Dievu.

— Ką jūs Dievui sakote? — klausia šventasis kunigas (Arso klebonas).

— Ugi, — atsako senas kaimietis: — Jis žiūri į mane, o aš į Jį (žr. Arso Klebonas, vertė J. Vaišnora, p. 66).

2. Veiklioji atsija arba susitelkimo malda. Ji prilygsta taip vadinamai "šv. Katarinos Sienietės dvasios koplytėlei" ir remiasi šv. Povilo apaštalo žodžiais: "Ar nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir Dievo Dvasia gyve-

na jumyse? (1 Kor. 3, 16). Siela nebejieško Dievo išorėje, nes Jį turi savyje, savo sieloje. Šv. Teresė rašo: "Sakoma susitelkimo malda (atsija, abstrakcija), nes mintis sukaupia visas savo pajėgas, pasilikdama savyje su savo Dievu; ir atvyksta dieviškasis Mokytojas, kad ją pamokytų, kad suteiktų trumpesnei valandėlei negu kitos maldos metu ramybės maldą. Šiuo atveju, savyje veikdama, gali mąstyti Kristaus kančią, įsivaizduoti Dievo Sūnų" (Camino de perfección c. 28 ir t.).

3. Ramybės malda. Veikliosios tiesos įžvalgos metu atsitinka, kad siela pasijunta rami: ją gaubia valios taika ir minties džiaugsmas, poilsis, o tos visos nuotaikos centre yra Dievas, neišsakomai didis sielos gėris. Siela gali pavaizduoti tą savo nuotaiką G. Giesmės žodžiais: "Jo šešėlyje, kurio troškau, sėdėjau, ir jo vaisiai saldūs mano gomuriui" (Giesm. 9, 2-3). Ramybės malda yra dvasinės atsijos vaisius. Joje veikia daugiau protas su atmintimi. Ji nėra vaizduotės padaras, būdama daug kilnesnė už vaizdus. Ir juo siela labiau artėja prie Dievo, juo labiau išsilaisvina atskirais atvejais iš galių veiksmų, ji pati pasiekia bendrą, visuotinį gryną veiksmą, sudarydama dvasios ramybę (palyg. Subida del monte Carmelo, 1. 2, c. 12 ir c. 14). Prie Dievo priartėjusi siela džiaugiasi dieviškąja ramybe, apie kurią yra kalbėjęs Išganytojas: 'Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę; ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu" (Jono 14, 27). Pasaulio daiktai ar žmonės gali suteikti ribotą, pavienią ramybės priežastį, o

Viešpats duoda neribotą, visuotinę, dvasinę savo ramybę.

4. Vienybės malda. Apie vienybės maldą kalba kai kurie dvasinio gyvenimo mokytojai, remdamiesi šv. Teresės išsireiškimais. Kiti priskiria šią vienybės maldą mistiniam sielos gyvenimui. Atrodo, kad ir asketiniam sielos gyvenime pasitaiko vienybės maldą turėti veikliosios įžvalgos metu. Bet ši vienybė su Dievu dar nėra mistinio gyvenimo meilės vienybė; ji glūdi tame, kad siela patiria artimiausią su Dievu sąryšį, besvarstydama Dievo tobulybes, besimelsdama kartu su šv. Dvasia, kuri "prašo už mus neišpasakojamais dūsavimais" (Rom. 8, 26).

Asketikoje vienybės malda yra tai meilus su Dievu santykiavimo būdas, kurį siela gali savo noru skatinti, bet gali jį apleisti, palikti ir užsiimti kitais dalykais.

Dvasinio gyvenimo mokytojai paprastai dalina veikliąją tiesos įžvalgą į dvi jos lytis — būdus (nors toji padala tinka ir Dievo duotajai įžvalgai), būtent: herubimų įžvalgą ir serafimų įžvalgą. Pirmu atveju pasireiškia daugiau protas, o antruoju daugiau reiškiasi žmogaus valia, širdimi vadinama.

Dievo išminties nustebintas šv. Povilas rašo: "O, Dievo turtų, išminties ir žinojimo gilybe, kaip nesuprantami jo teismai ir nesusekami jo keliai!" (Rom. 11, 33). Meilės kupinas psalmininkas gieda: "Šlovinkite Viešpatį, nes jis geras: psalteriu skambindami giedokite mūsų Dievui, nes jis meilus: jam dera šlovinimas. ...Giedokite Viešpačiui su dėkojimu, skambinkite gitara mū-

sų Dievui" (Ps. 146, 1; 7). To pat dvasinio džiaugsmo pilnas šv. Judas apaštalas baigia savo laišką žodžiais: "Vienam Dievui, mūsų Išganytojui, per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų garbė ir didenybė, viešpatavimas ir valdžia pirm visų amžių, ir dabar, ir per visus amžių amžius. Amen" (Judo 25).

22. Įžvalgos pratybos

Veiklioji įžvalga yra įstabus tiesos pažinimas, ja grožėjimasis, žavėsys, kitaip tariant, mūsų proto ir valios sutapimas su pažinta amžinąja tiesa, paprastai Dievo malonei padedant: ji yra pačios sielos pastangų natūralus vaisius. Jos siekiant, reikia: 1. surasti tiesą; tiesą pažinti vispusiškai, pilnai, ja grožėtis, darant tinkamas savo gyvenimui taikomas išvadas. Tai padarome paprasto mąstymo metu. Mąstymas yra natūralus kelias tiesai pažinti; 2. pilnai pažintoji tiesa, nors tai būtų trumpučiai akimojai, žaibu nušvinta sieloje, sudarydama įstabų tiesos džiaugsmą, pasigrožėjimą, žavėsį ir nuostabą prote bei valioje. Yra tai veikliosios įžvalgos — kontempliacijos pasireiškimas.

Įžvalgos siekiant, svarbiausias dalykas yra pirmoji pasiruošimo dalis — surasti ir suprasti tiesą. Užtat, jei galima, reikia taip susitvarkyti:

1. Pradėkime mąstymo pratybas ar su kitais pasitardami, ar patys svarstydami tiesą.

2. Kad lengviau galėtume pasidaryti nuoširdūs, kad pasiryžtume iš tikrųjų tarnauti Dievui,

sužadinkime dvasioje kai kuriuos idealus, idėjas, naudingas sąvokas.

3. Mąstymo metu, kiek galėdami, neapleiskime trumpų valios veiksmų: meilės aktų pasiryžimo, prašymų, kai galime tai padaryti be didelio vargo.

4. Su meile žvelgkime į Dievą ir į dieviškuosius dalykus; bet nedarykime prievartos savo dvasiai, jieškodami kaž kokio nepaprastumo savo mąstymuose, ar nepaprasto meilės pareiškimo Dievui.

5. Įpraskime saviškai pareikšti tuos ar kitus meilės aktus: garbės, padėkos, gailesčio, prašymo, atsižadėjimo, atsiteisimo ir susitaikymo su Dievo valia, arba tą meilę pareiškime kitais panašiais veiksmais.

6. Kai pasiliauja įstabioji tiesos įžvalga, grįžkime prie paprasto mąstymo.

7. Laisvai pasirinkime būdus ir priemones, kurios yra mums patrauklesnės ar lengvesnės, siekiant tiesos įžvalgos.

8. Pabaigę įžvalgos pratybas, tvirtai pasiryžkime visada bendrauti su Dievu, vengti visų pastebėtų klaidų, kurias čia pat sau įvardinkime, jei tai padaryti yra mums lengva, jei neapsunkina dvasios. Priešingu atveju bus gana padaryta bendrą ir paprastą pasiryžimą, pavyzdžiui, sakant: "Mano Viešpatie ir mano Dieve, nieko daugiau netrokštu vien Tavęs".

III Dalis

TOBULŲJŲ SIELŲ DORYBĖS

23. Didvyrių dvasia

Tobulųjų sielų dorybės pasižymi didvyrių dvasia, kuri pavyzdžio galia skatina visus kitus žmones siekti krikščioniškosios tobulybės. Kai žmogus, drauge veikdamas su paprastąja Dievo malone, užsidega Dievo meile, pasidaro tobulai nusižeminęs ir nuolankus, gyvena tikėjimu su pilnu atsidavimu Dievui, išmokęs su džiaugsmu nešti gyvenimo kryžių, jisai sužiba, it vidudienio saulė, tiems, kurie nesistengė ar permažai stengėsi tobulėti. Jų pasiektoji tobulybė palenkia kitas sielas sakyti su šv. Augustinu: jei tas ir anas sielas pasiekti tobulumo ir šventumo daug sunkesnėse gyvenimo sąlygose būdamas negu mes, tai kodėl negalėtume ir mes pasiekti tų pat dorybių ir šventumo? Tikrai, tai galime padaryti, kartu veikdami su gausiai Dievo teikiama malone, kurios Jis apsčiai duoda mylinčioms Jį sieloms.

Šventųjų gyvenimus skaitydami ar jų darbus nagrinėdami, užtinkame pas juos tobulų dorybių. Bet gyvename ne tarp šventųjų, o vien siekiančių šventumo, einančių į šventumą. Jų kasdien daromos klaidos mus daugiau erzina negu jų turimos dorybės patraukia. Kad mūsų dvasia gautų pastovios atramos tobulybės kelyje, tenka svarstyti tobulųjų dorybes atsijai, teo-

retiniai. Šuo būdu veikdami, lengviau ir pagrįstai galėsime įvertinti tiek savo, tiek kitų daromas pastangas ir pamatyti tų pastangų vaisius.

Vienybės keliu einančios sielos yra tvirtos visose savo dorybėse, ir jos yra pasiekusios dorybių viršūnių — jos gyvena didvyrių dvasia. Tobulieji labai lengvai atlieka didelius dorybių veiksmus, nes jų dorybės yra it suaugusios su jų prigimtimi. Visas jų turimas dorybes vainikuoja tobuloji Dievo meilė. Ją seka artimai kitos dorybės — palydovės. Kuri tų dorybių labiau pasireiškia pas atskirą asmenį, tosios dorybės išorės veiksmai ryškiau apibūdina, nušviečia šventos sielos — žmogaus veidą; jo veikla žemėje pasidaro jam būdinga. Todėl šventieji skiriasi savo tarpe. Vieni jų spindi išmintimi, kiti — kantrybe, teisingumu, nusižeminimu, treti — galingu tikėjimu ir t. t. Išminties knygoje randame sekantį teisiųjų sielų apibūdinimą: Teisiųjų sielos Dievo rankose, ir jų nepaliečia mirties kankininkas. Neišmintingųjų akimis jie rodosi mirštą, ir jų išėjimas laikomas suspaudimu, ir jų atsiskyrimas nuo mūsų sunaikinimu; tuotarpu jie yra ramybėje. Ir nors jie žmonių akivaizdoje kentėjo kančių, tačiau jų viltis pilna nemarumo. Jie buvo truputį varginti, bus gi jiems suteikta daug gerumo, nes Dievas juos mėgino ir rado juos vertais savęs. Jis ištyrė juos kaip auksą krosnyje ir priėmė juos kaip deginamąją auką; savu laiku jis aplankys juos. Teisieji žibės ir plėsis kaip kibirkštys nendryne. Jie teis pagonis ir viešpataus ant tautų. Ir Viešpats bus jų karalius per amžius. Kurie pasitiki

juomi, supras tiesą, ir ištikimi meilėje laikysis jojo, nes dovana ir ramybė suteikiama jo išrinktiesiems" (Išm. 3, 1-9).

Teisiųjų žmonių gyvenimo pavyzdžio šviesa pavergia kitus žmones; paskatina juos į didesnę Dievo meilę, į pasiaukojimą, nors jų tarpe yra daug įvairumo: nes "kitoks saulės skaistumas, kitoks mėnulio skaistumas ir kitoks žvaigždžių skaistumas; nes žvaigždė nuo žvaigždės skiriasi skaistumu" (1 Kor. 15, 41).

Tobulosios sielos yra stebėtino dydžio dvasios švyturiai, didvyriai; jie semia savo dvasiai jėgos ir grožio begalinėje Dievo meilės jūroje; tiesa, skiriasi savo tarpe meilės įtampa Dievui, bet visi yra glaudžiausioje vienybėje su Dievu. Tobuląsias sielas kiaurai persunkia didžioji Dievo meilė, apima visą jų buitį: Dievas pasidaro visų jų minčių, troškimų, pastangų ir darbų centras — širdis. Tos dvasios buvo pilnas Dievo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Jis pradeda savo užrašus pareiškimu sau pačiam: "Mano šūkis tebūna: visame kame Dievo jieškoti, visa ką didesnei Dievo garbei daryti, į viską Dievo dvasią įnešti ir viską ją perimti.

"Dievas ir Jo garbė tegul būna viduriu viso mano gyvenimo, ašimi, apie kurią suktųsi visos mano mintys, jausmai, norai ir darbai" (Užrašai p. 9).

Tobuloji, didvyriška siela pilnai ir visiškai atsiduoda į Viešpaties Dievo apvaizdos rankas su visais savo asmens reikalais. Jei bus reikalo, ji yra pasiryžusi nukentėti dėl Dievo persekiojimus; su meile priima skausmus ir kasdieninių

pareigų kryžių; uoliai rūpinasi padauginti žemėje Dievo pažinimą, Jo garbę padidinti ir, kiek tai galima, išganyti visus žmones. Tų minčių vedamas, rašo arkivyskupas Jurgis: "Dievo garbė ir sielų išganymas. Ar gali būti koks kitas tikslas augštesnis ir prakilnesnis už šitą tikslą? Kaip menkas daiktas atrodo visa kita palyginus su šiuo tikslu. Ko verti net geriausi ir gražiausi žmonių siekimai prieš šitą tikslą? Taigi, ar neverta, ar neteisinga, kad mes tam tikslui visą savo gyvenimą, viską, ką tik turime: ir turtus, ir gabumus, ir pačią gyvybę pašvęstume visiškai?" (Užrašai, p. 9).

24. Tobuloji Dievo meilė

Meilė yra žmogaus valios veikmas, kuriuo reiškiame kitam asmeniui prielankumo, trokšdami su mylimu asmeniu visada būti. Šia prasme galime mylėti vien asmenis: Dievą, angelus, žmones.

Tikroji meilė iššaukia ir sukelia kito asmens valioje mums meilę, prielankumą, ilgėjimąsi. Atrodo, jog žmogaus širdis yra kurta tikrąjai meilei. Žmogaus širdis nepasisotina pasaulio gėrybėmis, nenuramina jo dvasios. Žmogus jieško pastovios, amžinos meilės. Ir štai, nustebęs jis sužino, kad visagalis Dievas, pasaulio Kūrėjas, ne būtinumo paveiktas, bet prielankumą ir meilę mums pareikšdamas, sukūrė mus ir leido mums šioje žemėje ir šiuo laiku būti. Gausiais žmogiškos prigimties turtais apdovanojęs kiek-

vieno sielą ir kūną, ir savo nepaprastu meiliu gailestingumu pakėlęs žmogų į Dievo sūnystę bei pašvenčiamąja malone pradėjęs dieviškąjį žmogaus gyvenimą žemėje, Jis pasidarė pats didžiausias kiekvieno žmogaus geradaris, kuriam teisingai priklauso visa padėka, visa garbė, visa žmogaus meilė. Už amžiną Dievo meilę turime atsimokėti Dievui didžiausia mūsų meile. Tos meilės Viešpats iš mūsų laukia, jos pageidauja, ja parėmė visus savo įsakymus, joje glūdi visas žmogaus tobulumas ir šventumas. Dievas net įsakė: "Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi" (Mato 22, 37). O kas myli Dievą, Jame gyvena: "Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dievuje, ir Dievas jame" (1 Jono 4, 16).

Didysis meilės įsakymas yra pilniau išreikštas pas šv. Luką: "Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela, visomis savo jėgomis, visomis savo mintimis" (Luko 10, 27). Toji meilė turi persunkti visus mūsų valios veiksmus, siekiant galutinio tikslo, mylimo Dievo; turi apimti visą sielą ir jos troškimus, kad jie kiltų į Dievą; taip pat visas jėgas, kuriomis yra daromi išorės veiksmai, kad jie kiltų iš klusnumo Dievui, ir visą mūsų mintį, kuris yra žmogaus proto žodis, kad jis priklausytų Dievui. Toji meilė neturi saiko: visų veiksmų ir visų jausmų tikslas yra vienas — mylėti Dievą. Ir juo labiau yra mylimas Dievas, tuo toji meilė yra geresnė.

Kad žmogus pajėgtų tobulai mylėti Dievą, jis privalo:

1. Atsiminti kiek ir kokių dovanų, gėrybių yra jam Dievas suteikęs, kad pasinaudodamas jomis, galėtų lengviau tarnauti Dievui.

2. Apsvarstyti ir gerai suprasti visatos Kūrėjo ir savo mieliausiojo dangaus Tėvo dievišką-sias savybes. Jos nėra išsakomos žmogaus žodžiais; vertesnės už visą garbę, kurią žmogus teikia Dievui.

3. Neprisirišti prie žemės dalykų, nepaskęsti pasaulio reikaluose, nes visa tai turi tarnauti Dievui, o mums patarnauti, kad labiau Jį mylėtume. Kai žmogaus širdį pripildo kūriniai ar netinkama pasaulio meilė, joje nebelieka vietos Kūrėjo meilei.

4. Visa jėga vengti nuodėmių, nusikaltimų, ydų, klaidų ir netobulumų, nes kas neklauso suprastos Dievo valios ar laužo Jo įsakymus, tas Dievo nemyli.

Netiesioginiai gali pasireikšti meilė kiekvienu apgalvotu, padoriu veiksmu, siekiant kartu Dievo garbės: "Ar valgote, ar geriate, ar ką kitą darote, visa darykite Dievo garbei" (1 Kor. 10, 31).

Tiesioginiu būdu pagerbiame Dievą ir pareiškiame Jam savo meilę, kai iš savo širdies pašaliname priešingą Dievui meilę, kai džiaugiamės Dievo gerumu, kai Jį garbiname, skelbiame kitiems, kai atgailojame tiek už savo, tiek kitų nusikaltimus Dievui, kai savo valią prideriname Dievo valiai, už visa dėkodami dangaus Tėvui, ar brangiausiam Išganytojui, Šventajai Dvasiai; kai savo mintimi, žodžiu ir darbu platiname Dievo karalystę žemėje.

Dievo meilės tobulumą stebime tiek iš Dievo pusės, tiek ir iš žmogaus.

Dievas yra tiek mylėtinas, kiek Jis yra geras. Bet Jis yra begaliniai geras. Užtat Dievas privalo būti begaliniai mylimas. Žmogus gi yra ribotas Dievo kūrinys ir žmogaus meilė yra ribota, netobula. Tik vienas Dievas gali turėti begaliniai tobulą meilę. Žmogus privalo mylėti Dievą tiek, kiek jis gali. Bus tobula ir amžina žmogaus meilė Dievui, kai žmogus visada ir visa savo prigimtimi bus pakėlęs savo širdį į Dievą. Tai įvyksta vien į dangų patekusiam žmogui; žemėje begyvenant šios tobulybės žmogus negali pasiekti.

Žemėje gyvenančiam žmogui yra pasiekiami kiti du meilės laipsniai: 1. neigiamasis arba paprastas tobulumas, kai žmogus nieko priešinga Dievui negalvoja ir nenori, o tuo tarpu yra įpratęs visa širdimi atsiduoti Dievui. Šis tobulumo laipsnis prieinamas visiems žmonėms, kurie Dievą myli, ir jame galima nuolat augti bei stiprėti; 2. teigiamasis laipsnis; kai žmogus pašvenčia visą savo laiką, pastangas ir darbą vien Dievui ir dieviškiems reikalams, visa kita apleisdamas, jais nesirūpindamas, kiek jie nėra būtini gyvenimui. Šis laipsnis yra galimas, bet ne visiems prieinamas. Jį pasiekti padeda evangelijos patarimai: laisvos valios neturtas, skaistybė, klusnumas; padeda taip pat ir susilaikymas nuo kitų leistinų dalykų.

Dievą tikrai mylinti siela stengiasi savo meilę apvalyti, sustiprinti ir ją galingą padaryti. Atgailos sakramente pašalina iš savo sielos vi-

sus Dievo meilei padarytus nusikaltimus; stengiasi nebeatkristi į nuodėmes, nei naujų nedaryti, žinodama Viešpaties žodį: "Kas turi mano įsakymų ir juos laiko, tas mane myli. O kas mane myli, bus mano Tėvo mylimas; ir aš jį mylėsiu, ir pats jam apsireikšiu" (Jono 14, 21). Kadangi klaidos ir tyčia daromi netobulumai apsunkina tobulėjimą ir aptemdo meilę, tobulybės siekiąs žmogus nuoširdžiai valo ir savo protą, ir savo valią, prisirišimus ir jausmus nuo visa, kas kliudo laisvai ir tobulai mylėti Dievą. Tame darbe padeda Kristaus meilės atsiminimas, kuris iš meilės atėjo žemėn kaip permaldavimas už mūsų nuodėmes (žr. 1 Jono 4, 10). Visas Jėzaus Kristaus gyvenimas, dorybės, jo skelbtas mokslas, kentėti skausmai, žiauri mirtis ir visi malonės darbai liudija begalinę Kristaus meilę žmonėms, ir jis patraukia pamaldžią sielą į gilesnę Dievo meilę. Tos meilės liepsnas ji palaiko savyje nors ir trumpais, bet karštais atodūsiais.

Su Dievo meilės tobulumu siejasi žmogaus sielos vienybė su Dievu. Visiškai tobula meilė ir tobula vienybė yra danguje; žemėje žmogaus meilė Dievui nėra tobula. ir jo vienybė su Dievu pasilieka netobula, bet juo labiau jis myli Dievą, tuo labiau ir tobuliau su Juo susivienija. Žmogus, nuoširdžiai mylėdamas Dievą, nori Jį mylėti kas kart labiau; tos meilės skatinamas, jis daro visa, kad savo siela pasidarytų ir būtų tikras Dievo atvaizdas žemėje.

25. Tobulos meilės savybės

Žmogus gali pasiekti didelės meilės tobulybės ir šventumo žemėje. Tai vyksta, kai žmogus nesitenkina vien tuo, kad nieko bloga nedaro, blogo negeidžia ir nekalba, bet, kiek gyvenimo sąlygos leidžia, stengiasi savo darbais, jausmais, žodžiais ir mintimis toje meilėje augti, stiprėti. Tokia meilė siekia galimos tobulybės viršūnių ir turi sekančias savybes:

1. Apima, valdo, tvarko ir viršija visus sielos troškimus ir visus tobulėjančio asmens darbus. Apie tą meilę galvojo šv. Augustinas, kai jis rašė: „Mylėk, ir daryk, ką nori; jei tylėsi, mylėdamas tylėsi, jei šauksi, iš meilės šauksi" (Tract. 8 in Ep. I S. Joan.).

2. Dievo meilė tobulose sielose pasižymi nepaprastu veiklumu. Žmogus dega noru pažinti, pagerbti, patarnauti Dievui ir būti naudingas savo artimui. Šv. Gregoras Did. rašo: „Dievo meilė, jei ji yra, daro didelius darbus" (Hom. 30 in Evang.), nes, anot šv. Povilo: „džiaugiasi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, visako viliasi, visa pakelia" (1 Kor. 13, 6 - 7).

3. Meilė nugali lengvai visas sunkenybes: „Aš moku ir būti pažemintas, moku taip pat ir apstume gyventi... būti sotus ir alksti, apsčiai turėti ir kentėti skurdą: aš visa galiu tame, kurs stiprina mane" (Pilyp. 4, 12 - 13). O kaip šv. Augustinas sako: „Visa, kas yra žiauru ir begalo baisu, meilė padaro stačiai lengva ir nieku" (Sermo 70, c. 3).

4. Tobuloji meilė nejieško asmeninės naudos. Šv. Bernardas sako: „Grynoji meilė nepasamdo-

ma... myliu, nes myliu, kad mylėčiau" (Sermo 83 super Cant.). „Meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia sauvalingai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, nejieško savo naudos, nesusiarzina, neįtaria piktumu, nesidžiaugia neteisybe, o džiaugiasi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, visa ko viliasi, visa pakelia" (1 Kor. 12, 4-7).

5. Tobuloji meilė daro iš mylinčio mylimąjį. Šv. Augustinas yra pasakęs: „Mylėdami Dievą, daromės dievai" (Sermo 121). Kaip vandens lašas, įvarvintas į vyną, susijungia su vynu ir pasidaro viena su juo, panašiai įvyksta su tobulomis sielomis, kurios tobulai mylėdamos Dievą, pasidaro panašios Dievui tobuliausiu būdu. „Aš tariau: Jūs esate dievai ir visi Augščiausio sūnūs" (Psalmė 81, 6).

26. Tobulos meilės ženklai

Kiekvieno žmogaus meilė yra pažįstama iš nurodytų tobulos meilės savybių. Toji meilė apima visą žmogaus gyvenimą, pasidaro visų jo veiksmų variklis; ji nepaiso nei kokių sunkenybių, nejieško savo naudos, tik myli Dievą ir toje meilėje Jį randa.

Norėdami sužinoti ir įvertinti savo meilę Dievui, stebėkime savyje turimos meilės ženklus; jie pasireiškia visoje mūsų laikysenoje. Į juos nurodo šv. Laurynas Justinianas (Lignum vitae, tr. 4, c. XI):

1. Tobulai Dievą mylinti siela mielu noru *apie Dievą mąsto*. Šv. Fulgencijus paaiškina, jog

visada atsimename tą, kurį mylime: "ar nori žinoti, kur tavo turtai? žiūrėk, ką myli; ar nori žinoti, ką myli? žiūrėk, ką galvoji" (Sermo de disp. Domini). „Nes kur tavo turtas, ten ir tavo širdis" (Mato 6, 21).

2. Dievą mylinti siela *mielai kalba apie Dievą.* Pats Išganytojas pabrėžė tą tiesą: „Burna kalba iš širdies pilnumo" (Mato 12, 34).

3. Tokia siela su noru *klausosi apie Dievą* ir amžinąsias tiesas. Gražus ir girtinas buvo Mortos sesers Magdalenos elgesys: „kuri atsisėdo prie Viešpaties kojų ir klausėsi jo žodžių" (Luko 10, 39).

4. Dievą mylinti siela mielai *aukojasi darbui* ir duoda, remia bei padeda Dievo garbei plisti: Kaip kūnas be dvasios, taip ir tikėjimas be darbų yra miręs" (Jok. 2, 26).

5. Tobulai Dievą mylinti siela *mielai kenčia dėl Dievo.* „Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės, nes jų dangaus karalystė. Palaiminti, kai jums piktžodžiauja ir persekioja jus ir meluodami sako visa pikta prieš jus dėl manęs" (Mato 5, 10-11). „Niekas neturi didesnės meilės, kaip ta, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius (Jono, 15, 13).

27. Tyriausioji meilė

Šv. Tomas Akvinietis (1225-1274), būdamas Neapolyje ir karštai besimelsdamas sukniubęs prie kryžiaus, išgirdęs Viešpaties balsą: „Gerai parašei apie mane, Tomai; kokį tat atlyginimą gausi?" Tomas atsakęs: „Ne ką kitą, Vieš-

patie, kaip tave patį" (Žr. II nokt. V 1. S. Thomas Aq.).

Tyriausios meilės kupinas žmogus pažįsta ir myli Viešpatį Dievą tobula meile; toje meilėje jis auga ir nori augti; jis daugiau nieko taip labai nemyli, netrokšta, kaip paties Dievo. Visa kita jam yra mažesnės vertės. Jo meilės siekis ir galutinis asmeninis tikslas būti su Dievu, matyti jį veidas į veidą, visada džiaugtis Dievo tobulybėmis, per Jį ir Jame turėti amžinosios laimės gyvenimą; visa tai pas jį susilieja į vieną meilės giesmę Dievui. Tobulas žmogus nuolat auga Dievo meilėje vis labiau tobulėdamas ir nori toje meilėje augti. „Būkite tad tobuli, kaip ir Jūsų dangiškasis Tėvas tobulas" (Mato 5, 48).

Į tą nuolatinį augimą Dievo meilėje skatina mus šv. Petras: „Trokškite, kaip ką tik gimusieji kūdikiai, dvasinio, neapgaulingo pieno, kad juo augtumėte išganymui, jei tačiau esate paragavę, kaip Viešpats yra saldus. Prie jo artinkitės, prie gyvojo akmens, kurs žmonių, tiesa, atmestas, bet Dievo išrinktas ir pagerbtas; ir jūs būkite, kaip gyvi akmenys ant jo antstatomi, kad būtume dvasiniai namai, šventa kunigystė dvasinėms aukoms aukoti, kurios priimtinos Dievui per Jėzų Kristų" (1 Petro 2, 2 - 5); „Tarpkite malone ir mūsų Viešpaties, ir Išganytojo Jėzaus Kristaus pažinimu" (2 Petro, 3, 18). "Mes verčiau, laikydamies tiesos, meile augsime visais atžvilgiais tame, kurs yra galva, Kristus" (Efez. 4, 15). To augimo Dievo pažinime ir Jo meilėje linki šv. Povilas Kolosiečių bažnyčiai: „Todėl ir mes... nesiliaujame meldęsi už jus ir prašę, kad

jūs būtumėte pilni jo valios pažinimo visokia dvasine išmintimi ir išmone, kad elgtumėtės taip, kaip verta Dievo, jam visa kuo patikdami ir neš-dami vaisiaus kiekviename gerame darbe ir tarpdami Dievo pažinimu, sustiprinti visokia stiprybe pagal jo garbės galią parodyti su džiaugsmu visokiai ištvermei ir kantrumui" (Kol. 1, 9-11).

Ir mylinti siela, kuri nejieško ir negeidžia ko kito, kaip tik mylimo Dievo, turi tyriausiąją Dievo meilę.

Popiežius Innocentas XII raštu „Cum alias" 1699 kovo 12 d. pasmerkė kvietistų ir jiems panašių klaidas šiuo klausimu. Tarp tų klaidingų nuomonių buvo ir ta, kuri teigė, kad 1. „būna pastovi Dievo meilės būsena, be asmeninės naudos priemaišų, kuri yra tyriausioji Dievo meilė. Nei bausmių baimė, nei atlyginimo troškimas neturi joje daugiau vietos"... 2. Antroji klaida: „įžvalgos arba vienybės su Dievu gyvenimo padėtyje išnyksta baimės ar užinteresuotos vilties bet kokios paskatos". Iš eilės pasmerktoji 15-ji klaida: „mąstymą sudaro svarstymo veiksmai... Ši nagrinėjamų ir svarstomų veiksmų sudėtinė yra tikrosios suinteresuotos meilės pratybos".

Taigi, vienybėje su Dievu esančios sielos gali išugdyti ir ištobulinti savyje vilties ir Dievo baimės dorybes, kurios jokiu atžvilgiu nekenkia, kad žmogus turėtų tyrą ir tobulą Dievo meilę. Tokia siela nėra samdinė Dievo tarnyboje, nors jos galutinis tikslas ir asmeninė amžinoji laimė yra ne kas kita, kaip tas pats mylimas Dievas. „Todėl Dievas, norėdamas apsčiau parodyti pa-

žado tėvoniams savo nutarimo nekintamumą, pridėjo priesaiką, kad dviem nekintamais dalykais, kuriuose negali būti, kad Dievas meluotų, turėtume tvirčiausią paguodą mes, bėgusieji laikyti pasiūlytos vilties, kurią mes turime kaip tikrą ir stiprų sielos inkarą" (Žyd. 6, 17 - 19). „Baimė Viešpaties nesutepta, ji pasilieka per amžius" (Ps. 18, 10). „Jei nedarysite atgailos, visi taip pat pražūsite" (Luko 13, 5); „Nes jei taip daroma žaliam medžiui, tai kas bus sausam?" (Luko 23, 31).

28. Kryžiaus meilė

Žmogaus skaudžius pergyvenimus dvasiniame gyvenime vadiname kryžiumi. Jie gali reikštis išorinėmis nelaimėmis ir vidiniais dvasios sunkumais, kaip antai: pagundomis, dvasine baime - skrupulais, sielos sausra. Išorinės nelaimės yra ryškesnės negu vidiniai sunkumai. Kai žmogus netenka turimo ar valdomo turto, praranda pas žmones gerą vardą ar nustoja teisingos ir teisėtos pagarbos, kai jį niekina, skaudžiai pašiepia, šmeižia, ar kai miršta mylimi ir širdžiai artimi žmonės, visa tai labai apsunkina kiekvieno žmogaus širdį. Tai pergyvendamas žmogus iš skausmo verkia. Bet dvasinės nelaimės ir sunkenybės yra daug įkyresnės ir jautresnės.

Aišku, nėra sveikai mąstančio žmogaus, kuris nuoširdžiai tų nelaimių sau linkėtų ar norėtų tik dėlto, kad tai yra nelaimės. Bet iš tų sielą ištikusių nelaimių Dievą mylintis žmogus

gali padaryti sau pelno, nešdamas savo kryžių Kristaus dvasia, atsiteisdamas Dievui už savo ir kitų nusikaltimus, išsiprašydamas pas Dievą gausesnės paramos, o mirusiųjų vėlėms, kurios yra sulaikytos skaistykloje, palengvinimo jų skausmuose ir tuo būdu priartindamas jas prie amžinosios laimės. Šiuo atveju Dievą mylinčio asmens pakeliamas įvairių nelaimių kryžius įgauna didelės atlyginamosios galios ir svarbos, o ir kenčiančiam žmogui teikia įvairiopos naudos: 1. paskatina žmogų daryti atgailą, net ir šventieji privalo stengtis pasidaryti dar šventesni; 2. atitaiso žmogaus dvasią, kuri labai linkusi paskęsti šio pasaulio reikaluose; 3. atitraukia žmogaus širdį nuo perdidelio prisirišimo prie kūrinių; 4. pakreipia žmogaus valią, kad daugiau bendrautų su kenčiančiu Jėzumi; 5. turimoms žmogaus dorybėms teikia naujos šviesos ir jėgos.

Pats Išganytojas ragina mus nešti savąjį kryžių ta dvasia: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane" (Luko 9, 23). Šv. Povilas jaučiasi turimų sunkumų prikaltas su Kristumi prie Kryžiaus (žr. Gal. 2, 19). Bet ir tie kryžiai nėra vienodi. Hugo šv. Viktoro rašo: „Yra trys kryžiai: pirmas neatgailojančio piktadario; antras — agailojančio ir trečias — Kristaus. Pirmajame yra vien bausmė, antrajame yra bausmė su dovanojimu, o trečiajame kryžiuje yra garbė" (De claustro animae 1. 2., c. 23). Šį trečiąjį kryžių kartu su Kristumi neša tobulos sielos kasdien Dievo garbei ir savo laimei. Jos pasiima sa-

vo vargų kryžių su meile, kaip Viešpats Jėzus kad paėmė skausmo ir mirties kryžių irgi su meile, kad tuo padarytų visų didžiausią geradarybę visiems žmonėms. Ir Kristaus meilės plotai bei dydis aiškėja Jo kryžiuje, Jo kančioje ir Jo mirtyje. Pamaldžios sielos pasistengia suprasti ir įsisąmoninti šią tiesą ne vien mintyje, bet visa siela ir visa širdimi, mąstydamos apie Kristaus kančią.

1. Viešpats Jėzus kentėjo už visus nusikaltusius žmones; ir mes esame tarp jų. Žmonių tarpe negirdėti, kad būtų atsiradęs nekaltas asmuo, kurs laisva valia būtų sutikęs mirti už piktadarį, už jam pačiam nusikaltusį žmogų. Net už nekaltą ir mylimą asmenį vargu kas sutiktų mirti — tai siejasi su didvyriška auka: „Vargu kas nors miršta už teisųjį. Ir jei kas gal ir apsiimtų mirti už gerąjį, tai Dievas parodo mums savo meilę tuo, kad, mums dar tebesant nusikaltėliais, tinkamu metu Kristus už mus numirė" (Rom. 5, 7-9).

2. Amžinoji Dievo meilė žmonėms buvo įrodyta Kristaus kryžiumi. „Nes Dievas taip mylėjo pasaulį, kad davė savo viengimusįjį Sūnų, kad kiekvienas, kurs į jį tiki nežūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą" (Jono 3, 16). „Dievas, kurs yra turtingas gailestingumu dėl begalinės savo meilės, kuria jis mus mylėjo, kai mes buvome mirę nuodėmėmis, atgaivino mus drauge su Kristumi" (Efez. 2, 4-5).

3. Dievas parodė Kristaus kančioje mums tokią meilę beribę ir tiek daug suteikė malonių, jog viso to nei nepajėgiame suprasti, nei įsivaiz-

duoti. „Taigi, tebūnie žinoma jums, vyrai, broliai, kad per jį jums skelbiamas nuodėmių atleidimas ir kad kiekvienas, kurs tiki, išteisinamas iš viso, iš ko negalėjo išsiteisinti Mozės įstatyme" (Apd. 13, 38 - 9).

Kristaus kryžius yra dieviškosios meilės aukuras, altorius. Kristų mylinčios sielos, kurios artimai jungiasi su Juo meilėje, jos su noru prijungia ir savo turimą kasdieninių vargų kryželį, beaugdamos Dievo meilėje. Šventieji mylėjo savo gyvenimo kryžių: ligas, sunkenybes, priespaudas, persekiojimą, nes per savąjį kryžių jie darėsi panašesni kenčiančiam Kristui Jo skausme ir atsiteisime. Suprasdami gi kryžiaus nuopelnus, kai kurie dvasios didvyriai troško būti varge, ilgai gyventi, kad galėtų ilgiau kentėti ir savo kentėjimų kryžiumi surinkti ir sau nuopelnų, ir atsilyginti už skaistykloje kenčiančias sielas. Tuo būdu su kasdieninio kryžiaus meile siejasi kilniausių dorybių pratybos. Apie tai kalba šv. Bernardas (žr. Sermo I in Pasch.): „Keturiais dorybių brangakmeniais yra padabinti kryžiaus galai: visų viršuje yra meilė; iš dešinės pusės — klusnumas; iš kairės — kantrybė, o apačioje — nusižeminimas". „Jis pats save pasižemino, pasidaręs klusnus iki mirčiai, mirčiai gi kryžiaus" (Pilyp. 2, 8); „Kai jam piktžodžiavo, jis nepiktžodžiavo; kai kentėjo, negrasė; bet pasidavė tam, kurs teisė jį neteisiai; jis pats savo kūne nešė mūsų nuodėmes į medį, kad mes, numirę nuodėmei, būtume gyvi teisybei, jo randais jūs esate pagydyti" (1 Petro 2, 23 - 24).

29. Kryžiaus meilės vaisiai

Jėzus Kristus atpirko mus savo mirtimi ant kryžiaus, atsiteisdamas už mus Dievo teisybei, pakėlė mus į naujas sielos augštumas, pasidaręs panašus mums, o mus padarydamas panašius sau, nes Dievas „nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą" (1 Tim. 2, 4). Viešpats Jėzus „pasirodė vieną kartą amžių pabaigoje nuodėmes atimti savo auka" (Žyd. 9, 26). "O kadangi vaikai turi bendrą kūną ir kraują, ir jis taip pat pasidarė jų dalyvis, kad mirtimi sugriautų tą, kurs turėjo mirties valdžią, tai yra, velnią, ir išlaisvintų tuos, kurie mirties baime buvo laikomi visą gyvenimą vergystėje" (Žyd. 2, 14 - 15). „Ar jūs nežinote, kad jūsų sąnariai yra šventovė jumyse esančios šventosios Dvasios, kurią turite iš Dievo, ir nebeesate savo pačių? Nes jūs esate nupirkti didele kaina" (1 Kor. 6, 19 - 20). „Jame mes turime atpirkimą jojo krauju, nuodėmių atleidimą pagal turtus jo malonės" (Efez. 1, 7); „Esate pažymėti šventąja pažadėjimo Dvasia, kuri yra mūsų tėvonystės laidas jo nuosavybei atpirkti, jo garbei girti" (Efez. 1, 13 - 14). „Nes, jei tebebūdami neprieteliai, buvome sutaikinti su Dievu jo Sūnaus mirtimi, daug labiau jau sutaikinti būsime išgelbėti jo gyvenimu" (Rom. 5. 10). „Dabar, išlaisvinti nuo nuodėmės ir pasidarę Dievo tarnai, turite kaip savo vaisių pašventinimą ir kaip jo tikslą amžinąjį gyvenimą" (Rom. 6, 22).

Esame dėkingi Viešpačiui Jėzui, kad Jis pats save pažeminęs ir priėmęs į savo dieviškąjį

asmenį mūsų žmogiškąją pilną ir tobulą prigimtį, savo tobuliausiu klusnumu dangaus Tėvui, atitaisė žmonijos neklusnumą, o pasiėmęs sau mūsų užsitarnautą bausmę — mirtį už nuodėmes, savo mirtimi, kuri turi beribės dieviškos vertės, visiškai atsiteisė Dievo teisybei už mus ir už visus žmones. Jisai mirė ant kryžiaus vieną kartą kruvinu būdu aukojęsis už mus, o nekruvinu būdu jis aukojasi už mus per savo parinktus tarnus - kunigus iki pasaulio galo, kad Jo atpirkimo vaisiais visi pasinaudotume: „Jis yra permaldavimas už mūsų nuodėmes: ne tiktai už mūsų nuodėmes: ne tiktai už mūsų, bet taip pat už viso pasaulio" (1 Jono, 2, 2).

Sunkiai nusikalsdamas žmogus atsiskiria nuo Dievo, atsižadėdamas amžinosios laimės, ir už neleistiną džiaugsmų valandėlę atiduoda amžinai nesibaigiantį ir tobulą dangaus džiaugsmą, visą savo garbę, pasidarydamas nuodėmės vergu: „Kiekvienas, kurs nusideda, yra nuodėmės vergas" (Jono 8, 34). Į tą nuodėmės ir piktosios dvasios vergiją patenka žmonės įvairiais vidaus ir išoriniais būdais: savo m i n t i m i s, priimdamas klaidatikystę ar neištikimybę Dievui, savo n o r a i s ir t r o š k i m a i s, k. a. palaikydamas širdyje neapykantą, pavydą. Išoriniai nusikaltimai reiškiasi ž o d ž i u, k. a., kai ima skelbti melą, šmeižtą, prakeikimą; v e i k s m u, veikdamas prieš kurį nors Dievo įsakymą, k. a., vogdamas, mušdamasis, paleistuvaudamas ir a p s i l e i d i m u savo pareigose Dievui ir žmonėms.

Kai dalykas yra aiškiai įsakytas, k. a., tikėti vieną Dievą, ar uždraustas pačia prigimtimi

ar apreiškimu, pav. vagystė, kai žmogus žino, supranta ir sutinka su pateiktąja priešo pagunda, jis nusikalsta. Tik nežinojimas, jog tuo veiksmu ar noru bus nusikalsta Dievui, gali žmogų pateisinti Dievo akyse; jis gali išvengti tikros nuodėmės.

Kai savo valią svarbiame dalyke stato aukščiau žinomos Dievo valios, tas sunkiai nusikalsta visagaliam pasaulio Kūrėjui, suteršia savo sielą nedoru veiksmu ir užsitarnauja amžiną atmetimą, pasmerkimą ir bausmę. Atėję pasaulin su gimtąja nuodėme, o dar labiau apsunkinę savo atsakomybę Dievui asmeninėmis nuodėmėmis, visi buvome verti amžino pasmerkimo. Iš tos nelaimės mus išlaisvino Viešpats Jėzus, duodamas progos tapti Dievo vaikais. Už tai Jam priklauso visa mūsų padėka ir meilė.

Dabar galime kartu su visomis šventomis ir tobulomis sielomis prijungti savo gyvenimo kryžių prie V. Jėzaus kančios kryžiaus, ir per Jį, su Juo ir Jame turėti nuostabių kryžiaus vaisių: 1. savo gyvenimo kryžiumi atsiteisiame Dievo teisybei už savo ar kitų padarytas nuodėmes; 2. užsitarnaujame, kad kartu su Jėzumi būtume išaugštinti, Jo dėka atgavę savo dvasiai laisvę; 3. kryžių nešdami, skausmus kentėdami daromės panašesni pačiam Jėzui: "Aš esu su Kristumi prikaltas ant kryžiaus. Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus" (Gal. 2, 19 - 20).

30. Kryžiaus meilės laipsniai

Visa, kas yra sakoma apie krikščioniškąją

kantrybės dorybę ir jos laipsnius, galima taikyti kryžiaus meilei. Paprastai nurodoma į tris kryžiaus meilės laipsnius.

1. Kai su krikščionišku kantrumu nekenčiame kitų mums daromus nemalonumus, uždedamus kryželius, sekdami Išganytojo pavyzdžiu Alyvų darže: "Tėve, visa tau galima, atitolink nuo manęs šitą taurę tačiau ne ko aš noriu, bet ko tu" (Morkaus 14, 36).

Tobula siela, nukęsdama sielos ar kūno skaus mus, neparodo išoriniai nei jokio liūdesio, o nekantrūs, kurie norėtų atsikratyti visų tų sunkenybių ir jiems uždedamų kryžių, paprastai pareiškia savo nepasitenkinimą verksmu, barniu, blogybių padidintais atpasakojimais ir pan.

2. Kai žmogus sutinka laisva valia nešti savo kryžių, kaip nešė Viešpats Jėzus į Kalvarijos kalną, nors ir alpdamas po jo našta, bet nesiskųsdamas, tai jo siela pasidaro savo skausme panaši kenčiančiam Jėzui, kartu su Juo užsitarnaudama išaugštinimą bei dangų: "Dėl jo aš išsižadėjau visa ko ir laikiau lyg mėšlu, kad laimėčiau Kristų ir būčiau rastas jame, kaip turįs ne savąjį teisumą, kurs ateina iš įstatymo, bet tą, kurs suteikiamas tikėjimu į Jėzų Kristų, teisumą iš Dievo, paremtą tikėjimu, kad pažinčiau jį, jo prisikėlimo jėgą ir dalyvavimą jo kentėjimuose, pasidarydamas į jį panašus mirtimi; kad kaip nors pasiekčiau prisikėlimą iš numirusiųjų (Pilyp. 3, 8 - 11).

3. Tobulas žmogus priima su džiaugsmu savo kryžių ir trokšta jį nešti iki gyvenimo galo: "Dabar aš džiaugiuos kentėjimais už jus, ir, ko

Kristaus kančioms netenka tai aš papildau savo kūne jo kūnui, tai yra, Bažnyčiai" (Kol. 1, 24).

Kryžiaus meilės tobulumo siekdami, pradedame:

1. Kantriai kentėti kiekvieną mums Dievo Apvaizdos siųstąjį skausmą, išoriniai neparodydami liūdesio nei jokiu žodžiu, aimana ar barniu.

2. Sukilusį sieloje skausmą pasistengiame numalšinti; susivaldome, nusiraminame ir atsiduodame pilnai Dievo valiai.

3. Su džiaugsmu priimame ir iškenčiame sunkenybes apaštalų pavyzdžiu: "Šitie iš tarybos akivaizdos ėjo džiaugdamiesi, kad buvo rasti verti kentėti dėl Jėzaus vardo panieką" (Apd. 5. 41).

4. Kadangi laisva valia iškentėtas dėl Kristaus skausmas turi atsiteisiančios ir permaldaujančios galios, jieškome progų ne vien Dievo siųstąjį skausmą iškentėti, bet už jį dėkojame ir prašome daugiau šventųjų pavyzdžiu: "Aš esu pilnas paguodos, gausiai turiu džiaugsmo visuose mūsų sielvartuose" (2 Kor. 7, 4).

5. Laisva valia ir su padėka priimami Dievo siųstieji skausmai suartina sielą su Dievu, uždega ją didele Dievo meile; ir skausmai pasidaro galinga šventėjimo priemonė, kuri tobulėjančiam žmogui yra labai pageidaujama ir jo jieškoma. Galime lengvai suprasti, dėlko šv. Teresė ispanietė prašiusi Viešpaties, kad jai leistų "arba mirti, arba kentėti".

31. Apaštalavimas

Išorinė Dievo garbė didėja žemėje tiek, kiek žmonės geriau pažįsta, pamilsta pasaulio visagalį Kūrėją. O tas pažinimas artimai siejasi su tikėjimu į Dievo apreikštąsias tiesas. Uolios, Dievą mylinčios sielos daro visa, ką galėdamos: malda, gyvu žodžiu, paremiant atitinkamas organizacijas, spausdintu žodžiu, dvasiniu patarnavimu ir t. t., kad kiek galint daugiau žmonių suprastų ir pamiltų Dievą. Visos šios sielos apaštalauja. Tai yra veiklusis Dievo meilės pasireiškimas. Neapaštalauja vien tie, kurių meilė Dievui yra blanki, neaiški, kurių būsena yra apsiblausiusi.

Uolieji žmonės daro visa, kad Dievas nebūtų įžeidžiamas žmonių, kad Dievo valia pasidarytų pamatu tarpusaviems žmonių santykiams derinti. Kaip reiškiasi šventas uolumas, kokias jis turi turėti savybes, kad neiškryptų iš teisingo kelio, esame išsiaiškine šios knygos 8-me skyriuje.

Kiekvieno našaus apaštalavimo šventų sielų pagrinde randame jų apaštalavimą gyvuoju žodžiu. Tai pabrėžia ir Dievo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis: "Pirmiausia tesistengia apaštalauti savo visiško taurumo bei dorybių pavyzdžiu, savo maldingumu, gyvu tikėjimu, karšta meile, kilniomis kalbomis ir gerais darbais. Kuriuos tik galėdami teragina į gerą ir tesistengia paveikti vienus žmones per kitus geros valios žmones, ypač per Bažnyčios nurodomas draugijas" (Mar. Vien. Konst. nr. 351). "Aš esu tos

nuomonės, kad bevelyk mažiau žmonių tegu būna (vienuolijoje), bet tikrų išsižadėjusių savęs, pilnų dvasios, kuriais galima pasitikėti, kurie nebijotų Dievo garbei ir sielų išganymui ne tik savo ištaigas, bet ir sveikatą, ir gyvastį paldėti prireikus. Mūsų amžiuje ir tame Bažnyčios padėjime, kurį matome, neužtenka paprastų darbininkų, samdinių, bet reikia tikrų apaštalų" (Užrašai, p. 106-7).

Apaštalavimo dvasios pilnas žmogus palaiko ir ugdo savyje dieviškos meilės ugnį, kad ji teiktų geriausių vaisių; saugojasi tos dvasios nustoti. Savo apsaugai naudoja: 1. rimtai saugojasi kiekvienos nuodėmės; 2. savo dvasią valo nuo visų netobulumų, ypač nuo savimylos. Turimai apaštalavimo dvasiai sustiprinti ir išugdyti uolusis apaštalas a. dažnai eina prie Atgailos Sakramento ir dažnai priima šv. Komuniją, b. įpranta į nuolatinę maldą, darydamas trumpus Dievo meilę žadinančius atodūsius; c. savo mąstymais apie V. Jėzaus asmenį, Jo gyvenimą, darbus bei kančią, stengiasi ryškiau įsisąmoninti Viešpaties norus, aiškiau suprasti Dievo valią; d. praktiškos veiklos pavyzdžiu ir kaip paskatinimą apaštalauti ima šventųjų vyrų ir moterų gyvenimo veiklą, kiek ji taikytina mūsų laikams; e. visas savo pareigas ir darbus stengiasi atlikti kasdien geriau ir tobuliau.

Reikia atminti, kad veiklus apaštalavimas nėra būtina savybė vien tų sielų, kurios atsidėjusios veikliam sielos gyvenimui. Galima apaštalauti ir malda. Tai daro tos pamaldžios sielos, kurios yra atsidėjusios kontempliatyviam gyve-

nimui. Šie visi apaštalai yra Dievo Apvaizdos gerumo įrankiai: "Mes juk esame Dievo padėjėjai" (1 Kor. 3, 9).

Praktiškam, veikliam apaštalavimui ir visiems uolumo darbams turime gražių nurodymų Dievo Tarno arkivyskupo Jurgio Matulaičio paliktose instrukcijose. Jos tinka kiekvienai sielai, pakilusiai apaštalauti.

"1. Žiūrėk, kad neklystum iš atžvilgio į savo veikimo būdą bei sutvarkymą; kad savo darbų neatliktumei betkaip, paviršutiniškai, netiksliai, netvirtai, be dėmesio, be jausmo, vangiai, nerūpestingai; kad nedirbtum perdaug švoluodamas, perdaug skubėdamas, karščiuodamasis; kad nedirbtum sumišęs ir, tarsi sąmonės netekęs; nebūk nuliūdęs, supykęs ar nekantrus; kad kur-ne-kur darbą palytėdamas nedirbtum, lyg apsiblausęs, neišsimiegojęs, arba kuo kitu turėdamas galvą užimtą; — bet, laikydamasis Dievo akivaizdos, dirbk sau ramiai, gražiai, gerai, atsidėjęs ir neišleisdamas iš akių visų reikalingų aplinkybių: "kas teisu yra, to teisingai laikysies" (Pak. 16, 20).

2. Darbe būk uolus ir būk pasiaukojęs darbui visiškai, pilnai, rimtai: "ką dirbi, dirbk."

3. Augščiausią uolumą junk su didžiausiu nuolankumu. Taip rūpinkis dirbti atsidėjęs ir visas savo kūno bei dvasios jėgas įtempdamas, kad, tarsi, nuo tavo darbo pareitų viso darbo pasisekimas, o iš kitos pusės, taip pasitikėk Dievu ir Jo pagalba, kad lyg tik iš Dievo būtų laukiamas pasisekimas.

4. Nuo gero darbo, kurį esi pradėjęs, neat-

stok dėl nemalonumo, nusibodimo, atsižvelgimo į žmones ir dėl kitų kliūčių ir sunkenybių, nors jos būtų ir didelės, ir sunkios; bet jas drąsia ir kilnia dvasia nugalėk, šaukdamas su šv. Povilu: "aš visa galiu tame, kurs stiprina mane" (Pilyp. 4, 13).

5. Būk pastovus pradėtame darbe, save stiprink ir nusigalėk; nepamesk pradėto darbo, kol jo nepabaigsi. "Iki galui", dažnai kartok, save paragindamas, kaip darė šv. Pranciškus Salezas. Iš anksto pradėk darbus, kad juos galėtum laiku pabaigti.

6. Naudok kiekvieną progą sau pašvęsti ir gerai, naudingai dirbti. Tegul Kristaus meilė verčia tave, būk nuolatos pasiryžęs daug dirbti ir kentėti dėl Dievo. Kas yra tikrai uolus, nenuilsta dirbdamas, bet juo daugiau dirba ir kenčia, juo didesnių darbų ir daugiau kentėti trokšta: "ugnis niekuomet nesako gana" (Priež. 30, 16). Būk visuomet trokštąs vyras ir su šv. Pranciškum Ksaveru melski: "daugiau, Viešpatie, daugiau", t. y. daugiau dėl Tavęs veikti ir kentėti.

7. Tačiau žiūrėk, kad per daug neapsisunkintum darbais, visa, kas per daug, virsta yda, o nuosaikūs dalykai yra pastovūs. Visame kame laikyk tinkamą saiką; darbas tebūnie pagal tavo jėgas; žiūrėk, ką gali pakelti tavo pečiai ir ko negali. Saugokis be saiko apsikrauti darbais ir pasiduoti per dideliam norui dirbti, arba per karštai į darbą kad nesigriebtum ir per daug savo jėgų nepaprarastum arba jų visai nesuardytum ir nepataptum negabus kitiems naudingiems darbams.

8. Šiuo atveju laikykis proto nurodymų, įstatų, vyresniųjų įsakymų, o ne savo nevaldomos dvasios veržimosi ir geidimų. Ką tik veiki, atsargiai veik, rimtai apsižiūrėdamas, naudodamasis gerais patarimais.

9. Kai darbą pabaigsi, bent svarbesnį ir didesnį, padaryk trumpą peržvalgą, kaip jį atlikai ir kokių vaisių jisai yra atnešęs, kad galėtumei pamatyti, kame esi suklydęs ir kame gerai pasielgęs, kad tokiu būdu pamažėl pats iš savęs išmoktum tobulai dirbti ir didesnei Dievo garbei tinkamai elgtis.

10. Tavo darbų liudininku turėk Dievą; venk su baime, kaip ištikimas Dievo sūnus, viso, kas Dievui nepatinka ir stenkis su meile dirbti, kas Jam patinka.

11. Kad sužadintum savyje daugiau uolumo, atsimink, kad dirbti dėl Dievo, kuris yra Karalių Karalius ir Viešpataujančių Viešpats, kuris už viską, ką padarei ir kentėjai, gausiai atlygins; kad šio laiko darbai, prispaudimai, kentėjimai niekas yra, sulyginti su ta garbe ir šlove, kuri apsireikš ateinančiame gyvenime. Pamąstyk, ar tinka tokio Karaliaus tarnyboje būti apsileidusiam, tingiam ir nerūpestingam.

12. Taigi, tebūna tavo darbai ne tik geri, bet geriausi, tobuliausi, kaip sako Išminčius: "visuose savo darbuose būk pasižymėjęs" (Eccli. 33, 23). "(Instrukcijos, 1928, 41 p.)."

32. Šventasis atsidavimas Dievui

Dieviškosios dorybės: tikėjimas, viltis ir meilė suartina mus su Dievu. Tos jungties vainikas yra meilė, kuri kartu yra visos tobulybės ryšys. Bet žmogaus meilė Dievui ne visuose yra lygi; ne visuose yra lygus ir žmogaus atsidavimas Dievui. Šv. Povilas buvo paimtas regėjime "į trečiąją dangų" (2 Kor. 12, 2); panašiai yra su Dievo meile ir Jam atidavimu — yra nurodomos trys sritys:

1. Paprastoji Dievo meilė, kuria žmogus myli Dievą labiau už viską, labiau už visus Jo kūrinius dėl Jo paties.

2. Veiklioji Dievo meilė, kuri apima visą žmogaus gyvenimą, nušvinta darbais, aukomis bei skausmais, beplatinant Dievo garbę ir Jo meilę žemėje. Ši yra apaštalų ir misionierių Dievo meilė ir Jam atsidavimas. Tos meilės palenktas šv. Povilas pakėlė dėl Dievo daug vargų ir skausmų, besirūpindamas įkurtomis tikinčiųjų bendruomenėmis, bažnyčiomis (žr. 2 Kor. 11, 23 - 33).

3. Savo asmens pilnas pavedimas, atsidavimas Dievui. Jo šventai valiai pasiaukojimas yra šventasis atsidavimas. Žmogus tuomet rūpinasi pirmiausia dieviškaisiais reikalais, Dievo garbe, žmonių sielų išganymu, o tik antroje vietoje būtinaisiais savo žemiškojo gyvenimo reikalais. Šventasis atsidavimas yra didžiausias Dievo meilės laipsnis, nes tos meilės skatinamas žmogus nežiūri savo asmens išorinės gerovės, naudos, bet Dievo garbės.

Tokios meilės Dievui ir dvasios buvo perimtas Dievo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis, kai jis 1911 sausio 13 d. rašė sau pastabas: "Viską Tau pašvenčiu. Jei valia prašyti, tai duok, Viešpatie, kad aš būčiau Tavo Bažnyčioje nelyginant ta mazgotė, puodkelė, kuria viską valo, o suvartoję, meta šalin kur į tamsiausią ir biauriausią kampą, tegul ir aš taip tapčiau suvartotas ir sunaudotas, kad tik Tavo Bažnyčioje būtų nors koks kampelis geriau išvalytas, kad tik Tavo name būtų šiek tiek švariau ir skaisčiau. ...Duok, kad aš būčiau paniekintas, kad susinešiočiau, sudilčiau, kad tik Tavo garbė augtų, platintųsi, kad tik tuo prisidėčiau prie Tavo Bažnyčios tarpimo" (Užrašai p. 44).

Didesnis už šventąjį atsidavimą Dievui yra Viešpaties Jėzaus atsidavimas žmonėms, kuris tos meilės pavergtas ir paveiktas, save atidavė šventoje Eucharistijoje žmonėms. Didesnės meilės pavyzdžių niekur kitur nerasime.

Žvelgdami į žmogaus meilę Dievui ir Jam atsidavimą, randame tame veiksme tris pradus arba elementus: 1. pilną atsidavimą Dievo tarnybai; 2. tobulą prisiderinimą Dievo valiai; 3. tobulą suartėjimą ir susivienijimą žmogiškosios prigimties su Dievu.

Atsidavimas Dievo tarnybai pasauliečiuose reiškiasi meiliu pamaldumu, o vienuoliuose — klusnumo, skaistybės ir neturto įžadų laikymu; dvasininkuose — kunigiškais šventimais.

Tobulas žmogaus valios prisiderinimas Dievo valiai vyksta tada, kai žmogus nuoširdžiai

stengiasi gerai suprasti Dievo valią ir imasi ją įgyvendinti, tobulai eidamas savo pareigas, siekdamas asmeninio šventumo ir vienybės su Dievu. Tokio pilno prisiderinimo dieviškai valiai maldavo Dievo Tarnas arkiv. Jurgis Matulaitis: "Duok, Dieve, kad aš savęs išsižadėjęs visiškai, kaskart labiau Tavyje ir Tavo šventoje valioje paskęsčiau" (Užrašai, p. 33). Visiems laikams, visiems žmonėms ir visiems šventiesiems to prisiderinimo pavyzdį dangaus Tėvo valiai paliko Išganytojas: "Tebunie ne mano valia, bet tavo" (Luko 22, 42).

Tobulas žmogaus susivienijimas su Dievu vyksta tobuliausios meilės veiksmu, kai žmogus visiškai ir su visu kuo aukojasi Dievui. Yra tai didvyriškos meilės viršūnė. Žmogiškoji Jėzaus širdis jautė reikalą ne vien pilnai atsiduoti dangaus Tėvui, bet ir pamiltiems žmonėms. Pasidariusi neišsakomos vertės jungtis tarp dangaus ir žemės: šventoje Komunijoje Viešpats Jėzus pats atsiduoda mums, jungiasi su mumis realiu ir išoriniu būdu, atgaivindamas ir stiprindamas dieviškąjį gyvenimą mumyse; Jo dieviškasis kraujas teka mūsų gyslomis, Jo dievybė sudievina mūsų asmenį. Didesnio atsidavimo, didesnės meilės niekur nerasime. Už ją amžiais turime būti dėkingi V. Jėzui: "Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus" (Gal. 2,20).

33. Atsidavimo vaisiai

Tobulo atsidavimo Dievui vaisiai sieloje yra gausūs. Apie juos rašo Dievo tarnas arkivysku-

pas Jurgis Matulaitis: "Jaučiu gerai, kad tik tada žmogus tikrą Dievo sūnų laisvę įgyji, kada išsinėręs iš savimylos kailio, apsisiauti Kristaus dvasios ir malonės rūbu, kada savęs ir šio pasaulio, ir piktosios dvasios tikrai išsižadėjęs, pradedi įeiti, įsigilinti į Viešpatį Dievą, kada savo sugedusį kūną ir šio pasaulio ankštutėlę gūžtelę dvasia apleidęs, apsigyveni Augščiausiojo būstuose; kaip tada pasirodo protas aiškus, laisva dvasia, širdis plati ir atvira. Tada tik iš tikrųjų pradedi jausti, kad visi žmonės broliai, o žmonija tai tik viena šeimyna; ir pradedi savo karšta širdimi visus apglobti, visus prie savo širdies imi maloniai glausti. Įmanytum, visą kraują po šlakelį atiduotum, kad tik tuos savo brolius, tą Dievo šeimynėlę, prie Dievo atvestum, su Bažnyčia, su Kristumi juos suvienytum. Kai Dievo meilė į mūsų širdį įžengusi ją praplečia, tada joje erdva pasidaro, kad visi žmonės be jokių skirtumų, ar tai luomų, ar tautos, į ją sutelpa" (Užrašai, p. 33).

Ryškesnieji tobulo atsidavimo vaisiai yra šie:

1. Sieloje įvyksta jaučiama taika, ramybė, kurią gali duoti tik vienas Dievas: "Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę; ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu" (Jono 14, 27). Toji ramybė yra tai nesuardomoji nustatytoji tvarka; ji apima mūsų santykius su Dievu, su artimu ir su savim. Ir Viešpaties Jėzaus pažadėta sielai ramybė yra trilypė: a. kai žmogaus siela savyje nurimsta, daugiau nebeardydama dvasinių savo pajėgų tvarkos; b. kai aiš-

kiai pažinusi Dievo valią sau, visiškai atsiduoda Jam, pasisavindama Viešpaties nustatytąją tvarką; c. kai meiliai palaiko taiką su savo artimu. Juk žmogus privalo tvarkyti savo protą, valią pojūčius, visas kitas galias, kad išmintis galėtų vadovauti jo norams, o visi pojūčiai būtų proto ir valios valdžioje. Jo protas tada yra laisvas ir aiškus, kai minties nedrumsčia pojūčių pageidavimai, kai žmogus tikrai nori visur ir visada įvykdyti Dievo valią, įjungdamas artimo meilę į Dievo meilę.

2. Siela pasijunta laisva nuo visų prisirišimų prie kūrinių, įgydama Dievo sūnų laisvę, nes "kur yra Viešpaties Dvasia, ten yra laisvė" (2 Kor. 3, 17); "Ir pats sutvėrimas bus išlaisvintas iš sugedimo vergijos į Dievo vaikų garbės laisvę" (Rom. 8, 21).

Šią laisvę pajutusi siela labai brangina maldingumo pratybas; jos yra sielai dvasinio gyvenimo maistas ir tobulėjimo priemonė. Pasirinkdama maldingumo lavinimus, ji saugoja šventąją Dievo sūnų laisvę; savo santykiuose su Dievu stengiasi būti kuo nuoširdžiausia. Pamaldi siela malda ir dvasios pratybomis kyla į Dievą; savo dėmesį, kiek ji gali, norėdama geriau Jį pažinti, turi nukreiptą į Dievą, tobuliau Jo valią suprasti visais savo jausmais ir širdimi su Juo susivienyti, visiškai Jam atsiduoti. Ir toje meilėje pajunta tiek džiaugsmo, tiek šviesos, tiek gerumo, jog iš patirtos laimės dvasia alpsta.

3. Dangaus dovanų gausumas atsidavusiai Dievui sielai sudaro tokią laimę, kokią ji vos

gali pakelti, gyvendama žemėje. "Malonumas ir malonė lydės mane per visas mano gyvenimo dienas, ir gyvensiu aš Viešpaties namuose per ilgiausią laiką" (Psalmė 23, 6). "Daug ramybės tiems, kurie mėgsta tavo įstatymą" (Ps. 118, 165).

Dėl tos atjaustos, pergyventos laimės žmogus yra pasiryžęs visko nustoti, jei būtų reikalas, net gyvybės, kad tik sielos meilės santykiai su Dievu nebūtų pažeisti. Dievas pasidaro žmogaus norų, minties, veiklos širdis, centras; siela dažnai atsimena Dievą ir naujais meilės veiksmais aukojasi Dievo tarnybai, Šv. Teresė ispanietė pataria savo dukterims: "Penkiasdešimt kartų dienoje paaukokite save Dievui, ir tai padarykite su dideliu karščiu, trokšdamos Dievo" (Avisos, u. 30).

Pamaldžios sielos tai padaro, protarpiais kalbėdamos trumpus ugningos meilės aktus, ar kurios pamėgtos giesmės posmus, pavz.: "Dieve, aš tave myliu", "Garbink, siela, Atpirkėją, garbink Vadą ir Globėją žodžiais himnų ir giesmių" ar pan. Vienuoliai tai gali atlikti, pakartodami savo padarytąją auką, atnaujindami skaistybės, neturto ir klusnumo įžadus.

Didvyriškos sielos stengiasi ne vien gerai pažinti, net smulkmenose, Dievo valią, bet ir stropiai, greitai ir tobulai tą pažintą valią įvykdyti. Visiems tikintiesiems toji Dievo valia pasireiškia Dievo įsakymuose, Bažnyčios įstatymuose, luomo pareigose, o vienuoliams išryškėja, be to, Vienuolijos įstatuose, Vyresniųjų paskelbtuose nuostatuose, instrukcijose; ji pabrė-

žiama vyresniųjų asmeniniais nurodymais, įsakymais, patarimais. "Vykdyti tavo valią, mano Dieve, yra man pasigėrėjimas, ir tavo įstatymas yra prie pat mano širdies (Psalmė 39, 9).

Tobulos sielos gerai supranta Dievo malonės, Dievo vertę, gerai žino, kad be tos paramos nieko gera padaryti negali. Ir tos sielos laikosi Dievo, kaip kūdikis motinos rankos, o pavojų pajutusios, karštai meldžiasi: "Saugok mano sielą, nes aš esu tau atsidavęs, išgelbėk savo tarną, kurs turi vilties tavyje. Tu esi mano Dievas: pasigailėk manęs, Viešpatie, nes aš šaukiu į tave nesiliaudamas" (Ps. 85, 2).

34. Galutinė tobulybė

Krikščioniškojo dvasinio gyvenimo viršūnė yra šventumas, arba pilnoji ir galutinė tobulybė. Pilnąją tobulybę žmogus gali pasiekti vien danguje, kur negali būti atmainos žmogaus meilėje Dievui. Kol žmogus gyvena žemėje, jo šventumas ir tobulybė matuojami turima Dievo meile, nes kas tos meilės neturėtų, to gyvenimas būtų bevertis. "Jei turėčiau pranašystės dovaną, žinočiau visas paslaptis ir visokį mokslą; jei turėčiau visą tikėjimą, taip kad galėčiau kalnus perkelti, o neturėčiau meilės, aš esu niekas" (1 Kor. 13, 2). Todėl, juo meilė yra tobulesnė, juo tobulesnis yra žmogus: "Visų pirma turėkite meilę, kuri yra tobulumo ryšys" (Kol. 3, 14).

Meilė įprasmina visas žmogaus kilniausias dorybes, pati pasidarydama pastovesnė, gilesnė

ir tyresnė. Tuo ji padaro šio gyvenimo atsiektą tobulumą panašų į dangaus gyventojų šventumą. Galutinė žmogaus tobulybė žemėje nenoromis yra sąlyginė, o danguje ji besąlyginė, atsiekta, nekintama. Ir kiek žemėje gali būti tobula žmogaus meilė Dievui, tiek turės vertės ir visa jo tobulybė.

Daugybė žmonių nuoširdžiai myli Dievą; jie nenori ką nors galvoti, svarstyti ar norėti, kas yra Dievo uždrausta, kas yra priešinga Jo meilei. Bet kai kurios sielos, Dievo malonei padedant, taip sutvarko gyvenimą, kad gali būti pastoviai užimtos Dievu ir Dievo reikalais žemėje, kiek tai leidžia šio žemiškojo gyvenimo ir gyvybės būtinieji reikalai. Tos sielos yra pasiekusios augščiausios, galutinės žemėje galimos tobulybės.

Ir šv. Tomas Akvinietis, rašydamas apie "apvalytos dvasios" dorybes, sako: "Kai kurias dorybes vadiname šventųjų dorybėmis, arba kai kurių šiame gyvenime tobulųjų" (Summa Theol. I-II, Q. 61, a. 5).

Visiems yra aišku, jog šiame gyvenime nėra taip tobulo žmogaus, kuris negalėtų pasidaryti tobulesnis. Ir nors kiekvienas žmogus yra gavęs iš gerojo Dievo sau tinkamiausios paramos, anot apaštalo: "Kiekvienas turi sau tikrą dovaną iš Dievo, vienas tokią, kitas kitokią" (1 Kor. 7, 7), bet augti tobulybėje ir šventume turime geros progos, skatinant Viešpačiui: "Kas yra teisus, tas tedaro teisybę, ir kas šventas, dar tepasišventina" (Apr. 22, 11).

II KNYGA

LAIMĖS KELIAS

I Dalis

SUTEIKTOJI TIESOS ĮŽVALGA — KONTEMPLIACIJA

I Skyrius

ĮŽVALGOS PRIGIMTIS IR PRIEŽASTYS

1. Įvadas

Mielas minties žvilgsnis į apreikštą tiesą vadinasi tiesos įžvalga, arba tiesos kontemplacija. Žmogaus mintis, pažindama tiesą, ja grožisi, gėrisi, žavisi. Tiesos supratimas, išmanymas, jos žinojimas padaugina žmogaus išmintį. Juo gilesnės ir didesnės tiesos nušvinta protui, juo laimingesnis, išmintingesnis jaučiasi žmogus. Neišsakomoji laimė laukia žmogaus danguje, kai jis galės pažinti visų tiesų šaltinį, matyti Dievą.

Pasigrožėjimas ir minties žavėsys Dievo apreikštomis tiesomis yra išminties veiksmas. Kai kas vadina tiesos įžvalga šv. Rašto skaitymą. Ten jis klauso Dievo balso, stebi Dievo apreikštąsias tiesas. Kiti vėl tiesos įžvalga kartais vadina žmogaus maldą, jo pokalbį su Dievu.

Trys apaštalai: Petras, Jokūbas ir Jonas V. Jėzaus persimainymo metu susižavėję dieviška Jėzaus garbe ir aiškiai suprasta tiesa: Jis yra Dievo sūnus, ir įstengė vien pareikšti: "Viešpatie, mums čia gera būti" (Mato 17, 4).

Didelę tiesą suprato Saulius kelyje į Damaską. Jam apsireiškė Jėzus ir pasakė: "Sauliau,

Sauliau, kam mane persekioji? Jis tarė: Kas tu, Viešpatie? Tas atsakė: Aš Jėzus, kurį tu persekioji" (Apd. 9, 4-5). Tas V. Jėzaus apsireiškimas paveikė Saulių tiek, kad jis pasidarė iš Kristaus persekiotojo tautų apaštalas, šv. Povilas.

Nuostabių dalykų darė V. Jėzus Palestinos žemėje. Jie liudijo Jo pasiuntinybę, Jo žodžio tiesą: "aklieji regi, raišieji vaikščioja, raupsuotieji pagydomi, kurtiniai girdi, mirusieji keliasi, beturčiams skelbiama Evangelija" (Mato 11,5). "Jei nenorite manim tikėti, tai tikėkite darbams, kad pažintumėte ir įsitikintumėte, kad Tėvas yra manyje ir aš Tėvuje" (Jono 10,38).

Dievo apreikštoji tiesa, ar ji bus šv. Rašte, ar nuostabiuose Jo veikaluose, ar tai pavienėse sielose, suteikiant joms gilesnį apreikštų tiesų supratimą, ar duodant galios Dievo tiesą liudyti neįprastu būdu, priklauso patirties sričiai, ir žmogus visa tai pasisavina suteiktąja tiesos įžvalga. Reikia pradžioje susipažinti bendrai su Dievo suteiktąja sieloms tiesos įžvalga, kontempliacija, o paskui panagrinėti nuostabius reiškinius, kurie lydi šv. Dvasios dovanas Dievo pasirinktoms sieloms.

2. Suteiktoji įžvalga

Viešpaties Dievo suteiktoji sielai tiesos įžvalga, anot šv. Augustino, yra malonus pasigėrėjimas suprantama Dievo tiesa. Suteiktoji tiesos įžvalga sudaro sielos patirties nuostabųjį arba mistinį gyvenimą. Yra tai tiesioginis žvelgimas

į dievišką tiesą, pažadintas antprigimtinio prado. Plačiau aptardami tą sielos būklę, sakome, kad ji, paveikta augštesniųjų šventosios Dvasios dovanų, su nepaprasta Dievo meile antprigimtiniu būdu pažįsta dievišką sias tiesas.

Įžvalga priklauso proto veiksmui. Kai kitais atvejais protas svarsto, samprotauja, ieško tiesos, tai šiuo atveju jis tiesą turi, ją pažįsta, mato, grožisi ir ja žavisi. Tiesos įžvalga yra patirties dalykas, kai samprotavimas, žinomų tiesų pagelba jieškojimas naujų tiesų, yra mokslinis, teoretinis reikalas. Suteiktoji tiesos įžvalga nušvinta protui, antprigimtiniu būdu paveiktam šv. Dvasios neįprastų dovanų. Dievas, anot dvasinio gyvenimo mokytojų, čia yra jaučiamas ir turimas ypatingu būdu sieloje. Į tą nuostabią patirtį skatina mus šv. Dvasia: "Ragaukite ir matykite, kaip geras yra Viešpats" (Ps. 33, 9).

Išorinių ir tolimesnių daiktų patirtis pasiekia mus pajūčių pagelba: juos matome, užuodžiame, girdime, o artimesniuosius galite palytėti ar paragauti, — palytime tai, kas yra arti, bet išorėje; ragauname tai, ką paimame į save, į vidų. Dievas gi yra mūsų viduje, mūsų sieloje; todėl ir Dievo gerumo patirtis yra pavadinta paragavimu. Ši patirtis, kuri nesiremia vien klausa, bet skonėjimusi, yra išminties mokytoja. Ji teikia protui tikrumą ir užtikrinimą. Dvasiniai dalykai yra mūsų sieloje, mūsų viduje, todėl jie patiriami pirmiau paragavimu, o paskui matymu.

Pavyzdžiui, kai kas mums sako, jog medus, ar koks valgis yra saldus, bet mes patys dar neturime to valgio ar medaus patirties, įtikėdami

teigusio žodžiui, priimame tiesą; bet kai patys paragaujame to maisto ar medaus, tuomet turime medaus ar maisto saldumo patirtį, pažįstame tos tiesos tikrumą. Dievo gerumo patirtis yra vidinė, dvasinė. Toji patirtis yra vaizduojama valgiu: „Palaimintas, kurs valgys duonos Dievo karalystėje" (Luko 14, 15). "Aš gyvenimo duona... kad, kas jos valgys, nemirtų. Aš esu gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengiau. Kas valgys tos duonos, bus gyvas per amžius" (Jono 6, 48-52).

Visai kita yra šventųjų patirtis danguje: jie, matydami Dievą ir dieviškąją tiesą akis į akį ir skendėdami Dievo gerumo beribėje, nereikalingi tikėjimo ar vilties, — jie Dievą turi, jie turi amžinąjį gyvenimą, jie turi savo amžinąją beribę laimę. O tos sielos, kurios dar žemėje gyvena, bet Dievo gerumą ir dieviškąsias tiesas pažįsta suteiktosios įžvalgos būdu, jau yra pradėjusios savo laimės gyvenimą; tas kelias veda jas į dangų. Tiesa, kol esame žemės keleiviai, pažįstame dievišką tiesą netobulai, anot šv. Povilo: "Dabar mes matome atspindyje lyg mįslę, tuomet gi veidu į veidą" (I Kor. 13, 12). Sielos danguje mato Dievą veidu į veidą, o žemėje, — suteikiamosios įžvalgos, antprigimtiniu būdu, pažįsta dieviškąsias tiesas. Šis įžvalginis dieviškųjų tiesų pažinimas sukelia sieloje karščiausią Dievo meilę, ir toji tobuloji meilė glaudžiai sujungia sielą su Dievu.

Kaip medžiaginis vynas apsvaigina kūną, taip tam tikra prasme žvilgsnis į dieviškąją išmintį apsvaigina sielą, suteikdamas jai didelio džiaugsmo. Tąjį džiaugsmą teikia pažintos die-

viškos tiesos. Ir juo tų tiesų pažįsta siela daugiau, juo didesnis yra jos džiaugsmas.

Kristaus žmogiškoji prigimtis, jo žmogiškasis protas nereikalavo, kad jis būtų pakeltas į Dievą, nes visada buvo sujungtas su Dievu viename asmenyje, visada jis žinojo dievišką tiesą ir ją skelbė žmonėms, matydamas Dievą savo esmėje. Bet visi kiti esame reikalingi, kad Dievas, sustiprinęs savo malone mūsų žmogiškąjį protą, sielai tiesą nušviestų antprigimtiniu būdu. Tai vyksta šv. Dvasios suteiktų augštesniųjų dovanų dėka. Ir taip siela patiria ir pamato Dievo atskleidžiamą tiesą suteikiamos įžvalgos metu. Tuomet siela jaučia Dievo artumą, Jo akivaizdą.

Visai kitaip yra su veikliąja, žmogaus pastangomis susidarytąja, tiesos įžvalga. Apie ją šiaip rašo šv. Alfonsas Liguori: "Tam tikram laikui praėjus, paprastasis mąstymas sudaro taip vadinamą įgautąją arba veikliąją įžvalgą, kas pirmiau buvo galima pasiekti vien ilgais svarstymais" (Homo apostolicus, Appendix I, n. 7). Apie savo patirtį kalba šv. Teresė ispanietė: "Pasitaikydavo man,... kad kartais pajusdavau savyje tokį Dievo artumą, jog nebegalėdavau abejoti, kad Jis yra manyje, ar kad aš esu Jame paskendusi. Tai neįvykdavo kokio apreiškimo būdu" (Žr. The Life, London, 1932, c; X, n. l, p. 71). "Sakau, antprigimtiniu būdu, nes nei kokiomis pastangomis ar stropumu negalime gauti to, nors ir kažin kaip stengtumėmės" (Žr. The Life, c.XIV, n.2; The Way of Perfection, London, 1935, c.25, n.3; The Interior Castle, IV ed. London, 1930, V man. C. II, p. 95). Tą patį tvirtina šv. Jonas nuo Kry-

žiaus savo veikaluose (Žr. The Complete Works of St. John of the Cross, t. I. Ascent of Mount Carmel, kn. 2, c. 15, p. 121 ir kn. 3. n. 1).

Dieviškos šviesos ir dieviškos išminties įliejimu sielai pasidarė dieviškųjų tiesų įžvalga. Ji yra vadinama suteiktoji, pasyvė įžvalga, ne dėlto, kad protinės žmogaus jėgos pasidarytų nebeveiklios, kurios tikrumoje tuo metu galingiausiu būdu veikia, bet dėlto, kad ši įžvalga neseka iš prigimtinės jų veiklos, o gauna daug ką, kame turi veikti. Gauti gi, anot šv. Tomo Akv., yra pasyvus veiksmas, kaip duoti yra aktyvus — veiklusis veiksmas (Žr. II-II, Q. 179, 188). "Kurie yra Dievo Dvasios vedami, tie Dievo vaikai" (Rom. 8, 14). Jie, gaudami ar išminties dovaną, ar ką didesnio, priima tai ypatingu būdu Dievo paskatinti. Ir kiekviena siela taip Dievo paliesta ir pakelta antprigimtiniu pradu, stebi tiesą protu, o savo valia ją myli. Tiedu sielos veiksmai yra jai taip mieli ir ramūs, jog sakoma, kad siela daugiau priima negu pati veikia. (Žr. P. Antonii a SS. Directorium Mysticum, Paryžius, 1904 m. p. 15-16).

3. Įžvalgos rūšys

Patirties žvilgsnis į Dievą ir dieviškąsias tiesas sudaro mistinį sielos gyvenimą, kuris apima antprigimtinių dovanų apraiškų eilę. Dvasinio gyvenimo mokytojai skiria čia neryškiąją tiesos įžvalgą nuo ryškiosios.

Neryškiai įžvalgai priklauso tie tikros įžvalgos veiksmai, kuriais pasiekia siela bendrą, vi-

suotiną ir prietamsų Dievo bei Jo paslapčių pažinimą, nors tikrovėje jis yra daug šviesesnis ir kilnesnis, negu savo jėga siela galėtų pasiekti. Tai mums gali paryškinti nuotykis. Važiuodami naktį auto mašina, net tamsoje matome gana daug pakelės daiktų. Bet kai iš priekio atvažiuoja kita mašina, paleidusi didžiulę šviesos srovę, per tą šviesą mes nebematome nei visos atvažiuojančios mašinos, nei tų, kurie ją vairuoja, nors aplink daug kas nušvinta. Panašiai vyksta sieloje, kai Viešpats savąja šviesa išryškina žmogui dieviškąją tiesą. Tą reiškinį dvasinio gyvenimo mokytojai vadina kartais — spindinti prietamsa, kartais — dieviškoji tamsa, ir kitaip.

Ryškioji tiesos įžvalga yra antprigimtinių dalykų patirtis su ypatingu, iki smulkmenų, kurio nors dalyko pažinimu. Ji įvyksta antprigimtiniuose regėjimuose, pokalbiuose ir apreiškimuose. Šie dvasiniai reiškiniai apima įvairius įžvalginio gyvenimo laipsnius, bet savo tarpe nesudaro kokios pastovios tvarkos, ar kad vienas reiškinys sektų kitą, nes neturi savitarpio ryšio. Šios neįprastos dovanos yra daug mažesnės, negu Dievo ir dieviškųjų tiesų įžvalga.

Dievo suteiktoji apreikštųjų tiesų įžvalga gali taip pat būti teigiamoji ir neigiamoji, panašiai kaip įsigytoje, veiklioje tiesos įžvalgoje: ką tik gero randame Dievo kūriniuose, priskiriame Dievui tobuliausiu būdu, o pastebėję kūriniuose trūkumus, juos neigiame esant Dievuje.

Šv. Tomo Akviniečio veikaluose randame įvairiais atžvilgiais svarstomą suteiktąją tiesos įžvalgą su atitinkamais pavadinimais.

Palaimintoji įžvalga, arba šventųjų, esančių danguje, tai gautas Dievo pažinimas. Ją turėjo žmogiškoji Kristaus siela, susijungusi į vieną Dievo Sūnaus asmenį (Žr. P. T., q. 21, art.1 ad 3). Dievui panaši tiesos įžvalga (žr. 3 Sent. 35,2); laisva, nes laisvai gali apžvelgti visa bendru žvilgsniu (cf. 1 Pol 9. a); atvira, suprasdama tiesas, kurias tikėjimas žmogiškuoju būdu buvo laikęs (žr. 3 Sent. 35, 2. 1 ad 1); tobula ir netobula įžvalga, žiūrint tai, ar matomas Dievas betarpiai, ar per Jo kūrinius (žr. 1 Sent. Prol. 1.1 c.); vidinė, kurios malonume mintis negali pasilikti ilgai (žr. SS. q. 180, art. 8); atsiji nuo pavienių asmenų (P.T. q.4, a.4.a); tėviškės įžvalga, matant Dievą dangaus tėvynėje; ji nereikalinga tikėjimo pagelbos, nes tiesa pažįstama savo esmėje (SS. q. 5, a. 1 ad 1); tobuloji, kai Dievas matomas betarpiai savo būtyje; dvasinė, reikalaujanti didelio minties įtempimo pranašystei pažinti (SS. q. 178, a. 4); paprasta, kai visos sielos galios susiveda į vieną paprastą suprantamos tiesos įžvalgą (SS. q 180, 6 ad 2); tiesos įžvalga, kuri pagrindiniai sudaro mistinį sielos gyvenimą, yra dieviškosios tiesos gautas pažinimas. Jis yra geriausioji žmogaus dalis ir žmogaus gyvenimo tikslas, — pažinti ir mylėti Dievą (SS. q. 180 art. 4; cf. P. S. q. 3, a. 5; P. S. q. 31, art. 7).

Dieviškosios tiesos suteiktoji įžvalga nevisada yra maloni ir lengva, kaip yra pratę galvoti žmonės, bet protarpiais ji yra skaudi ir sunki, padedanti sielai apsivalyti. Tuo atveju gautoji įžvalga vadinama tamsi. Kitais atvejais siela

žvelgia į pateiktą tiesą su didele meile ir mielu džiaugsmu. Bet tai skiriasi nuo sudaromo sieloje išminties dovanos veiksmo, kuris pasireiškia nuostabiu malonumu ar Dievo atjautimu; kai pastebi tai, kas šalina sielą nuo Dievo, kas Dievui joje prieštarauja, pajunta tų dalykų nepamėgimą ir jų aitrumą. Panašiai, kaip vyksta su muzika: gražios muzikos tonai džiugina klausą, o disonansai pažeidžia estetinį skonį.

4. Įžvalgos priežastys

Nagrinėdami suteiktąją dieviškos tiesos įžvalgą, randame ją sudarančias šias priežastis. Žmogaus sielos sąranga, polinkis ar sielos galių pasiruošimas ją priimti yra esminė įžvalgos priežastis, nes medžiaginė priežastis yra pats žmogus. Kad susidaro žmoguje sėkminga įžvalga, to priežastis yra šv. Dvasios dovanos, bei asmens protinė galia, tų dovanų sustiprinta, apšviesta. Įžvalgos galutinis tikslas yra pilnoji žmogaus, gaunančio tiesos įžvalgą, tobulybė ir visos Bažnyčios dvasinė gerovė.

Nors siela gauna įžvalgoje antprigimtines dovanas ir antprigimtines dorybes, bet ir ji pati veikia: veikia sielos protas ir jos valia. Protu mato ir supranta pateiktą tiesą, o savo valia myli Dievą. Todėl ir suteiktoji įžvalga yra skaitoma tarp žmogiškųjų veiksmų. Ir juo didesnis, gilesnis ar aiškesnis yra tiesos pažinimas proto, juo didesnė ir karštesnė kyla meilė valioje (žr. šv. Tomo I-II, q. 27, a. 2), nors gali būti atvejis, kai

sieloje kyla tobula meilė, o prote nėra tobulas tiesos pažinimas; ypač tai taikoma Dievo pažinimui ir Jo meilei: žmogaus protas negali tobulai apimti, suprasti, pažinti begalinio Dievo, bet valia Jį gali tobulai mylėti, pilnai paklusdama Viešpaties įsakymui: „Mylėsi Viešpatį Dievą tavo visa savo širdimi" (Pak.6, 5).

„Vienoms sieloms aš duodu malonę, kalbėjo V. Jėzus šv. Katarinai Sienietei, kad pajustų sąmonėje nuolatinį mano su jomis buvimą, kai kitoms tai duodu pajusti vien protarpiais, ne kad aš atitraukčiau nuo jų savo malonę, bet vien mano buvimo atjautimą... Tos sielos skendėja ir dega mano meilės liepsna, apvalytos nuo visa, kas nesu aš, savęs atsižadėjusios ir meile sujungtos su manimi. Kas gali tuomet atitraukti jas nuo manęs ir mano malonės?.. Jos visada jaučia mano artumą savyje, ir aš niekad neatimu joms šio jausmo... Net daugiau, net jų kūnai dažnai pakyla nuo žemės dėliai šios tobulos vienybės... Jų kūnai, kaip buvę, palieka be judesio sugniužę tiek nuo sielos meilės, jog mirtų, jei mano gerumas jų nesustiprintų. —... Be to, kartais nutraukiu tą vienybę, kad siela susivienytų su savo kūnu. Šv. Povilas skundėsi, kad jis turi kūnui tarnauti, nes jis kliudė jam betarpiai džiaugtis mano dievybe. Jis dejavo, pasilikdamas tarp mirtingųjų, kurie nuolat mane įžeidžia, negalėdamas manęs matyti mano esmėje" (žr. Dialogue, 74, 78, 79).

Siela laisvai leidžia Dievui veikti savyje, su Juo bendradarbiaudama, panašiai kaip kūdikis laisvai ir su dideliu malonumu leidžiasi nešamas ant motinos rankų. Svarbiausias yra motinos

veiksmas, suteikiąs kūdikiui džiaugsmo, bet prie to prisideda ir kūdikis, neprieštaraudamas nešamas.

Ir suteiktoje tiesos įžvalgoje veikia Dievas savo dovanomis bei malonėmis, veikia ir žmogus, laisvai bendradarbiaudamas su Dievu.

5. Prigimties galios

Žmogiško veiksmo sėkmingoji ir prigimtoji priežastis yra jo sielos galios, būtent: protas ir valia, nes siela neveikia betarpiai savo esme, bet savo galiomis. Ir tai, ką savo protu pažįsta, supranta, to panori savo valia.

Šventosios Dvasios dovanų sustiprintos protinės sielos jėgos, suteiktosios įžvalgos atžvilgiu, supratimo plotu, įtampa įvairiai pasireiškia pas atskirus asmenis. Dėl to pas dvasinio gyvenimo rašytojus randame įvairių patirties įžvalgos aptarimų, vertinimų.

Dievas yra neprieinamoje žmogui šviesoje: „Dievas yra šviesa ir jame nėra jokios tamsybės", rašo šv. Jonas (1 Jono 1, 5). Kai tiesos įžvalgoje sustiprintas žmogaus protas susižavi patiriama tiesa ir jo valia suliepsnoja didžiule meile, susidaro jam pačiam it prieblanda, tamsuma, nes žemėje turimos žmogaus jėgos nėra paruoštos matyti Dievo garbę. Pelėdos ar apuoko akys gerai mato naktį, bet saulės šviesa jas apakina.

Suteiktoje įžvalgoje siela užsidega Dievo meile ir patiria neišsakomo džiaugsmo, besiklausydama kalbantį Viešpatį joje. Nors ji pasilieka ra-

mi, bet vis naujais meilės aktais pasiveda gerajam Dievui. Savo džiaugsmu ji dalyvauja Viešpaties džiaugsme (žr. Mato 25, 21).

Tobulos vienybės su Dievu metu siela yra pilniausiai patenkinta Dievu, nei kiek neprisimindama Dievo kūrinių nei savo reikalų; yra sakoma, ji skęsta, išnyksta Dievuje, nors visada pasilieka Dievo kūrinys. Tos sielos valia atitinka pilniausiai Dievo valią, nori tai, ko Dievas nori. Ji pasidaro artimai panaši Dievui, kaip įkaitinta iki virimo geležis yra panaši ją siaučiančiai ugniai.

Paryškindami žmogaus sielos artumą Dievui suteiktoje įžvalgoje, rašytojai sumini to artumo įvairius, neišsakomo malonumo laipsnius. Dvasiniu pabučiavimu ir apglėbimu yra vaizdžiai nusakomas žmogaus asmens patiriamas Dievo veikimas į jo sielos esmę. Dar glaudesnis Dievo artumas ir laimės didumas yra nusakomas dvasinėmis sielos sužieduotuvėmis ir dvasinėmis sielos vedybomis su Dievu, žiūrint, ar tobuloji vienybė su Dievu yra tik prasidėjusi, ar ji yra tvirta ir pastovi. Pastaruoju atveju siela pastoviai atjaučia savyje Dievo buvimą, nors nevisada tuo pačiu aiškumu. Kai du tarpusavyje besimylį asmenys būna tuose pačiuose namuose, jiedu jaučia antrojo buvimą, nors vienas antro ir nematytų esant tame pat kambaryje.

Sielai esant tobuloje vienybėje su Dievu, kaip liudija šv. Teresė, Dievas betarpiai apsireiškia sielai kuriuo nors suprantamu kilniausiu būdu (Int. Castle 7, c. 2. 3). Siela, gaudama pašventčiamosios malonės kilniausią dovaną, pasidaro arti susijungusi su dieviškąja prigimtimi, palieka

sudievinta, sutampa su Dievo dvasia: „Kas laikosi Viešpaties, tas yra viena su juo dvasia" (1 Kor. 6, 17), Dievo malonės dėka.

Šv. Bernardas paaiškina šią sielos padėtį taip: „Kai sakoma, jog ši dvasios vienybė yra ne vien dėl to, kad šv. Dvasia sukuria meilę ir paveikia žmogaus dvasią, bet kad pati šventoji Dvasia yra Dievo Meilė; ir per ją, kuri yra Tėvo ir Sūnaus meilė bei vienybė, malonumas ir gėris, pabučiavimas ir apglėbimas bei visa, kas tik gali būti bendra abiejų toje glaudžiausioje tiesos vienumoje ir jos vienybėje, žmogus savuoju būdu linksta prie Dievo, kad dalyvautų esminėje Sūnaus Tėvui ir Tėvo Sūnui vienybėje, neišsakomu ir nesuprantamu būdu užsitarnaudamas tai Dievo žmogus, ne Dievas, ir kas yra Dievas savo prigimtimi, žmogus pasidarė Dievo malone" (žr. De vita sol. ad Fratres de Monte Dei; cf. P. Antonii, Dir. Myst. p. 32).

Žmogaus vaizduotė pastebima yra vien žemesniuose įžvalgos laipsniuose. Jos nėra augštesniuose laipsniuose. Todėl toji įžvalga yra vadinama g r y n o j i, nors būdama žmogaus vidinė jėga, ji gali kai kada pasireikšti ir grynosios įžvalgos metu, lygiai kaip gali augti meilės įtampa valioje, negavus pažinimo naujos šviesos prote. Kai vien savo grynuoju protu su meile žvelgia žmogus į suteiktą tiesos įžvalgą, tą padėtį rašytojai vadina: sielos gelmėmis, dvasios viršūne, centru ir panašiai.

6. Šventosios Dvasios dovanos

Kai žmogus, išvystęs prigimtines dorybes, pagrindžia jomis savo gyvenimą, sakome, jis prigimtiniai yra doras žmogus, filosofas, o kai jo sieloje nušvinta Dievo suteiktos antprigimtinės dieviškosios dorybės: tikėjimas, viltis, meilė, ir dorovinės dorybės ir žmogus jų laikosi, neprarasdamas pašvenčiamosios Dievo malonės, sakome, jis gyvena antprigimtiniu įsūnyto Dievo vaiko gyvenimu, kuris nuves jį į dangaus laimę. Tas gyvenimas prasideda krikščionio sielai šv. krikšto metu, jis auga ir vystosi, priimant kitus Kristaus paliktus šv. sakramentus, ir pasiekia tobulybės Dievo meilėje.

Bet Dievas pasirenka dosnias ir šventas sielas, norinčias tobulai pažinti Jo valią ir jai paklusti, apdovanoja jas šv. Dvasios dovanomis, kad pajėgtų giliau suprasti Dievo tiesas, patį Dievą, kad pilnai atsiduotų Dievui visu savo širdies karščiu, — jos begyvendamos žemėje, glaudžiai susivienijusios su Dievu, pradeda daugaus gyvenimą, patirtimi pajusdamos Dievo artumą, Jo gerumą: šios sielos gyvena antprigimtiniu slaptingu gyvenimu, kurį rašytojai vadina — mistiniu gyvenimu. „Morta, Morta, sielojiesi ir esi susirūpinusi daugeliu dalykų, o reikia tik vieno. Marija pasirinko geriausią dalią, kuri nebus iš jos atimta" (Luko 10, 41-42). O ji yra — pažinti apreikštą tiesą, pažinti Dievą ir džiaugtis Jo artumu.

Dieviškųjų mokslų žinovai moko, jog su pašvenčiamąja Dievo malone yra suteikiama sielai

ir septynios šv. Dvasios dovanos. Tos dovanos sieloje auga ir stiprėja vien Dievo veikimu, bet ne žmogaus pastangomis, ir visuomet pasilieka dovanos, o ne žmogaus įgytos ir praplėstos dorybės. Kiek prie tų dovanų sėkmingos veiklos sieloje turi žmogus pridėti savo pastangų, kad siela pasiektų suteiktąją Dievo tiesos įžvalgą, ką padaryti, kad dorybių veiksmai pasidarytų nepaprasti, didvyriški — tik vienas Dievas žino.

Antprigimtinei suteiktajai tiesos įžvalgai padeda tikėjimas ir meilė. Be jų įžvalga nebūtų tobula. Kaip moko patirtis, kaip liudija tuo gyvenimu gyvenusios sielos, Dievo suteiktoji tiesos įžvalga savo veikimo būdu yra augštesnė už prigimtąją įžvalgą. Antprigimtiniai suteiktąjai įžvalgai yra reikalingi kiti tiesą išryškinantieji pradai, kurie, sustiprinę protines galias, padaro tai, kad jos pajėgia žvelgti į antprigimtinius ir dieviškuosius dalykus. Tie pradai, kaip mus moko žymiausieji dvasiškųjų mokslų žinovai, yra š v e n t o s i o s D v a s i o s d o v a n o s. Šių dovanų įtakoje esminiai sustiprėja žmogaus pažinimo galios ir tuo pat metu jos veikia sielą augštesniu antprigimtiniu būdu. Šv. Dvasios dovanos veikia pastoviai palankią Dievui sielą, kad ji paklustų šventajai Dvasiai, (žr. šv. Tomas PS. q. 68, a 3; art. 2, ad 1). Tuo pat metu siela pasidaro klusni ir galinga, miela ir stipri; gaudama iš Dievo rankos paramos, pasidaro daug veiklesnė Jam tarnaudama ir Jo darbus dirbdama (žr. Rev. R. Garrigou - Lagrange, O. P. Christian Perfection, p. 275). Yra septynios šv. Dvasios dovanos: išmintis, supratimas, mokslas, patartis, pamaldumas,

stiprybė ir Dievo baimė. Jas seka šv. Dvasios vaisiai: meilė, džiaugsmas, ramybė, kantrumas, maloningumas, gerumas, romumas, meilumas, ištikimybė, kuklumas, susilaikymas, skaistybė (žr. Gal. 5, 22 - 23).

Šv. Tomas moko, jog šv. Dvasios dovanos yra būtinos išganymui (PS. q. 68, a. 2), tarp kurių išmintis yra pati augščiausioji ir Dievo baimė pati žemiausioji tarp tų dovanų, nes Išminties knygoje pasakyta, jog Dievas myli tik tą, kuris gyvena su išmintimi ir baime (Išm. 7, 28); kitoj gi vietoje: „kuris yra be baimės, negali būti išteisintas" (Eccl. 1, 28). Viešpats Dievas žino mūsų sielos reikalus. Jis pažadėjo mums duoti šventąją Dvasią, o Ji teikia mums savo septyneriopas dovanas. Tos dovanos patobulina žmogų ir paruošia jį, kad laisvai priimtų ir įvykdytų Dievo valią, žiūrėtų Jo reikalų.

Dievas patobulina žmogaus protą dviem būdais: 1. prigimtinis protas tobulėja įgautąja išminties dorybe, ir 2. antprigintiniu būdu, būtent, suteikiamas žmogui dieviškąsias tikėjimo, vilties ir meilės dorybes. Ši sielos tobulybė yra augštesnė už prigimtąją, bet žmogus ją turi nevisai tubulu būdu, kadangi jis pažįsta ir myli Dievą netobulai. Tai žinant, suprasime, kodėl pilnai žmogaus tobulybei reikia šv. Dvasios dovanų; pats vienas paliktas žmogus neatsieks tobulybės. Panašumą galima rasti tarp saulės ir mėnulio šviesos. Sakome, saulė turi šviesą ir tobulai šviečia; bet mėnulis neturi savyje šviesos, jis būtų tamsus, jei ne iš saulės skolinta šviesa. Antprigimtinėje srityje, kuri be galo viršija visa, kas

yra mūsų prigimtis, reikia, kad Dievas mus paskatintų ir vadovautų naujam gyvenimui: „Kurie tik yra Dievo Dvasios vedami, tie Dievo vaikai... O jei mes esame vaikai, tai ir tėvoniai: tėvoniai Dievo ir bendratėvoniai Kristaus" (Rom. 8, 14; 17).

Dievas apšviečia mūsų protą ir paskatina valią tiek prigimtiniu, tiek antprigimtiniu būdu. Prigimtiniu būdu paskatina valią, kad norėtų laimės ir siektų tikrojo gėrio, ne vien tariamojo, teikdamas vadinamą įkvėpimą.

Antprigimtiniu būdu paskatina Dievas žmogų jieškoti ir trokšti Dievo, grįžti prie Dievo, savo galutinio tikslo, ir pasiryžti, kad pasinaudos suteiktomis antprigimtinėmis dorybėmis bei šv. Dvasios dovanomis, kurios padaro žmogų Dievui klusnų, Jo valios siekiant (žr. R. Garrigou-Lagrange, Chr. Perf. p. 385).

S u p r a t i m o dovana apšviečia žmogaus mintį, jo protą, kad suprastų ir įžvelgtų dieviškąsias tiesas ne žmogišku prigimtiniu būdu, bet žvelgtų į tiesą dieviškomis akimis. I š m i n t i s padeda suprasti Dievą ir atskirti dieviškuosius dalykus nuo visų kitų. M o k s l a s padeda bendradarbiauti su Dievu malone suteikiamoje įžvalgoje, stebint dieviškąsias tobulybes, kiek jos atsispindi Dievo kūriniuose.

Nors yra tiesa, kad visos sielos, būdamos pašvenčiamoje Dievo malonėje, turi taip pat šv. Dvasios dovanas; bet tos dovanos ne pas visas sielas yra sėkmingos, veiklios, kad pakeltų sielą į gautąją tiesos įžvalgą, ar dėl to, kad šventoji Dvasia nevienodai veikia sielas, ar dėl to, kad

kai kurios sielos nėra palinkusios paklusti ir bendradarbiauti su Dievo paskatinimais, o kai kada net tam sudaro klūtis.

Šių šv. Dvasios dovanų gausumas sudaro žmogui suteiktosios įžvalgos esmę; jų dydis dieviškos šviesos įtampa, kuri nušviečia sielą, sudaro įžvalgos augštesnius laipsnius, panašiai kaip danguje šventieji skiriasi laimės laipsniu, gavę daugiau garbės šviesos: „Kitoks saulės skaistumas, kitoks mėnulio skaistumas ir kitoks žvaigždžių skaistumas; nes žvaigždė nuo žvaigždės skiriasi skaistumu. Taip ir mirusiųjų prisikėlimas" (1 Kor. 15, 41 - 42).

7. Įžvalgos turinys

Suteiktosios įžvalgos esminį ir svarbiausiąjį turinį sudaro Dievas. Visa kita, kas nėra Dievas, įžvalgai yra antraeiliai ir medžiaginiai dalykai. Juose — Dievo kūriniuose, it veidrodyje, atsispindi Dievo visagalybė, begalinė išmintis, tėviška apvaizda, Dievo visur esimas savo galybe, išmintimi, visa savo esme. Įžvalgoje yra pažįstamas Dievas antprigimtiniu būdu; susijungia su Juo žmogaus siela didele meile ir yra laiminga. Ji paruošia žmogų amžinai laimei. Suteiktoji protui antprigimtinė tiesos šviesa, padedama antprigimtinio tikėjimo, su meile žvelgia į dievybę ir į visa, kas siejasi su Dievu.

Kaip antraeilis įžvalgos dalykas yra Jėzaus Kristaus žmogystė; Jo viename dieviškame asmenyje tampriausiu būdu yra susijungusi dieviš-

koji ir žmogiškoji prigimtis, sudarydamos vieną Išganytoją.

Artimiausiai Kristaus stovi Jo Motina, Nekalčiausioji Marija, visų Dievo kūrinių būdama artimiausia dievybei Dievo malonių pilnumu, garbingiau perteikdama negu visi žmonės Kūrėjo dieviškąsias savybes. Ji yra suteiktosios įžvalgos objektas.

Žmogaus siela, Dievo ypatingos malonės apšviesta, su meilia nuostaba ir žavėsiu žvelgia į antprigimtiniu būdu nušvitusią tiesą visu savo protu, išmintimi, valia ir širdimi jungdamosi su Dievu, dažnai net nepastebėdama pavienių supančių dalykų, o kai kada, Dievo veikimu, nebevaldydama savo pajūčių, yra paskendusi tobuloje Dievo įžvalgoje. Suteiktoji įžvalga yra Dievo dovana, žmogaus neužsitarnauta, antprigimtinė.

Kaip jau buvo sakyta, siela, kuri pasilieka pašvenčiamoje Dievo malonėje, tarp kitų dvasinių dovanų, turi išminties dovaną, kuri sustiprina protą. Ši išminties dovana kartu su protu, ypatingu Dievo veikimu, kai Jis to panori, sužadina proto garbingiausią veiksmą, tiesos įžvalgą, kuri nėra paprastas Dievo pažinimas, bet nepaprastas ir tiek sekmingas, kad išsilieja meile, it Dievo gaisrą sudarydamas žmogaus laisvoje valioje, kaip pažymi šv. Tomas Akvinietis (žr. I P. q. 43, art. 1; Antonius a SS. Div. Myst. p. 5).

8. Įžvalgos tikslas

Suteikiamos įžvalgos artimiausias tikslas yra žmogaus sielos šventumas, tobulybė. Dievas lei-

džia pajusti sielai Jo buvimą savyje. „Kas mane myli, tas laikys mano žodžius; ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę" (Jono, 14. 23). „Dievo šventovė šventa. Tai esate jūs" (I Kor. 3. 17); „Garbinkite ir nešiokite Dievą savo kūne!" (I Kor. 6, 20).

Įžvalga nepriklauso prie visai dovanai gaunamųjų Dievo dovanų; bet ji remiasi ir sielos nuopelnais, sužadinant jai dieviškųjų dorybių: tikėjimo, vilties ir meilės veiksmus. Dievas suteikia dosniai sielai antprigimtinę tiesos įžvalgą, kad patobulintų pačią sielą. Aišku, čia kalbame ne apie tobulybės esmę, bet apie jos pilnumą.. Pavz. kaip turėti gerai matančias akis, nors ir nepriklauso žmogaus kūno esmei, bet vien tobulo kūno pilnumui, taip ir suteiktoji įžvalga, nors nepriklauso prie krikščioniškos tobulybės esmės, bet, aišku, reikalinga jos pilnumai.

Ši įžvalga aiškiau pasireiškia pas tobulas sielas, kurios yra labiau linkusios į užslėptąjį dvasinį gyvenimą; kitose tobulose sielose, kurios ryškiau pasižymi baimės, stiprybės, patarties ir mokslo šv. Dvasios dovanomis, jos susijungia su pamaldumu ir siekia pasiaukojimo bei veiklos. Pas šias sielas mažiau yra pastebimos šv. Dvasios išminties bei supratimo dovanos. Bet ir užslėptuoju dvasios gyvenimu gyvenančios ir nemažai visuomeninei veiklai atsidėjusios tobulos sielos savuoju būdu dalyvauja ir džiaugiasi suteiktąja įžvalga, nes ji yra normalus kelias į šventumą, į sielos tobulybės pilnumą.

Suteiktoji įžvalga ir liepsnojąs noras matyti Dievą, kaip mums sako tobulai gyvenusiųjų

šventųjų patirtis, yra paprastai normalus kelias į palaimintąjį Dievo regėjimą danguje. Dangus gi yra pasiekiamas visų Dievą mylinčių sielų, juo labiau tobulųjų sielų. Žmogaus sieloje ištobulėja dorybės šv. Dvasios dovanomis, o šv. Dvasios dovanos pasiekia savo tobulą pasireiškimą sieloje, gavus Dievo tiesų įžvalgą. Tuo būdu suteiktoji įžvalga pasidaro paprastas kelias į sielos šventumą, į didvyriškų dorybių veiksmus (žr. R. Garrigou-Lagrange, Chr. Perf. p. 420).

Suteiktosios įžvalgos tolimesnis tikslas yra Bažnyčios — Kristaus Mistinio Kūno grožis, tobulybė ir Dievo garbė. Įžvalgos būdu paprastai greičiau pasiekiama augštesnio tobulumo, negu asketikos keliu einant. Šventos ir tobulos sielos nušviečia ir padabina Bažnyčią, prakilniau pagerbia Dievą ir plečia Jo garbę labiau, negu apsiblaususių, atvėsusių sielų minia. Tolimesnis todėl suteiktosios įžvalgos tikslas bus padėti daugeliui sielų tobulybės kelyje, jos gi sudaro Bažnyčią, ir galop — Dievo garbės plitimas žemėje. Pilnoje garbėje Dievą mato šventieji danguje.

Ir taip siela, pasinaudodama jai suteiktąja dieviškųjų tiesų ir paslapčių įžvalga, begyvendama žemėje, pradeda jausti dangaus laimę, nes dangaus laimę esminiai sudaro Dievo matymas veidas į veidą (žr. šv. Tomas, P. S. q. 111, a. 5; ir a. 8 ad 1).

9. Įžvalgos savybės

Suteiktosios įžvalgos kai kurios savybės seka jos esmę ir vadinamos esminės, k. a., žvilgsnis į

Dievą, dieviškoji patirtis ir karšta meilė, o kitos savybės yra priedinės, papildomosios, k. a., nuostaba, pojūčių sulaikymas, didelis džiaugsmas arba didelė bausmė. Įžvalgoje kalba Dievas sielai. Toji malonė yra antprigimtinė ir dovanai gauta. Pats Dievas pasirenka laiką ir būdą; duoda šviesą ir įžvalgos ilgį, leidžia pajusti savąjį buvimą sieloje, sužadina joje supratimą bei meilę, duoda patirti jai dieviškuosius dalykus, paslaptis, tiesas.

Tai įvyksta, kai Viešpats savo dovanų jėga sustiprina sielos dėmesį į jau turėtą įdėją, mintį; pavz., Dievas yra meilė. Tą tiesą esame seniai sužinoję iš šv. Rašto, bet ji mums nedarė galingos įtakos. Štai Viešpats nauja šviesa paryškino sielai, jog Jis yra grynoji amžinoji meilė, kuri mus pirmiau pamilo ir myli negu mes atsiradome ir pradėjome būti. Naujoje šviesoje aiškiau suprantame ir patirtimi atjaučiame Dievo meilės saldybę, malonumą, gerumą.

Arba iš jau turimų dviejų sąvokų Viešpats leidžia mums pamatyti naujoje šviesoje sąvokas sekančią išvadą, pav., aš esu, kurs esu, o tu, žmogau, esi tas, kurs nesi, t. y. kurs nesi pats savaime, bet turi būtį iš manęs.

Protarpiais Dievas teikia kai kurioms savo pasirinktoms sieloms nuostabius regėjimus, apreiškimus. Jie yra privatūs; naudingi pirmiausiai tai sielai, kuriai jie buvo duoti. Nors jie būtų trumpučiai, bet siela tuo akimirksniu pajunta savyje dangaus laimės pradžią.

Be esminių įžvalgos savybių yra priedinės arba papildomosios savybės.

a) Nuostaba ir susižavėjimas, kyląs iš pagarbios baimės, apimąs dalyką, kuris viršija mūsų galias. Suteiktoje įžvalgoje yra suprantamas kilniausias ir garbingiausias dalykas — Dievas ir dieviškosios paslaptys bei tiesos. Jos savo šviesa nustebina ir sužavi žmogų. „Kokia brangi tavo malonė Dieve: žmonės bėga glaustis po tavo sparnų šešėliu; jie pasotinami tavo namų riebalais, ir savo gėrių upeliu tu girdai juos, nes tavyje yra gyvenimo šaltinis ir tavo šviesoje mes matome šviesą" (Psalmė 35, 8 - 10), skelbia susižavėjas Psalmininkas.

b) Kūno pojūčių veiklos sulaikymas. Labai susitelkusiam ir savo minties dalyku užimtam žmogui pasitaiko, kad jis nekreipia nei jokio dėmesio į aplink jį esantį triukšmą, it jo visai negirdėtų. Kuomet dieviškosios tiesos ir paslaptys, nepaprastu būdu nušvitusios žmogui, užima visą jo dėmesį, jam pojūčių patirčiai nelieka. Toje padėtyje kartais įvyksta nuostabių dalykų.

1858 m. balandžio 7 d. Liurde Bernadeta turėjo priešpaskutinį regėjimą; ji matė Švenčiausiąją Mergelę Mariją. Tuo regėjimu ji buvo tiek užimta, kad pati nepastebėjo ir nepajuto, kaip jos kairioji ranka atsirado virš degančios storos vaškinės žvakės, kurią laikė dešiniąja ranka. Daktaras Dozous liudija savo veikale (La Grotte de Lourdes, II ed. Paris, 1873, p.56-58), kad per Bernadetos išskėstus pirštus dviem ar trims liežuviais veržėsi liespsna, ir Bernadeta nejutusi. Taip tęsėsi 15 minučių. Ji pradėjo kopti augštyn ir josios rankos išsiskyrė. Apsireiškimui pasibai-

gus, gydytojas apžiūrėjo Bernadetos aprūkusią ranką, bet nei kokių deginimo padarinių joje nebuvo. Kai iš naujo prikišo tos pat žvakės liepsną prie jos rankos, ji daktarui surikusi: „Deginat mane!" (Kun. Pr. Būčys, Švč. P. Apsireiškimai Liurde, 1909 m. p. 126-127). Aišku, kad ne vieni pojūčiai sudarė šį įvykį, bet ir ypatinga Viešpaties apsauga.

c) Pasinaudojimas įžvalga. Saldi dvasios ramybė ir džiaugsmas persunkia žmogų, kai jis yra gavęs dieviškųjų tiesų įžvalgą. Protui nieko nėra malonesnio už tiesą. Įžvalgoje jis tiesą turi, ją aiškiai mato. Žmogaus valiai nieko nėra malonesnio, kaip tiesos meilė, tiesą turint savo sieloje. Ir juo daugiau turi gautosios tiesos pilnumo, juo daugiau tiesą myli ir ja džiaugiasi, ja žavisi.

Bet įžvalga gali sužadinti sieloje ir didelį skausmą, būtent, kai ji pamato dieviškoje šviesoje savo kaltes, ydas, netobulumus; kai supranta, jog nėra verta, nėra pasirengusi betarpiai ir tuoj Dievą matyti, Jį turėti. Yra tai dvasinė naktis, pilna skausmo, didelės atgailos, širdies ir minties neramybės. Siela pamačiusi savo blogybių prarają, kurių pirmiau nepastebėjo, ir pajutusi savo negalią, kad galėtų priimti dieviškąją šviesą, ji pergyvena skaistyklos kančias žemėje. Bet ir šie valomieji skausmai yra persunkti neišsakomu džiaugsmu ir savitarpiai taip yra susiję, jog siela nenori prarasti nei turėtų skausmų, nei patirtų džiaugsmų. Pas šv. Teresę ispanietę tai pasireiškė nuostabiu širdies sužeidimu. (žr. The Life, c. 29, n. 17, p. 266).

II Skyrius

ĮŽVALGOS PADARINIAI

10. Padariniai

Suteiktosios įžvalgos padariniai, jos vaisiai žmogaus sieloje yra gausūs ir įvairūs. Lygiai kaip Išganytojo pamokyti pažįstame žmogaus vertę iš jo darbų: „Jūs pažinsite juos iš jų vaisių" (Mato 7, 20), taip ir suteiktosios įžvalgos vertė yra suprantama iš jos vaisių.

Dievas, suteikdamas žmogui amžinųjų tiesų įžvalgą, patobulina jo pažinimo galią ir nori, kad žmogus tobulėtų, šventėtų ir savo laisva valia. Pačios įžvalgos metu, dieviškų paslapčių nušvietimo laiku, daug pasinaudoja tai gavęs žmogus. Bet ir suteiktąjai įžvalgai pasibaigus sielai pasilieka pastoviai išganingi įžvalgos vaisiai. Jie įvairuoja didesniame įžvalgos ryškumo lapsnyje. Apie tai bus kalbama atskirai. Dabar nagrinėjame visiems įžvalgos laipsniams bendrus vaisius ir jų apraiškas. Tai žinoti yra svarbu visiems, ypač gi dvasios vadams, kurių patarimo ir sprendimo laukia Dievo pasirinktos sielos, svarbu yra pačioms privilegijuotoms sieloms, kad saugiu būdu vertintų nepaprastus dvasinius išgyvenimus bei patirtį. Apgaulė, įsivaizdavimas, išminties stoka negali sudaryti palaimingų suteiktosios įžval-

gos vaisių. "Geras medis negali duoti blogų vaisių, nei blogas medis gerų vaisių" (Mato, 7. 18).

Norėdami, kad mūsų sielos medis neštų gerų vaisių ir kad pats būtų geras, leistina mums prašyti ir trokšti, kad Viešpats suteiktų tą vertingą dieviškųjų tiesų įžvalgą, nes ji yra dangiškosios išminties šviesa, "o su ja atėjo man visa gera" (Išm. 7).

Santraukoje nagrinėsime sekančius įžvalgos vaisius: *pažinimas, atsiribojimas, meilė, auka, užtarimas,* paremdami išvadas Dievo šventųjų raštais, jų mokslu ir jų patirtimi.

11. Pažinimas

Suteiktoji įžvalga parodo žmogui Dievo savybes, Jo gailestingumą ir kitus privalumus; paties žmogaus varganą buitį, jo kilmę iš nieko, viso pasaulio smulkumą, menkystę bei tuštybę. Tai visa pažįsta žmogus ir supranta įžvalgos metu nelyginamai galingiau, negu daugelio metų tobulu tų dalykų mąstymu.

Ir suteiktoje įžvalgoje Dievo ir dieviškų dalykų pažinimas remiasi sieloje tikėjimu, nes tik danguje bus tobulas ir betarpis Dievo regėjimas. Dėlto įžvalga atsiranda it prieblandoje, prietamsoje. Iš kitos gi pusės, naujas Dievo ir Jo tiesų pažinimas įžvalgoje yra tiek skaidrus, tokia gausia Dievo šviesa apšviestas, jog Dievo pažinimas tikėjimu sielai atrodo kaip tamsa.

Tai yra patyrusi šv. Teresė; ji parašė: „Viešpats leido man įžvelgti ir suprasti, kaip būdamas vienas yra skirtingas asmenimis. Dievo didingu-

mas yra tiek kilnus, jog siela trokšta išsilaisvinti iš kūno varžtų, kurie jai kliudo naudotis tokiais dalykais. Ir nors įžvalga tęstųsi vieną akimirką, ji tiek daug padaro naudos sielai, kad negalima jo lyginti su daugelio metų mąstymo nauda" (žr. Relations IX, 12.).

Dieviškų tiesų įžvalgos momentas labiau nušviečia žmogaus mintį ir geriau jis supranta tiesą, negu daugelio dienų gerai pravestas mąstymas. P. Lallemant duoda šį palyginimą: „Mąstyti apie pragarą bus lygu tam, kaip žiūrėti į liūto atvaizdą, o pragarą įžvalgoje pažinti yra lygu tam, kaip gyvą liūtą susitikti" (žr. La doctrine espirituelle, c. IV).

Įžvalgoje leidžia Dievas žmogui pažinti patį save, siekdamas žmogaus tobulumo ir jo sielos šventumo. Pamato ir supranta pats save žmogus tikrai, neapgaulingai; pamato savo dvasios gelmes, visus trūkumus, nuodėmių liekanas, netobulybes ir visas sielos dėmes. Žiauri tikrovė, it veidrodyje, nušvinta, ir pasijunta žmogus įžvalgoje it būtų visų biauriausias Dievo kūrinys. Taip nutiko šv. Teresei ispanietei ir kitiems. Šv. Jonas nuo Kryžiaus rašo, kad tarp kitų Dievo suteiktų dovanų yra ir tai, kad žmogus pamato įžvalgoje ir savo varganą (žr. Dark Night of the Soul, I. c. 12, n. 2, p. 362).

Žemiškieji dalykai su visa jų tuštybe pasirodo įžvalgoje tikroje šviesoje. Siela negali suprasti, kaip žmonės gali užsiimti panašiais dalykais; nustemba pati dėl savo aklumo, gailisi tų, kurie yra jai panašūs ir norėtų šaukti, perspėti, jog negarbingai prisigauna. Tas mintis randame ir pas

šv. Povilą: "Mes, tiesa, skelbiame išmintį tarp tobulųjų, tačiau ne šio pasaulio išmintį... Mes skelbiame pilną paslapčių Dievo išmintį, kuri buvo paslėpta, kurią Dievas yra paskyręs pirm amžių mūsų garbei. Jo nepažino nė vienas šio pasaulio kunigaikštis... Mums gi tai Dievas apreiškė per savo Dvasią. Nes Dvasia visa tyrinėja, net Dievo gilybes.... Gyvūninis žmogus savo prigimtimi nepriima to, kas yra Dievo Dvasios; tai jam yra paikybė, ir jis negali suprasti, nes tai reikia tyrinėti dvasiškai... Mes gi turime Kristaus mintį" (I Kor. 2, 6-16).

12. Atsiribojimas

Kai žmogus pamato suteiktoje įžvalgoje savo menkystę ir supranta žemiškųjų dalykų tuštybę, jo sieloje susidaro naujas dvasinis vaisius: žmogus nori visiškai atsiriboti nuo kūrinių, tobulai apvaldo savimeilę ir iš savo sielos pašalina visus tuos pomėgius bei prisirišimus, kurie gali sukliudyti sielai susivienyti su Dievu.

Dievas yra taip žavingas ir nuostabus, tik Jis vienas yra tobulai patenkinąs sielą, kad Jį turėdama siela viską turi. Gaila, kad mažai sielų Dievą pažįsta patirtimi, Jo gerumą, Jo tėvišką švelnumą, begalo išmintingą Apvaizdą, Dievo amžiną meilę. Viską turime iš Jo galybės rankos; be Jo nieko nėra.

Tobulai mylinčios Dievą sielos trokšta, kad visos sielos, kad visi žmonės mylėtų Dievą taip, kaip tik gali, net iki užsimiršimo savęs ir savo žemiškų reikalų. Jos užsitarnauja, kad Dievas su-

teiktų joms išminties gausybę; jos dalinai užsitarnauja, kad Viešpats leistų joms įžvelgti, suprasti Dievą ir dieviškąsias paslaptis.

Iš savo pusės sielos gali sudaryti ir dažnai sudaro kliūtį, kad Dievas joms nepasiruošusioms neduoda nuostabiosios įžvalgos. Tos kliūtys gali būti: netvarkinga kūrinių meilė, prisirišimas prie savo pomėgių ir savimeilė. Šios sielos pasirenka savo kelią, kuriuo nori pasiekti Dievą, naudoja savas priemones, it galėtų savyje sukurti tobulybę be Dievo pagalbos. Jos nenori būti kitų vadovaujamos, net išsistatydamos į pavojų priešta-rauti šv. Dvasios vadovybei. "Aš dėkoju tau, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų ir tai apreiškei mažutėliams" (Luko 10, 21).

Tobulo susivienijimo su Dievu pasiekė šv. Teresė. Ji liudija, jog tobulumo pasiekusi dvasia ima šalinti iš savęs žemiškųjų dalykų troškimą (pal. Life, 15, 17).

Tobula malda pašalina pagarbos ar turtų troškimą iš sielos. Kai ji maldoje yra susijungusi su Dievu, jai yra vistiek ar kas ją vertina, ar ne. Jai esti grasu, kai patiria žmonių pagarbos, suprasdama savo menkystę. Iš čia sieloje kyla neturto ir gilaus nusižeminimo dvasia. Ją turi įžvalga besidžiaugiančios sielos; tai liudija šv. Teresė savo raštuose.

13. Meilės vaisius

Siela šventėja suteiktoje įžvalgoje: ji gauna neįprastą protinės šviesos gausumą, dieviškųjų

paslapčių supratimą, ji yra permainoma didžiulės Dievo meilės, kuri išsišakoja joje į visų sielų meilę bei norą visus išganyti, sustiprėja visose krikščioniškose dorybėse tiek, kad ji eina dideliais šuoliais į dvasios tobulybę ir į šventumą.

Nuo visų žemiškųjų reikalų atsiribojusi žmogaus mintis ir Dievo gausios šviesos apšviesta, supranta ir mato, kaip begaliniai geras yra Dievas, pilnai visagalis, neišsakomai išmintingas, didžiai gailestingas, nepalaužiamai teisingas, kaip Jis amžinai mus myli, begaliniai būdamas tobulas ir šventas. Ta nuostabia įžvalga apdovanota siela turi taip karštų troškimų, kad jai atrodo, jog ji nieko kita netrokšta, nieko kita nenori, nieko kita nesiekia, kaip Dievo ir artimo meilės, nors tos meilės vilyčių sužeidžiama, ji niekad negali pasisotinti turima meile.

Šv. Teresė moko, kad ši Dievo pakurta liepsnelė (suteiktoji įžvalga) pamažu stiprėja ir, jei tik siela savo nepaisymu jos neužgesina, ji suliepsnoja galinga Dievo meile, kurią patinka Dievui duoti tobuloms sieloms (žr. Life, 15, n. 6).

Augštesniuose įžvalgos laipsniuose pasireiškia Dievo meilė taip jautriai ir nuostabiai, jog siela iš meilės it sutirpsta Dievuje, dalinai palieka net savo kūną, ar kaip šv. Pranciškus Asyžietis gauna Išganytojo žaizdas, stigmatus, ar dega tuo meilės karščiu, kokį turėjo šv. Stanislovas Kostka, ar net atrodo, jog atsidalina kūno sąnariai, kaip buvo su šv. Pilypu Neriu, ir t. t. Ir nors siela neturėtų kitų malonumų ar suraminimo, ją palaiko, sustiprina ir veikti skatina meilė. Šv. Teresė rašo: „Kitais tarpais siela atrodo pati var-

gingiausia, kai ji pati sau sako, klausdama: „Kur yra tavo Dievas?" (Ps. 41. 4) (žr. The Life c. 20. 14).

O galingiausia Dievo meile, kaip kitoniški yra tavo padariniai, negu žemiškosios meilės vaisiai. Čia kito nepakenčia, manydama, jog jai atimama tai, ką ji turi, o mano Dievo meilė, suprasdama, jog daug yra Jo mylėtojų, labiau auga, ir net jos džiaugsmas priblėsta, kai mato, jog ne visi naudojasi šia gėrybe. Dėlto siela sugalvoja būdus, kaip pasigaminti draugų, noriai atsižada savo džiaugsmų, jei tai laiko būsią naudinga, kad kiti būtų paskatinti džiaugtis Dievu. ... Jei jau ir pradžiokai, su Dievo malone, pajėgia įžengti į tobulybės viršūnes, manau, kad niekas nenori tik pats vienas dangun įeiti, bet visada paskui save patraukia didelę daugybę, nes jam, kaip narsiam vadui, leidžia Dievas turėti sekėjų (Naval, Mystica, 214, p. 250).

Kartu su meile įžvalga pažadina visas krikščioniškas dorybes, nors jos pasiektų tik pirmąjį laipsnį. Dorybės auga nepalyginamai sparčiau, negu pirmiau buvo maldos (mąstymo) metu. Siela pamato, jog ji yra pakeliama iš savo menkystės ir kad jai leidžiama patirti šiek tiek dangaus džiaugsmų. Tokio džiaugsmo išraišką randame Švč. Dievo Motinos giesmėje: "Mano siela garbina Viešpatį, ir mano dvasia džiaugiasi Dievuje, mano Išganytojuje. Nes jis pažvelgė į savo tarnaitės žemumą. Štai, nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta, nes didelių dalykų padarė man Galingasis, kurio vardas šventas" (Luko 1, 46-49).

Kitas deginančios Dievo meilės padarinys, sudarytas suteiktosios įžvalgos sieloje, yra kryžiaus, atgailos, drausmės, priklausomybės jausmo ir nuolankaus klusnumo meilė. "Kristus kentėjo už mus, palikdamas jums pavyzdį, kad sekiotumėte jo pėdomis. Jis nepadarė nuodėmės, ir nerasta vyliaus jo burnoje; kai jam piktžodžiavo, jis nepiktžodžiavo; kai kentėjo, negrasė; bet pasidavė tam, kurs teisė jį neteisiai" (1 Petro 2, 21-23).

Geriausias klusnumo pavyzdys yra pats V. Jėzus, kurs "pats save pasižemino, pasidaręs klusnus iki mirčiai, mirčiai ant kryžiaus" (Pilyp. 2, 8). "Kristus mus mylėjo ir pats save davė už mus Dievui atnašą ir auką" (Efez. 4, 2).

Nereikia norėti, kad įžvalgos gyvenimas pasidarytų it dieviškoji būklė, nuolat pilna antprigimtinių suraminimų. Ji yra daugiau kryžiais, sunkenybėmis ir darbais atžymėtas kelias. Ir Dievas juo labiau myli sau atsidavusią sielą, juo daugiau leidžia pamilti siunčiamus kryželius ir atgailą. Labiausiai pamilo Jis savo viengimį Sūnų, tapusį žmogumi, ir ant jo pečių uždėjo didelį medinį kryžių, prie kurio jis buvo prikaltas geležinėmis vinimis.

Dieviškąją valią geriau suprasdamos ir pagerbdamos sielos, nesibaido uždedamų kryžių, bet jų ieško, norėdamos padaryti atgailą, atsiteisti Dievui už žmonių ir savo buvusias kaltes. Ir Dievas leidžia joms patirti, kaip maloni yra Jam jų auka, o kai protarpiais sulaukia antprigimtinės

paguodos, visos pergyventos sunkenybės bei kryžiai pasidaro neišsakytai saldūs.

Šv. Teresė rašo, jog kuriuos Dievas myli labiau, tuos veda sunkenybių keliu, ir juo sunkesniu, juo labiau myli. Tikėtis, kad Jis priimtų į savo draugystę išlepusius, be vargų žmones, būtų apsigavimas... Dieviškoji Didenybė dėlto turi teikti jiems maistą, ir ne vien tik vandenį, bet ir vyną, kad dieviškos meilės vynu apsvaigę, nejaustų ką kenčia, ir kad galėtų daugiau iškentėti. Užtat labai mažai yra kontempliatyvaus gyvenimo žmonių, nes jie nėra tvirti ir pasirengę visa pakelti (žr. Way of Perfection 18, 1). „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane. Nes kas nori išgelbėti savo gyvybę, praras ją, o kas prarastų savo gyvybę dėl manęs, ją išgelbės" (Luko 9, 23-24).

15. Užtarimo jėga

Sielos, kurioms V. Dievas suteikia dieviškųjų tiesų įžvalgą, yra didelėje Dievo malonėje. Jos yra Dievo labiau mylimos negu kitos sielos; jos yra Dievo bendradarbės žemėje, skirtos padaryti didelių darbų Bažnyčioje ir visuomenėje.

Tokių sielų buvo pirmiau; jų yra ir mūsų laikais. Yra iššgarsėjęs savo užtarimo jėga pas Dievą stigmatizuotas kunigas, Tėvas Pijus, kapucinas. Jis yra gimęs 1887 m. geg. 25 d. Italijoje. Kunigu įšventintas 1910 m. rugp. 10 d. Jis yra gavęs Kristaus žaizdas 1918 m. rugsėjo 20 d.

Iki šio laiko (1961) jis daug kenčia; bet savo užtarimo maldos galia gražina ligoniams sveikatą, atverčia nusidėjėlius (žr. Tėvas Pijus, parašė kun. V. Rimšelis, MIC, Chicago, Ill. 1955).

Suteiktosios įžvalgos pirmasis laipsnis sielai yra kartu užtikrinimas ir ženklas, kad Dievas pasirinko ją dideliems dalykams, jei tik bus pati ji pasiruošusi visa tai priimti. Toji dovana yra didesnė negu galima žmogaus žodžiais išsakyti, sako F. Naval (žr. Mystica, 216 p. 251). Tos dovanos įtakoje siela prašo Dievo su pasitikėjimu ir nuolankumu, kad Jo valia įvyktų, kad būtų išganyta daug sielų, kad pasveiktų ligonys, o būdama meilesnė ir artimesnė Viešpačiui negu kitos sielos dažnai išprašo didelių dalykų. Pats Išganytojas yra gi pasakęs: „Ko tik melsdamies prašote, tikėkite, kad gausite, ir bus jums" (Morkaus 11, 24); „prašykite, ir bus jums duota; ieškokite, ir rasite; belskite, ir bus jums atidaryta" (Mato 7, 7).

Žinodami, jog Dievas savo amžina išmintimi yra pramatęs mūsų maldas ir dėliai jų savo Apvaizda yra paskyręs jų padarinius, savo dovanas, reikalingas sielų šventumui, savo garbei žemėje plisti, kai laisva valia, su ištverme, nuolankumu, pasitikėjimu ir meile prašome, kad Dievo valia įvyktų — tokia malda pasidaro vaisinga, Viešpaties valia įvyksta, gauname, ko prašėme. Tai tinka ypač toms sieloms, kurios suteikta įžvalga geriau supranta Dievą ir dieviškąsias paslaptis. Su P. Lallemantu galime todėl teigti "daugiau žmogus padaro pažangos ir kitiems naudos vieno

mėnesio įžvalga, negu be jos dirbdamas dešimtį metų" (žr. La doctrine espir. c. art. 4).

16. Netobulumai

Išganingi yra suteiktos įžvalgos vaisiai. Ja apdovanoti žmonės gali būti vertinami kaip galingi Dievo draugai (žr. Life, c. 15), pasilikdami nuolat Dievo malonėje. Bet toji Dievo suteiktoji dovana nepašalina žmogaus netobulumų, trūkumų. Žemėje begyvenančių žmonių negalima vertinti taip, lyg jie būtų patvirtinti Dievo malonėje, lyg negalėtų nusikalsti Dievui, nors ir būtų pasiekę augščiausią įžvalgos bei mistinio gyvenimo laipsnį.

Šv. Teresė atitaiso kai kurių žmonių ir nepatyrusių nuodėmklausių pasipiktinimą, kai jie suranda pas nepaprastomis Dievo dovanomis apdovanotas sielas tikrų ar tariamų trūkumų ar netobulybių: jie yra žemės gyventojai, o ne angelai (žr. The Inter. Castle, VI, c. I, n. 16).

Paminėti netobulumai yra daugiau prigimtiniai, kiekvienam asmeniui savi. Juos leidžia Dievas, kad įžvalgos dovana gyvenantis žmogus pasiliktų nuolankus. Pas šias sielas nerasime nuodėmės, net atleistinos, padarytos su aiškiu ir pilnu supratimu. Tai ypač liečia augštesniame įžvalgos ir mistinės su Dievu vienybės laipsnyje esančias sielas, sako šv. Teresė (The Int. Castle 7, c. 4, n. 3).

Bet ir šios sielos, kol gyvena žemėje, jei nesisaugos, gali nusikalsti Dievui ir net sunkiai nusidėti. Toji galimybė pasilieka ne vien žemesniuo-

se, bet ir augščiausiuose mistinio gyvenimo laipsniuose. Šv. Teresė primena karaliaus Saliamono likimą, kurs atrodė taip artimai bendravo su Dievu, kalbėjosi su Dievu, turėjo apreiškimų (žr. 3 Kar. 11, 9 - 13): "Taigi Viešpats susirūstino ant Saliamono, kad jo širdis buvo nusigręžusi nuo Viešpaties, Izraelio Dievo, kurs jam buvo pasirodęs antrą kartą, ir buvo davęs apie tą dalyką paliepimą, kad neitų paskui svetimus dievus, o jis nesilaikė, ką Viešpats buvo jam įsakęs."

Šios Dievui mielos sielos aiškiai žino, kad jų visa vertė ir dvasinė tobulybė glūdi Dievo meilėje, kuris yra mylėtinas už visa labiausiai. Toje meilėje jos nori augti, nori būti tobulos pilnai, kurioms nieko netrūktų, užtat vengia visa to, kas yra priešinga Dievo meilei, ar kas ją sukliudo ar mažina. Su noru klauso jos šventosios Dvasios įkvėpimų, ar kai primenama sielai jos pareigos, ar kai teikiama patarimų. Nuoširdžiai vengia nuodėmių, pasiryžusios geriau mirti, bet nenusikalsti mylimam Dievui. Su dideliu širdies karščiu ilgisi šv. Komunijos ir ją su alkiu priima. Kaip gyvenime, taip ir išpažintyje tokios sielos yra nuolankios, kuklios, save skaito paskutine iš žmonių. Iš viso moka padaryti garbės, padėkos bei troškimo maldą, širdies giesmę Viešpačiui, ir norėtų greičiau mirti, kad galėtų su Kristumi būti: "trokštu mirti ir būti su Kristumi" (Pilyp. 1, 23).

17. Įžvalgos troškimas

Ar galima pageidauti ir trokšti suteikiamos įžvalgos? Kai kurie rašytojai neigia, nes, anot jų,

tokiame pageidavime slypi išdidumas ar per didelis savim pasitikėjimas, ir jis atidaręs prisigavimams kelią. Bet teologų daugumos nuomonė yra kita. Jie teigia, kad galima pageidauti ir trokšti tikros, Dievo suteikiamos įžvalgos, kontempliacijos, bet ne nepaprastų mistinių dovanų, kurios yra labai skirtingos nuo įžvalgos. Jie sako, jog yra girtina, kad vidiniu gyvenimu gyvenanti siela pageidautų Dievo teikiamos dieviškųjų tiesų įžvalgos, kad, Dievui padedant, ji pasiruoštų jai, paklusdama šventiems Dievo įkvėpimams.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus (1542 - 1605) savo veikalo "Subida del monte Carmelio — Ascent of the Mount Carmel" įžangoje rašo: "Kad būtų galima gauti dieviškosios šviesos tobuloje su Dievu meilės vienybėje, kiek tai galima pasiekti šioje žemėje, siela turi pereiti tamsiąją naktį. Be abejo, išryškinti šią naktį ir padaryti ją kitiems suprantamą, reikia daugiau žinoti negu aš esu patyręs... Tikiuosi, jog Viešpats padės man aptarti naudingas tiesas, kad šiuo būdu galėčiau patarnauti sieloms, kurios yra reikalingos skubios pagalbos. ...Padarius dorybėje pirmuosius žingsnius, kai Viešpats panori pervesti sielas per tamsiąją naktį, kad jas atvestų į dievišką vienybę, yra tokių, kurios toliau neina. Kartais joms stoka noro, ar nenori būti vadovaujamos, o kartais nežino arba negali susirasti sugebančio vadovo, kuris nuvestų jas į viršūnes. Tikrai gaila, kad tiek daug Viešpaties ypatingomis malonėmis apdovanotų sielų (o kartais joms reikia vien paraginimo, kad pa-

siektų augštą tobulybę) yra patenkintos žemesniais santykiais su Dievu."

Iš kitų jo raštų vietų žinome, kad tamsiąja naktimi jis vadina suteiktosios įžvalgos metą.

Suteikiamos įžvalgos galime pageidauti ir trokšti, jei tas troškimas eina kartu su širdies nuolankumu, gera intencija, išskiriant norą patekti į dvasinius galiūnus, kaip to pageidauja klaidingo pamaldumo sekėjai. Reikia vengti apgaulingų svajonių, iliuzijų, kuriose greitai paskęsta tie, kurie save laiko kontempliatyviais. Be to, tas troškimas privalo visada prisiderinti prie Dievo valios, prie Dievo Apvaizdos paprastos tvarkos, nenorint jos keisti; šiuo atveju visokios išimtys ir privilegijos mažiausiai pageidautinos.

Šv. Teresė moko: "Žinokite tikrai, kad darydami tai, kas mums privalu daryti, ir jums pageidaujant įžvalgos dovanos, su ta, kaip pasakyta tobulybe, jei neteiks jums Jisai tų dovanų dabar (bet tikiu, Jis nesiliaus teikęs tų dovanų, jei bus tikras jūsų atsiskyrimas nuo kūrinių, susijęs su nuolankumu), Jis saugoja šias dovanas jums, teiktinas danguje" (žr. The Way of Perfection c. 17, n. 6).

18. Įžvalga ir tobulybė

Suteiktoji įžvalga ir krikščioniškoji tobulybė turi daug bendra, bet ir daug kuo skiriasi. Įžvalga, būdama dieviškųjų tiesų protui suteiktąja antprigimtine šviesa nuostabus pasigrožėjimas, yra greičiau vien efektyvi priemonė krikščioniš-

kajai tobulybei pasiekti, kuri glūdi tobuloje vienybėje su Dievu tobuloje meilėje. Tiesa, meilė yra taip pat įžvalgoje, bet ji čia pasireiškia daugiau protiniu veikimu, kai tobuloji meilė yra glaudi vienybė, pastovus ir nuolatinis susivienijimas su Dievu.

Tobulybė reikalauja, kad būtume išvystę Dievo meilę ir kitas dorybes sieloje; suponuoja — daleidžia, jog turime Šv. Dvasios dovanas, kurios padengia turimų sieloje dorybių netobulumus ir kartu yra antprigimtinės įžvalgos priežastis.

Dieviškosios tikėjimo, vilties ir meilės dorybės yra antprigimtinės savo esme, turėdamos kilmę ir svarstomą dalyką prigimtiniu protu nepasiekiamą Dievą. Šv. Dvasios dovanos yra antprigimtinės ne vien savo esme, bet ir veikimo būdu sieloje. Jų poveikyje, siela nebejieško kelio, ji yra dieviško įkvėpimo vadovaujama ir, pasilikdama Šv. Dvasiai ištikima, gyvena pastoviai tųjų dovanų tvarkoma, būtent: dieviškosios išminties, supratimo, žinojimo, patarties, pamaldumo, tvirtybės ir Dievo baimės.

Suteiktoji įžvalga yra labai garbinga ir sėkminga priemonė augščiausios dvasios tobulybės siekiant. Ar ji yra būtina? Ar negalima pasiekti augščiausios krikščioniškos tobulybės, augant dorybėse, asketikos keliu? Yra rimtų teologų, kurie teigia bent įžvalgos moralinį būtinumą. Prof. R. Garrigou-Lagrange rašo, jog suteiktoji įžvalga priklauso prie pilnos krikščioniškos tobulybės (žr. Christian Perfection, p. 178).

Jisai šiaip pavaizduoja: "Turėti geras akis nepriklauso prie žmogaus kūno esmės, bet prie

pilnumo. Panašiai... suteiktoji įžvalga priklauso jei ne krikščioniškos tobulybės esmei, tai jos pilnumai."

Bet atrodo, bus lygiai tikra nuomonė ir kitų teologų, kurie teigia, kad krikščioniškos tobulybės galima pasiekti dorybių keliu, tobula Dievo meile, kuri sujungia sielą su Dievu, prisitaikant mūsų valiai kiek galint tobuliau prie Dievo valios. Viešpačiui priklauso ar įstatyti sielą į antprigimtinės įžvalgos kelią, ar palikti ją eiti dorybių keliu, nes abudu keliai yra ne kas kita, kaip priemonės, siekiant krikščioniškos tobulybės. Iš savo patirties moko šv. Teresė, sakydama: „Atminkite, jog tai yra labai svarbu, kad visos pastangos to, kuris pradeda atsiduoti maldai, siektų tai, kad ištesėtų bandymuose ir nusitartų visais galimais būdais prisiderinti savo valia Dievo valiai. Tikriausiai žinokite, tame glūdi didžiausioji tobulybė, kokios galite pasiekti dvasios gyvenime" (The Int, Castle II, c. 1, n. 15, p. 31 - 32).

Aišku, kad įžvalgos būdu greičiau auga siela Dievo meilėje ir greičiau yra pasiekiama tobulybė, negu paprastu dorybių keliu; bet ir šiaip ir taip vistiek sielai yra reikalinga įvairiopa Dievo malonė. Fr. Naval teigia, kad suteiktoji įžvalga yra pilnoji Dievo dovana, kurios užsitarnauti negalima (de condigno), arba, kad teisingumu einant, nusipelnyti tai, ko Dievas duoti neprivalo (žr. Mystica, p. 255).

Iš viso to seka aiški išvada, kad suteiktoji įžvalga nėra būtina žmogaus šventumui pasiekti, nes galima gauti įprastu keliu didesnių malonių ir dorybių negu neįprastu, mistiniu keliu. Bet gy-

venime, paprastai, yra taip, kad šventieji žmonės buvo vedami Dievo Apvaizdos suteiktosios įžvalgos keliu. R. Garrigou-Lagrange sako, kad Dievas suteikia paprastai dieviškųjų dalykų įžvalgą tobuliems, jei tik nepasitaiko juose kliūčių. Dievas teikia tai kada Jis nori: dvasios sausros metu, ar sielos naktyje, šviesoje, ar duodant suraminimo (žr. Christ. Perf. p. 41). "Nors visos (seserys) šiuose namuose atsiduoda maldai", rašo šv. Teresė, "iš to neseka, kad visos pasidarys kontempliatyvės; tai negalima, ir susidarytų didelio rūpesčio tai, kuri nebūtų tokia" (The Way of Perf. c. 17, n. 2, p. 99). Ir toliau ji sako, jog tikroji vienybė su Dievu yra galima pasiekti Dievui padedant, jei žmogus stengsis ją sudaryti ir tik norėti, kas siejasi su Dievo valia (žr. op. c. c. 17, n. 4). Šv. Alfonsas Iiguori (1787) rašo: "Danguje matysime daug šventųjų, kurie be šių antprigimtinių priemonių ir dovanų yra pasiekę didesnės garbės negu tie, kurie tas dovanas buvo gavę" (žr. Praxis confessarii c. 9, nr. 2). Ir popiežius Benediktas XIV yra parašęs, kad Bažnyčia, įskaitydama tarp Dievo šventųjų, nereikalauja, kad jie būtų buvę kontempliatyvūs žmonės (žr. op. c. III, c. 26, n. 8).

III Skyrius

PASIRUOŠIMAS ĮŽVALGAI

19. Ar galima pasiruošti?

Kai norime kurį nors dalyką labiau ištobulinti, jis privalo turėti savo būvyje daugiau palankių tam reikalui sąlygų ar savybių. Ir žmogaus sielai tobulybės pasiekti reikia atitinkamų savybių. Pats Išganytojas yra pasakęs: "Neduokite to, kas šventa, šunims ir nemeskite savo perlų ties kiaulėmis" (Mato 7, 6). Viešpats Dievas paliepė išrinktajai tautai ir visiems: "Prirengkite savo širdis Viešpačiui ir jam vienam tarnaukite" (I Kor. 7, 3). Nors šv. Dvasios dovanos yra įvairios ir Ji dalina jas „kiekvienam, kaip ji nori" (I Kor. 12, 11), ir kartais apdovanoja net netobulus žmones, bet joms gauti reikia turėti palankumo.

Palinkimas įžvalgon gali susidaryti iš paties žmogaus pastangų ir gali jis būti sudarytas Dievo veikimu. Žmogiškosios pastangos visada yra nepakankamos, nes nėra kaip palyginti prigimtinį darbo vaisių su antprigimtiniais dalykais, su laisvu Dievo dovanų paskirstymu. Su paprasta

Dievo malonės pagelba, žmogus gali savo veikliomis pastangomis pridėti šį tą teigiamo, kad bent dalinai paruoštų savo širdį Dievo teikiamai antprigimtinei įžvalgai.

Dievas lenkia žmogaus širdį į suteikiamąją įžvalgą dviem būdais: a) šaukdamas sielą į tąjį gyvenimą; b) valydamas ją nuo visų dvasios dėmių. Abudu tuodu dalyku reikia mums gerai pažinti, kad tiek pašaukimo klausime, tiek dvasinio apsivalymo metu protingai veiktume, pasinaudodami dvasios vadovo patirtimi, išmintimi ir jo darbu, besiekiant mums glaudžiausio susivienijimo su Dievu, nes "ne visi išmano tą žodį, bet tie, kuriems duota" (Mato 19, 11); "tačiau kiekvienas turi sau tikrą dovaną iš Dievo; vienas tokią, kitas kitokią" (I Kor. 7, 7).

Šiame skyriuje nagrinėkime dievišką pašaukimą į įžvalgos - kontempliacijos gyvenimą, ir sielos pasiruošimo trilypes savybes: veikliąsias, gaunamąsias ir vadovaujamas.

20. Pašaukimas

Pašaukimas yra tai dieviškas kvietimas, įkvėpimas, sujungtas su meiliu valios palenkimu į gerą, kuris gali būti prigimtinis ir antprigimtinis, k. a.: pasirinkti luomą, gyvenimo būdą, imtis nurodomo darbo ir t. t.

Pašaukimas į dvasinį luomą, į vienuolinį gyvenimą ir į Katalikų Bažnyčią visada yra antprigimtinis pašaukimas. Jis vyksta arba paprastu, arba nepaprastu būdu.

Pašaukimas gali būti išorinis, kuris pajuntamas beskaitant Evangeliją, klausant pamokslo, gaunant nuodėmklausio patarimą, ar kitokias dvasines knygas skaitant. Jis labiau yra vidinis, kai protą ir valią meiliai veikia Dievo malonės šviesa ir potraukis. Viename ir tame pat asmenyje abudu šaukimo būdai veikia kartu.

Išorinis šaukimas gali būti bendras visiems žmonėms: "Būkite tat tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas" (Mato 5, 43). "Ateikite pas mane visi" (Mato 11, 28). Šaukimas, pasiekęs atskirą asmenį, pasidaro pavienis.

Ypatingas yra pašaukimas į kunigystę. Jis yra kreipiamas į tam tikrą vyrų grupę. Pašaukimas gali būti vienintelis, kaip Švč. Dievo Motinos Marijos, ar šv. Juozapo pašaukimas. Pašaukimas gali būti nepaprastas ir pavienis, k. a. įkurti tikybinę draugiją, vienuoliją, ar apsigyventi kurioje nors nurodytoje vienuolijoje.

Vidinis pašaukimas gali būti tolimesnis ir artimesnis. Kadangi pastovi dorybių ir dovanų malonė, kurią turi visi teisingieji, pasiekia savo plėtotės pilnumą vien mistiniame gyvenime, į šį gyvenimą yra visi šaukiami tolimesniu būdu: "Jei kas trokšta, teateinie pas mane ir tegul geria" (Jono 7, 37).

Pašaukimas į įžvalgos, į mistinį gyvenimą yra pažįstamas iš trijų ženklų, anot šv. Jono nuo Kryžiaus: 1. mąstymas pasidaro nepraktiškas, nenaudingas. 2. Siela neturi nei kokio noro užsiimti įsivaizdavimu to ar kito vidaus ar išorės dalyko. 3. Siela jaučia malonumo, būdama su Dievu, su meile kreipdama į Jį visą savo dėmesį.

Artimas pašaukimas į įžvalgos gyvenimą gali būti našus, sėkmingas, nors daug kas to šaukimo nepaklauso: „Dangaus karalystė panaši į žmogų karalių, kurs kėlė savo sūnui vestuves. Jis siuntė savo tarnus pašaukti pakviestųjų į vestuves, bet jie nenorėjo ateiti" (Mato 22, 2 - 3).

Šaukiamieji į mistinį gyvenimą gali atidėti savo pritarimą į gyvenimo pabaigą, kaip ir tie darbininkai, samdomi į vynuogyną, dienai besibaigiant, nes "daug yra pašauktų, bet maža išrinktų" (Mato 20, 16). Kodėl? Daug sielų neišvysto pakankamai savo dvasios, nepasiruošia įžvalgos gyvenimui. Ir tai pasidaro dėl to, kad jos neturi nuolankumo, širdies skaistumo, susikaupimo, nėra Dievui dosnios, arba vėl perdaug yra užsiėmusios išorės reikalais, besigilindamos į mokslus ar valdymo rūpesčius; jos neužtektinai myli nuoširdžią maldą, kuri vienija sielą su Dievu. Vėl kitos sielos neturi paramos pas dvasios vadovą, ar gyvena nepalankioje aplinkoje. Šios sielos nebus šaukiamos Dievo artimu būdu į įžvalgos gyvenimą. Kitos sielos, padariusios daugiau dvasinės pažangos, nors yra šaukiamos į mistinį gyvenimą, bet jos pačios tokio gyvenimo neturi. Kai kurios jų nustoja drąsos, pajutusios, kad Viešpats valo jų sielą ir veda per tamsiąją naktį. Ir šių sielų yra labai daug.

Kitos sielos, pašauktos į mistinį gyvenimą, nesistengia padaryti pažangos, o pasilieka žemiausiame jo laipsnyje, nes joms stoka ar dvasinio dosnumo, ar dvasios vadovo. Jos neša "trisdešimteriopą vaisių". "Kas gi pasėta į gerą žemę, tai tas, kurs girdi žodį ir supranta ir neša vai-

siaus, vienas duoda šimteriopą, kitas šešiasdešimteriopą, o kitas trisdešimteriopą" (Mato 13, 23).

Pati siela savo pastangomis negali pasiekti suteikiamos įžvalgos gyvenimo, bet gali prie jo prisirengti malda, apsimarinimu. Viešpats išklauso nuoširdžios ir nuolankios maldos, ypač kai prašome, kad padidintų mumyse Dievo meilę. Ne ko kito prašome maldoje šventosios Dvasios "Ateik, šventoji Dvasia, pripildyk savo tikinčiųjų širdis ir uždek jose savo meilės ugnį."

21. Reikia pašalinti kliūtis

Dieviškai meilei, suteiktai įžvalgai ir vienybei su Dievu daugiausia kenkia nuodėmės. Mirtinosios nuodėmės suardo santykius su Dievu, pranykus Dievo meilei žmogaus širdyje. "Jei kas mane myli, tas laikys mano žodžius; ir mano Tėvas jį mylės, mes pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę. Kas manęs nemyli, tas mano žodžių nelaiko" (Jono 14, 23 - 24). Nemažai kenkia atleidžiamosios nuodėmės, nors ir netikėtai, neapgalvotai padarytos. Už jas labiau kenkia vienybei su Dievu kuris nors netvarkingas žmogaus pomėgis, yda, sako šv. Jonas nuo Kryžiaus (žr. Ascent of Mount Carmel, I, c. 11.).

Tie visi dalykai, kurie kliudo gerai žmogaus maldai, jie kliudo ir įžvalgai. Tarp jų yra dvasios neramybė. Ji gali pasidaryti iš pilnai neatitaisytų buvusių mirtinų nuodėmių, sukilus kūno geiduliams, akių geismams, užsiėmus nenaudingais rūpesčiais ir įvairiomis svajonėmis. Protarpiais pas

kai kuriuos pasirodo neprotinga dvasios baimė, skrupulai, pas kitus — per didelės pastangos domėtis ir vertinti pasitaikančias pagundas, ar didelis noras ir troškimas dieviškųjų suraminimų. Šioms sieloms reikia, kad jos daugiau pasitikėtų Dievu, kad nuoširdžiau Jam tikėtų, o savimi nepasitikėtų. Būtinai privalo jie sutvarkyti visus jausmų, pomėgių, galių išklydimus, privalo nugalėti savimylą ir atsipalaiduoti nuo kūrinių; pasidaryti tobuli. Patirtis parodė, kad Dievas teikia nuostabią įžvalgos dovaną vien tobuliems, kurie savo sieloje buvo dosnūs Dievui, nors jiems pasitaikydavo gyventi pasaulio triukšme, negalėdami džiaugtis vienuolyno tvarka, ramybe, tyla ir susikaupimu. Tarp kitų, taip buvo ir šv. Katarinai Sienietei.

Pasitaiko, kad kai kurios sielos mielai leidžia veikti jose Dievui savo malone, bet jos nejieško paties Dievo, o vien džiaugsmo. Ir apsigauna. Nukryžiuotojo Jėzaus meilė dažnai yra palydima skausmo. Vėliau seks džiaugsmas ir žmogaus žodžiais neišsakomoji laimė.

Pasitaiko taip pat, kad Viešpats, gelbėdamas nuo Jo nutolstančias sielas jų išganymo pavojaus metu, nepaisant visų jų netobulumų, teikia savo meilės spindulį ir malonės paramą, kad siela pajustų Dievo meilės reikalą. Prie Dievo grįžusi, ji šaukia: "Viešpatie, apsaugok mane nuo manęs, suteik man jėgų, kad visiškai Tau atsiduočiau."

Šv. Jonas nuo Kryžiaus sako, kad dvasinės vienybės su Dievu nė vienas nepasieks, nebent tikrai apsivalys, atsipalaiduos nuo visų kūrinių (žr. Dark night of the soul, II, c. 25, p. 447).

Šv. Teresė rašo: "Manau, jog dėlto yra nedaug dvasingų sielų — asmenų, kad jie tinkamai neatsiliepia savo veiksmais į šią ypatingą malonę, pasiruošdami priimti ją iš naujo. Kai jie atitraukia iš Viešpaties rankų savo valią, kurią Jis laiko savo nuosavybe, ir pakreipia ją į žemus dalykus, Jis jieško kitų sielų, kurios tiek karštai Jį myli, kad Jis gali suteikti joms net augščiausių dovanų. Visgi, Jis visiškai neatima iš pirmesniųjų asmenų to, ką Jis buvo jiems davęs, jei tik jie gyvena tyra sąžine" (Way of Perf. c. 21, n. 11, p. 189).

Labai daug nukenčia siela, gyvenanti įžvalgos gyvenimu, nuo savo apgaulingų svajonių ir daromų klaidų. Svarbesnės jų yra šios: 1. Kai siela mano, jog ji padariusi didelės pažangos ir atsiradusi kažkuriose dvasinėse augštybėse vien dėl to, kad nusimano turinti antprigimtinių dovanų laidą. 2. Kai ji mano, jog yra saugi ir it neišbloškiama iš šio kelio, anot psalmės 29, 7 žodžių: "nebūsiu pajudintas per amžius". 3. Kai siela galvoja, kad visa, ką daro ar kalba, eina iš Dievo įkvėpimo, it būtų pasisavinusi šv. Dvasios malonę. 4. Kai save atleidžia nuo apsimarinimų, laikytinos tvarkos ir kitokių smulkesnių pratybų, it tai būtų tinkama vien pradedantiesiems. 5. Kai jieško malonumų ir džiaugsmų bei trokšta turėti apsireiškimų, vizijų, tiesų ir paslapčių apreiškimų. Šios visos klaidos kyla iš žmogaus savimylos. Kartais pasirodo jos net šventose sielose, o jų padarinys — tai dieviškųjų dovanų nukreipimas nuo savęs.

22. Augimas dorybėse

Tikroji įžvalga stiprina visas žmogaus dorybes, ir žmogus stiprina įžvalgos padėtį savyje, stiprindamas savo sieloje dorybes, ypač gi meilę, nusižeminimą, kryžiaus meilę, šventą atsiribojimą nuo kūrinių, palaikydamas gyvenimo tvarką ir dvasios ramybę.

Ir kiekvienas teisus žmogus, veikdamas kartu su pašvenčiamąja Dievo malone ir suteiktomis dieviškomis tikėjimo, vilties ir meilės dorybėmis bei septyniomis šv. Dvasios dovanomis: išmintimi, supratimu, mokslu, patartimi, pamaldumu, tvirtybe bei Dievo baime, kurios artimai siejasi su meile, tobulėja visose dorybėse; kartu su jomis sudaro tobulą antprigimtinį organizmą, pasirengusį veikti apgalvotai ir būti paveiktam šventosios Dvasios net tokiu būdu, kokio negali, žmogiškai kalbant, tikėtis, pradėdamas ir tobulai išvystydamas šventosios Dvasios poveikyje glaudžios vienybės su Dievu nuostabų mistinį gyvenimą. Dievo malonėje atgimusiam į dieviškąjį gyvenimą žmogui mistinis gyvenimas nėra nenormalus, jei žvelgsime į jį iš galimos pasiekti žemėje krikščioniškos tobulybės kertės.

Krikščionis privalo sekti Išganytoją, prikaltą prie kryžiaus, kad galėtų būti su prisikėlusiu iš mirusiųjų Kristumi amžinoje garbėje. "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane. Nes kas nori išgelbėti savo gyvybę, praras ją, o kas prarastų savo gyvybę dėl manęs, ją išgelbės", (Luko 9, 23 - 24).

Šv. Teresė nurodo, jog nuoširdus ir nuolankus sielos atsidavimas į Dievo rankas sudaro jos tinkamumo įžvalgos gyvenimui turinį. Ji rašo: "Tikiu, jog pasaulyje yra daug tokių žmonių: jie tikrai trokšta neįžeisti Dievo Didenybės net atleistinomis nuodėmėmis; jie myli atgailą ir praleidžia valandas bemąstydami; jie sunaudoja savo laiką gerai, lavinasi labdarybėje savo kaimynams, yra tvarkingi savo pokalbiuose ir savo rūbuose, o tie, kurie vadovauja šeimai, valdo juos gerai. Tikrai, to reikia pageidauti. Neatrodo, kad būtų kliūtis, kuri draustų jiems įeiti į paskutiniuosius rūmus; nei Viešpats jiems to neatsakys, jeigu jie to trokšta, nes ta yra teisinga nuotaika, kad gavus visas Jo malones" (The Interior Castle, III, c. 1. n. 8, p. 39 - 40).

Kitoje vietoje šv. Teresė pataria "Jo esame; tegul daro su mumis, ką Jis nori; kur Jam patinka, tegul veda. Jei mes būsime tikrai nuolankūs ir save pamiršę, ne vien vaizduotėje, kuri dažnai mus apgauna, bet jei mes tikrumoje atsiribosime nuo visų kūrinių, mūsų Viešpats suteiks ne vien šias dovanas, bet ir daug kitų, kurių nežinojome ir net netroškome" (Int. Cast. IV, c. 2, n. 8, p. 70).

Teologijos ir prigimtiniai mokslai negali pakenkti tikrai nusižeminusiai ir paprastai, neklastingai širdžiai; tie mokslai daug gero padaro ir patarnauja įžvalga gyvenančiai sielai, nes jai vadovauja Dievas: "Dievas yra tas, kurs daro jumyse ir norėti ir vykdyti, kaip jam patinka" (Pilip. 2, 13).

Žmogus tinkamai paruošia savo sielą suteikiamai įžvalgai, kai jis: 1. apvalo savo širdį: "palaiminti nesuteptos širdies, nes jie matys Dievą" (Mato 5, 8); 2. kai turi paprastą teisingą mintį, norą jieškoti tiesos; 3. kai yra giliai nusižeminęs; 4. kai įpranta būti susitelkęs; 5 kai ištęsi maldoje ir 6. kai jis karštai myli Dievą.

Pačios pagrindinės pasiruošiančios sielos savybės yra meilė ir nusižeminimas. Nuolankumas Dievui ir žmonėms pašalina iš sielos ir protinę puikybę, kuri gana dažnai pasireiškia pas mokytus žmones, ir dvasios puikybę. "Aš dėkoju tau, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų ir gudriųjų ir tai apreiškei mažutėliams" (Luko 10, 21). "Nes Dievas priešinasi puikiems, o nuolankiems duoda malonės" (1 Petro 5, 5).

Artimesnis pasiruošimas įžvalgai bus: paprotys nuolat būti Dievo akivaizdoje, "vaikščiok mano akivaizdoje ir būk tobulas" (Prad. 17, 1); karštas noras būti vienybėje su Dievu: "mano siela trokšta Dievo, gyvojo Dievo: kada gi aš ateisiu ir matysiu Dievo veidą?" (Ps. 41,2); nuolankus ir viltingas prašymas, kad Viešpats suteiktų įžvalgos dovaną, nors siela pati save laiko neverta šios dovanos.

Nuolankumas dažnai išlygina nuostabiu būdu antprigimtinių sąlygų nelygybę, ir teikiamos malonės nuostabiai atitinka sielos buitį, išlygina prigimties sąlygas ir padaro sielą tinkamą priimti Dievo teikiamas malones. Ir kas gali teigti,

kad jis negalįs turėti tyros širdies teisingos minties, gilaus nusižeminimo, maldos dvasios ir karštos meilės? Jos iš mūsų prašo Išganytojas: "Kaip Tėvas mylėjo mane, taip ir aš jus mylėjau. Pasilikite mano meilėje. Jei laikysite mano įsakymus, jūs pasiliksite mano meilėje. Tai aš jums kalbėjau, kad mano džiaugsmas būtų jumyse ir kad jūsų džiaugsmas būtų pilnas" (Jono 16, 24).

Išorines palankias sąlygas įžvalgai sudaro: stropumas, tyla, pavedant pakankamai laiko maldai, neapsisunkinant nebūtinomis pareigomis, nesirūpinant nereikalingais dalykais, neužsiimant svetimais mūsų pašaukimui reikalais. Prie to prisideda prigimtinis tinkamumas įžvalgai ir šviesi dvasinė vadovybė. Bet jeigu net kai kurių šių sąlygų būtų stoka, kliudanti gauti įžvalgos dovaną, atrodo, kad tą stoką gali išlyginti ir papildyti pamaldumas į Nekaltai Pradėtąją Dievo Motiną Mariją ir į Viešpaties Jėzaus Eucharistinę Širdį. Šis pamaldumas greit atveda sielą į glaudžią vienybę su Dievu. Mūsų nuolankūs įžvalgos dovanos prašymai Dievui, pateikiami per Švč. Marijos rankas, bus teisėti ir teisingi, žinant, jog toji dovana sieloms teikiama Dievo gerumo.

24. Trys patarimai

Suteiktoji įžvalga, būdama paprastas meilingas Dievo pažinimas, kurio negalime pasiekti savo asmeninėmis pastangomis, paprastai Dievo malonei padedant, yra ypatingas šventosios Dva-

sios sielai suteiktas apšvietimas ir įkvėpimas. Naudinga bus todėl atsiminti šv. Teresės tris patarimus, duotus savo dvasinėms dukterims.

1. Nors siela jaustųsi pilniausiai pasirengusi priimti suteikiamąją įžvalgą, tegul pati n e p r a d e d a to gyvenimo, bet tegul į jį eina Viešpaties vedama. Iki tai įvyks, tegul neapleidžia mąstymų ir kitų dvasinių pratybų. Priešingai elgiantis, visa pasidarys jai ne tik nenaudinga, bet net žalinga (žr. The Life, c. 12, n. 2, p. 89).

2. Tinkamai pasiruošusi siela priimti įžvalgos dovaną tegul nemano, jog ji b ū t i n a i gaus tą dovaną. Dievas duoda savo dovanas tam, kam nori. Žmogus pats negali pilnai užsitarnauti šios dovanos, kuri yra nepaprastai didelė (žr. Int. Castle, IV, c. 2, n. 7-8, pp. 68-69).

3. Nors siela būtų pasiruošusi ir tinkama šiai dovanai gauti, tegul ji atsimena, jog nebus smulkmena, jei dėl savo kaltės šios dovanos negaus. Dievas yra teisingas. Glaudžią vienybę suteiks Jis kitu būdu, jei neteikė sakomuoju (žr. The Int, Castle, III, c. 2, n. 17, p. 51).

Be to, reikia žinoti, kad suteikiamoji įžvalga ne visada yra duodama staiga. Nėra būtina, kad ją gavusi siela būtų tiek sužavėta, kad visiškai negalėtų naudotis pojūčiais ar samprotauti. Šventieji sako, jog ir toje padėtyje jie turėdavę išsiblaškymų. Šv. Dvasia nenaikina žmogaus laisvos valios savo nepaprasta dovana, bet žmogus, laisvai ją priimdamas, leisdamas šv. Dvasiai jame veikti, dalinai užsitarnauja įžvalgos dovaną. Nėra būtina, kad gavusieji įžvalgą būtų tikri, jog jie yra Dievo malonės padėtyje, lygiai nėra bū-

tina, kad didelis džiaugsmas lydėtų įžvalgą. Žmogus patiria įžvalgoje ir nemažai skausmo, kai pamato savo ydas, klaidas, netobulumus. Vadinamoje "pojūčių naktį" siela ypač gerai pažįsta visų kūrinių menkystę, jų tuštybę, o "sielos naktį" — ji pažįsta ir geriau supranta ne tiek Dievo gerumą, kiek Jo begalinę didybę. Kyląs sieloje saldumas ir taika yra išminties dovanos vaisius.

Taip pat nėra būtina atjausti Dievo buvimą savo sieloje; sielos naktį, o toji padėtis yra mistinio gyvenimo dalis, siela mano, jog yra Dievo atmesta, jos savijauta artimai siejasi beveik su neviltimi būti išganytai, o visgi ji giliai pažįsta Dievą ir Jį myli.

Suteikiamoji įžvalga nėra malonė duodama dovanai, neužtarnautai, kaip pav. pranašystės, kalbų ar stebuklų dovana. Įžvalga pašventčia Dievas sielą; ta malonė paprastai yra žinoma vien ją gavusiai sielai ir nuodėmklausiui, kai visai dovanai teikiamos Dievo dovanos yra skiriamos kitų pašventimui. Suteiktoji sielai šviesa, kuri patobulina protą, neteikia naujų minčių, bet turimas sutvarko ir nušviečia. Kaip išimtis gali būti protiniai regėjimai, vizijos ir kai kurie apreiškimai.

Danguje siela matys Dievą akis į akį, pažins, kaip ir ji yra pažinta, o kol gyvena žemėje, įžvalgos dovana negali Jo parodyti sielai, kaip Jis yra savyje. Ir šv. Povilo liudijimu, kad buvo laikinai paimtas į trečiąjį dangų, rodo, kad jis buvo gavęs didesnę malonę negu įžvalgos dovaną. Įžvalga apdovanotieji mistikai liudija, jog jie matę ne patį

Dievą, kaip Jis yra savyje, o Jo veiksmą savo sieloje, ypač gi Jo meilės saldybę (žr. The Life, c. 27).

25. Išorinis mistinis apvalymas

Mūsų siela, pasilikdama pašvenčiamoje Dievo malonėje, yra V. Dievo buveinė: "Mes pas jį ateisime ir pasidarysime buveinę" (Jono 14, 23). Kad toji mūsų sielos buveinė būtų Dievui miela, pati siela privalo būti apvalyta nuo kiekvieno netinkamo kūrinių pamėgimo, o visa savo sielos jėga mylėti Dievą už visa labiau. Ir savo sielą stengiamės apvalyti nuo visa, kas Dievui nepatinka. Deja, ne viską pastebime, kas yra bloga, netobula mumyse. Daug dvasinės švaros įnešame į sielą atgaila, savitvarda, apsimarinimais. Bet kaip gražiausiai įrengtas ir nuo visų aiškių nešvarumų apvalytas butas, laukiant brangaus svečio, nėra pilnai švarus, nes staiga įsispindėjus skaidriam saulės spinduliui į jį, pamatome tūkstančius dulkių viename spindulyje; taip Dievo šviesai įspindėjus į mūsų protą, palietus mūsų sielą, pamatome tūkstančius netobulumų, buvusių nuodėmių besitęsiančių padarinių, savimeilės garų, netvarkingų pomėgių ir net ydų. Tiesa, kambario orą galime iškošti ir apvalyti oro siurbliu, bet neturime patys priemonių apvalyti savo sielos nuo visų jos netobulybių. Reikia, kad pats Dievas, mums bendradarbiaujant, paruoštų mūsų sielą taip, kad ji galėtų pasiekti glaudžios vienybės su Dievu, tobulos meilės būklės. Šis sielos išorinis ir skaudus

valymas, kai kurių vadinama skaistykla žemėje, yra mistinis valymas. Jis apima visą žmogaus asmenį, visus jo pojūčius, visą sielą. Nors tas valymas žmogui yra skaudus, bet jis yra būtinas, pakeliamas ir nuopelningas; po mirties sielos apsivalymas skaistykloje nedaugina jai nuopelnų.

Kad galėtume pasiekti artimos vienybės su Dievu, reikia, kad niekas nekliudytų tai vienybei įvykti. Dievo Apvaizda veda žmogų per pojūčių ir sielos skausmus, paruošdama jį augštajai įžvalgai, ar kuriam augštam jos laipsniui.

Tame skaudžiame apvalyme yra kai kas esminio ir kai kas neesminio. Esmė ir pagrindas skausmui yra gilus sielvartas, kyląs iš savo nevertumo supratimo, iš tariamo Dievo atsitolinimo nuo sielos, jos apleidimo ir iš dvasinės sausros. Antprigimtinis Dievo suteiktas protui šviesos spindulys, kurio siela pasijunta nepasirengusi priimti, sudaro dvasiai tamsą; dėlto didėja jos skausmas. Ir mūsų kūno akis gali pakelti tam tikrą šviesos įtampą, bet kai, pavyzdžiui, žiemos metu baltas sušalęs sniegas milijonais saulių liečia akį, ji prisimerkia, nes dėl per didelės šviesos ji nebemato; jai reikia tamsių akinių, kad galėtų laisvai žiūrėti.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus sako, jog Dievas duoda papratusiems susitelkti asmenims jų pojūčius valančios malonės gana greit. (žr The Dark Night of the Soul, I. c. 8, p. 351).

Ji pastebima iš to, kad žmogaus vaizduotė nebeveikia; jis negali mąstymo metu samprotauti; siela turi pasitenkinti meiliu ir ramiu dėmesiu, nukreiptu į Dievą, kurio teikiamoji malonė

pojūčiais neužčiuopiama, pasilieka grynai dvasinė. Siela, gavusi mokslo dovaną, pati mato savo nevertumą, savo blogumus, kurių pirmiau nepastebėjo. Net atrodo jai kartais, jog Dievas ją apleidęs. Taip sielvartaudama, ji apsivalo nuo labai daug netobulybių, o dorybių veiksmais apvaldo kūną, atgaudama laisvę dvasiai. Toji dvasinė laisvė auga, pasinaudodama šv. Dvasios vaisiais: "Dvasios gi vaisiai yra: meilė, džiaugsmas, ramybė, kantrumas, maloningumas, gerumas, romumas, meilumas, ištikimybė, kuklumas, susilaikymas, skaistybė" (Gal. 5, 22 - 23). Ypač gi auga Dievo meilė su karštu noru tarnauti vien Dievui.

Ir kaip ugnis, apėmusi žalią, drėgną medį ar kitą degamą, bet netinkamą ugniai medžiagą, pirmiausiai ją išdžiovina, o kol tai vyksta, žalias medis smilksta, rūksta ir tik vėliau galingai suliepsnoja, panašiai vyksta dvasios srityje su žmogaus siela, neparuošta Dievo meilės ugniai apimti: ji smilksta ir rūksta, ruošiama galingai Dievo meilei prasiveržti ir sujungti žmogų su Dievu.

26. Jausmų sausra

Į artimesnę vienybę su Dievu einanti siela pati stengiasi pasiruošti, kad, kiek tai ją liečia, pasidarytų tinkamas Dievui įrankis Jo valiai įvykti. Daugiausiai priešinasi Dievo valiai visos nuodėmės, nors jos būtų mažiausios, todėl siela jų nekenčia, jų vengia, jų saugojasi. Į nuodėmes

traukia žmogų netvirkingi pomėgiai, prisirišimas prie kūrinių. Ir nuo jų pasistengia žmogus būti laisvas. Daug pagundų ir pavojų sudaro žmogui nevaldoma vaizduotė, ar buvusių nuodėmių atsiminimai. Ir tuos jis stengiasi sutvarkyti, apvalyti. Kad patys darbai, net smulkiausieji, būtų nuopelningi, jis stengiasi juos patobulinti gera intencija, visa skirdamas didesnei Dievo garbei.

Čia žmogui į talką ateina pats V. Dievas, kad žmogus greičiau ir tobuliau apvalytų savo jausmus ir savo dvasią. Viešpats suteikia šviesos, kad pamatytų žmogus visą savo netinkamumą, menkumą bei užsitrauktas nusikaltimais skolas Dievo teisybei. Žmogus nejaučia iš savo darbų ir pastangų nei kokio malonumo. Žmogišką mokslą, pažinimą dabar užstoja tikėjimas. Bet begalinis Dievas yra nesuprantamas sielai be ypatingos Jo malonės. Vietoj turėtos proto šviesos, jis mato, jog savo protu negali apimti amžinojo, neapimamo pasaulio Kūrėjo, Dievo. Šią dvasinę būseną pavadino šv. Jonas nuo Kryžiaus "jausmų naktimi". Kiti ją vadina kitokiais vardais: "jausmų sausra", "didysis apleidimas", ir kitaip.

Šio valymo, ir sakytume, bandymo metu iškenčia žmogus daug sielvartų ir skausmų. Kai kurie jų eina iš Dievo valios ir turi sielai gydančios, valančios galios; bet kartais tie sielvartai, baimės, ypač pagundos eina iš piktosios dvasios veiklos. Kad būtų galima tikriau atpažinti visų šių dvasinių sunkumų šaltinį ir panaudoti atitinkamas priemones, gauti pagelbos, ypač kai piktoji dvasia stengiasi apvaldyti žmogaus sielą, yra sudaryti dvasių atpažinimo nuostatai. Bet

net ir velnio pagundos prieš tikėjimo, vilties ir meilės dorybes pagaliau pasitarnauja tam, kad žmogus sudėtų visą savo viltį į Dievo Apvaizdos rankas.

Šioje padėtyje esanti siela ne vien negali melstis jausmingai, bet dvasią slegia gausios sunkenybės. Nors ji gauna iš Dievo paramos ir įvedama į prietamsią bei sausą įžvalgą, ji pati anot šv. Jono nuo Kr., to neatpažįsta (žr. The Dark Night of the Soul, I, c. 9. p. 351-356).

Protui suteiktoji antprigimtinė šviesa, kai siela nėra pilnai pasiruošusi ją priimti, sukausto vaizduotę, sukliudo prigimtinį proto veiksmą, samprotavimą; pasidaro sunku kurią nors tiesą mąstyti, nes protui nepadeda vaizduotė savo vaizdais, kurių dėka pirmiau galėjo nagrinėti ir suprasti dieviškuosius dalykus.

Išminties dovana, atrodo, nebeveikia sieloje galingai. Nebejaučia siela Dievo saldumo, malonumo; tas padarinys seka tobulą įžvalgą. Bet ši būsena, nors ji yra labai sunki ir tamsi, tai pirmieji žingsniai, suteiktosios įžvalgos pradžia.

Šiuo metu siela nebeturi suraminimo; ji nepatenkinta savo malda, nes jos metu nepajėgia gerai mąstyti; jos sieloje viešpatauja nejauki tyla ir mano, jog yra Dievo apleista, baiminasi, ar neišklydusi iš teisingo kelio, gal nebeturinti dvasinių gėrybių, ar nutolusi nuo Dievo, nes, net gera darydama, nebejaučia paramos ar suraminimo. (žr. The Dark Night, c. I, c. 10). Tuo tarpu, anot šv. Jono nuo Kr., ši siela yra gavusi brangią dovaną — suteiktosios įžvalgos pradžią; pati siela pasidarė tyresnė, paprastesnė, labiau sudvasinta,

gyvenanti vidiniai ir daug tobulesnė negu buvo pirmiau. Bet tuo tarpu siela to nesupranta ir neatjaučia (žr. The Ascent, II, c. 14, n. 8. p. 115).

Dvasinei ir jausminei sausrai atskirti nuo atvėsimo Dievo tarnyboje bei nuo prigimtinio liūdesio šv. Jonas nuo Kr. nurodo penkis ženklus. Jis vadina šią sausrą šventa, nes ji pašventina, ištobulina sielą. Ji bus sieloje, 1. kai ji nebejaučia suraminimo ir malonumo tiek dvasiniuose, tiek žemiškuose reikaluose, 2. kai baiminasi, jog tinkamai nebendrauja su Dievu ar gal net traukiasi iš Jo tarnybos, 3. pasunkėjusi, ilga ir didėjanti sunkenybė naudotis mąstymo metu vaizduotės vaizdais, 4. polinkis ir potraukis žvelgti į Dievą paprastu, bendru, nors neaiškiu, žvilgsniu, nors tai kliudytų gausiai kylantieji išsiblaškymai, 5. pastovus noras, tiesa, sunkus, vis artėti prie Dievo, t. y. noras Jį mylėti, surasti ir turėti.

Paskutinieji trys ženklai skiria mistinę sausrą nuo asketinės sausros.

27. Kova su piktąja dvasia

Piktoji dvasia naudojasi susidariusiais žmogaus dvasioje sunkumais ir, leidžiant Dievui, kad iš velnio užsipuolimų pasidarytų didesnis žmogui gėris, įskaudina sielas išorinio valymo metu.

Pirmiausiai ji sukelia pagundų audrą. Įžuliai puola skaistybės dorybę. Tiesa, Dievo ypatinga apsauga kai kurie šventieji šios rūšies pagundų neturėję, bet dauguma dejavo kartu su Apaštalu: "O kad aš dėl apreiškimų didumo nesikel-

čiau puikybėn, man duotas akstinas į mano kūną, šėtono angelas, kurs mane muštų veidan" (2 Kor. 12,7).

Pagundos metu pasirodo tikroji žmogaus vertė. Šv. Petro apaštalo nuotykis Išganytojo kančios metu parodė jam, jog jis yra silpnas; o susipratęs visą gyvenimą gailėjosi, kad buvo Kristaus išsigynęs.

Pagundų ištikta siela šaukiasi Dievo pagelbos, šventųjų užtarimo, auga kantrybėje, prisiderina prie Dievo valios, nusižemina Viešpaties akivaizdoje, nesikelia puikybėn. Tikrai, savo silpnybę pajutęs žmogus stengiasi ją pataisyti: "nes jėga įgyja tobulumo silpnybėje" (2 Kor. 12, 9). Ir kiek kartų pasipriešina žmogus pagundai, tiek kartų daugėja jo nuopelnai. "Palaimintas žmogus, kurs kantriai kenčia mėginimą, nes kada bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką" (Jok. 1. 12).

Sukilusias pagundas prieš skaistybę galima nugalėti nuoširdžia malda, mąstymu apie savo mirtį, teismą, pragarą ir dangų. Daug padeda šv. Rašto atidus skaitymas, minties nukreipimas į gerus, mums rūpimus dalykus, nors tai būtų pats mažiausias darbelis, k. a. grindų valymas ir pan., bei vengimas užteršti savo akis ir vaizduotę nepadariais raštais, paveikslais ar įtartinais santykiais.

Pati pagunda dar nėra nusikaltimas; bet kai išpažintyje jas pasisakome, prašydami patarimo, jų jėga žymiai sumažėja. Nevisada reikia, kad pats velnias mus gundytų. Į šios rūšies pagundas yra palinkusi mūsų prigimtis, o ir neatsargūs žmonės gali mums jų nemažai sukelti.

Piktosios dvasios veikimą į mūsų sielą, į vaizduotę, į jausmus pažįstame iš to, kad jis puola su didele jėga, staiga, bet staiga ir pasitraukia. Negalėdamas mūsų sugundyti prieš skaistybę, puola tikėjimo tiesas, pasitikėjimą Dievu, mūsų kantrybę, išpūsdamas, padidindamas tariamąjį mūsų pritarimą pagundai, iššaukdamas sąžinės neramumą, sukeldamas pasibjaurėtinas abejones, iškreipdamas teisingą sąžinės sprendimą, t. y. sukeldamas skrupulus.

Jei puolamoji siela bus atvira savo dvasios tėvui atgailos sakramente ir laikysis jo patarimo bei nurodymų, ji greit nugalės piktąją dvasią. Šv. Jonas nuo Kr. rašo, jog ši pasibjaurėtina piktosios dvasios veikla yra sielai pati sunkiausia ir baisiausia, atsiradus jai išorinio valymo naktį (žr. The Dark Night, I, c. 14, n. 2-3, p. 372).

Kai kada piktoji dvasia nesitenkina vien pagundomis, bet jos veikla ima reikštis išoriniai; sukelia persekiojimą. Šėtonas ne vien gundė išbadėjusį Jėzų, bet sukėlė žydų neapykantą Jėzui ir jų rankomis prikalė Išganytoją prie Kryžiaus. Sunkių išorinių kovų yra kovoję su velniu kai kurie šventieji, k. a., šv. Antanas atsiskyrėlis (356 m.), šv. Teresė ispanietė (1582 m.), Arso klebonas kunigas Jonas Marija Vianney (1859 m.).

Išoriniai velnio puolimai buvo jų nugalėti kryžiaus ženklu, švęstu vandeniu, o neteisingi žmonių persekiojimai — nusižeminimu, kantrybe, meilumu, žinodami, jog visa tai leido įvykti gerasis Dievas jų sielos naudai. Pasibaigus sunkiam valymo metui, jie galėjo giedoti Viešpačiui su

Psalmininku: "Kaip didelis yra tavo gerumas, Viešpatie, kurį tu palaikei bijantiems tavęs, kurį suteikei bėgantiems glaustis prie tavęs žmonių akivaizdoje. Tu apsaugoji juos savo veido globa nuo žmonių sąmokslo, paslepi juos padangtėje nuo liežuvių vaido" (Ps. 30, 20-21).

Nors retai pasitaiko, kad velnias apvaldytų žmogaus kūną tiek, kad sutrukdytų jo sielos galias: savistoviai protauti ir būti vidiniai laisvam, bet esti. Tai velnio apsėdimas. Tiesa, labai retai pasitaiko, kad būtų leista velniui apsėsti geri, dori žmonės, dar rečiau mistiniu gyvenimu gyvenantieji, kaip teigia Scaramelli (Directorio mistico V, c. 7), bet ir tas šėtono apraiškas privalome pažinti. Apsėdimas yra velnio darbas. Jis naudojasi apsėstojo kūno jėgomis. Pats žmogus nežino, ką jis veikia, ką kalba. Dėl šių visų veiksmų apsėstasis nėra atsakingas nei Dievui, nei žmonėms. Jis yra nekaltas. Tų nuotykių buvo daug Išganytojo viešojo veikimo metais Palestinoje. Tai liudija visos keturios evangelijos.

Pasitaiko taip pat, kad velnias pristoja žmogų ir jį kankina. Kandinamasis gali savistoviai protauti ir laisvai apsispręsti, kas darytina, bet šėtonas naudojasi jo liežuviu ir kitais kūno sąnariais, sukliudydamas maldą, versdamas keikti, sudarydamas dirksnių sutrikimą, iššaukdamas baladojimąsį, triukšmą, išpūsdamas pristotojo kūną, mušdamas jį. Jis būna kankinamas žaizdomis, ligomis ir skausmais, kurių pašalinti nepajėgia nei medicinos mokslas, nei vaistai. Atsiminkime senovės teisiojo Jobo nuotykį, ir kiek jis iškentėjo. Išlaisvinti kankinamąjį iš piktosios dvasios ga-

lios — didelė malonė. Ir V. Jėzus ėjo "gera darydamas ir gydydamas visus velnio apsėstuosius, nes Dievas buvo su juo" (Apd. 10, 38).

Kai apaštalai nepajėgė išvaryti velnio iš apsėstojo vaiko, jo tėvas atvedė nelaimingą sūnų pas Jėzų. "Ir Jėzus sudraudė jį. Velnias iš jo išėjo, ir tą pačią valandą vaikas pagijo. Tuomet mokytiniai slapčia priėjo Jėzų ir tarė: Kodėl mes negalėjome jo išvaryti? Jėzus jiems tarė: Dėl jūsų netikėjimo... Šita gi veislė kitaip neišvaroma, kaip tik malda ir pasninku" (Mato 17, 17-20).

Visai kitas yra klausimas su silpnapročiais ar bepročiais, su tariamai apsėstaisiais. Jie turi savo sąmonę ir dalinai sąžinę pajungę įsivaizduotai idėjai taip, kad vietoje proto, juos stumia persekiojimo baimė ką nors bloga daryti, apsaugojant save nuo tariamos blogybės.

Kaip atskirti ir pagydyti žmogaus dvasią bus plačiau kalbama vėliau.

28. Jausmų bausmės

Be visų minėtųjų sunkenybių ir sielvartų, žmogaus sielą gali apsunkinti net artimiausieji žmonės ir gamta. Kai kurie žmonės, besirūpindami jausmų sausra Dievo valomos sielos padėtimi, gera valia pasunkina buitį; kiti gi, Dievo duotųjų dovanų ir sielos atsiekiamųjų nuopelnų nepakęsdami, visur jai prieštarauja, prieš ją murma, įžūliai aiškina kenčiančios sielos padėtį, pramano nebūtų dalykų, šmeižia ir persekioja. Neteisingi žmonių užsipuolimai ir net artimiausių ir geriau-

sių žmonių prieštaravimai labai įskaudina valomos sielos dvasią.

Pasitaiko irgi, kad šioj padėtyje atsiradusios sielos neturi ir nesuranda sau dvasios tėvo, kuris jas suprastų ir padėtų jausmų apsivalymo metu pakelti sunkenybes, kurios yra nugalimos nemaža kantrybe ir nusižeminimu. Nesuradusi tinkamo kelio, dvasinės šviesos, laikinai it apanka, kol Viešpats savo gailestingumu nurodo joms tiesos kelią.

Net gamtos nelaimės gali padėti sielai apsivalyti nuo netinkamų prisirišimų. Audros, potvyniai, gaisrai sunaikina turtą, atskiria asmenis kartais visam gyvenimui. Turtingam yra sunku įeiti į dangaus karalystę, kur ne turtų, o Dievo meilė visa sveria. Tai yra nurodęs Išganytojas: "Turtingam nepigu įeiti į dangaus karalystę. ... Pigiau kupranugariui išlysti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į dangaus karalystę" (Mato 19, 23-24). Turtingas, paprastai, yra netinkamai pamėgęs savo turtą ir jam yra sunku išsižadėti to prisirišimo.

Daugiau negu prie turtų, pinigų žmogus yra prisirišęs prie savo kūno sveikatos. Kad ją atgavus, negaili turtų, nes ji brangesnė už išorinius lobius. Žmogus rūpinasi savo kūno grožiu, gerove, malonumais, sveikata. Kad netinkamą prisirišimą, per didelį kūno vertinimą pašalinus iš sielos, reikia, kad jis pasirodytų silpnas, bejėgis, nepastovus, sunykstąs, ligai užėjus. Sunkios ir ilgos ligos duoda sielai geros progos atstatyti kūno vertę, žiūrint amžinybės akimis. Tai sunki žmogaus prigimtį valančioji ugnis.

Taip pat pasitaiko, kad dvasinio gyvenimo naujokai ne tiek brangina Dievą, kiek patiriamą dvasinį malonumą, suraminimą, jausminę maldos nuotaiką. Ir šioms sieloms reikia, kad Dievas atimtų jausminius dalykus, kad siela susiprastų labiau Dievo jieškoti ir Jo valią vykdyti, negu išgąstingai laikytis visų malonumų. Apaštalams buvo labai malonus bendravimas su Jėzumi. Jie nuliūdo, kai Jis pasakė, jog turi juos apleisti, o suramindamas sakė: "Jums geriau, kad aš einu. Nes jei aš neisiu, Ramintojas neateis pas jus, o jeigu aš nueisiu, aš jį jums atsiųsiu" (Mato 16, 7).

29. Dvasinė sausra

Kaip pasyvus jausmų valymas siekia to, kad žmogus pajėgtų tobulai valdyti ir tvarkyti savo pojūčius ir pomėgius, kaip nurodo protas ir valia, taip pasyvus sielos valymas siekia, kad visa siela, gavusi šviesią supratimo dovaną, tobulai apvalytų nuo visų nešvarumų savo dorovines ir dieviškąsias dorybes, kurios ją betarpiai sieja su Dievu. Žmogus, apvalęs savo dvasią, pasiruošia galvoti ir veikti dievišku būdu. Apvalymo priemonė — tai dvasinė sausra, arba pasyvus sielos valymas, yra Dievo suteiktoji supratimo dovana; ji perima sielą taip pat didžiu Dievo pasiilgimu ir meile. O tai yra suteiktos įžvalgos veiksmai. Jie teikiami pažangą padariusioms sieloms.

Dvasinė sausra, kitaip vadinama tamsioji dvasios naktis, turi apvalyti sielą nuo visų įpras-

tų netobulumų, kurių pirmiau siela net nepastebėjo, kurios tačiau jai kliudė susivienyti su Dievu.

Dvasinė sausra esminiai susidaro tada, kai siela netenka priedinio pamaldumo. Tai įvyksta dėlto, kad ji dabar aiškiai supranta, dieviškos šviesos dėka, savo menkumą, niekingumą ir tą begalinę prarają, kuri yra tarp jos ir Dievo Didybės ir Jo neišsakomų tobulybių.

Šv. Jonas nuo Kr. paaiškina gana plačiai (The Dark Night, II, c. 5, p. 181), kodėl ši suteiktoji dieviškoji šviesa yra vadinama sielos tamsiąja naktimi. Pirmiausia, dieviškoji išmintis yra taip augšta, taip viršijanti sielos galias, kad šiuo atveju ji yra jai tamsa. Antra, jos šviesoje pasirodo visas sielos menkumas, nešvarumas; šiuo atveju suteiktoji dieviškoji supratimo dovana yra sielai skaudi, jautri, tamsi... Ir juo sielai pasirodo aiškesni dieviškieji dalykai, tuo prigimtiniai yra tamsesni ir užslėpti. Įvyksta kaip su pelėdos akimis. Juo dienos šviesa yra gausesnė, tuo labiau ji aptemdo pelėdos akis.

Dieviškoji įžvalgos šviesa, kai ji palyti tobulai neapvalytą sielą, pasidaro joje dvasinė tamsa, nes ne vien viršija sielos jėgas, bet apakina ją, sutrukdydama prigimtinį regėjimą. Siela, aiškiai matydama savo nešvarumą šioje tyroje, akinančioje šviesoje, išpažįsta Dievo ir kūrinių akivaizdoje savo bevertę. Skausmai padaugėja, kai ji ima baimintis, jog niekad nepasidarys verta, ar kad jos tobulėjimas liovęsis, kad ji pasidariusi Dievo priešu. Dėlto dejavo pal. Jobas: "Kodėl mane priešpastatei sau, ir pasidariau pats sau

sunkenybė?" (Jobo 8, 20). Labiausiai kankina sielą baimė, kad niekad nebus verta Dievo.

Be to, suteiktos įžvalgos dėka siela daug geriau supranta begalinį Dievo dydį, Jo šventumą, o pati savyje mato dvasinę tuštybę, neturtą, vargą. Iš to kyla sieloje savęs nemėgimas, pasibjaurėjimas. Tiesa, visa tai valo sielą, bet jai tas valymas yra vienas skaudžiausiųjų. Ji labai kenčia, matydama savyje bedugnę, tuštumą, didelę laikinų, prigimties ir antprigimtinių gėrybių stoką, o blogio gausumą, daug netobulybių, savo veiklos galių sausrą, tuštybę ir savo dvasią skęstant tamsoje, rašo šv. Jonas nuo Kryžiaus minėtoje vietoje.

Dėl šios priežasties šią suteiktąją įžvalgą vadina šv. Jonas nuo Kr. naktimi. Pati įžvalga viršija prigimties jėgas; ji pasidaro sielai šiuo atveju skaudi, nemaloni, kol pati apsivalo suteiktos šviesos dėka. Ir ne vien šio kelio naujokams, bet ir daug vėliau, net pakilusiems į Dievo vienybę, kaip teigia šv. Jonas nuo Kryžiaus, suteiktoji įžvalga pasidaro kartais labai skaudi (žr. The Ascent of Mount Carmel, I, 2; II, 2).

Vargšė siela, atsiradusi begalinio Dievo didybės akivaizdoje, dreba iš baimės, kad ji yra Dievo neverta, būdama nešvari ir daugybės nuodėmių slegiama; stebisi, kaip neatsiveria žemė ir jos nepraryja, nors ji sutiktų geriau tūkstantį kartų mirti, negu vieną kartą Dievui nusikalsti.

30. Meilės žaizda

Nuostabioji sielos būklė, kai ji antžmogišku būdu geiste geidžia susivienyti su Dievu, bet ma-

to, kad dėl savo kaltės to negali atsiekti tobulu būdu, toji ugningoji meilė ir didis troškimas sudaro sielai neramybių ir teikia skausmo. Šią sielos padėtį randame pas atskirus mistinio gyvenimo rašytojus įvairiai aptartą. Vieni tą sielos padėtį vadina meilės žaizda, kiti — meilės polėkiu, ugningais smaigtais, jietimis, vilyčiomis, merdėjimu ir kitaip.

Meilės žaizda nusako daugiau tą padėtį, kai jausmai, perimti didžiausiu malonumu, veržte veržiasi prie Dievo, nori sielą sujungti su Dievu galingoje meilėje, nors šis džiaugsmas dar turi pereiti valomą dvasios skausmo ugnį. Dvasinė džiaugsmo saldybė atsiliepia kūno jausmuose, ir žmogus norėtų Dievo meilėje sutirpti, kaip vaškinė žvakė sutirpsta nuo ugnies. Dėkinga širdis iš džiaugsmo verkia, ir tos ašaros jai yra saldesnės už visą pasaulį, nes Dievo buvimą ir Jo veikimą jaučia savyje, ragauja Dievo gerumo, dėl kurio ji negaili aukų, priima visus siunčiamus skausmus, net mirtį, matydama tame Dievo valią. Siela nejieško savo garbės, bet garbina Dievą ir nori, kad visi žmonės Jį garbintų, pažintų ir mylėtų. Dėlto, ji veržiasi į darbą, į pasiaukojimą artimo labui, dažnai save visai pamiršdama; jai veikti yra permaža laiko, jos jėgos persilpnos, tik su Kristumi susijungusi, su juo kartu veikdama ir kentėdama ji randa dvasios pasitenkinimo, kokį turėjo šv. Povilas kai rašė: "Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus" (Gal. 2, 20). "Nes Kristus yra man gyvenimas, ir mirtis yra man pelnas" (Pilyp. 1, 21).

Kitų dvasinių sunkenybių metu dieviškoji meilė eina kartu su džiaugsmu ir liūdesiu, bet ne tokiame laipsnyje. Šie reiškiniai: lėtesni ar smarkesni, retesni ar dažnesni yra pastebimi kiekviename mistinio gyvenimo laipsnyje, sako šv. Jonas nuo Kr. Jie yra Dievo troškimo sužadinti. Ir juo pasiekiamas glaudesnis bendravimas, susivienijimas su Dievu, tuo tie reiškiniai yra didesni ir gilesni (žr. The Dark Night, I, c. 2, n. 8, p. 335; II, c. 13 n. 4-5, p. 415).

Nuostabūs ir dideli šv. Teresės ispanietės gyvenimo skausmai, nesiliaujanti kančia, kėlė jos dvasią; ji liūdi, kad daugiau nepajėgianti kentėti. Apie tą meilės žaizdą, vilyčią, smūgį ji pati rašo The Int. Castle, VI, c. 11, n. 2, p. 219; The Life c. 29, n. 17, p. 266). Panašią dvasios nuotaiką randame pas šv. Joną nuo Kryžiaus, kuris prašęs Dievo daugiau skausmų, arba leisti numirti.

31 Apsivalymo vaisiai

Suteiktoje Dievo įžvalgos šviesoje pažįsta žmogus save geriau ir pamatęs savo netobulybes, nusižemina Dievo akivaizdoje. Visi norime būti tobuli; be priekaištų. Kiekviena netobulybė aiškiai pastebėta ir suprasta įžvalgos šviesoje, sudaro žmogui skausmo, kol ji visiškai išnyksta.

Siela, besivalydama nuo savo netobulybių, auga dorybėse; jos padaro ją tobulą. Ji įeina į artimesnę vienybę su Dievu, atsižadėdama viso, kas gali sukliudyti pasiekti Dievą, ar kas jos neveda prie Dievo, nuolat atmindama savo Viešpatį

ir pasilikdama Jo akivaizdoje. Ji gerai supranta visų kūrinių menkumą ir visą jų bevertę: "tuštybių tuštybė ir visa tuštybė" (Išm. 1, 2), gali ji tarti, sau nemeluodama.

Siela pradeda mylėti Dievą su didesniu potraukiu ir didesne valios įtampa, nes Dievo suteiktoje šviesoje pasisėmė dieviškos išminties ir gerumo gausybę — ji dega Dievo meile. Dėl tos meilės ji pasiryžus yra šimtus kartų mirti, negu geriausiąjį V. Dievą net mažiausiu nusikaltimu įžeisti. Dėlto sutvirtėja gerame žmoguje dvasia, pasidaro jam nebebaisūs sielos priešų puolimai, atgauna dvasios ramybę: "Jei Dievas yra už mus, kas prieš mus?" (Rom. 8, 31).

Žmogus ima daugiau pasitikėti Dievu, visiškai atsiduodamas į Dievo gerumo rankas; jisai labiau sustiprėja būtent tose dorybėse, kurios buvo smarkiau pagundų puolamos.

Meilės žaizdos, ugninės vilyčios, dvasios tamsa, dvasios naktis ir panašūs reiškiniai, kai siela nemato ir nejaučia naujai padarytų netobulumų ar nuodėmių, ir tai ji aiškiai supranta, yra ne baudžiamoji, o tik išganyman vedančioji ugnis. Tobulybės troškimui sieloje augant, naujų kalčių nedarant, ji gali būti tikra, jog yra Dievo malonėje; apie Jį ji mąsto nuolat su meile. Šios sielos yra įvykdžiusios šv. Povilo patarimą: "Atsinaujinkite savo išmanymo dvasia ir apsivilkite naują žmogumi, kurs sutvertas pagal Dievą teisybėje ir tiesos šventume" (Efez. 4, 23-24).

Toji valančioji, pakeičiančioji ugnis, anot šv. Teresės, "ką tik sutinka mūsų prigimtyje žemiška, paverčia dulkėmis, pelenais" (žr. The Int.

Castle VI, c. 11, n. 2. p. 219). Kai kurie tai vadina mistine mirtimi, nes ji pagrindiniai apvalo sielą nuo visų netobulybių, yra daug gilesnė negu asketinė mirtis, apvalanti sielą apsimarinimais.

32. Bandymo eiga ir ilgis

Sunkusis valymo metas sielai yra jos mistinė skaistykla. Per tą apsivalymo skaistyklą Dievas perveda sielą, dalindamas savo dovanas kaip nori, kada nori ir tuo būdu, kokiu Jis pats nori. Nei kokių vyksmo nuostatų šiuo atveju negali būti. Bet jei žvelgsime į tai, kas paprastai pasireiškia sielose, kurios palaipsniui pasiekia mistinės vienybės, rasime tam tikrą tvarką, kuri yra taip valomųjų sielą sunkenybių ir jai suteiktos įžvalgos laipsnio.

1. Mistinio gyvenimo pradžioje rasime žmogų, prislėgtą dvasinės sausros su jos palydovais: skaudžiomis pagundomis ir kitais vargais. Tai būna pirmiau negu išsivysto sieloje ramybės malda. O net tos maldos metu siela kenčia protarpiais minėtus sunkumus.

2. Dvasinė sausra pasireiškia ir pas tuos asmenis, kurie pradėjo eiti tobulais įžvalgos laipsniais, t. y. pirm pasyvaus susivienijimo su Dievu; ji reiškiasi pakartotinai įvairiuose įžvalgos laipsniuose. Vėliau, suderindami savo valią su Dievo valia, aktyviai vienijamės su Dievu, o pasyviai — gavę iš Dievo įžvalgos dovaną.

3. Piktosios dvasios apsėdimas ir visa kova

su velniu prasideda tada, kai siela pasiekia vienybės su Dievu.

Siela, vertai ir su meile priimdama šv. Komuniją, vienijasi meile su Kristumi, artymiau įsijungia į dievišką ją prigimtį, į dievybę, ir tikriau susijungia su Jėzumi Kristumi, tikėjimu Jį matydama, meile Jį turėdama ir pojūčiais paliesdama eucharistinėj duonoj. "Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje ir aš jame. Kaip mane siuntė gyvasis Tėvas, ir aš esu gyvas per Tėvą, taip ir tas, kurs mane valgo, bus gyvas per mane" (Jono 6, 57-58).

Tyros sielos meilė Eucharistiniam Kristui yra jungiamoji jėga. Kai kada V. Jėzus leidžia sielai pajusti Jo buvimą sieloje. Tai įvyksta ne kokiais apreiškimais, regėjimais, bet giliausiu įsitikinimu ir saldžiuoju atjautimu, jog Jis yra žmogaus proto šviesa, labiausiai pageidautinas gėris. "Kas mane myli, bus mano Tėvo mylimas; ir aš jį mylėsiu, ir pats jam apsireikšiu" (Jono 14, 21). Jėzaus buvimas sieloje pasidaro patirties dalykas; ir ji yra pasiekusi ekstatinės, artimiausios vienybės su Kristumi, ko yra prašęs V. Jėzus Dangaus Tėvą paskutinės vakarienės metu: "Kad jie būtų viena, kaip ir mes esame viena. Aš juose ir tu manyje, kad jie būtų tobuloje vienybėje" (Jono, 17, 22-23).

Tame vienybės laipsnyje randame meilės žaizdą, ugningas vilyčias, kurios paruošia žmogaus mintį pilnai, tobulai vienybei.

Laikinųjų gėrybių netekimas, ligos ir kitos sunkenybės yra bendros visiems dvasinio gyvenimo tarpams. Augštesniuose vienybės laipsniuose

šios sunkenybės ne visada yra skirtos dvasiai apvalyti, nes ji tuomet yra atsidalinusi nuo visa, kas žemiška.

Kaip ilgai tęsiasi dvasios apvalymo metas? Nei ilgis, nei valymo įtampa neturi ribų, kiekvienai sielai jie yra skirtingi. Verta čia prisiminti šv. Jono nuo Kryžiaus pastabą: "Jausmų apvalymas yra bendras dalykas ir daug kas jį patiria... Dvasinį apvalymą mažai kas" (The Dark Night I, c. 8, n. 1, p. 349).

Šv. Teresė ispanietė (1582) kentėjo dvasios sausrą 18 metų; šv. Alfonsas Rodriguez (1617) buvo kankinamas dvasinės baimės — skrupulų 10 metų. Šv. Marija Magdalena Pazienė (1607) turėjo dvasios pagavimus nuo pat jaunų dienų, o du kartu per 5 metus kentėjo siaubingus bandymus. Šv. Rožė Limietė (1617) per 15 metų kasdien buvo varginama piktosios dvasios. Šv. Juozapas Kupertinietis (1663) būdamas jaunas turėjo ekstazes, o sulaukęs 40 metų per dvejus metus negavo nei jokių nepaprastų dovanų, ir jį vargino sunkios pagundos. Šv. Joana Pranciška de Chantal (1643) per visą gyvenimą kentėjo dideles, gausias pagundas ir baimes.

33. Laikysena

Kaip užsilaikyti, kaip elgtis ir ką daryti šių neramybių, valančio suspaudimo metu? Žinokime, kad visa tai bus mūsų dvasiai naudinga. Apaštalai buvo nuliūdę, kad Jėzus turėsiąs atsiskirti nuo jų. Bet V. Jėzus jiems tarė: "Jums ge-

riau, kad aš einu," (Jono 16, 7). Bet siela, netekusi Dievo akivaizdos atjautimo, Dievo jieško ir dejuoja: "Dieve, tu esi mano Dievas, rūpestingai aš jieškojau tavęs. Tavęs trokšta mano siela, geidžia tavęs mano kūnas, kaip sausa ir trokštanti žemė be vandens. Taip aš mąstau apie tave šventovėje, kad matyčiau tavo galybę ir tavo šlovę" (Psalmė 62, 2 - 3). Iš teisingo kelio neprivalome trauktis, sulaukę sunkenybių, nes "nė vienas, kurs prideda savo ranką prie arklo ir atgal dairosi, netinka Dievo karalystei" (Luko 9, 62).

Todėl:

1. neapleiskime ir nesumažinkime mūsų dvasinių pratybų, bet kantriai ir su dėmesiu jas padarykime.

2. Jei matome ir galime, pašalinkime dvasinės sausros priežastis, pasilikdami ištikimi Dievui; "mano suspaudimo dieną aš jieškojau Viešpaties" (Ps. 76, 3).

3. Kai vidiniai veiksmai pasidaro sunkūs, atsidėkime išoriniams gailestingumo darbams, lūpų maldai, dvasiniam skaitymui.

4. Nusižeminkime Dievo akivaizdoje, žinodami, kad visas dvasios suspaudimas yra Dievo leistas, kad pasidarytume tobulesni ir šventesni.

5. Reikia šauktis Nekalčiausios Dievo Motinos ir savo Globėjų paramos bei pagelbos.

Mistinio gyvenimo sausrai sukausčius sielą, laikykimės šių nurodymų:

1. Pilnai atsidėkime į mylinčio mus Dievo Apvaizdos rankas, nes kas vyksta mūsų sieloje, Jam yra žinoma; visa tai nėra sielai nuostolis ar bausmė, bet tikroji nauda. "Esu tikra", rašo šv.

Teresė, "jog šios malonės yra duotos tam, kad sustiprėtų mūsų silpnybė, kad galėtume pasekti Jį daug kenčiant" (The Interior Castle, VII, c. 4, n. 6, p. 254).

2. Visus sielvartus, dvasios suspausdimus priimkime iš Dievo rankų tokia dvasia, kokia juos priėmė V. Jėzus, besimelsdamas Alyvų daržely prieš savo kančią.

3. Pasilikime maldoje su Jėzumi, ne suraminimų nekantriai geisdami, bet mylinčiomis ir kantriomis akimis į Viešpatį žvelgdami, sako šv. Jonas nuo Kryžiaus (žr. The Dark Night, I, c. 9 - 10, p. 321 - 359). Tikėjimo prieblandoje garbinkime meilės atodūsiais švč. Trejybę, nesistengdami sužinoti, kur mus veda Viešpats, ar kas su mumis nutiks.

4. Sunkių pagundų, velnio užsipuolimų metu panaudokime švęstą vandenį, versdami šėtoną pagarbinti Viešpaties kryžių su mumis; visą pergalę ne sau, bet Dievui priskirdami ir Jį garbindami.

5. Prispaudimų metu žadinkime daugiau dorybių veiksmų: tikėjimo, vilties, meilės, kantrybės. Aukso kasyklas suradusieji nesigaili darbo, nes juos vilioja pelnas.

6. Jeigu tie dvasios sunkumai tęstųsi net labai ilgai, nenustokime dvasios ar atsparumo: jais pelnome didesnę laimę, pasilikdami Dievo malonei ištikimi.

7. Dvasios suspaudimą ir visą padėtį atskleiskime protingam dvasios vadovui ir laikykimės jo patarimų.

IV Skyrius

VADOVO PAGELBA

34. Reikia turėti dvasios vadovą

Šventoji Dvasia vadovauja kiekvienai Dievui atsidavusiai sielai, suteikdama reikalingų malonių ir gausių dovanų. Tarp tų dovanų sielai yra tinkamas dvasios vadovas. Nors jis nėra būtinas, nes yra buvę žmonių, pasiekusių augščiausios tobulybės be kitų žmonių pagelbos, k. a. šv. Jonas Krikštytojas, bet paprastoje dvasinio gyvenimo eigoje dvasios vadovas yra labai naudingas sielai, kad ji nenuklystų iš teisingo kelio.

Dvasios vadovas paprastai būna daugiau patyręs ir mokytas kunigas. Ir jisai yra gavęs atitinkamas šv. Dvasios dovanas, anot šv. Povilo: "Jis tai vienus davė apaštalus, kitus pranašus, kitus evangelistus, kitus ganytojus ir mokytojus daryti šventuosius tobulus, tarnystės darbui, Kristaus kūnui statyti, iki visi pasieksime tikėjimo ir Dievo Sūnaus pažinimo vienybę, pilną žmogaus subrendimą" (Efez. 4, 11 - 12).

Dvasios vadovo reikalą liudija šv. Augustinas: "Kaip aklas be vadovo, taip žmogus be mo-

kytojo vargu įstos į tiesų kelią" (žr. Sermo 112 de Tempore).

Be to, dvasios gyvenimas turi savo painiavų, sunkumų, abejonių. Jas lengviau galime pašalinti pasitarę su savo dvasios vadovu. Juos turėjo pirma mūsų gyvenusieji šventieji.

Dvasios vadovas yra reikalingas ir naudingas ne tik dvasios gyvenimo naujokams, bet jo ypač pasigenda ir jieško mistiniu, nuostabiuoju gyvenimu pradėjusios gyventi sielos. Tą reikalą visi gerai supranta ir jaučia. Sukilusios gyvenimo abejonės, iš to susidariusioji netikruma ko laikytis, ką galvoti, ar esame skatinami veikti gerosios ar blogosios dvasios, sukausto širdį baime, kad nesuklystume, kad nepasektume savo vazduote. Mistinio gyvenimo eigoje pergyvenamos didelės sunkenybės prikišamai parodo, jog turime turėti sau dvasios patarėją, mokytoją, vadą.

Išmintingas, patyręs ir protingas kunigas, dvasios vadovas, gali mums daug padėti savo šventu pavyzdžiu, užuojauta, gailestingumu, raminančiu ir pamokančiu žodžiu. Jis gali apsaugoti sielą nuo klaidų, suklupimų, gali pašalinti pasitaikančias mistiniame gyvenime kliūtis.

Bet jeigu dvasios vadovas nėra pakankamai susipažinęs su mistiniu sielos gyvenimu, jeigu jis neturi minėtų savybių, tada jis netinka vadovauti kitiems, nes savo nežinojimu gali daugelyje dalykų labai pakenkti sielai, kaip tai patyrė savo gyvenime šv. Teresė ispanietė (žr. The Life, c. 13, n. 21, p. 102).

Tie, kurie apsiima vadovauti mistiniu gyvenimu pradėjusioms gyventi sieloms, turi pareigą

nuodugniai susipažinti ir suprasti mistinę teologiją pirm negu pradės davinėti pamokymus, nurodymus, ar įsakymus. Vadovaujanti gi siela privalo įvykdyti visus savo vadovo nurodymus, jei tik jie neprieštarauja Dievo ir Bažnyčios įsakymams, ar bendruomenės patvirtintai konstitucijai - nuostatams.

Jeigu pasirodytų, kad pasirinktasis dvasios vadovas savo nurodymais esąs priešingas bendriems asketikos ir mistikos nuostatams, tada reikia pakeisti dvasios vadovą. Jei dėl šių dalykų būtų vien abejonės ir jų išrišti tuč tuojau nebūtų galima, ar dvasios vadovas keistinas, ar ne, tuo atveju tenka laikytis nuodėmklausio žodžio, kol V. Dievas kitu, ir gal ryškesniu būdu, nurodys tinkamą išeitį iš susidariusios padėties.

35. Vadovo darbas

Šventoji Dvasia yra tikrasis sielų vadovas, o ypač tų, kurios yra apdovanotos gausiai šv. Dvasios dovanomis ir gyvena mistiniu gyvenimu. Bet turi stambios reikšmės ir dvasios vadovo — kunigo darbas. Šioms sieloms jis yra reikalingesnis naujokams, asketiniu keliu einanatiems. Tokios nuomonės buvo šv. Pilypas Neri (1595), šv. Pranciškus Salezas (1612), kurie turėjo daug daugiau darbo su dviem ar trimis tobulais asmenimis, jiems vadovaudami, negu paprastų žmonių daugybe.

Ši dvasios vadovybė privalo būti antprigimtinė, remtis krikščioniškomis dorybėmis:

"Mano kalba ir mano skelbimas nesusidėjo iš įtikinančių žmonių išminties žodžių, bet iš dvasios ir galybės parodymo, kad jūsų tikėjimas nesiremtų žmonių išmintimi, bet Dievo galybe" (I Kor. 2, 24 - 5).

Ji privalo būti g a i l e s t i n g a, tėviška, patarnaujanti, kaip gerojo Samariečio: "Jis prisiartino, apraišiojo jo žaizdas, užpylęs aliejaus ir vyno, užkėlė jį ant savo gyvulio, nugabeno į užeigą ir rūpinosi juo" (Luko 10, 34).

Vadovybė privalo būti a i š k i, nepataikaujanti, nesvyruojanti, pastovi ir tvirta "Būk stiprus Viešpaties kelyje" (Išm. 5, 12).

Ji privalo būti t v a r k i n g a, siekianti užsibrėžto tikslo, nes "visa tebūnie daroma padoriai ir tvarkingai" (I Kor. 14, 40).

Dvasios vadovybė privalo būti g y v e n i m i š k a, praktiška, nurodant, kas darytina: "daryk tai, ir būsi gyvas" (Luko 10, 28).

Dvasios vadovas privalo išugdyti vadovaujamojo asmens sieloje tobuliausias dorybes, apsaugodamas tinkamu laiku ir būdu jį nuo besiveržiančių netobulybių, padėdamas jiems suspaudimo metu jų kasdieninį kryžių nešti: "Jis šauksis manęs, ir aš išklausysiu jį; būsiu su juo sielvarte, išgelbėsiu jį ir pagerbsiu jį" (Psalmė 90, 15).

Dvasios vadovas privalo budėti ir saugoti, kad piktoji dvasia neprisėtų į vadovaujamą sielą klaidų, turi mokėti atskirti dvasias: "Žmonėms bemiegant, atėjo neprietelis, pasėjo kviečiuose raugių ir nuėjo sau" (Mato 13, 25). Jis atpažins dvasią iš padarinių, iš vaisių: "Pažinsite juos iš jų vaisių" (Mato 7, 16), nes piktoji dvasia nenori

pasiduoti Bažnyčios vadovybei, ji neklauso vyresniųjų įsakymų, o geros dvasios vedami žmonės dėl Dievo ir artimo meilės yra pasiryžę nešti savo pareigų kryžių ir daro ištikimai bei tobulai jiems įsakytus darbus: "Jei jis neklausytų Bažnyčios, tebūnie jis tau, kaip pagonis ir muitininkas" (Mato 18, 17); "kiekviena dvasia, kuri išpažįsta, kad Jėzus Kristus atėjo kūne, yra iš Dievo ir kiekviena dvasia, kuri perskiria Jėzų, yra ne iš Dievo" (I Jono 4, 2 - 3). Gerai ar blogai dvasiai atpažinti reikia, kad dvasios vadovas persvarstytų veiksmo turinį, linkmę, tikslumą ir tinkamumą.

Be to, dvasios vadovas privalo pramatyti galimas kilti kliūtis; atitinkamai pamokyti vadovaujamąjį, kai jau bus ištyręs, kuria dvasia jis vadovaujasi ir kurį įžvalgos laipsnį jis nori pasiekti. Šiuo būdu ir savo nemažu darbu dvasios vadovas paruoš kelią šv. Dvasiai veikti į sielą. Ir dvasios vadovas, ir vadovaujamoji siela privalo paklusti šventajai Dvasiai.

Šį svarbų darbą galime trumpai aptarti šiaip: dvasios vadovas pasistengs tinkamai atskirti dvasias, leisti imtis naudingų priemonių, palaikyti gerąją dvasią, pataisyti netobulybes, apsaugoti nuo klaidų ir nusikaltimų. Į tą svarbų darbą privalome įsigilinti, įsisąmoninti, suprasti ir žinoti, ką kuriais atvejais daryti, patarti ar sudrausti.

Sekantieji šio darbo svarstymai, manau, bus naudingi ne vien dvasios vadovams, bet ir sieloms, kurios norės žinoti, ką jos gali tikėtis iš savo dvasios vadovo.

36. Atskirti, pažinti

Išmintingas dvasios vadovas stengiasi pirmiausiai pažinti savo vadovaujamo asmens dvasią, jo padėtį ir iš turimų ženklų spręsti, ar jis yra kantempliatyvus, ar jo įžvalga yra jo paties atsiektoji, ar Dievo suteiktoji.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus nurodo į tris ženklus, kada reikia žmogui atsidėti įžvalgai: 1. kai siela beveik negali ar patiria žymių sunkumų užsiimti svarstomuoju mąstymu; 2. kai siela nenori ir jai yra grasu užsiiminėti asmeniniais atskirais dalykais; 3. kai siela ieško ramybės ir vienumos, su pamėgimu ir meile galvodama apie dangiškuosius dalykus ir savo mintimi žvelgdama į Dievą.

Iš pačios įžvalgos prigimties ir jos padarinių sieloje tenka spręsti, kokia ji yra ir kurį įžvalgos laipsnį yra pasiekęs žmogus, kurių ypatingų ar nepaprastų Šv. Dvasios dovanų yra gavęs, kokių vaisių susilaukė, kaip pasinaudojo dieviškuoju atlyginimu, malonėmis.

Tai pažinęs, dvasios vadovas galės lengvai atskirti tiesą nuo melo, tikrovę nuo įsivaizduojamo dalyko, pasinaudodamas dvasioms atpažinti nuostatais. Jei to klausimo negali iš karto išspręsti, dar kartą ar daugiau apklausinės vadovaujamąjį asmenį, apsvarstys tos sielos padėtį, prašydamas Dievo apšvietimo. O Viešpats prašomas gausiai teikia tos malonės dvasios vadui.

Kai kada tenka atsiklausti protingų ir mokytų vyrų patarimo. Išmanus vadovas tai daro atsargiai. Šias dvasios vadovo savybes vertina šv. Teresė (žr. The Life c. 13 n. 24). Kai visa

yra tinkamai padaryta, daleidžiame, jog siela atidengė savo padėtį nuoširdžiai ir pilnai. Iš jos pareikalaus dvasios apyskaitos, kaip ji pasinaudojo Dievo suteiktomis malonėmis. Ji privalo nieko neslėpti, atsimindama, jog piktoji dvasia gali sukelti daug klaidų; užtat ji turi pasirinkti mokytą, pamaldų vadovą.

Vadovas privalo vengti dviejų kraštutinumų: 1. per daug tikėti regėjimams, vizijoms ir kitoms nepaprastoms dovanoms; 2. o iš kitos pusės, nepasilikti netinkinčiam ir nuolat visa tai neigti. Tegul vadovas nesistebi, kad įžvalga apdovanotas asmuo, beaiškindamas savo patirtį, yra neaiškus, sumišęs. Šv. Teresė sako, jog siela pati savęs suprasi nepajėgia, ji taip pat negali pilnai išaiškinti, kas su ja nutiko (žr. The Life, c. 17, n. 4).

37. Patvirtinti, leisti

Dvasios vadovas, pažinęs vadovaujamojo gerą dvasią, kad jau moka valdyti savo aistras, kad pastoviai malonus, kantrus, Dievui dosnus ir nusižeminęs, kad savo dvasios rūmus stato nuo pamatų, o ne nuo stogo, privalo patvirtinti jo prisiimtą dvasinio gyvenimo tvarką, pratybas, kad vadovaujamasis asmuo galėtų saugiai ir su pasitikėjimu daryti dvasinės pažangos. Jeigu gi be reikalo nudelsiama, siela pasiliks nuolatinėje netikrumoje, baimėje, suspaudime. Tai labai kenkia tobulintis dorybėse. Kai sieloje yra įtvirtintos dorybės, ypač gi nusižeminimas, tenka patarti vadovaujamam asmeniui, kad užsiimtų įžvalga,

kontempliacija, nors jam gali atrodyti, jog be naudos gaišinamas laikas (žr. The Life, c. 22, n. 1, p. 184). Arba, kad klausytųsi kai vidiniai Viešpats kalba, kad neprieštarautų Jo paskatinimams. Tai siela pasieks, laikydamosi šių patarimų: 1. ji pradeda svarstyti žinomą jai dievišką tiesą ir ja grožėtis. 2. Savo sieloje pažadina naudingas sąvokas, idėjas ir idealus, pasiskatindama į nuoširdžią Dievo tarnybą. 3. Kai be didelio įsitempimo gali tai padaryti, tegul sužadina savyje dieviškųjų dorybių: tikėjimo, vilties ir meilės bei kitų dorybių aktus. 4. Tegul su meile žvelgia į Dievą, pilnai suderindama savo valią su Dievo valia. 5. Tegul daro Dievui pagarbos, meilės, padėkos, gailesčio, prašymo, atsiprašymo, atsižadėjimo aktus. 6. Pasiliovus įžvalgai, tegul grįžta prie paprasto mąstymo, prie tiesos jieškojimo. 7. Ji yra laisva pasirinkti sau būdus ir priemones, kurios padėtų jai įžvelgti Dievą. 8. Kai pastebi padarytas savo klaidas, privalo pasiryžti ir nutarti jų vengti.

Dvasios vadovas privalo aiškiai leisti arba uždrausti vadovaujamai sielai skaityti nurodomas knygas, bendrauti su žmonėmis, iš kurių gali pasimokyti drausmės, tvarkos, nusižeminimo, kantrybės, tylos, klusnumo; imtis ar nepradėti numatomų darbų, laikytis ar ne gaunamų iš šono patarimų. Tie visi nurodymai turi būti aiškūs, tvirti, be pataikavimo, vien žiūrint sielos gerovės.

Bet ir čia dvasios vadovas privalo vengti savo asmeninių užgaidų, sau pataikavimo, atsimindamas, jog jis sutiko vadovauti sielai, kurią sau pasirinko šv. Dvasia. Nevalia jam visa tai da-

ryti pinigų ar turtų godumo dėka: "Aš jieškau ne kas jūsų, bet jūsų pačių" (2 Kor. 12, 14). Jis privalo vengti per didelio susibičiuliavimo su vadovaujamuoju asmeniu, ypač gi, kai jam tenka vadovauti moterims.

Abejonei kilus, bus geriau palaukti ir nepatvirtinti sakomų apreiškimų, dvasios pagavimų, visų kitų antprigimtinių reiškinių, kurie nėra sutinkami pas kitas sielas.

Pasitaiko, kad karštos sielos prašo dvasios vadovo leidimo padaryti įžadus, pav. kad vengs visų netobulybių, ar kad darys visada tai, kas yra tobuliau. Išmintingas dvasios vadovas pirmiau rimtai tų įžadų reikalą ir naudą persvarstys ir kai neabejos, jog toms sieloms tie įžadai padės, leis juos daryti keletai dienų, savaitei, ar dviem kaip išbandymą. Tas pat tenka pasakyti, kai sielos veržiasi į nepaprastus darbus, k. a. neturint lėšų statyti bažnyčią; įkurti naują vienuoliją, susisaistyti sunkiai įmanomais įžadais, naudoti žiaurų plakimąsi ir panašiai. Jų jėgos ir naudojamos priemonės turi atitikti gražųjį tikslą. Jeigu tų jėgų neturi, be reikalo užsiima tuščiomis svajonėmis. Jas gali sužadinti ne vien žmogaus išdidumas, bet ir piktoji dvasia, pakišdama neįmanomus sumanymus, kad siela pamirštų siekti galimų atsiekti tikslų. Galima leisti padaryti sunkesniuosius darbus patyrusiems, šviesaus proto ir teisingo sprendimo asmenims.

38. Palaikyti, padėti

Mistiniame sielos gyvenime tenka žmogui nešti daug ir sunkių kryžių, dažnai kentėti dva-

sios liūdesį, jausti apleidimą, kuris yra sielai labai skaudus, ir jis gali nevieną išblokšti iš dorybių kelio. Dvasios vadovas pasirūpins palaikyti vadovaujamojo dvasią, jam padėti, suraminant nusimenantį, pakelti jį, jei pasitaikytų jam pulti, nes jis gali kristi, nusikalsdamas Dievui.

Šv. Teresė pasakoja, kaip šv. Petras iš Alcantaros, kun. Baltazaras Alvarez ir kiti nuodėmklausiai palaikė jos dvasią, kiek daug sustiprino ją labai sunkiose gyvenimo persilaužimo valandose, reikšdama jiems viešą padėką (žr. The Life, c. 30, n. 5, 7, p. 271 - 272)..

Pat pradžioje tenka pamokyti vargų sugeltą sielą, kad savo sielvartus ir kūno skausmus paaukotų Dievui už skaistykloje kenčiančias sielas, kaip atlyginimą teisingiausiajam Dievui už savo ir kitų žmonių nuodėmes, už atsivertimą nusidėjėlių, už Bažnyčios laisvę skelbti visame pasaulyje Kristų ir pan. Antprigimtinė intencija iš visų tų sunkenybių pačiai vargstančiai sielai suteiks daug naudos, nuopelnų, o Dievui deramos garbės.

Svarbu, kad siela priimtų visus sielvartus kaip paeinančius iš Dievo rankos ir visa savo išore nerodytų liūdesio, apie juos pasipasakodama žmonėms, ar verkdama ir pan. Paskui Kristų tegul pakartoja Jo prisiderinimą Dangaus Tėvo valiai: "Ne mano, bet Tavo valia teesie." Ir net priešingai, kad priimtų sielvartus su džiaugsmu, apaštalų pavyzdžiu, kurie "Iš tarybos akivaizdos ėjo džiaugdamies, kad buvo rasti verti kentėti dėl Jėzaus vardo panieką" (Apd. 5, 41). "Aš esu pilnas paguodos, gausiai turiu džiaugsmo visuose mūsų sielvartuose" (2 Kor. 7, 4).

Dvasios vadovas tegul neparodo nepasitenkinimo ar nuostabos, kai vadovaujamasis atpasakos siaubingus ir labai beviltiškus savo išgyvenimus, ar šėtono pasibjaurėtinus pasiūlymus, ar kada nors praeityje padarytas nuodėmes. Tėviška širdimi ir užuojauta išklausys ir patars kantriai nešti visus kryžius ir kryželius. O jei jis tikrai nebuvo padaręs nusikaltimo, tegul tai pasako, nerandąs pasakytuose dalykuose nuodėmės. Tai labai suramins šventas sielas, sako šv. Alfonsas Liguori (žr. Praxis c. 9, n. 130).

Jeigu pasitaikys, kad sielvartų suspausta siela sunkiai nusikalto Dievui, dvasios vadovas pasistengs gailestingai pakelti šį puolusį angelą ir įstatyti jį į išganymo kelią. Karštai ir nuoširdžiai patars su viltimi atsiduoti į gerojo dangaus Tėvo rankas.

39. Pataisyti

Dvasios vadovas tegul nesistebi, suradęs vadovaujamojo sieloje trūkumų ir netobulybių, ypač gi pas vos pradėjusį žengti tobulybės keliu. Šventumo pasiekiama ne viena diena.

Tegul pasistengia dvasios vadovas išmintingai ir meiliai nukreipti nuo jų trūkumus; tegul padeda jiems nugalėti esamas įžvalgai kliūtis, kurių stambiausioji yra nuodėmė. Paskui tenka sutvarkyti netvarkingus pomėgius, ydas ir visa, kas kliudo gerai maldai, k. a. dvasios neramybes, nenaudingas ir žalingas svajones, skrupulus, savimeilę, netinkamą kūrinių meilę, norą vien pagal savo valią elgtis, puikybę, apsimarinimų stoką ar

norą gauti nepaprastų šv. Dvasios dovanų, k. a. apreiškimų ir pan.

Pirmiausiai yra kreiptinas dėmesis į vadovaujamojo vaizduotę. Įsivaizdavimas yra dažnai maišytas su klaida. Kai kada vaizduotė paveikia vadovaujamojo protą tiek daug, kad mano, jog šiuo atveju iš blogio bus dvasinis gėris, ir priešingai, kas yra gera laiko blogiu. Toji proto klaida dažniausiai kyla iš nežinojimo, nesupratimo, mokslo stokos. Tenka pamokyti, atitaisyti klaidingą protavimą.

Sunkesnis yra reikalas su tais, kurie įsivaizduojamus dalykus pradeda matyti ir juos laikyti realiomis būtybėmis. Yra tai juslių apgaulė, haliucinacija.

Šios rūšies dvasinis ligonis reikia gerai pažinti, surasti jų ligai tinkamiausius vaistus ir nustatyti jų dvasios gydymo eigą. Apie tai bus plačiau kalbama paskutinėje knygos dalyje.

Jei tenka panaudoti orumą, autoritetą, reikia įsakyti aiškiai, bet vengiant viso, kas galėtų sukelti vadovaujamojo sieloje neramybę. Kai atsiklausia apie naudojamą maldos būdą, kuris neina aiškiai nei iš Dievo, nei iš piktosios dvasios, verta palaukti kol dalykas paaiškės ir tik tada arba atitaisyti, arba patvirtinti, visgi vengiant viso, ka galėtų neteisingai užgauti, erzinti vadovaujamąjį.

40. Apsaugoti

Kol žmogus gyvena žemėje, nors jis būtų pasiekęs įžvalgos viršūnės ir susijungęs su Dievu, dar nėra apsaugotas nuo nuodėmių. Dvasios vado-

vas privalo budėti, kad apsaugotų vadovaujamąjį, kad į jo dvasią neįpiltų tuščios garbės ar savimi pasitikėjimo nuodų. Ir pati vadovaujamoji siela privalo to saugotis šv. Teresės pavyzdžiu (žr. The Life, c. 29, n. 11, p. 394), nes tai gali išblokšti sielą iš esamos padėties. Dėl to, anot šv. Alfonso Liguori, vengtina yra pataikavimas ar pagarbos žodžiai, vienų asmenų didesnis įvertinimas negu kitų, smalsūs klausimai, nereikalingi pašnekesiai ir panašiai (žr. Praxis c. 9, n. 144).

Tas pat pasakytina ir apie apreiškimus. Nei dvasios vadas, nei vadovaujamas asmuo tegul nenori ištirti Dievo paslapčių ar Jo teikiamų ženklų, nors ir atrodytų vadovaujamas asmuo dvasingas ir šventas. Toks nagrinėjimas neišeina jiems į naudą. Net gali sudaryti žymių nuostolių, kaip rašo plačiai šv. Jonas nuo Kryžiaus (žr. Ascent of Mount Carmel II, c. 18, p. 136 - 140).

Ir nors būtų labai naudinga sielai žinoti iš Dievo gautas dovanas ir tai, kad Viešpats galėjo rasti dėkingesnes sielas, kurios labiau bendradarbiautų su Juo, ar žvelgti į save iš priešingos pusės, bet visada tegul žino, kad tos Dievo dovanos yra dovanai suteikiamos sielai ir, jas negerai panaudojus, teks duoti Viešpačiui smulkią apyskaitą. Dabar gerasis Dievas elgiasi su pasirinkta siela kaip su maža ir bejėge; tikrai, sielai būtų daugiau naudos iš teikiamų Dievo dovanų, jei ji nebūtų buvusi neištikima. Visa reikia daryti, kad gausios ir didelės Dievo dovanos ar įžvalgos kelio augštis nesukeltų sieloje tuščios garbės.

Tą pavojų turi pramatyti dvasios vadovas. Jis turi įspėti vadovaujamąjį asmenį, apsaugoti

nuo visa to, kas galėtų sukelti jame pasididžiavimą, prisirišimą prie asmenų ar daiktų, ar kas žadintų jame per didelį savimi pasitikėjimą, sako Scaramelli (žr. Direttorio mistico III, c. 18, n. 171).

II Dalis

ĮŽVALGOS LAIPSNIAI

I Skyrius

NETOBULAS LAIPSNIS

41. Įžvalgos padala

Žymūs dvasinio gyvenimo žinovai, mistikai, nagrinėdami savo patirtį, teigia, jog gautoje įžvalgoje yra tobulumo laipsniai, kol pagaliau pasiekiamas galutinis, galimai augščiausias laipsnis. Tų laipsnių skirtumą sudaro Šv. Dvasios dovanų jėga ir jų gausumas, kuriomis Dievas papuošia sielą. Bet šv. Dvasios veikimas nėra suvokiamas žmogui; jisai žmogui per augštas; be to, nevienodai pasireiškia tas veikimas atskirose sielose. Todėl aiškiai suprantame, kad sunku yra nurodyti įžvalgos laipsnių skaičių ir jų ribas net ir tuo atveju, jei pajėgtume surinkti draugėn visus mistikų teigimus. Tai yra esminė priežastis, kodėl įvairūs rašytojai kalba apie įvairius įžvalgos laipsnius ir įvariai ją dalina.

Du yra šios srities stambiausieji žinovai, rašytojai ir mistikai: šv. Jonas nuo Kryžiaus (1542-1605) ir šv. Teresė ispanietė (1515 - 1582). Jiedu yra labiau sektini negu mūsų laikų rašytojai. Kai aniedu savo teigimais ir mokslu yra paprastučiai

ir aiškūs, tai mūsų dienų rašytojai, panorėję kuo nors skirtis nuo buvusiųjų, kalba miglotai ir visą reikalą painioja. Jiedu yra sektini, ypač kai abudu sutinka, sutaria keliamu klausimu, nors ir pasirenka skirtingą išeities punktą.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus žymi nuostabiu ryškumu mistinės įžvalgos laipsnius savo veikaluose, kurie yra išversti į anglų kalbą: "The Dark Night of the Soul", "Spiritual Canticle", o šv. Teresė rašo tuo klausimu "The Interior Castle or The Mansions". Šis šv. Teresės veikalas buvo sesers Marijos Scholastikos, CSC, išverstas į lietuvių kalbą ir beveik visas tilpo 1931 m. „Laivo" savaitraštyje, pavadinus veikalą: "Išvidinės pilys arba rūmai".

Pirmuosius tris "rūmus" paskyrė šv. Teresė asketiniam dvasiniam gyvenimui aptarti. Pradedant "ketvirtais rūmais", ji kalba apie nuostabų mistinį sielos gyvenimą. Ji pati yra linkusi sujungti "penktuosius ir šeštuosius" rūmus. Tuo būdu pasilieka aiškūs trys mistikos laipsniai. Apie juos taip pat aiškiai kalba šv. Jonas nuo Kryžiaus. Jis skirsto visą dvasinį mokslą į tris dalis, kurias vadina "padėtimis", pradedančiųjų, kurie užsiima mąstymu, pažengusiųju arba įžvalgininkų, kurie džiaugiasi Dievo suteiktąja tiesų įžvalga - kontempliacija ir tobulųjų, kurie, begyvendami žemėje, yra pasiekę pasyvios vienybės su Dievu (žr. The Dark Nikht of the Soul, I c. l, p. 350).

Pradedantieji siekia iki "tamsiosios nakties" padėties. Jie yra dvasinio apsivalymo kelyje, bet jau turi šiokį tokį įžvalgos pradą.

Pažengusieji dvasiniame gyvenime eina nuostabiu mistinio gyvenimo keliu. Jie džiaugiasi suteiktąja dieviškųjų tiesų įžvalga.

Tobulieji yra pradėję eiti vienybės keliu, pasiekdami Dievo duotą pasyvų susivienijimą su Dievu.

Iš to seka, jog ir mistikoje yra trys sielos takai į tobulybę. Tikrai, tai gauname, atidėję praeinančiųjų kelią, kurs priklauso asketikai ir yra vien pasiruošimas mistikai, o trečią dalį pusiau padalinę, kaip tai daro šv. Jonas nuo Kryžiaus (žr. Spiritual Canticle, st. 20, n. 7, p. 111), gauname tris laipsnius.

1. Suteiktoji įžvalga, kaip tokia. Ji atitinka šv. Teresės "ketvirtiesiems rūmams". Ji tai vadina taip gi "ramybės malda".

2. Nuostabioji, mistinė vienybė, arba kaip šv. Jonas nuo Kr. vadina, dvasinės sužieduotuvės. Šis laipsnis atitinka šv. Teresės "5 - 6 rūmams". Kiti rašytojai šią sielos padėtį vadina "paprastoji vienybė", "džiaugsmingoji vienybė".

3. Dvasinės vedybos arba išbaigtoji vienybė. Tai atitinka šv. Teresės "septintiems rūmams".

Kad galima sujungti į vieną laipsnį šv. Teresės "penktieji ir šeštieji rūmai", randame pas ją pačią: "Siela trokšta garbinti Viešpatį ir nori save aukoti ir mirti tūkstantį kartų dėl Jo. Ji jaučia nenugalimą troškimą kęsti didelius kryžius ir norėtų padaryti aštriausias atgailas; ji dūsauja ir ieško nuošalumo ir norėtų, kad visi žmonės Dievą pažintų, o tuo tarpu ji labai kenčia, matydama Jį įžeistą. Šie dalykai bus paaiškinti pilniau ki-

tame rūme; ten tie dalykai yra tos pačios rūšies, tačiau pažengusiems tobulybėje padariniai yra daug didesni" (The Int. Castle, V, c. 2, n. 6, p. 99).

Tą sujungimą padarę, randame, kad šv. Teresės ir šv. Jono nuo Kryžiaus mokslas labai priartėja vienas prie kito. Pagrindinius, esminius mistinio gyvenimo laipsnius randame tris: 1. n e t o b u l a s, arba suteiktosios įžvalgos paprastąjį laipsnį, kitaip vadinamą ramybės maldą. 2. T o b u l ą laipsnį, arba mistinės vienybės, dvasinių sužieduotuvių laipsnį ir 3. t o b u l i a u s i ą j į, arba a u g š č i a u s i ą j į laipsnį, kitaip vadinamą dvasinėmis sielos jungtuvėmis.

Visi kiti įvairių rašytojų minimi mistinio gyvenimo laipsniai talpintini į minėtuosius tris laipsnius, arba laikytini vien kaip šių laipsnių pasireiškimo būdai.

42. S u d ė t i s

Šis mistinio gyvenimo laipsnis yra pavadintas netobulas, bet ne dėl to, kad neigtų suteikiamąją tiesų įžvalgą, bet dėl to, kad siela dar nėra išmokusi išvengti vaizduotės sudaromų išsiblaškymų. Be to, dievybės artumo atjautimas nėra jaučiamas tiesioginiai, o vien ryškėja iš padarinių, būtent, kilnios apraiškos liudija ir užtikrina, kad Dievas yra čia pat. Protarpiais kai kurioms šiuo gyvenimu gyvenančioms sieloms ypatingos Dievo malonės dėka pasireiškia atjaučiamai čia pat esanti Dievo akivaizda, Jo buvimas, akistata

(tais klausimais rašo: Seisderos, Principios fundamentales, III, p. V, s. 3, c. 1; šv. Pranciškus Salezas, Traité de l'amour de Dieu, VI, c. 2).

Šv. Jonas nuo Kryžiaus plačiai aptaria šį mistikos laipsnį savo veikale: "Spiritual Canticle" 5-13 giesmės pastraipomis. Jis nurodo į giedančias sielos baimes ir džiaugsmus. Siela maldauja mylimojo Dievo, kad parodytų savo veidą; ir ji pilnai atsiduoda Dievui. Bet ir tuom ji nesitenkina. Ji nerami, kol pasiekia antrąjį mistinio gyvenimo laipsnį.

Šv. Teresė pavaizduoja netobulą mistikos laipsnį "antrąjį vandenį". Jis yra sielos mistinio gyvenimo pradžia. Sielos vidinės galios savitarpiai stiprinasi, pasipildo, kad galėtų džiaugtis antprigimtiniu džiaugsmu; savo galių siela nebenustoja, jų panaudojimas nebesulaikomas. Valia susižavi, o kitos galios savo veiksmais, atrodo, nori valią išblokšti iš patiriamos ramybės. Dievas nori, kad siela suprastų Dievo didybę taip prie jos priartėjusią, kad jau nereikia pasiuntinių siųsti, jau ji pati gali su Juo kalbėtis, ir tai be šauksmo, nes Jis taip arti; Jis supranta vos ji praveria lūpas. Siela supranta, jog ji yra Dievo suprasta ir persiima Dievo akivaizdos artumu, ypač kai nori pradėti sieloje veikti. Tai supranta siela iš jai suteikto vidinio ir išorinio malonumo (žr. The Life, c. n. 1 - 4, p. 107 - 108).

Tai žinodami, suprasime, kad pirmasis suteiktos įžvalgos laipsnis susidaro iš minėtų pradų; jis tuom skiriasi, kad turėdamas bendras įžvalgai žymes, neturi tobulos mistinės vienybės ypatingų savumų. Netobulame laipsnyje nėra su-

laikomos visos vidaus galios, neturima gilaus ir tiesioginio Dievo akistatos atjautimo, bet dažniausiai toji akistata yra pažįstama vien iš padarinių, nors siela nemato Mokytojo, kurs ją moko.

Šiam netobulam mistinio gyvenimo laipsniui priklauso, anot šv. Teresės, *ramybės malda* su visais savo įvairumais, k. a.: *dvasinis apsvaigimas, dvasinis miegas, dvasinė tyla,* pirm viso ko einant *suteiktajam susitelkimui.*

Kiekvieną šio laipsnio maldos apraišką panagrinėsime atskirai. Prieš tai verta pasiskaityti, kas buvo rašoma Nr. 32, kaip Dievas ruošia sielą ramybės maldai.

43. Ramybės malda

Nekalbame čia apie ramybę, kurios patiria siela kiekvienoje įžvalgoje, suteikiančioje malonumo, kuriame ji, it soste, ilsisi; bet svarstome suteiktos įžvalgos pirmąjį laipsnį. Ji yra vadinama ramybės įžvalga, nes jos metu protui nereikia dirbti: nagrinėti, ieškoti, svarstyti, kaip yra daroma mąstymo metu. Valia džiaugiasi, kad josios troškimas būti su Dievu yra įvykęs. Siela jaučia, kaip V. Dievas ją traukia į save. Dėlto nereikia painioti įžvalgos su patiriama paguoda ir minties ramybe, kylančia iš sielos bendravimo su Dievu.

Suteiktoje įžvalgoje žmogaus valia yra visada daugiau ar mažiau Dievo paveikiama, tiesos pavergiama, kai kitos sielos galios pasilieka laisvos; ir kai kada jos nutolsta, užsiimdamos sa-

vo prigimties veiksmais, ir vėl grįžta, kaip Noės balandis, nesuradęs kur galėtų pailsėti, grįžta į Dievo ramybę.

Žmogaus valia, nors yra užimta Dievu, bet nevienodu būdu sužavėta. Kai kada jos pastangos būna silpnokos. Tuomet malda jai pasidaro sausa, sunki, ypač kai jai kenkia vaizduotė. Kitu atveju valios pastangos būna smarkios, ir tada ji patiria maldoje saldžiausio malonumo. Dievo malonumu sužavėtas Psalmininkas, ragina: "Ragaukite ir matykite, koks geras yra Viešpats" (Ps. 33, 9). Šv. Teresė, aškindama prigimtinį saldumą, kylantį iš pamaldumo, rašo, jog jis atsiranda ypatingai iš padarytų gerų darbų, ir, atrodo, kyla iš mūsų pastangų.

Galime džiaugtis, kad taip praleidome mūsų laiką. Svarstydami surasime, jog daugelis laikinųjų dalykų suteikia mums tą patį malonumą, kaip antai: netikėtas įgijimas didelio turto, nelauktas susitikimas su mylimu draugu, pasisekimas kokiame nors svarbiame ar įtakingame darbe, kuris sukelia pasaulyje staigmeną. Iš to džiaugsmo žmonės kartais verkia. Jis yra prigimtinis. Nors jame nėra blogo, tačiau tie džiaugsmai, kurie atsiranda iš pamaldumo, turi kilnesnę priežastį: jis kyla mumyse ir baigiasi Dievuje.

Dvasinės paguodos paeina iš Dievo. Mūsų prigimtis atjaučia jas ir jomis džiaugiasi. Iš tikrųjų, šis suraminimas ir džiaugsmas yra daug gilesnis negu prigimtinis (žr. The Life, c. 10, n. 2, p. 72).

Gautosios įžvalgos pradžioje, paprastai, pasireiškia sieloje keli neramybės akimirksniai; kai kada tai atsitinka visai nelauktai ir neįprastu metu, bet suraminimas suteikiamas tas pats. Pasitaiko, kad siela netenka įžvalgos dovanos. Ir nauja padėtis gali tęstis metų metais. Dievas nori, kad siela aiškiai patirtų ir suprastų, jog šios dovanos yra Jo malonės ir Jo gerumo gryna dovana, kad jų negalime įsigyti savo stropumu. Kartu tai yra kitiems įspėjimas, jog privalome būti ištikimi Dievo dovanoms, kad savo kalte jų nenustotume. Pagaliau priartėja valanda, kai ramybės malda, tiesa, nevienodos įtampos, pastoviai pasilieka sieloje, kai ją turėdama siela stengiasi kartu veikti su Dievu. Tai pasiekiama, kai protas ir kitos galios per dieną užsiima su Dievu, o valia arčiau susijungia su Dievu: siela tada džiaugiasi dieviškos ramybės malonumais. Apie juos rašo šv. Teresė plačiau The Int, Castle, IV, n. 4 - 6, p. 65 - 68.

44. Dvasinis apsvaigimas

Dvasinis apsvaigimas yra ramybės maldos apraiška, būdas, kai džiaugsmas ir dvasinis malonumas, pripildąs augštąsias žmogaus galias, išsilieja ir apima žmogaus pojūčius. Tai vyksta su tokiu gausumu ir smarkumu, jog dėkinga siela šaukia su šv. Povilu: "Kristaus meilė verčia mus" (2 Kor. 5, 14).

Šį suteiktosios įžvalgos būdą rašytojai dalina į *tobulą* apsvaigimą ir į *netobulą*. Netobulas

apsvaigimas yra atjaučiamas sielų, kurios kopia asketikos keliais į dvasios tobulybės viršūnes, kovodamos su savo nusikaltimais ir augdamos dorybėse.

Tikras sielos apsvaigimas suteikiamais džiaugsmais yra palyginamas šv. Teresės su gėlyno palaistymu. Kai pirmiau tekdavo sodininkui semti vandenį iš gilaus šulinio ir pavargti, kol jis galėjo palaistyti gėles, dabar prie šulinio yra įtaisytas ratas ir prie rato virvės yra prikabintas kibiras, ir pats vanduo šulinyje yra pakilęs. Su mažesnėmis pastangomis ir vargu sodininkas gali palaistyti gėles.

Gėlės džiaugiasi, gavusios vandens, bet jos pačios savęs atgaivinti, palaistyt negali. Ir sielai reikia dieviškojo sodininko rankos ir vandens. "Vanduo teka iš paties šaltinio, kuris yra Dievas,... sudrėkina jis pačias būties gelmes nepaprasta ramybe, taika ir malonumu... Vos pradeda tekėti šis dangiškas vanduo iš savo versmės... pajuntama didis vidinis malonumas, ir jis auga. Siela gauna tuomet neišsakomų dvasinių gėrybių, kurių nepajėgia net suprasti, ką yra gavusi" (The Interior Castle IV, c. 2, n. 4, p. 66). "Gausių palaimų ir malonių vanduo, kurį Viešpats teikia sielai, nepalyginamai greičiau brandina dorybes, negu pirmiau turėta maldos padėtis, nes siela kyla iš savo suižusios buities, kai jai pateikta nors ir mažas garbės spindesio supratimas... Pats Dievas, iš kurio visos dorybės eina,.... pradėjo save apreikšti šiai sielai, ir ji dabar jaučia, kaip Jis su ja bendrauja" (The Life, c. 14, n. 6, p. 109).

Ramybės maldos padariniai sieloje yra ją pašventinantieji. Siela labai gailisi savo padarytų klaidų, labai trokšta garbinti Dievą, sustiprėja, kad pakeltų ir iškentėtų bandymus, ir ji nori tarnauti Viešpačiui. Smarkiai liūsta nusidėjėlių pražūtimi; aiškiau supranta iškentėtus V. Jėzaus skausmus žemėje.

Nuostabūs dvasinio apsvaigimo polėkiai yra kaip netobula ekstazė, susižavėjimas, arba kaip pradėta, bet dar netobula mistinė vienybė, sekanti suteiktąją įžvalgą.

45. Dvasinis miegas

Kitas ramybės maldos — suteiktosios įžvalgos - pasireiškimo būdas yra vadinamas dvasinis miegas arba pojūčių miegas. Jo metu pojūčiai dalinai nebeveikia, jų veikla yra sulaikyta, o protinės sielos galios nėra visiškai išjungtos, jos užsiima Dievu.

Anot šv. Teresės, dvasinis sielos gėlynas yra sudrėkinamas upelio vandens. Gėlininkui lieka nedaug darbo, kad pagirdytų gėles; reikia vien tinkama vaga pakreipti bėgantį vandenį. Gėlininkas yra pats Dievas. Jis padaro visą darbą. Sielos galios ilsisi, nors jos neišjungtos, nors nusimano, kaip jos veikia. Malonumas, saldumas ir džiaugsmas yra nelyginamai didesnis sieloje negu pirmesnės maldos metu, nes malonės vandenys pakilo iki sielos kaklui, ir ji nenusimano ar pasitraukti, ar pirmyn eiti; nežino, kam visa tai yra, bet naudojasi neišsakomu džiaugsmu. ...Siela ne-

žino, ar kalbėti, ar tylėti, ar juoktis, ar verkti iš džiaugsmo. Yra tai garbingoji beprotybė, dangiškas šėlimas, kuris suteikia sielai tikros išminties; siela yra pilna maloniausio džiaugsmo" (The Life c. 16, n. 1, p. 126-7).

Apie tai ji kalba savo antrame pranešime T. Rodrigui Alvarez: "Iš šios (ramybės) maldos paprastai susidaro taip vadinamas galių miegas; visgi jos nėra taip apimtos, ar sulaikytos, kad tai būtų galima pavadinti ekstaze, susižavėjimu, ir jis nėra vienybė (su Dievu)" (The Life, Rel. 8, n. 5, p. 479).

Kiti šios maldos vardai: *dvasinė tyla, tylos malda, apsvaigimas, džiaugsmas, galių miegas* ir panašūs yra dažnai taikomi įvairiems įžvalgos laipsniams. Pavyzdžiui, šv. Jonas nuo Kryžiaus kalba apie dvasinį apsvaigimą, svarstydamas mistines sutuoktuves sielos su Dievu, ir apie dvasinį miegą rašo, aiškindamas dvasines sužiedotuves (žr. Spiritual Cantcle s. 15 - 25, p. 86 - 126).

Šias dvasines apraiškas tobulose sielose negalime lyginti su jautrumo netekusiais ar miegančiais ligoniais, ar protiniai pailsusiais, ar bepročiais, nors šių (bepročių) pasireiškimai kai kada turi dvasingumo išvaizdą ir eina iš taurios pradžios. Visą sprendžiame iš padarinių jų sieloje; vienas apraiškas atskiriame nuo kitų; kai antprigimtinės dovanos paruošia palankumą įžvalgai, tai grynai psichologiniai reiškiniai parodo tuščią sielą ir pavargusį kūną.

46. Suteiktasis susitelkimas

Siela Dievo staigiu ir meiliu veikimu susitelkia savyje visai tuo nesirūpindama. Tuomet iš jos dėmesio pranyksta išorės daiktai ir užsiėmimai, o sielos galios pasitraukia į minties vidaus plotus. Tai yra Dievo suteiktasis arba pasyvus susitelkimas. O kai žmogus savo pastangomis susitelkia prie kurio nors dalyko, jis turi žmogišką, aktyvų susitelkimą; bet jis nėra tiek įtaigus nei našus, kaip pasyvus Dievo duotas susitelkimas.

Šiuo klausimu rašo šv. Teresė: "Susitelkimas padeda mums labai daug, kai jį suteikia Dievas. Bet neįsivaizduokite, jog galite įgyti jį, mąstant apie Dievo buvimą jumyse, arba įsivaizduojant Jį esant jūsų sieloje. Tai yra geras lavinimas ir gražus būdas svarstyti, nes jis remiasi ta tiesa, jog Dievas gyvena mumyse. Bet tai nėra susitelkimo malda; anoje, Dievui padedant, gali lavintis visi, bet ką aš noriu paaiškinti, yra visai kas kita. Kartais pirmiau negu pradeda galvoti apie Dievą, sielos galios yra pilyje. Kaip jos ten atsirado, nežinau; nei kaip jos išgirdo Ganytojo trimitą, nes ausys negirdėjo balso, o siela giliai jaučia malonų susitelkimo jausmą. Tai žino tie, kurie turi tą malonę, kurios nepajėgiu aiškiau pavaizduoti" (The Interior Castle IV, c. 3, n. 3, p. 73).

Kai kurie rašytojai skaito pasyvų susitelkimą pirmuoju suteiktos įžvalgos laipsniu; jį siunčia Viešpats kaip ramybės maldos įžangą. Kiti mano, jog suteiktas susitelkimas yra paprastas antprigimtinis sielos paruošimas maldai, arba

kaip įžanga ir pradžia į suteiktiną giliausią įžvalgą, kontempliaciją. Visgi ir susitelkimą gavus nėra būtina, kad jį sektų suteiktosios įžvalgos dovana. Siela pasilieka dažnai prie savo įprasto mąstymo, nes, anot šv. Teresės: "Susitelkimo malda nereikalauja, kad paliautumėm mąstymą, ar nustotume svarstyti" (The Int. Castle IV, c. 3, n. 7, p. 78). "Iš šio susitelkimo išauga tam tikra ramybė, "rašo šv. Teresė, "paguodos kupina vidaus taika, nes siela yra tokioje padėtyje, kad jai neatrodo, jog ji ko nors nori. Net pašnekesys alsina ją, t. y. lūpų malda ir mąstymas. Ji daugiau nieko nedaro, vien myli. Tai tęsiasi kurį laiką, kartais ilgai" (Relations VIII, n. 4, p. 479).

"Neturime manyti, kad visi šie padariniai atsiranda sieloje, kai Dievas suteikia jai šias dovanas vieną, kitą kartą. Siela turi gauti jas nuolat, nes nuo dažno jų gavimo priklauso visa sielos gerovė. Nuoširdžiai raginu tas sielas, kurios yra pasiekusios šią padėtį, kad kuo stropiausiai vengtų visokių progų, įžeidžiančių Dievą" (The Interior Castle IV, c. 3, n. 9, p. 81).

47. Pastabos

Prie bendrųjų pastabų dvasios vadovui, apie ką buvo kalbama šio rašinio Nr. 35, tenka pridėti šiam įžvalgos laipsniui savi dalykai.

1. Vieną kitą kartą gavusi siela iš Dievo minėtų kai kurių dovanų tegul savęs nelaiko kontempliatyve. Kitaip bus, jei ji tas dovanas turės nuolat (žr. The In Castle, IV, c. 3, n. 9, p. 80).

2. Reikia atsižvelgti į tai, ar gaunąs šias dovanas asmuo nėra kartais silpnos sveikatos, sutrikusios galvosenos, o pojūčių sulaikymas, alpimas pasidaręs jam atrama, kurią šv. Teresė vadina neišmintingumu. "Dėliai jų atgailų, maldų ir budėjimų arba vien dėl silpnos sveikatos kai kurie asmenys negali priimti dvasinių paguodų be alpimo. Jaučiant kokį nors išvidinį džiaugsmą, jų kūnai, būdami bejėgiai, silpni, pasiduoda miegui, ir jie tai vadina dvasiniu miegu, kai tai yra pažengusiųjų sielų padėtis, kurią paaiškinau. Šios sielos mano, kad siela dalyvauja jame taip, kaip kūnas, ir pasiduoda kokiam tai apsvaigimui. Juo daugiau jos netenka susivaldymo, juo labiau pavergia jas jausmai užtai, kad kūnas pasidaro silpnesnis. Jos įsivaizduoja, kad čia yra ekstazė, taip jos vadina tą padėtį, bet aš tai vadinu neišmintingumu. Joms tai neduoda nieko gero, tik gaišina laiką ir gadina sveikatą" (The Interior Castle IV, c. 3. nr. 11, p. 82). Tokias sielas dvasios vadovas išmintingai paveiks, kad jų daromos atgailos ir maldos būtų nuosaikios, kad gerai maitintųsi ir ilgiau pamiegotų. Tai yra taikintina ir tuo atveju, jei prie šių prigimtinių reiškinių buvo prisidėjusi ir antprigimtinė priežastis.

Apie vieną klaidingų "dvasios miegu" apimtą sielą rašo šv. Teresė: "Tas reiškinys tęsėsi vienoje sieloje aštuonias valandas. Per tą laiką nei ji buvo be jausmo, nei ji galvojo apie Dievą. Ji buvo priversta gerai valgyti, miegoti ir paliauti kai kurias atgailas, ir tuo būdu ji buvo pagydyta. ...Esu įsitikinus, kad šėtonas čia veikė savo tikslams... Kai Dievas teikia šias dovanas sielai,

nors ir būtų apsilpęs protas ir kūnas, siela nedalyvauja tame silpnume, ji jaučia didelį malonumą, mato save labai arti Dievo, ir ši padėtis niekad nesitęsia daugiau kaip labai trumpą valandėlę" (The Interior Castle IV, c. 3, n. 12, p. 82-3).

3. Jei ramybės maldai kliudo vaizduotė, kaip jau minėta, neverta perdaug ja rūpintis, kad ją suvaldžius ar sutelkus, bet tegul siela ramiai sudeda Dievuje savo valią, o visos kitos galios pačios susitvarkys.

4. Dvasios apsvaigimo metu tenebūna išorės dalykų kliudoma, ypač kitiems matant.

5. Kai įžvalgos šviesa ar malda tęsiasi, tegul siela nepradeda svarstyti, kas bus su ja, ką iš jos padarys Dievas.

6. Tegul pasilieka rami, visa mintimi paskendusi Dievo meilėje ir ramybėje.

II Skyrius

TOBULAS LAIPSNIS

48. Šio laipsnio sudėtis

Suteiktos įžvalgos (kontempliacijos) tobulas laipsnis yra vadinamas tobulu todėl, kad jis turi visa, kas jo prigimčiai ir esmei reikia turėti, būtent, tiesioginiai gautą Dievo akistatą, Dievo akivaizdos vidinį jausmą ir bent vidinių sielos galių sulaikymą, kurios be išsiblaškymų žvelgia į dieviškuosius dalykus. Šv. Teresė vadina šį laipsnį vienybės, arba visų galių vienybės laipsniu (žr. Relations. VIII, n. 7, p. 479). Tobulas įžvalgos laipsnis atskiriamas nuo netobulo, tuo, kad ten vienybė jau buvo prasidėjusi ir ji buvo netobula.

Ši vienybė yra taip artima ir taip slapta, kad nebelieka baimės, kad velnias prigautų, ar vaizduotė suklaidintų — siela yra tikriausia, kad ją aplankė V.. Dievas ir suteikė jai savo augščiausias malones. Tas įsitikinimas atžymi šį įžvalgos laipsnį. Apie tai rašo šv. Teresė savo "Išvidinėse pilyse":

"Vienybės maldoje siela miega, giliai miega, kiek tai liečia pasaulį ir ją pačią; iš tikrųjų, per

trumpą laiką šiai padėčiai esant, ji nesinaudoja pojūčiais, negali apie ką nors galvoti, jei net to norėtų; jai nereikia pastangų, kad atsipalaiduotų nuo minčių; jei siela gali mylėti, ji nežino nei kaip, nei ką ji myli, nei ko trokšta. Tikrai, ji visai mirė šiam pasauliui, kad tikriau gyventų Dievuje. Ši yra maloni mirtis, nes siela yra atpalaiduota nuo galių, kuriomis naudojosi būdama kūne: maloni (nors netikra mirtis), nes atrodo, jog ji paliko mirtingąjį apvalkalą, kad pilniau būtų Dievuje" (žr. The Interior Castle V, c. 1, n. 3, p. 87.)

Šv. Jonas nuo Kryžiaus savo Dvasinėse Giesmėse (13 - 21, pp. 72 - 115) sako, kad Dievas yra sieloje trejopu būdu. Savo esme ir visagalybe Dievas palaiko kiekvieną kūrinį ir žmogų, kad jis būtų, kad neišnyktų, kad pasiliktų gyvas. Šio Dievo buvimo savyje siela niekad nenustoja. Antras Dievo buvimas sieloje yra per suteiktąją pašvenčiamąją malonę, kuria žmogus pasidaro dieviškosios prigimties dalyvis. Kas gi nusikalsta Dievui mirtinai, tas nustoja pašvenčiamosios malonės, Dievo buvimo sieloje. Trečiasis Dievo buvimas sieloje vyksta dvasinės antprigimtinės meilės jėga, kai Dievas iš savo gerumo apsireiškia sielai, tiesa, nevienodu būdu, apreiškia savo buvimą, akivaizdą, akistatą, Jis sustiprina sielą ir pripildo ją džiaugsmu ir malonumu. Yra tai visagalio Dievo darbas sieloje.

Kaip tai įvyksta, negali paaiškinti šv. Teresė, bet ji toliau teigia: "Tvirtinu, kad siela, kuri nejaučia tikrumo, visiškai nebuvo susivienijusi su Dievu" (The Interior Castle V, c. 1, n. 9, p. 93).

Mūsų svarstomoji nuostabioji mistinė vienybė yra dalinama į *paprastąją vienybę* ir į *džiaugsmo vienybę,* arba ekstatinę; ta didesnės įtampos ir smarkumo. Jos dėka sielos galios laikosi įžvelgiamojo dalyko, o savo ruožtu tai sudaro, kad pačiu džiaugsmo vienybės metu nustojama naudotis išoriniais pojūčiais.

Šios sielos padėtis atitinka šv. Teresės vaizduojamiems penktiesiems rūmams, o džiaugsmo vienybė - šeštiesiems. Šv. Jonas nuo Kryžiaus abi jas jungia, vadindamas vienybės laipsniu arba dvasinėmis sužiedotuvėmis.

Abudu šventieji parodo mums nuostabius dalykus, kaip V. Dievas veikia sielose, kurios yra papuoštos šiuo mistinės įžvalgos laipsniu; visgi pastebi, kad ne visiems ir ne visada yra suteikiama visa tai, ką rašo: "Ne tuo pat saiku, nei pažinimo ar meilės būdu; vieniems taip, kitiems kitaip gali atsitikti šiose dvasinėse sužiedotuvėse" (The Spiritual Canticle, c. 14, p. 79). Iš to šv. Jonas daro išvadą, kad įžvalgos įtampa nesudaro skirtingų laipsnių, bet to paties laipsnio būdus.

Jau pirmiau matėme, kad dvasinis apsvaigimas yra randamas vien ramybės maldos laipsnyje, nors jis pasireiškia su kai kurių pojūčių sulaikymu ir, anot šv. Teresės, to dvasinio apsvaigimo būdas yra svarbesnis už ramybę. Ji rašo: "Jau bus, manau, 5 ar 6 metai, kai Viešpats pakėlė mane į šią maldos padėtį, į visą jos pilnumą, ir daugiau negu vieną kartą — ir aš to niekad nesupratau nei paaiškinti galėjau. ...Žinau gana gerai, kad tai nebuvo visų galių vienybė, bet tai tikriausiai buvo augščiau negu pirmesnė maldos padė-

tis" (The Life c. 16, n. 2. p. 127). "Ką aš noriu paaiškinti yra tai, ką siela jaučia, kai ji yra dieviškoje vienybėje. Yra tai gana aišku, kas yra vienybė: tai iš dviejų skirtingų daiktų pasidarymas vieno. O mano Dieve, kaip Tu geras esi!" (The Life, c. 18, n. 5, p. 140).

Nors šv. Teresė aiškiai skiria paprastą vienybę nuo džiaugsmingos, ekstatinės vienybės, bet jų tarpe nėra žymaus skirtumo; tas skirtumas pasireiškia vien įtampoje ir padariniuose, kas nesudaro naujo įžvalgos laipsnio.

49. Paprastoji vienybė

Paprastoji vienybė turi tris pagrindines žymes:

1. Dievo akistatos vidinis jausmas, arba, kaip sako šv. Jonas nuo Kryžiaus, *mylimojo apsilankymai* (žr. Dvas. giesmės 13).

2. Visų vidinių galių sulaikymas, arba anot šv. Teresės, nustojama jėgos jomis naudotis, pasiliekant joms kažkokiame miege (žr. The Int. Castle V, c. 1, n. 3, p. 87).

3. Siela tikra, kad ji yra gavusi iš Dievo šią dovaną, atlyginimą: "Drįstu jums tvirtinti, jog, jei yra tikra vienybė su Dievu, šėtonas negali įsikišti į ją, nei negali padaryti kokios nors žalos, nes Viešpats yra taip sujungtas ir susivienijęs su sielos esme, kad piktasis nedrįsta net prisiartinti", rašo šv. Teresė (žr. The Interior Castle V, c. 1, n. 6, p. 89).

Šie trys dalykai skiria paprastąją vienybę

nuo pirmiau svarstytų maldos laipsnių, o kad galėtume ją atskirti nuo ekstatinės, džiaugsmingos vienybės, užtenka peržvelgti, ar buvo visiškai sulaikyti pojūčiai. Paprastoje vienybėje jie būna sulaikomi dalinai, nors kartais gana žymiai ir taip, jog siela vos pajėgia jais pasinaudoti. Šiuo atveju turime *pusiau ekstatinę* padėtį.

Pradžioje šie įžvalgos veiksmai preina greitai, tęsiasi kol vieną Sveika Marija galima sukalbėti, sako šv. Teresė (The Life c. 4, n. 9, p. 21); "jei tęsis pusę valandos, tai bus jau ilgas laikas" (žr. The Life c. 18, n, 16, p. 145).

Tam laikui praėjus, vienybės įžvalga pasidaro ramybės malda, o jei kai kada vėl pakyla į vienybę, pasilieka joje panašiai trumpą laiką.

Tas pat vyksta ekstatinėje, džiaugsmo vienybėje. Nors šios visos apraiškos, kaip ir visa kita, praeina, yra laikini dalykai ir nesudaro įpročio nuolat pasilikti džiaugsmo vienybėje, net vadinamose dvasinėse vedybose, mistinė vienybė nėra pastovi, nors sieloje pasilieka, tiesa, silpnas ir neaiškus kažkoks beveik nuolatinis dieviškos vienybės jausmas. Apie tai plačiau kalba Antonius a Spiritu Sancto (žr. Directorium mysticum IV, d. 4, s. 5, p. 585 - 589).

Tarp nuostabių šios įžvalgos laipsnio savybių ir padarinių šv. Jonas nuo Kryžiaus pažymi, jog šioj dieviškoje vienybėje siela mato ir ragauja neišsakomų turtų gausybę ir, kiek tik ramybės ir malonumo trokšta, joje randa; supranta augščiausias neišsakomas Dievo savybes, semia, kiek tik gali, išminties maisto, žino baisią Dievo jėgą ir tvirtybę, kuriam nei kokia galybė negali prieš-

tarauti; dvasia Dievuje patiria nuostabų saldumą ir malonumą, o visųpirmiausiai supranta ir naudojasi neišsakoma meilės puota, nuolat stiprėdama meilėje (žr. The Spiritual Cantcle, s. 14, p. 246 - 262).

"Kai pasiliauja vienybės malda, pasilieka sieloje džiaugsmas ir švelnumas taip didis, kad save naikina, ne dėl skausmo, bet dėl džiaugsmo ašarų; pamato save ašarojant, visai to nežinant, nei kada, nei kaip verkė. Bet ugnies jėgai sulaikyti panaudotas vanduo padaro vien tai, kad gaisras dega dar labiau, o tai suteikia sielai didelį džiaugsmą, aiškina šv. Teresė (The Life, c. 19, n. 1, p. 148).

50. Džiaugsmo vienybė

Ekstatinė arba džiaugsmo vienybė yra ta pati, kaip paprastoji, tik labai smarki. Ją seka išorinių pojūčių visiškas sulaikymas, laikinas jais nesinaudojimas.

Šv. Teresė, aiškindama šią sielos padėtį, sako, jog siela yra visiškai mirusi pasauliui ir kas jame yra; visa gyvena Dievuje; netenka pojūčių galių, kuriomis naudojosi ir yra it mirus, it palikus mirtingąjį kūną, kad visa galėtų būti Dievuje. "Taip pilnai tai įvyksta, kad nežinau, ar kūne pasilieka užtektinai gyvybės kvėpuoti" (The Interior Castle V, c. 1, n. 3, p. 87).

"Protas visiškai susikaupia, mėgindamas suprasti, kas dedasi, bet tai suprasti — viršija jo galią. Pasilieka nustebęs taip, kad nė koks veiks-

mas jam nėra galimas, nors sąmonė nebūtų visiškai prarasta.

"Ši malda nesudaro nei kokio apsnūdimo prote. Kokius turtus įgyjame, kai Dievas veikia mumyse! Tad, nei mes pačios, nei niekas kitas negali Jam kliudyti. Ir ko Jis nesuteikia! Jis taip trokšta duoti ir gali duoti mums visko, ko tik geidžia mums duoti. Šios dangiškos paguodos yra augščiau visokių žemiškų džiaugsmų, linksmybių ir pasitenkinimų... Viena vienybė paliečia vien kūno paviršių, o antroji pereina iki pat kaulų smegenų" (The Int. Castle V, c. 1, n. 4 - 6).

Tarp džiaugsmo vienybės arba ekstatinės vienybės ir paprastos vienybės yra skirtumas dvasios pagavimo įtampoje. Tai aiškina šv. Teresė šiaip: "Skirtumas tarp vienybės ir dvasios pagavimo, susižavėjimo, yra tas, kad susižavėjimas tęsiasi ilgiau ir geriau pastebimas išoriniai, nes pamažu nyksta kvėpavimas ir pasidaro taip, kad nebegalima nei kalbėti, nei akių atverti. Ir nors tas pat įvyksta sielai kai ji yra vienybėje, susižavėjime, džiaugsmo vienybėje, yra kūnui daugiau prievartos, nes jo prigimtinė šiluma nyksta, aš nežinau kaip, tas dvasios pagavimas būna gilus; i r visuose šios maldos būduose maždaug yra tas pat. Kai vienybė yra gili, atšąla rankos, ir kai kada pastyra, it pagaliai, o kūnas, kai dvasios pagavimas apima, pasilieka stovįs ar klūpąs, kaip buvęs. O siela yra pilna džiaugsmo iš to, ką ji gauna iš Viešpaties, taip labai, kad, atrodo, pamiršta gaivinti kūną ir jį apleidžia" (Relations 8, n. 8. p. 480).

Iš to suprantame, jog ekstazės arba dvasios pagavimo betarpė ir tikra priežastis glūdi beveik visų gyvybinių žmogaus jėgų pasidavime augštesnėms sielos galioms, kad su didesniu dėmesiu laikytųsi pamiltos ir pateiktos dieviškosios tiesos.

Tai žinant, nesunku surasti žymes arba ženklus, kuriais atpažįstama tikroji ekstazė, dvasios pagavimas, nuo netikrųjų, nuduotųjų ar turinčių kiek panašumo, k. a. nuomario, dirksnių pakrikimo, vaikščiojimo bemiegant ar hipnozės reiškinių. Užteks pastebėti susidariusias sieloje priešingas pasėkas. Kai antprigimtinė ekstazė arba Dievo suteiktas sielai žavėsys turi savyje visa, ką gero priskiriama tiesos įžvalgai, tai prigimtinės ligų ar velnio įtaka sudarytos apraiškos nieku būdu ekstazės neviršija.

Prigimtinės ar piktosios dvasios sudarytos apraiškos neturi nieko bendra su antprigimtinėmis apraiškomis: Dievo suteiktu sielos žavėsiu, ekstaze. Jos metu žmogus pamato ir supranta savo protu vidinį dieviškųjų tiesų grožį, pamato ir supranta savo menką vertę Dievo akistatoje; žino ir visiškai atsiduoda į Dievo rankas Jo valios vykdyti; su dideliu karščiu myli ir vis daugiau nori mylėti Dievą, pavedant Jo garbei ar kitų sielų išganymui visas savo žmogiškąsias jėgas bei pastangas; visame nori ir stengiasi patikti geriausiam Dievui, siekdamas galimai glaudesnio susivienijimo čia žemėje ir amžinybėje, augant dieviškose tikėjimo, vilties ir meilės dorybėse.

Nieko panašaus neturi prigimtiniai dirksnių ligų reiškiniai ar nuomaris, ar hipnozė.

Šv. Teresė rašo tuo klausimu šiaip: "Vienos rūšies pagavime siela, nors tuo tarpu gal nebuvo užsiėmusi malda, bet staiga ją ima ir pagauna koks nors Dievo žodis, kurį arba išgirsta, arba atsimena iš seniau. Viešpats, pamatęs kiek daug kentėjo siela, taip ilgai Jo betrokšdama, jos pasigaili ir, rodos, ima ir padidina joje kibirkštį, apie kurią pirmiau buvau kalbėjusi, iki ta kibirkštis uždega visą sielą; ji po to atgyja nauja gyvybe... Dievas patraukia tokią apsivaliusią sielą prie savęs tokiu būdu, kuris yra žinomas vien Jam ir sielai. Net ir ji pilnai nesupranta, kas atsitiko, bent tiek, kad galėtų paskui kitoms paaiškinti. Tačiau protas nenustoja naudojęsis savo pajėgomis, nes ši ekstazė nėra panaši į kokį apalpimą, ar nuomarį.

"Ką aš aiškiausiai žinau yra tai, kad siela niekad nebuvo dvasiniams dalykams guvesnė, vikresnė, niekad neturėjo tiek šviesos ir Dievo didybės pažinimo, kiek dabar ji turi. Atrodo, jog tai visai negalima. Jei pajėgos ir pojūčiai taip paskendę, beveiksmiai ir, beveik galima sakyti, jog tas asmuo yra miręs, kaip galima suprasti šią sielos paslaptį? Aš negaliu pasakyti; turbūt nei vienas to negali, tik vienas Sutvėrėjas gali pasakyti, kas čia įvyksta" (The Interior Castle, VI, c. 4, n. 3-4, p. 155).

Iš džiaugsmo vienybės, iš susižavėjimo dieviškais dalykais arba ekstazės galima labai lengvai atšaukti sielą ar tai klusnumo įsakymu, ar vien teisėto vyresniojo noru, nors ir nebūtų pareikštas išoriniai.

Džiaugsmo vienybė yra antprigimtinė Dievo

dovana sielai. Tos vienybės negali savo noru ar svetimu įsakymu sudaryti siela; bet kūniniai prigimtiniai reiškiniai priklauso žmogaus valiai, k.a. dirksnių sutrikimas, svaičiojimas, haliucinacija, isterijos ar hipnozės reiškiniai. Ir išoriniai yra matomi sergančio ar įtaigoto asmens sutrikimai, jo daromos nesąmonės.

Antprigimtiniai džiaugsmo vienybės, ekstazės reiškiniai pasilieka giliai pačioje sieloje. Jie yra darnūs, labai naudingi, be galo brangūs ir dieviški.

Plačiai yra aiškinamos ekstazės apraiškų savybės šv. Teresės veikale: The Life, c. 18, p. 139 - 148 ir kitose jos raštų vietose.

51. Žavėsio būdai

Ne tas pat yra ekstazė — sielos žavėsys — ir ekstazė arba džiaugsmo vienybė. Žavėsys gali būti ir be vienybės. Džiaugsmingoji vienybė yra suteiktosios įžvalgos — kontempliacijos — laipsnis. Žavėsys gi yra pripuolamybė, atsitiktinumas, praeinantis ir atskirai įvykęs dalykas. Ekstazė, anot žodžio prasmės — būti už savęs — paprastoje kalboje reiškia: minties pakilimas prie suprantamųjų dalykų, pojūčiams nebeveikiant; ji yra suteiktosios įžvalgos vaisius ir, jei seka įžvalga, ji nėra nepaprasta. Kitaip bus, jei įvyksta pirma įžvalgos ar parengia sielą įžvalgai — ji vadinsis nepaprasta.

Tame sielos susižavėjime, ekstazėje, išorės pojūčių veikimas yra sulaikytas, nes, anot šv.

Tomo Akviniečio, kai siela kreipia visą dėmesį į vienos galios veiksmą, ji atsitraukia nuo kitų galių veikimo (žr. De veritate q. 13, a. 3).

Tam tikra prasme šis žavėsys, ekstazė, yra išorinė apraiška ir ji svaresnė už stebuklų ir pranašysčių dovaną, kai ji yra tobula, tokia, kokia turėtų būti, būtent, kaip įžanga į palaimintąjį regėjimą Dievo, kurį turi danguje šventieji. Šventa, pilnai apsivaliusi siela pradeda ekstazėje žavėtis Dievu ir dieviškais dalykais, nors nėra perėjusi skaistyklos — tai įžanga į laimės gyvenimą.

Apskritai imant, žavėsys, ekstazė, žiūrint kuri priežastis ją sudariusi, gali būti skirstoma į *prigimtinę, piktosios dvasios pateiktą* ir *dieviškąją ekstazę.*

Žmonės būna kartais sužavėti nepaprastu gamtos grožiu ar didybe. Yra tai natūralus žavėsys. "Velnias vėl paėmė jį į labai augštą kalną, parodė jam visas pasaulio karalystes ir jų garbingumą ir jam tarė: Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane" (Mato 4, 8 - 9).

Sielai suteiktoji dieviškoji ekstazė, apie kurią čia kalbame, eina kartu su išorinių pojūčių veiklos sulaikymu. Ji yra antprigimtinė ir dieviška. Ji turi savyje kartais p r a n a š i š k ą e k s t a z ę, kuri kyla sieloje iš kažkurio atskiro regėjimo, kurį gauna šioje padėtyje žmogus, kaip tai buvo gavę senovės pranašai, o prieš šimtą metų Liurde šv. Bernadeta ir 1917 m. Fatimoje trys jauni vaikučiai. Kitais atvejais yra v i e n y b ė s e k s t a z ė. Ši pasireiškia *minties gausybe, dvasios pagavimu, dvasiniu polėkiu.* Apie žavėsį

minties gausybe jau svarstėme, nagrinėdami džiaugsmo vienybės maldą. Tam sielos žavėsiui esant, pamažu nyksta išorinių pojūčių veikla.

Dvasios pagavimas įvyksta tada, kai siela staiga nustoja naudotis pojūčiais, ir visas jos dėmesys yra apreikštų tiesų grožyje.

Šv. Teresė rašo: "Visai nieko nejaučiama, kol pasibaigia pagavimas. Tam, kuriam tai atsitiko, gana tęsėti tai, kas jame vyksta. Ir aš nemanau, kad jis ką jaustų net sunkiai kankinamas: jis turi visus pojūčius, gali kalbėti ir stebėti, bet negali eiti" (Relations VIII, n. 14, p. 484). Panašiame dvasios pagavime buvo šv. Bernadeta 1858 m. kovo 31 d., kai regėjimo metu per 15 minučių degančios žvakės liepsna siautė kairės rankos pirštus, ir ji nei kokio deginimo nejuto, ir liepsna tikrai nedegino jos pirštų tuo metu, nors pro jų tarpą ėjo, liudija gydytojas Dozous, kurs tą įvykį stebėjo (žr. kun. P. Būčys, Švč.. P. Marijos Apsireiškimai Liurde, 1909 m. p. 126-7)

Dvasinis polėkis yra dvasinis pagavimas, kurio metu, atrodo, it siela būtų laikinai apleidusi kūną, ir, anot šv. Teresės, „ji bent negali pasakyti, ar yra kūne, ar ne per tą keletą akimirksnių; jai atrodo, kad visa nuskrido į tolimą šalį, skirtingą nuo tos, kurioje gyvename" (The Interior Castle, VI, c. 5, n. 8, p. 168). Tą patį buvo patyręs šv. Povilas. Jis rašo: "Ar kūne, nežinau, ar be kūno, nežinau, Dievas žino, — buvo paimtas net į trečiąjį dangų" (2 Kor. 12, 2).

Visi šie ekstazės pasireiškimo būdai yra nuostabiosios mistinės vienybės dalys. Mistinės apraiškos paprastai tęsiasi labai trumpai ir pasi-

kartoja po trumpų pertraukų. Ir tai gali tęstis valandomis. Iš kai kurių šventųjų gyvenimų žinome, kad jie turėję ekstazes — dvasios pagavimą ištisomis dienomis, o kartais ir ilgiau. Pav. šv. Ignotas buvęs dvasios pagavime aštuonias dienas, šv. Koleta — penkias dienas, o šv. Marija Magdalena Pazzi net 40 dienų (žr. Poulain, Des graces d'oraison c. 18, n. 7).

Ekstazei, dvasios pagavimui ar nuostabiam žavėsiui nėra esminis dalykas, kad žmogaus kūnas pakiltų nuo žemės, ar kad sektų kiti nuostabūs reiškiniai, k. a. šviesos aureolės atsiradimas, dangiški kvapai ir t. t., nors jie kai kada seka ekstazę. Jos metu siela gauna paprastai augščiausius dieviškuosius apšvietimus, pranešimus, pokalbius, apreiškimus, apie ką bus kalbama sekančioje šios knygos dalyje. Verta pažymėti, kad kūno pakilimas nuo žemės ekstazės metu yra tikras stebuklas, nes kūnas nenustoja savo svorio ir žemės trauka nesiliauja: šiuo atveju reikėtų daugiau stebuklų, kad žmogus galėtų grįžti į natūralią padėtį.

Kūno pojūčiams pasiliekant neveikliems, smarkiai veikia augštesnioji sielos dalis: protas ir valia, ir, kaip buvo nurodyta, siela pasilikdama laisva gali savo valios veiksmais pas Dievą užsipelnyti, surinkti nuopelnų.

Apie šią nuostabią sielos patirtį rašo šv. Teresė: "Viešpats teikiasi atidengti sielai dangiškas paslaptis ir tuo tarpu teikia jai vaizduotės regėjimus, kuriuos paskui galima paaiškinti, užtat, kad jie pasilieka taip gyvai įstrigę atmintyje, jog siela niekad jų nepamiršta. Bet kai būna protinis

regėjimas, tuomet ne taip lengva atpasakoti, kas buvo matyti. Kai kurie šių regėjimų taip yra gilūs, kad net nedera žmogui, kol gyvas šiame pasaulyje, suprasti juos tiek, kad tai galėtų paaiškinti žodžiais, nors, pajėgoms sugrįžus į savo natūralų veikimą, galima daug pasakyti, kas buvo matyta proto regėjime" (The Interior Castle VI, c. 4, n. 5, p. 156).

Panašiai liudija šv. Povilas ap., jog jis „buvo pagautas į rojų ir girdėjo slaptingus žodžius, kurių nei vienam žmogui nevalia sakyti" (2 Kor. 12, 4). Verta taip pat prisiminti, ką kalba šv. Petras apie savo regėjimą (Apd. 10, 13 - 11, 9).

Šv. Teresė paaiškina sielos padėtį šiuo atveju tokiu vaizdu: "Įsivaizduokite, jog esate privačiame muzėjuje, kuris priklauso karaliui ar kokiam didžiūnui. Tame muzėjuje sudėta įvairios rūšies dalykai iš stiklo, porcelano (baltmolio) ir iš kitokių medžiagų. Jie taip tvarkingai sustatyti, kad į kambarį įėjus juos visus beveik iškart galima pamatyti... Buvau įvesta į tokios rūšies kambarį... Nors ir buvau kambaryje kiek laiko, bet buvo jame tiek daug daiktų, kad iš daugumos pamiršau ir ką bemačiau ir negalėjau atsiminti kiekvieno dalyko skyrium, nei iš ko jis buvo padarytas, taip, it būčiau iš viso nieko nemačiusi, nors visą vaizdą, apskritai paėmus, galėjau atsiminti. Panašiai atsitinka, kai siela yra labai glaudžiai susivienijusi su Dievu. Ji įvesta į Augščiausiojo dangaus rūmą, kuris yra, turbūt, mūsų sielos centre, kadangi Dievas gyvena joje... Kai siela yra ekstazėje, pasirodo it Viešpats nenorėtų, kad ji suprastų šias paslaptis; ji apimta džiaugsmu

ir tuom pasitenkina. Bet kartais Jam yra malonu atitraukti sielą nuo šio pagavimo, tuomet ji pamato iškart, kas yra šiame rūme. Sugrįžus į save, gali atminti, ką buvo mačiusi, bet nepajėgia atpasakoti" (The Interior Castle, VI, c. 4, n. 9 - 10, p. 158).

Nors paprastai ekstazės metu nebeveikia žmogaus pojūčiai, bet yra buvę išimčių. Taip esą buvę su šv. Katarina Sieniete (1380) ir su šv. Marija Magdalena Pazzi (1607). Jos būdamos ekstazėje, kalbėdavo apie tai, ką matė ir kaip supranta regėjimą. Šv. Marija Magdalena Pazzi ir kai kurie kiti šventieji galėdavę ekstazėje vaikščioti. Šios rūšies ekstazė ir kūno pakilimai yra vadinama *judrioji ekstazė.*

Žiūrint, kaip tas judrumas reiškiasi, jis įvairiai vadinamas: *ekstatinis pakilimas,* jei nelauktai pamažu žmogus pakyla nuo žemės; *ekstatinis perkėlimas,* jei netikėtai perkeliamas asmuo iš vienos vietos į kitą, kaip yra atsitikę šv. Pilypui ap.: "Viešpaties dvasia pagavo Pilypą, ir eunukas jo daugiau nebematė" (Apd. 8, 39); *mistiniai žingsniai,* jei asmuo ekstazėje vaikščioja; *ekstatinis skridimas,* jei staiga pakyla; *dvivietybė - bilokacija,* jei tas pats asmuo tuo pat laiku atsiranda skirtingose vietose. Bilokacija paprastai įvyksta vien augščiausiame mistinio gyvenimo laipsnyje. Apie šiuos reiškinius bus kalbama sekančioje knygos dalyje.

52. Dvasinės sužieduotuvės

Ko yra prašęs V. Jėzus Dangaus Tėvo prieš savo mirtį — artimiausios vienybės tų, kurie įti-

kėjo Išganytoją, su Dievu. Tai įvyksta karštai mylinčioms, nuolankioms, savęs atsižadėjusioms sieloms. Viešpats gi prašė tikrai nuostabių dalykų: "Prašau, ne tik už juos, bet ir už tuos, kurie per jų žodį tikės į mane, kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, esi manyje ir aš tavyje, kad ir jie būtų mumyse viena, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane sintęs. Garbę, kurią man davei, aš daviau jiems, kad jie būtų viena, kaip ir mes esame viena. Aš juose ir tu manyje, kad jie būtų tobuloje vienybėje" (Jono 17, 20-23).

Tą nuostabią žmogaus sielos vienybę su Dievu šv. Teresė iš Avilės pavadino dvasinėmis sužiedotuvėmis ir dvasine moteryste, nerasdama tinkamesnio tai sielos būklei aptarimo. Ji rašo: "Darau tą prilyginimą, nes nerandu tinkamesnio, bet šios sužiedotuvės neturi nieko bendra su mūsų kūno padėtimi, kaip ir siela, it ji būtų bekūninė dvasia. Tai dar labiau tinka dvasinei moterystei, nes ši slaptoji vienybė vyksta sielos centre, kur pats Dievas gyvena... Čia apsireiškia Dievas sielos centre ne įvaizdu, bet protiniu regėjimu, labiau mistiniu negu buvo matomas prieš tai, lygiai kaip Jis apsireiškė apaštalams, durims esant uždarytoms, ir tarė: "Ramybė jums" (The Interior Castle VII, c. 2, n. 2, p. 236 - 237).

Yra tai, anot šv. Teresės, septintieji sielos rūmai. "Nuo tos akimirkos, kai Viešpats parodo sielai šių rūmų stebuklus ir ją įsileidžia, sielai pasiliauja didžioji silpnybė (ekstazė), kuri jai buvo taip labai skaudi ir nuo kurios ji negalėjo išsilaisvinti. Gal tai yra padarinys to, kad Viešpats sustiprino sielą, praplėtė ją ir padarė pajėgią

Jo veiksmams" (The Interior Castle VII, c. 3, n. 11, p. 250).

Kun. R. Garrigou-Lagrange, O.P., rašo, jog sielos augščiausios galios susitelkia į sielos centrą, kame gyvena Švenčiausioji Trejybė. Šios malonės dėka siela negali abejoti, kad joje yra dieviškieji Asmenys. Siela pažįsta ir supranta, kad joje gyvena Dievas, kuris teikia sielai gyvybę, ir kad Jis yra gyvybė mūsų gyvybės. Tuo būdu siela susidaro moralinę vienybę su Dievu, kaip sako šv. Povilas: Kas laikosi Viešpaties, tas yra viena su juo dvasia (1 Kor. 6,17), (žr. Christian Perfection, London, 1946, p. 257).

Tą vienybę su Dievu pavaizdavo šv. Jonas nuo Kryžiaus ugnies vaizdu. "Kai ugnis pradeda apimti malkas, jas išdžiovina, pereina į medieną, paverčia ugnimi." Malkos pasilieka malkomis, bet jau priėmusios ugnies savybes. Panašiu būdu iš apvalytos širdies kyla į Dievą nuolatinė meilės liepsna.

Šios vienybės patirtį pergyvenusi šv. Teresė rašo: "Taip nuostabios, slaptos ir augštos yra Dievo dovanos, kuriomis staiga Dievas apipylė sielą, jog ji jaučia didžiausią malonumą, apie kurį vien tiek galima pasakyti, kad Viešpats panorėjo akimirkai apreikšti sielai savo dangišką garbę arba dvasinį pamėgimą. Kiek aš galiu suprasti, siela, tai yra sielos dvasia, pasidaro viena su Dievu, kuris yra Dvasia, ir kuriam patiko parodyti kai kuriems asmenims, kaip toli siekia Jo meilė mums, kad garbintume Jo didybę" (The Interior Castle VII, c. 2, n. 3, p. 237).

Minėtas prof. R. Garrigou-Lagrange, O.P.

(op. c. p. 258) nurodo šios vienybės padarinius sielai. Joje išsivysto tobulos dieviškosios dorybės: tikėjimas, viltis ir meilė. Kol siela pasilieka šioje vienybėje, ji neprisileidžia apgalvotai atleistinų nuodėmių; tiesa, kitu metu pasitaiko jai lengvai nusikalsti, bet tuoj atgaili savo kaltę. Tokia siela pasižymi ypatingu savęs užmiršimu; ji nori kentėti Viešpaties pavyzdžiu ir džiaugiasi persekiojama. Dvasinė sausra, sielvartai bei noras mirti joje pasiliovė; dega Dievo garbės ir artimo išganymo uolumu, kaip yra pasakiusi šv. Teresė; "nori gyventi ilgiausius metus tarp sunkiausių bandymų, kad tik Viešpats būtų bent kiek tuo pagarbintas" (The Interior Castle, VII, c. 3. n. 2. p. 245).

Bet ši sielos vienybė su Dievu, pavadinta dvasinėmis sužiedotuvėmis, dažnai nutrūksta. Atsiskyrimas yra galimas. Ši Dievo dovana greit pasiliauja, o po to siela, kiek ji gali nusimanyti, pasilieka be Viešpaties draugystės. (žr. The Int. Castle VII, c. 2. n. 4, p. 237).

Šv. Jonas nuo Kryžiaus mano, jog dvasinės sužiedotuvės yra lygios mistinei vienybei, apie ką esame kalbėję; ji įvykstanti dvasios pagavimuose, ekstazėje. Taikydami šią sielos būseną žmonių santykiams, randame panašumo: paprastoje vienybėje, lyg būsimieji sužadėtiniai, pasimato, kad susipažintų arčiau; o mistinėje vienybėje — įvyksta jų sužiedotuvės (palyg. Interior Castle V, c. 4, n. 2, p. 114).

Ekstazės ir dvasios pagavimo metu Viešpats apdovanoja sielą gausiomis malonėmis ir dovanomis, paruošdamas ją pilnai mistinei žmogaus

sielos vienybei su Dievu, kas įvyksta vadinamoje dvasinėje moterystėje.

Kai kurias šventas sielas V. Jėzus padarė savo sužadėtinėmis dvasios pagavime, net regimais ženklais: jis užmovė šv. Katarinai sužiedotuvių žiedą, o šv. Teresei padavė dešinę ranką (žr. Šventųjų gyvenimai, Matulaitis, 1948 m. p. 626).

53. Nurodymai dvasios vadovui

Dvasios vadovas privalėtų pirmiausia atpažinti tikras ekstazes ir antprigimtinį pojūčių sulaikymą nuo netikrų, o paskui padėti sielai pergyventi sukrėtimus, smūgius ir pasipriešinti piktosios dvasios puolimams, apie ką bent iš dalies buvo kalbėta šio veikalo Nr. 32, 33.

Suteiktosios įžvalgos — kontempliacijos metu, jei ji yra tikra, nieko daugiau nereikia daryti, tik nuoširdžiai leisti Šventajai Dvasiai vadovauti sielai, nors pati siela, anot šv. Teresės, nieko kita nė negali daryti (žr. The Life, c. 20, n. 9).

Teisingai nuomonei susidaryti reikia atsiminti, kad 1. karšti vienybės jausmai, kurie kartais uždega kai kurias sielas, nebūtinai yra mistinės vienybės padariniai; jie gali būti ir paprastos įsigytos įžvalgos — kontempliacijos jausmai, ypač kai neseka pilnas pojūčių sulaikymas su kitais atitinkamais ženklais. 2. Dėmesio verti ir išnagrinėtini prieš ekstazę buvusieji ir ją lydintieji dalykai, kad būtų galima pripažinti ją esant antprigimtinę. Ar tie įvykiai yra reti? Gal juokingi? Gal buvo noras pasirodyti? Jei taip, šiuo atveju

būtų aiškus ženklas, jog tie reiškiniai vyksta piktosios dvasios įtakoje. 3. Gal tikros kontempliacijos metu buvo ištiktas asmuo kurios nors ligos? Ar neserga proto silpnybe? Šiuo atveju liga nepalieka išganingų ar antprigimtinių vaisių, ir dėl savo kūno silpnumo negalės paklusti nuodėmklausiui ar dvasios vadovui, jei įsakytų jam sugrįžti į natūralią padėtį. 4. Kad dvasios vadovas galėtų tikrai sužinoti, ar jo vadovaujamas asmuo turi tikrą dvasios pagavimą, ekstazę, ar ne, ar esant kuriai kitai teisėtai priežasčiai, jis gali įsakyti ekstazėje esančiam grįžti į natūralią padėtį, nes jis paklus nuolankiai ir protingai įsakančiam. Visgi tai nėra neklaidingas tikros ekstazės ženklas. Aišku, vengtina badymų, gnaibymų ar kitų sužalojimų. 5. Tie įsakymai turi būti reti, daromi ne iš įdomumo, bet iššaukti būtinumo. Be to, reikia duoti bent 15 minučių laiko, kad paklustų įsakymui. Tokios nuomonės yra stambieji teologai, k. a. Poulain, P. Seraphin, Scaramelli ir kiti.

Dvasios vadovas gali pasinaudoti P. Antonii a Spiritu Sancto (Directorium mysticum, Paris 1904, pp. 382 - 409) nurodymais, kuriuos galima suimti į keturis pagrindinius klausimus: 1. kokie yra tiriamos ekstazės padariniai arba vaisiai? 2. koks yra asmuo, kuriuos jis gavo? 3. kokie yra apreikšti dalykai? 4. Kas teikė tuos apreiškimus?

Pirmiausia žiūrima į ekstazės vaisius sieloje. Iš jų pažįstama ar ekstazė buvo iš Dievo, ar ne, nes "kiekvienas geras medis duoda gerų vaisių, blogas medis duoda blogų vaisių" (Mato 7, 17).

Tie gi gerieji vaisiai yra: gilesnis nusižemi-

nimas, kantrybė, savitvarda, klusnumas, Dievo ir artimo meilė bei tobulas savęs atsižadėjimas.

Svarbu pažinti asmenį, kuris gavo ekstazę. Moterys yra labiau palinkusios pasiduoti vaizduotei negu vyrai. Žiūrima, ar asmuo yra sveiko proto, ar yra doras ir su kuo jis bendrauja. Turtingieji jieško garso, neturtingi — iš vargo yra palinkę į godumą, jie laisva valia linksta į puikybę. Persvarstoma to asmens turimos dorybės: tikėjimas, viltis, Dievo ir artimo meilė.

Toliau žiūrima, ar apreikštas dalykas savyje yra geras, ar ne. Kai apreiškimas būna iš Dievo, siela pasilieka rami, turi vidaus taiką; ji nori įtikti Dievui, labai žeminasi ir reiškia Dievui pagarbą.

Atsižvelgtina taip pat, kas duoda tuos apreiškimus. Arkangelas Gabrielis, apsireiškęs Švč. M. Marijai, ją ramina: "Nebijok, Marija" (Luko 1,3). Blogas angelas iš karto traukia žmogų į blogą.

III Skyrius

DIDŽIAUSIOJI TOBULYBĖ

54. Pilnoji vienybė su Dievu

Krikščioniškoji sielos tobulybė glūdi jos vienybėje su Dievu. Artimiausios vienybės ir didžiausios tobulybės pasiekia žmogus paskutiniame mistinio gyvenimo laipsnyje. Nieko didesnio, augštesnio, kilnesnio ar naudingesnio sielai nėra, kaip ši glaudi vienybė su Dievu. Ji yra palaiminto regėjimo danguje, amžinos laimės pradžia žemėje. Tos pilnos vienybės turėtume labiausiai pageidauti, jos siekti ir ją įsigyti.

Iš apreiškimo žinome, kad kiekvienoje sieloje, kuri yra pašvenčiamoje Dievo malonėje, gyvena švenčiausioji Trejybė. Palaimintose sielose danguje gyvena švč. Trejybė pastoviai, visada, kaip savo gyvoje buveinėje. Iš esmės malonės ir meilės gyvenimas yra tas pats žemėje ir danguje. Teisingųjų sielos yra Dievo buveinė. "Jei kas mane myli, tas laikys mano žodžius; ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę" (Jono 14, 23). Tai ypač tinka mistiniu dvasios keliu einančioms sieloms. Pilnoji sielos

vienybė su Dievu, kurios gali atsiekti žmogus žemėje, yra vaizdžiai pavadinta *dvasine moteryste*. Su ja siejasi nuostabių ir didelių šv. Dvasios dovanų gausybė sielai. Dievas ją išpuošia: ji yra Dievo ypatingu būdu mylima, palaiminta, nes ji tobulai myli Dievą.

Šio mistinio gyvenimo laipsnis yra taip pat vadinamas kitais vardais: *galutinė vienybė, perkenčianti vienybė* ir žmogaus *sudievinimas*. Čia žmogaus mintis yra tobuliausiai susijungus su Dievu; žmogus nori to, ko Dievas nori, ir gauna dieviškų savybių taip, kad jaučia ir veikia dieviškų būdu. Ši žmogaus sielos padėtis ir gyvenimas atitinka šv. Teresės septintiesiems sielos rūmams; ji kartu su šv. Jonu nuo Kryžiaus, o paskui juos ir kiti mistikai, vadina šią sielos būseną dvasine moteryste.

Kai šv. Teresė rašė savo gyvenimą, ji dar nebuvo pasiekusi šio mistinio gyvenimo laipsnio. Todėl ten apie jį ji nekalba. Nurodydama maldos laipsnius, ji sustoja prie paprastos bei ekstatinės vienybės. Ji tą padėtį minėtam veikale yra pavadinusi "ketvirtuoju vandeniu". Ji tuomet nesiekė augščiau.

Šio mistinio gyvenimo laipsnio savybės ir ženklai yra ryškūs pačiame pavadinime, kurs nurodo į pasikeitimą ir pastovumą. Savyje turi tris dalykus: 1. yra gilus ir beveik nuolatinis sieloje Dievo akivaizdos ir vienybės su Dievu jausmas; 2. siela, gavusi naują antprigimtinį dievišką gyvenimą, sudievėja; jos veiklios pajėgos, įgijusios tiesos pažinimą, veikia augštesniu būdu; 3. siela yra tikra, kad Dievas yra su ja; ji yra saugi, be

baimės suklysti. Apie šią sielos būseną rašo šv. Teresė gana plačiai (žr. The Interior Castle VII, c. l. n. 9, 10, 11, p. 231).

Kiti rašytojai mano, jog šio laipsnio ypatingas ženklas yra tas, kad kontempliatyvi siela turi protinę vienybę su Dievu be įvaizdžių.

Sieloms, esančioms šiame mistinio gyvenimo laipsnyje, paprastai pasiliauja ekstazės ir dvasios pagavimai, o jei kartais jos pasirodo, tai vyksta ramiai, be prievartos, iš lėto, o ne staiga. Dvasios pagavimų ir ekstazės nebuvimas nėra todėl nurodymas, it antprigimtinė sielos dorybė būtų netobula, ydinga, ar kad dvasios pagavimams smarkiau fiziniai pasipriešinama. Tai reiškia tik tiek, kad dangiškieji bendravimai vyksta sielos gelmėse, kur veikia pats Dievas, daug ką papildydamas savo malone, ką teikė pirmesniuose laipsniuose prigimtis, darydamas tai, kad prigimties jėgos nežūtų. Jeigu to nebūtų, nebūtų galima gyventi šiame kontempliacijos laipsnyje, kai siela beveik pastoviai pasilieka eskstazėje.

Laimingos ir augštos šių sielų padėties papaprastai nesudrumščia pagundos, o jei kartais sukyla aistros ar puola sielą piktoji dvasia, ji nepajėgia atimti sielai ramybės, nes savo minties augštesniuose plotuose nepajudinamai pasveria pagundas ir anot šv. Alfonso Liguori, pasilieka augščiau audros debesų, žvelgdama į tyrą, ramų dangų (žr. Praxis confessarii, c. IX, n. 138).

Visgi ir šioms sieloms pasitaiko patirti skaudžių kryžių, nors jos kartu su jais atjaučia maloniausius džiaugsmus. Tai eina iš vienybės su prikryžiuotu Jėzumi ir sielos troškimo kentėti dėl

Dievo, kad tuo geriau Jam patarnavus, pasidarant auka už savo brolius.

55. Dvasinė moterystė

Įžengiant sielai į mistinio gyvenimo tobuliausiąjį laipsnį, nužengia V. Jėzus arba visa šventčiausioji Trejybė antprigimtiniu ir išskirtinu būdu į sielos gelmes, į sielos esmę, jos centrą, kaip sako šv. Teresė ir šv. Jonas nuo Kryžiaus, kad siela, pagerbta tokiu Dievo palankumu, turėtų šio naujo ir ypatingo pasiaukojimo nuovoką, apsireiškia jai švč. Trejybė arba Dievybė neryškiu būdu, ir kiek vėliau Amžinasis Žodis, Antrasis švč. Trejybės Asmuo, su kuriuo siela susijungia artimiausiu meilės ryšiu su abipusiu atsidavimu protiniame pokalbyje (žr. Scaramelli, Directorium misticum, III, c. 24, n. 237).

Tą abipusės meilės atsidavimo ir pasiaukojimo vyksmą nuostabia ir dieviška kalba atpasakoja mums mistiniai mokytojai: šv. Teresė ispanietė ir šv. Jonas nuo Kryžiaus, kurių raštus verta po keleta kartų skaityti apie šiuos nuostabius, Dievo gerumo sudarytus ir pamiltoms sieloms suteiktus santykius.

Kai sakome, Dievas nužengia į sielos esmę, ar susijungia su sielos esme, tai nesakome ir nenorime teigti, kad tai būtų esminis susivienijimas, ar kad sielos esmė be tarpinių jėgų pati savaime veiktų, bet teigiame vien tai, kad išskirtinoji Dievo malonė palietė sielos esmę, o iš to seka sielos pajėgų apšvietimas ir jos vienybė su Dievu:

"Kaip tu, Tėve, esi manyje ir aš tavyje, kad ir jie būtų mumyse viena" (Jono 17, 21).

Žinome, kad sielos esmė yra pašvenčiamosios Dievo malonės laikytoja, ir Dievas, kaip sako šv. Tomas (žr. De veritate q. 28, a. 3), paliečia sielą, kai jai suteikia malonę. Nepaprastai Dievo malonei veikiant sielą augštesniu ir neklaidingu būdu, tame vyksme dalyvauja ir sielos pajėgos; dėlto jos pradeda veikti dieviškuoju būdu. Šis vyksmas sieloje ir jos mistiniai santykiai su Dievu yra dieviški dalykai, augštesni negu būtų galima žodžiais išreikšti, arba taip nusakyti, kad jie išryškėtų žmogaus protui.

Nuostabiu palyginimu aiškina šv. Teresė šį vyksmą: "Turite suprasti, kad tarp šių regėjimų, matytų šiuose (VII) ir paskutiniuose rūmuose yra didelis skirtumas; tas pat skirtumas yra tarp dvasinių sužiedotuvių ir dvasinės moterystės, kaip tarp žmonių, kurie tik yra susižiedavę ir kitų, kurie yra priėmę šventą moterystę.

"Tūlu nuostabiu tiesos parodymu, apsireiškė trys švenčiausios Trejybės Asmenys. Pirm to buvo apšvietimas, kurs švietė dvasią kaip koks akinantis šviesos debesis. Trys Asmenys savo tarpe yra skirtingi. Sielai buvo suteikta augščiausiojo žinojimo dovana, kuri perėmė sielą tiesa, jog švč. Trejybė yra viena esmėje, žinojime, kad yra vienas Dievas. Tai, ko laikomės tikėjimo moksle, siela supranta matydama, nors ji nematė nei kūno, nei sielos akimis, nes tai nebuvo įsivaizdavimo regėjimas. Visi trys Asmenys bendravo su siela, jai kalbėjo ir leido suprasti Viešpaties žodį, užrašytą Evangelijoje, kad Jis ir Tėvas ir Šventoji Dva-

sia ateis ir padarys toje sieloje savo buveinę, kuri Jį myli ir laikosi Jo žodžių" (The Interior Castle VII, c. 1, n. 9 ir c. 2, n. 2, p. 236).

Šv. Jonas nuo Kryžiaus aiškina dvasinę moterystę, sakydamas, jog ji yra tam tikras tobulas persimainymas į mylimąjį, kur abi pusi savitarpiai atsiduoda pilnam turėjimui, su tam tikru vienybės ir meilės atbaigimu, ir per tai siela pasidaro dieviška, net dalyvauja Dievuje, kiek tai yra galima šiame gyvenime (palyg. The Spiritual Canticle, c. 22 ir sekančias, p. 115; 291 - 299).

Čia išryškėja šv. Povilo pasakymas: "Kas laikosi Viešpaties, tas yra viena su juo dvasia" (1 Kor. 6, 17).

Siela, būdama mistinio gyvenimo augštumoje, džiaugiasi vienybės gyvenimu su Kristumi; ji mirties nebijo, nes su mirtimi sielai prasidės geresnis, dangiškasis gyvenimas; ji gali sakyti su šv. Povilu: "Kristus yra man gyvenimas, ir mirtis yra man pelnas" (Pilyp. 1, 21).

56. Perkeičiamos vienybės vaisiai

Dosniai sielai, pasiekusiai mistinės vienybės viršūnių, yra suteikiami dieviškieji neišsakomi turtai, kuriuos nusipelnė, ir dovanai teikiamos nuostabios bei didingos šv. Dvasios dovanos. Jomis Dievas papuošia ištikimą sielą. Be paprastų septynių šv. Dvasios dovanų: išminties, supratimo, patarties, stiprybės, mokslo, pamaldumo ir Dievo baimės, kuriomis patobulinamas žmogus, kad jis greičiau paklustų šv. Dvasiai (žr. šv. To-

mas, Sum. I - II, q. 68, a. 3), mistiniu gyvenimu gyvenančiai sielai suteikiamos kai kurios nepaprastos malonės ir dovanos, kurių negali užsitarnauti, kad geriau galėtų patarnauti artimui ar jį pamokyti apie dieviškuosius dalykus. Tarp jų yra: 1. tobulas dieviškųjų dalykų pažinimas, 2. malonės, kurios patvirtina Dievo apreiškimą, 3. malonės, kurios padeda skleisti Dievo žodį. Prie tobulo dieviškųjų dalykų pažinimo priklauso: a) *tikėjimas,* arba tikėjimo pagrindų ypatingas tikrumas; b) *išminties žodis,* arba teisingai daromos išvados; c) *žinojimo, supratimo žodis,* kuris atidengia priežastis ir padarinius.

Dievo apreiškimą patvirtina: a) *gydymo dovana;* b) *stebuklų dovana;* c) *dvasių atpažinimas* ir d) *pranašystės dovana.*

Dievo apreikštas tiesas padeda skleisti: a) *kalbų dovana;* b) *kalbų, šv. Rašto aiškinimo dovana* (žr. R. Garrigou - Lagrange, Chrit. Perfection, London 1946, p. 437).

Šv. Teresė rašo, kaip ji dalykus supratusi, ką patyrusi ir pergyvenusi mistiniame sielos gyvenime: 1. sustiprėjusios turimos dorybės; 2. gavusi tobulą taikos džiaugsmą; 3. apturėjusi dideles mistines dovanas. Panagrinėkime suglaustai atskiras dovanas ir jų vaisius.

1. *Dorybės.* Augščiausio mistinio gyvenimo dorybės yra tos pačios, kaip ir suteiktoje įžvalgoje — kontempliacijoje. Apie jas buvo kalbama šio veikalo 10 - 15 numer. Visgi šv. Teresė labiausiai pastebėjo: 1. tobulą savęs pamiršimą, kad siektų vien Dievo garbės ir Jam tarnautų; 2. karštą troškimą kentėti dėl Dievo, o dar karštesnį

norą įtikti Dievo valiai kaip šiuose, taip visuose dalykuose; 3. visišką prie daiktų prisirišimo stoką; 4. nuolatinį geidimą daryti tai, kas patarnauja artimo išganymui; 5. Dievo atsiminimą ir švelniausios meilės jausmą taip, kad nenori paliauti Dievo garbę skelbusi, o jei pasitaiko tai apleisti, yra skatinama į tai paties Dievo.

"Savęs pamiršimas yra taip pilnas, kad jai atrodo, jog jos nėra, kaip esu sakiusi, nes joje įvyko atmaina, kad ji pati savęs nepažįsta; nes ji atsimena, kad dangus, gyvenimas ir garbė jai skirti, bet atrodo, jog ji yra visiškai užsiėmusi Dievo reikalais. Atrodo, kad Dievo Didybės jai pasakytieji žodžiai padarė savo darbą: jei ji rūpinsis Jo reikalais, tai Jis pasirūpins josios" (The Interior Castle VII, c. 3, n. 1, p. 244). Ji gyvena, bet jai ne ji, bet gyvena joje Kristus, kaip yra apie save sakęs šv. Povilas (Gal. 2. 20).

"Antrasis vaisius, tai stiprus troškimas kentėti; tai neatima jai ramybės, kaip būdavo pirmiau, nes tokios sielos karštas noras įvykdyti Dievo valią, nuramina ją visame, ką Jis daro. Jei Jis norės, kad ji kentėtų, ji jaučiasi patenkinta; o jei ne, — ji tuo perdaug nesikankina, kaip buvo pratusi daryti. Persekiojama jaučia didį vidaus džiaugsmą; yra labiau nurimusi negu panašiose sąlygose būdavo pirmiau; nepalaiko ji kartelio savo priešams, nei nori jiems kokio blogo, priešingai, juos myli ypatingu būdu, ir visa, ką gali, daro, kad jiems padėtų, karštai užtardama juos pas Dievą" (The Interior Castle VII, c. 3, n. 4, p. 245).

2. *Taikos džiaugsmas.* Tame džiaugsme telpa: 1. džiaugsmas persekiojimuose, kurių metu pasilieka siela ramių ramiausia, neturi priešams nei kokios neapykantos; 2. visiškai nesibijo mirties, kurią sau laiko kaip dvasios pagavimą ar mieliausią sapną; 3. neturi noro skubėti į dangų (pirmesniuos laipsniuos ją tai kankindavo), kol gali žemėje patarnauti pamiltam Dievui; 4. yra rami, priimdama Dievo dovanas, kurios jos nenustebina; 5. nors nepilnas, bet labai didelis savo išganymo tikrumas.

"Kas mane labai stebina, tai tas, kad yra pasikeitęs skausmas ir neramybė, kuriuos pirma jautė siela, negalėdama mirti ir džiaugtis Viešpaties akivaizda, į karštą troškimą Jam tarnauti, kad Jis būtų giriamas, ir padėti visomis savo jėgomis kitiems. Ne vien pasiliovė mirties pasiilgimas, bet tokie asmenys nori ilgai gyventi su sunkiausiais kryžiais, jei tik tuo galėtų bent kiek teikti garbės mūsų Viepačiui" (The Interior Castle VII, c. 3, n. 5. p. 246). "Iš tikrųjų, tokie asmenys netrokšta sau daugiau suraminimų ar džiaugsmų, kadangi jie turi savyje patį Dievą, ir Jisai yra, kurs gyvena juose" (The Int. Castle VII, c. 3, n. 6, p. 246).

3. *Mistinės dovanos.* Jos yra brangios ir įvairios. Jos teikiamos tuo tikslu, arba kad jas gaunantį asmenį suraminus ar sustiprinus, arba kitų žmonių naudai. "Čia suteikiami gausiausieji vandenys sužeistai stirnai; čia džiaugiamasi Dievo buveinėse" rašo šv. Teresė (The Int. Cast. VII, c. 3.n. 12, p. 250), primindama Psalmės 41 žodžius: "Kaip stirna trokšta vandens upelių, taip

mano siela geidžia tavęs, Dieve." "Esu tikra, kad šios malonės yra teikiamos tam, kad sustiprinus mūsų silpnybę tiek, kad galėtume pasekti Jį (Jėzų Kristų), daug kentėdami" (The Int. Cast. VII, c. 4, n. 6). Ir šv. Jonas nuo Kryžiaus, įvertindamas šias dovanas ir nuostabias mistines brangenybes turi gražių išsireiškimų.

Viena tokių brangenybių s t i g m o s, tai yra Kristaus žaizdų gavimas. Tai pilnai atitinka šiai mistinei perkenčiančiai vienybei, nors šiam dvasios gyvenimo laipsniui jos nėra būtinos. Kartais stigmos - žaizdos pasirodo jas gavusio kūne, o kai kada pasilieka tos žaizdos nematomos, bet abejais atvejais jos yra sujungtos su aštriausiu skausmu ir neišsakomu džiaugsmu. Buvo žmonių, kurie buvo apdovanoti kruvinu prakaitu ir erškėčių vainiko žaizdomis. Šių dovanų esmė yra tame, kad žmogus persikeitė, pasidarė antruoju Jėzumi Kristumi, dalyvaudamas Jo skausmuose.

Pirmas patikrintas įvykis buvo tada, kai šv. Pranciškus Asyžietis 1224 gavo regimas Kristaus žaizdas. Nuo jo laikų per 700 metų yra priskaitoma apie 320 asmenų, kurie savo kūne turėjo Kristaus žaizdas. Tai rodo, kad ši dovana nėra reta. Mūsų laikais (1958 m.) yra plačiai žinomas stigmatikas tėvas Pijus, kapucinas. Jis gyvena S. Giovanni Rotondo, Foggia, Italijoje. Bet kol jis yra gyvas, Bažnyčia nieko netarė apie jo turimų stigmatų tikrumą.

4. Stigmatų tikrumas pažįstamas, patikrinus visas aplinkybes. 1. Kristaus tikras žaizdas gauna kai kurie asmenys, kurie gyvena tobulu krikščionišku gyvenimu ir yra mistinėje

vienybėje su Kristumi. Stigmos yra gaunamos antprigimtiniu būdu. 2. Stigmos, tikros Kristaus žaizdos, pasirodo tose rankų, kojų, šono, galvos vietose, kur V. Jėzus buvo sužeistas vinių, ragotinės, erškėčių vainiko. 3. Stigmos nepūliuoja, kraujas neužsikrečia, neįvyksta gangrena ir vaistais jų negalima išgydyti. Jos paprastai atsinaujina tomis dienomis ir valandomis, kada V. Jėzus kentėjo. 4. Gausiai kraujuojant stigmoms, kai jas turintis pergyvena dvasioje Kristaus kančią, nustojama daug kraujo, bet kitą dieną nuostabiu būdu kraujo kiekis pas stigmatiką atauga, sunormalėja. 5. Tikros stigmos yra gilios žaizdos, ir jos labai skauda.

Jei viso to nėra, turimos žaizdos bus vaizduotės ar hipnozės padarinys, bet ne Kristaus stigmos.

57. Patarimai dvasios vadovui

Dvasios vadovas privalo ištirti ir nuspręsti, ar jo vadovaujamas asmuo tikrai yra pasiekęs augščiausią mistinio gyvenimo laipsnį, ar jo gaunamos dovanos tikrai eina iš Dievo, o gal prie viso to yra prisidėjusi piktoji dvasia? Apie galimą piktosios dvasios įtaką svarstysime paskutinėje šio veikalo dalyje.

Privalome atsiminti:

1. kad ne dėl to laikome, jog siela yra pasiekusi augščiausią mistinio gyvenimo laipsnį, kad ji beevik pastoviai jaučia dievišką vienybę. Šv. Teresė ir kiti šventieji buvo perimti to jausmo

pirmiau negu pasiekė visiškos tobulybės, nors nuo jos buvo arti. Šis vyksmas yra tam tikras žmogiškojo gyvenimo susijungimas su dieviškuoju. Jis turi turėti pirmiau nurodytus ženklus.

2. Nereikia manyti, jog siela jau yra pasiekusi tobuliausį vienybės laipsnį, jei ji apdovanota nepaprastomis dovanomis, malonėmis, ar net simboliniu žiedo užmovimu, jungtuvių atšventimu sieloje, ar stigmų gavimu, ir panašiai. Visa tai gali gauti siela būdama mažesniame mistinio gyvenimo laispnyje. Dovanas turi sekti neabejotini dvasinės moterystės ženklai.

3. Gautos žaizdos nėra pripažįstamos iš karto kaip einančios iš Dievo veiksmo; pirmiau reikia visą reikalą gerai ištirti, nes išoriniai gali veikti ir piktoji dvasia, o vidiniai — jautri vaizduotė.

4. Tenka ištirti, ar gautos žaizdos turi antprigimtinius, dieviškus, pirmiau minėtus, savumus, o ypač, ar jaučiamas aštriausias žaizdų skausmas, sujungtas su labai dideliu malonumu. Ar jas gavusis asmuo pasižymi nuoširdumu ir tobulybe?

5. Žaizdų gavimo įvykis yra laikytinas paslapty. Jei iškiltų aikštėn, pasidarytų viešai žinomas faktas, tuomet reikia vengti viso, kas didintų pagarbą gavusiam žaizdas, kad nepasidarytų pavojaus sukilti tuščiai garbei.

6. Visada atsiminkime, kad tikras šventumas ir augščiausioji tobulybė glūdi ne nuostabiose Dievo dovanose, kaip kartais klaidingai galvoja žmonės, o žmogaus turimose, išbandytose, ištir-

tose ir pastoviose dorybėse; tai daug kartų yra kartojusi šv. Teresė savo raštuose.

Kai pasidaro aišku, jog gautosios dovanos yra tikrai iš Dievo, nereikia nieko kito daryti, kaip leisti Viešpačiui laisvai veikti Jo pasirinktoje sieloje, pritaikant minėtus šiame veikale, Nr. 35 - 40, nurodymus.

III Dalis

RYŠKIOJI ĮŽVALGA

I Skyrius

MISTINĖS DOVANOS

58. Svarstomieji dalykai

Mistika, kaip Dievo ir dieviškų tiesų patirties įžvalga — kontempliacija, susideda iš antprigimtinių apraiškų ir antprigimtinių dovanų. Daugelis šios srities mokytojų ją skirsto į neryškiąją ir ryškiąją dieviškų tiesų įžvalgą.

Neryškioji įžvalga. Jai priklauso tikrosios įžvalgos veiksmai, kuriais siela pasiekia Dievo ir dieviškų paslapčių pažinimą, gaudama tai visuotine bendra apimtimi, neryškiu būdu ir nenusakomos išvaizdos; nors tas gautasis pažinimas yra daug šviesesnis ir kilnesnis, negu ką galėtų pasiekti siela savo jėga. Dėl šių savo savybių kai kurių rašytojų ji vadinama: *šviečiančios prietamsos, dieviškoji tamsa* ir panašiais vardais.

Ryškioji įžvalga yra antprigimtinių dalykų patirtis iki pačių smulkmenų. Ji reiškiasi antprigimtiniai gautose *vizijose - regėjimuose, pokalbiuose ir apreiškimuose.* Šios mistinio gyvenimo apraiškos pasitaiko įvairiuose kontempliatyvio gyvenimo laipsniuose. Jos neturi savitarpi-

nės darnos nei įvykių sekimo tvarkos, kad vieną apraišką sektų kita. Šios dovanos yra antprigimtinės ir nepaprastos, bet savo verte jos mažesnės, negu dieviškųjų paslapčių įžvalga.

Pereitoje dalyje svarstėme suteiktosios įžvalgos laipsnius, kur yra stebimas Dievas ir dieviškieji dalykai ar tai apibendrintu, ar suglaustu būdu, bet be ribų. Šioje dalyje nagrinėsime tuos veiksmus, kuriuose žmogaus mintis įgauna tiesą ar kurį dievybės pasireiškimą pavieniu ir ryškiu būdu; tai vyksta aiškiai antprigimtiniu būdu ir viršija žmogaus jėgas bei visas jo pastangas.

Nekalbėsime apie *dovanai duodamas* — Dievo malones artimo naudai, o tik apie tiesioginiai skiriamas dovanas gaunančio jas naudai. Dievas jas duoda mylinčiai ir ištikimai sielai, norėdamas pažadinti joje norą gyventi įžvalginiu, kontempliatyviu gyvenimu, ar kad tame gyvenime pasiliktų, paremdamas turimas sielos dorybes.

Tos malonės arba dovanos yra trijų rūšių:

1. V i z i j o s - r e g ė j i m a i, pojūtinis ar dvasinis dalykų, ar paslapčių atskleidimas.

2. K a l b o s, kūno ar dvasios ausimi, klausa suprantamos apreikštos tiesos.

3. A p r e i š k i m a i, arba užslėptų tiesų parodymas, gaunamas vizijose ar pokalbiuose. Čia priklauso taip pat pranašystės, kurios yra būsimų įvykių atskleidimas. Apie kitas nuostabias Dievo dovanas, kurios paprastai seka minėtąsias, gana plačiai kalbėjome, svarstydami ekstatinį ir tobuliausiąjį mistinio gyvenimo laipsnį. Bet svarstant vizijas, regėjimus, bus šis tas pridėta ir apie anas dovanas.

Apskritai imant, visos mistinės dovanos, išskyrus tikrąją įžvalgą ir dovanai suteiktąsias malones, galima šiaip padalinti:

1. Kūno srityje: šviesūs spinduliai, malonus kvapas, mistiniai žingsniai.

2. Jausmo srityje: dvasinis apsvaigimas, stigmos, širdžių pasikeitimas.

3. Pažinimo srityje: vizijos, pokalbiai, apreiškimai.

Žinome, kad šios nepaprastos dovanos yra mažesnės vertės negu Dievo suteiktoji įžvalga, kontempliacija, nors žmonės dažnai paskaito šias dovanas kaip tobulos dorybės įrodymą. Be abejo, šias dovanas gali gauti nusidėjėliai, kas tikrai buvo įvykę, nors tik pereinamuoju būdu, o įžvalgą Dievas teikia vien teisingiesiems. Tai rodo įžvalgos esmė. Jos vyksmas spinduliuoja dieviška meile. Tai nieku būdu nesuderinama su nusikaltimais Dievui.

Be to, kaip žinome, šios dovanos yra suteiktosios įžvalgos priemonės, kurios pažymi tikrą ir teisingą kontempliaciją. O priemonės yra visada mažesnės vertės negu jų tikslas. Pagaliau tos dovanos dažnai siejasi su žmogaus prisigavimais, klaidomis, ar tai dėl žmogaus prigimties silpnybės, ar dėl piktosios dvasios daromos įtakos; dėlto jos mažiau patikimos.

Čia svarstysime tų trilypių dovanų prigimtį ir savybes, o "dvasių atpažinimo" skyriuje bus nagrinėjami nuostatai ir ženklai, kaip atpažinti tikrąsias vizijas, regėjimus, dieviškus žodžius ir apreiškimus nuo netikrų.

Artimiausios vienybės su Dievu pasiekęs žmogus myli Dievą visa savo esme, visa savo siela. Dėl tos meilės priėmė Viešpats jį mistinėje vienybėje į dieviškąjį gyvenimą. Dievas ir tas žmogus pasidarė artimiausieji draugai. Draugų gi tarpe pasidalinama patarimais. Žmogus neturi ko patarti Dievui; užtat jis pats laukia patarimų, užslėptų dieviškos minties ar nežinomų dalykų apreiškimo. Tai vyksta antprigimtiniuose regėjimuose, vizijose.

Regėjimas arba vizija mistikos moksle yra vadinama kuria nors žmogiškąja galia antprigimtinė tiesos ar dalyko patirtis.

Kai 1608 metais Šiluvoje apsireiškė Dievo Motina Marija su Kūdikėliu Jėzumi ant rankų, ją matė, su ja kalbėjo ne vien vaikeliai, bet ir subrendę miestelio žmonės. Jie patyrė iš jos, kad apsireiškimo vietoje seniau buvo garbinamas jos Sūnus.

Regėjimas ir apreiškimai dažnai teikiami pamainomis. Bet anot kardinolo Bonos (De discretione Spir. c. 15, n. 2), tarp jų yra skirtumas. Regėjimas parodo tiesos ar apreiškime matomo daikto pažinimą, kai pats apreiškimas siejasi su nuostaba, ar išgąsčiu, nesuprantat jo reikšmės. Archangelas Gabrielis apsireiškė Marijai ir ją pasveikino iš dangaus atneštais žodžiais, o "Ji, tai išgirdusi, nusigando jo žodžių ir manė sau, koks čia yra tas pasveikinimas" (Luko 1, 29).

Kai Mozė, beganydamas Jetro avis prie Horebo kalno, pamatė degantį ir nesudegantį krūmą,

tarė sau: "Eisiu ir pamatysiu tą nuostabų reiškinį, kodėl krūmas nedega?" (Iš. 3, 3).

Vizijos - regėjimo dalyku gali būti visa, matomi ir nematomi daiktai, medžiaginiai ir dvasiniai, piktosios dvasios ir mirusiųjų vėlės, esančios skaistykloje, angelai, šventieji, Dievo Motina Marija, Išganytojas ir pati Švenčiausioji Trejybė. Įvairių regėjimų randame šventųjų gyvenimuose.

Šv. Augustinas (De Genesi ad lit. 1, XII), o paskui jį kiti rašytojai vizijas dalina į *kūnines, vaizdines* ir *protines,* žiūrint kuria pajėga žmogus betarpiai jas patiria: akimis, vaizduote ar protu.

Taip pat dalinamos yra vizijos į *asmenines* ir *neasmenines,* žiūrint, ar vizijoje vaizduojamas asmuo yra pats, jo atvaizdas ar tik jo atstovas; būna regėjimai *paprasti* ir *simboliniai,* žiūrint, ar parodomas dalykas pažįstamas, ar vien jo ir apreiškiamos tiesos ženklas.

Pranašų regėjimai būdavo dažniausiai simboliniai. Štai pora pavyzdžių:

"Jokūbas, iškeliavęs iš Bersabėjos, keliavo į Haraną. O atvykęs į vieną vietą ir norėdamas čia pasilsėti, saulei jau nusileidus, ėmė iš ten gulėjusių akmenų ir, pasidėjęs sau po galva, miegojo toje pačioje vietoje. Ir matė sapne kopėčias, stovinčias žemėje, o jų viršų siekiantį dangų; taip pat užžengiančius ir nužengiančius jomis Dievo angelus" (Prad. 28, 10 - 12).

"Buvo Kesarijoje vienas žmogus, vardu Kornelis, vadinamosios Itališkosios kuopos šimtininkas. Jis buvo pamaldus ir dievobaimingas su vi-

sais savo namais, duodavo žmonėms daug išmaldų ir nuolat melsdavosi Viešpačiui. Regėjime apie devintą dienos valandą jis matė aiškiai ateinantį pas jį Dievo angelą ir jam sakantį: Korneli! Pažvelgęs į jį, baimės apimtas, jis paklausė: Kas yra, Viešpatie? Tas jam atsakė: Tavo maldos ir tavo išmaldos stojo atmintin Viešpaties akivaizdoje. Dabar siųsk žmonių į Jopę ir parsikviesk tą Simoną, kuris vadinasi Petras. Jis vieši pas vieną odininką, Simoną, kurio namai prie jūros. Tasai pasakys, kas tau reikia daryti" (Ap. 10, 1-6).

60. Kūniniai regėjimai

Kūniniai regėjimai yra antprigimtiniai reiškiniai, matomi kūno akimis. Teisingai jie vadinami regėjimais; jas galima vadinti išorinėmis vizijomis. Vyksta keturiais būdais: 1. paties dalyko tikra akistata; ir tik kūniniai daiktai gali būti taip pateikiami regėjimui; 2. regimą dalyko išvaizdą gali sudaryti angelai. Žinome, kaip Rapolas arkangelas palydėjo jaunąjį Tobiją ir su juo bendravo visą kelionę žmogiškoje išvaizdoje ir pagaliau atidengė tą paslaptį Tobijui tėvui ir jo sūnui (žr. Tob. 12, 11-17); 3. matomos šviesos spinduliai sudaro akyje atitinkamą vaizdą; 4. žmogaus akiai suteiktas antprigimtiniu būdu dalyko vaizdas.

Nežiūrint to, kuri bus tiesioginė regėjimo priežastis, padariniai esti tie patys. Tikrai, ketvirtuoju būdu gaunamieji regėjimai yra tada, kai

tik vienas regėtojas mato vaizdus, o kiti su juo esantieji to nemato.

Nuostabus buvo Sauliaus — šv. Povilo atsivertimas ir suteiktas jam regėjime apreiškimas: "Vyrai, kurie jį lydėjo, stovėjo nustebę; jie, tiesa, girdėjo balsą, bet nieko nematė" (Apd. 9, 7).

Švenčiausios Jėzaus Širdies apsireiškimai, širdžių pakeitimai ir pan. regėjimai, kurie buvo suteikti kai kuriems šventiesiems, tikėtina, kad tai įvyko dvasiniu, simboliniu būdu. Prie šios rūšies regėjimų priklauso ir šv. Katarinos Sienietės (1380) nuotykis, kai ji gavusi iš Viešpaties žiedą. Tai atsitikę 1366 užgavėnių antradienį, jai besimeldžiant. Maldos metu ji pamačiusi V. Jėzų, švč. M. Mariją ir daug šventųjų. Marija paėmusi jos ranką, kai V. Jėzus užmovęs ant jos piršto žiedą, kurį matė ji ir dar trys jos draugės, bet kiti žmonės to žiedo ant jos piršto nematė (žr. Butler, The Lives of the Saints, New York, 1953, II, pp. 192 - 197).

Panašiai buvo įvykę su šv. Katarina Rieci (1590). Ji buvo gavusi iš Viešpaties stigmas; bet jas ne visi vienodai matė. 1542 Velykose pasirodė jai Išganytojas, spindįs šviesa, nusiėmė nuo savo rankos blizgantį žiedą ir jį užmovė Katarinai ant kairios rankos bevardžio piršto, sakydamas: Mano dukterie, priimk šį žiedą kaip laidą ir įrodymą, kad tu dabar ir visada priklausai man (žr. Butler, o. c. I, p. 329).

Sunkiai sergąs šv. Stanislovas Kostka (1568) troško priimti šv. Komuniją ir nebuvo galima jos gauti. Štai, pasirodė jam du angelai ir susteikė šv. Komuniją. O savo mirties dieną anksti rytą

jis pašnabždėjo kunigui Ruiz, kad matęs švč. M. Mariją tarp daugybės angelų, ir tuoj, trečiai ryto valandai pasibaigus, jis mirė (Butler, op. c. IV, p. 336).

Kūninius regėjimus sugadina kartais piktoji dvasia; suplaka gaunančiojo asmens vaizduotę su nesamais dalykais. Bet tikri regėjimai nuo melagingųjų labai skiriasi; ypač tai yra matoma iš padarinių ir prie tų regėjimų pritapusių priedų.

Bilokacija — dvivietybė yra tai nuotykis, kai tas pats asmuo pasirodo tuo pačiu laiku dvejose ar keliose vietose. Šiuo atveju yra priimta tikėti, kad tikras žmogaus asmuo yra vienoje vietoje ir greičių greičiausia ten, kur jis veikia, o kitur jį atstovauja angelai (žr. Benediktas XIV, De Servorum Dei beatif. IV, p. i, c. 32).

Labai panašios į kūninius regėjimus yra kitos tolygios mistinės dovanos, k. a. dangiškas kvapas, dvasios pagavimą sudaranti nuostabi muzika, stebėtinas kūno spindėjimas, kūno pakilimai nuo žemės ir kitos dovanos.

Apie šv. Pilypą Nerį (mirė 1595) rašo Butleris (op. c. II, p. 398 - 399), kad dvejus metus prieš mirtį gavo leidimą laikyti šv. Mišias mažoje koplyčioje, šalia savo kambario. Per šv. Mišias būdavo jis tokiame dideliame dvasios pagavime, kad tie, kurie jo Mišių klausydavo, palikdavę jį po "Agnus Dei" vieną. Patarnautojas užgesindavęs žvakes, tik užžiebdavęs lemputę ir ją palikdavęs prie koplytėlės durų, kad praeinantieji žinotų, jog t. Pilypas laiko šv. Mišias. Po dviejų valandų jis sugrįždavo į save, užžiebdavo žvakes ir baigdavo Mišias.

Šiomis nuostabiomis dovanomis kai kada padabina Viešpats savo tarnus ir pagerbia jų kūnus, nes kūno pakilimas yra priskaitomas angelų patarnavimui.

Tikrosios dovanos atpažįstamos tuo pat būdu, kaip ir kūniniai apsireiškimai, regėjimai.

61. Vaizduotės regėjimai

Vaizduotės regėjimai yra bet kokio dalyko: kūninio ar dvasinio, neprigimtiniu būdu sudarytoji žmogaus vaizduotėje suprantamų vaizdų apraiška, nedalyvaujant tame vyksme kūno pojūčiams. Šie regėjimai gali įvykti ir budint ir miegant; jie taip gyvai patiriami, jog atrodo, kad juos mato akys. Šių vaizdų patirtis įstringa taip giliai vaizduotėn, kad jų atminimas pasilieka žmogui visą gyvenimą. Šv. Teresė rašo: "Jis (Viešpats) parodo regėjime savo šventą žmogystę bet kuria savo pasirinkta išvaizda, ar kaip Jis atrodė žemėje begyvendamas, ar po savo prisikėlimo iš mirusiųjų. Regėjimas pranyksta it žaibas, o visgi garbingiausias paveikslas įsispaudžia vaizduotėje taip, kad aš manau, jog niekad neišdils, kol siela pagaliau pamatys Kristų, kad juo džiaugtųsi amžinai. Pavadinau tai "paveikslu", bet neįsivaizduokite tai it kokį piešinį. Kristus pasirodo kaip gyvas asmuo, Jis kartais prabyla ir apreiškia gilias paslaptis" (The Interior Castle VI, c. 9, n. 2. p. 203).

Šie vaizdiniai regėjimai lengvai išaiškinami. Tai įvyksta, ar panaudojant pasilikusius vaiz-

duotėje buvusius vaizdus, ar gavus naujus vaizdus Dievo ar angelų patarnavimu. Ir nors vaizduotės regėjimai yra augštesnės rūšies negu kūniniai regėjimai, bet ir pati žmogaus prigimtis ir piktosios dvasios įtaka gali juos lengviau sugadinti negu anuos.

Šv. Teresė rašo: "Kai vaizdinės vizijos yra dieviškos kilmės, atrodo, jos yra tam tikru būdu mums naudingesnės negu kitos, nes labiau tinka mūsų prigimčiai" (op. c. p. 202). Kaip atpažinti tikrus vaizduotės regėjimus nuo netikrų, bus kalbama vėliau.

Vaizduotės regėjimai gali būti suprantamiau išaiškinti kai kurių šventųjų gautąja patirtimi, pav., kai jiems teko nusileisti į pragarą, ar pakilti į dangų, atsirasti tolimose žemės vietovėse, pamatyti praeitį, ar būsimus ateities įvykius. Tai visa galėjo įvykti paprastu vaizduotės regėjimu, neapleidus nei akimirkai savo vietos.

Kai kada įvyksta žmogaus perkėlimo į kitą vietą stebuklas; tai vėl bilokacija ir tai tiek ryški, kad savo buvimo vietoje šia dovana pažymėtas asmuo palieka ženklus, kur sakoma jis yra buvęs.

Nuostabų įvykį su šv. Alfonsu M. Liguori, kuris mirė 1787, pasakoja Butler pirmiau minėtame veikale. Jis, būdamas Aruntėje, tuo pačiu laiku patarnavo mirštančiam popiežiui Klemensui XIV Romoje 1774 rugsėjo 21 d. Šv. Alfonsas, atlaikęs Mišias rugs. 21 d., nustojo sąmonės 24 valandoms, o ją atgavęs, pasakė: "Aš pagelbėjau popiežiui, kuris ką tik mirė." Popiežius mirė rugsėjo 22 d.

Panašūs įvykiai yra buvę su garbinga Dievo

Tarnaite Marija Jėzaus iš Algredos. Ji mirė 1665. Ji, neapleisdama Algredos vienuolyno, dažnai atsilankydavo ir apaštalavo Meksikos indėnams. Galime tai išaiškinti tuo, jog ji turėjusi vaizduotės regėjimus, o Meksikoje ją pavadavo angelai.

62. Protiniai regėjimai

Protinis regėjimas yra dieviškųjų ar dangiškųjų dalykų aiškiausias parodymas. Regėtojas supranta juos vienu protu. Tokių regėjimų turėjo šv. Teresė. Apie vieną jų, kurs įvyko 1557 birželio 29 d. ji rašo: "Meldžiausi vieną dieną, o tai buvo garbingo šv. Petro šventė, kai aš pamačiau Kristų arti savęs, ar geriau išsireiškiant, jaučiau Jį, nes aš Jo nemačiau savo kūno akimis ir nieko savo sielos akimis. Atrodė man, jog Jis yra arti manęs, greta, ir aš mačiau taip pat, kaip tikiu, kad tai Jis buvo, kurs prabilo į mane. Aš visiškai nežinojau, kad tokie regėjimai yra galimi, iš karto buvau labai nusigandusi ir daugiau nieko nedariau, tik verkiau. Bet Jis man pasakė paguodos žodį, atsigavau ir buvau, kaip paprastai, rami ir suraminta, be jokios baimės. Atrodė, kad Jėzus Kristus buvo pastoviai prie manęs. Tai nebuvo vaizdinis regėjimas, nes aš nemačiau išvaizdos, bet aiškiai jutau, kaip Jis buvo mano dešinėje pusėje ir stebėjo, ką aš darau" (The Life c. 27, n. 3, p. 233).

Dviem būdais vyksta protinis regėjimas: neryškiu ir ryškiu. Neryškiu arba prie-

tamsos būdu įvyksta, kai siela nemato nei kokio vaizdo, kai Jis pasilieka arti: ar tai dešinėje pusėje, ar tai regėtojo širdyje; ir tai įvyksta su didesniu tikrumu, negu kad kūno akys galėtų Jį matyti. Šią žmogaus padėtį aiškina šv. Teresė taip: "Kartais patinka Dievui, kai asmuo meldžiasi ir tobulai naudojasi pojūčiais, sulaikyti juos ir parodyti jam augštesnes paslaptis; sielai atrodo, kad jas mato pačiame Dievuje. Tai nėra švenčiausios Žmogystės regėjimas, ir aš negaliu tikrai sakyti, kad siela 'mato', nes ji nieko nemato; tai nėra vaizduotės regėjimas, bet labai augštas protinis, kuriuo suprantame kaip yra visi dalykai Dievuje ir kaip Jis pasilieka juose" (The Interior Castle VI, c. 10, n. 2, p. 214).

Ryškiuoju būdu pasirodo Jėzus Kristus sielai įžvalgos — kontempliacijos metu protiniame regėjime ir išskirtinai, it Jis būtų intuityvia nuojauta matomas. Ši įžvalga sielai labai naudinga. Dabar ji supranta, kad vienas Dievas yra augščiausioji tiesa, kurs negali klysti ar suklaidinti. Šios rūšies regėjimai pasitaiko vien augščiausiame mistinio gyvenimo laipsnyje.

Abi šių regėjimų rūšys yra paties Dievo veiksmas . Jo negali padaryti nei piktosios dvasios, ir velnias mažiausiai gali prie jų prisišlieti," sako šv. Teresė (žr. The Life c. 27, n. 4, p. 234).

Šias regėjimų rūšis praktiškai atskirti nuo vaizduotės regėjimų nėra lengvas dalykas: abejos yra labai artimos dėl to, kad žmogaus protas su vaizduote labai artimai susiję. Joms atpažinti ir išskirti, verta pažvelgti į jų dvasin-

gumą, nes protiniuose regėjimuose suprantama tiesa ar kuris dieviškas dalykas be vaizdų. Labai sunku paaiškinti protinius regėjimus, kadangi juose nėra nei vaizdų, nei jausminės atminties ir palyginimams neapčiuopiamos ribos, kad galėtume paryškinti šiuos regėjimus. Būdami protiniai, jie tęsiasi ilgiau.

Kartu su protiniais regėjimais teologai svarsto klausimą, ar galima turėti šiame pasaulyje tikrą intuityvų betarpį regėjimą, nors tik praeinančiu būdu ir trumpai. Apskritai imant, galimybė yra, bet abejojama, ar kada nors, kas nors žmonių, begyvenančių žemėje, betarpiai bus matę Dievą, gal tik išskyrus vieną Nekalčiausią Dievo Motiną Mariją, nes intuityvus betarpis Dievo regėjimas yra tikrai palaimintasis Dievo regėjimas, kokį turi šventieji ir Dievo angelai danguje.

63. Įvertinimo nuostatai

Nebekartojame čia viso to, kas buvo nurodyta dvasios vadovui šios knygos 36 - 40 straipsniuose, kaip jis turi vertinti dvasios pagavimus ir regėjimus. Prie to verta pridėti, 1. kad kūniniai ir vaizduotės regėjimai gali įvykti ir tiems, kurie dar negyvena mistiniu gyvenimu, kurie skęsta savo norimose netobulybėse ir jose pasilieka; bet šiuo atveju regėjimo dovanos jiems nebus dažnos. 2. Protiniai ar net ryškūs ir dažni vaizduotės regėjimai vyksta vien augščiausiuose mistinio gyvenimo laipsniuose, būtent tiems,

kurie yra artimoje vienybėje su Dievu. 3. Gerbtini ir neniekintini V. Jėzaus ar šventųjų vaizdai net tada, kai jie būtų piktosios dvasios sudaryti, tik šiuo atveju reikia pirmiau priešo atsižadėti, supratus, kad regėjimas nėra Dievo duotas. 4. Šias dovanas gavusis asmuo privalo geriau tarnauti Dievui, su didesniu stropumu eiti savo pareigas, su didesne meile melstis ir savo širdyje nusižeminti. 5. Nepatariama pageidauti ar ieškoti ryškių regėjimų. Geriau yra pasilikti prie tvirtai išpažįstamo tikėjimo ir jo paslapčių. Prašykime tvirto tikėjimo malonės, kaip pataria šv. Jonas nuo Kryžiaus (žr. Ascent of Mt. Carmel II, c. XI).

Gavusi siela šiuos nuostabiuosius regėjimus, privalo dėkoti Dievui už tų regėjimų geruosius vaisius ir tas dovanas prisiminti užeinančios dvasinės sausros ar neramybių metu, kad dvasia išnaujo sustiprėtų.ir pakiltų. 6. Regėjimai niekad neturi būti dvasios vadovo lengvai pripažįstami, be rimto apsvarstymo, atmetami. Klausimą išspręsti bus lengviau, kai bus geriau ištirtas visas įvykis, pasiprašius Dievo šviesos maldoje ir pasitarus su teologais.

II Skyrius

MISTINĖS KALBOS

64. Kalbų padala

Mistinės kalbos yra pasakytieji dieviškieji žodžiai ar tai vidiniu, ar išlaukiniu būdu, kuriais apreiškia Dievas be vaizdų ar paveikslų kurią nors tiesą. Nesvarstome čia bendrąsias ir paprastąsias priemones, kuriomis Dievas prabyla į žmogų, k. a. per šv. Raštą, Bažnyčios lūpomis, per vienuolijos vyresniuosius ir nuodėmklausius, per baimes, įkvėpimus, suraminimus, sąžinės balsą ir panašiai. Tai vis įprastinės Dievo priemonės prabilti į žmogų. Čia svarstome nepaprastus antprigimtinius pavienius žodžius ir kalbą, kuria ar pats V. Dievas, ar per angelus sudaro žmogaus ausyje — klausoje, ar giliai sieloje kalbos garsus, kad jais apreikštų kurią nors tiesą, ar kad palieptų padaryti nurodomą veiksmą.

Šios antprigimtinės mistinės kalbos yra dalinamos į *išlaukines, išorines,* žmogaus klausa girdimas, ir *vidines,* žmogaus klausa negirdimas; šios gali būti *vaizdinės* ir grynai protinės kalbos.

Kai kada mistinės kalbos siejasi su regėjimais; tada atrodo, it iš jų kiltų. Bet būna ir kitaip — išgirsta žmogus nuostabią kalbą nelauktai, netikėtai, sau vienam taikomą, pačiam žmogui nežinant, iš kur jis tą žodį išgirdo. Šv. Teresė rašo, kad mistiniai žodžiai "gali paeiti iš Dievo, iš velnio ir iš vaizduotės". Ir kiek toliau persergsti dvasines savo seseris, kad nesididžiuotų, išgirdusios slaptingą žodį, "nes Jis yra dažnai kalbėjęs farisiejams. Visa gerovė glūdi iš Jo žodžių gaunamoje naudoje... Vienas asmuo (šv. Teresė) sumišo ir labai nusigando, kai nuodėmklausis ir kiti žmonės pasakė, kad jos siela yra velnio įtakoje, bet ji išgirdo vieną sakinį 'Tai aš, nesibijok', ir susyk pasiliovė visos jos baimės ir prisipildė suraminimu" (The Interior Castle VI, c. 3, n. 4 - 8 pp. 142-143).

65. Klausos žodžiai

Klausos pojūčio išgirstieji antprigimtiniu būdu sudarytieji žodžiai yra tie, kuriuos patiria žmogus savo ausimis. Tam paaiškinti, imkime du nuotykius, užrašytus šv. Rašte, Apaštalų Darbuose. "Vieną dieną Viešpaties angelas kalbėjo Pilypui, sakydamas: Kelkis ir eik į pietus prie kelio iš Jeruzalės į Gazą; jis tuščias. Atsikėlęs jis išėjo. Štai vienas vyras iš Etiopijos, eunukas, etiopų karalienės Kandakės galiūnas, visų jos iždinių viršininkas, kurs buvo atvykęs pagarbinti į Jeruzalę, dabar grįžo, sėdėdamas savo vežime ir skaitydamas pranašą Izaiją. Dvasia tarė Pilypui: Prieik ir laikykis to vežimo" (Apd.

8, 26-29). Tai buvo didelė malonė tam Etiopijos galiūnui — jis pažino Kristų ir apsikrikštijo.

Karalius Erodas suėmė ap. Petrą ir jį surištą įmetė kalėjiman. Kad nepabėgtų, pastatė ketveriopą sargybą, po keturis kareivius kiekvienoje. Po Velykų jis norėjo viešai jį teisti ir pasmerkti mirtin. "Kada Erodas jau turėjo jį išvesti, Petras tą naktį miegojo tarp dviejų kareivių, apkaltas dviem grandinėm. Sargai prie angos sergėjo kalėjimą. Štai atsirado Viešpaties angelas, ir šviesa nušvietė kambarį. Ištikęs Petro šoną, jis pažadino jį ir tarė: Kelkis greitai. Grandinės nukrito nuo jo rankų. Angelas jam tarė: Susijuosk savo kurpėmis. Jis taip padarė. Anas jam tarė: Apsisiausk savo drabužiu ir eik paskui mane. Išėjęs, jis sekė jį" (Apd. 12, 6-9).

Ir Pilypas, ir Petras girdėjo angelo tariamus žodžius. Teologai yra tos minties, kad klausa girdimi antprigimtiniai žodžiai ir jie yra girdimi vien to, kuriam sakoma, yra klausos pojūtyje sudaryti angelų patarnavimu garsai ir žodžiai.

Nėra abejonės, kad piktoji dvasia irgi gali prabilti į žmogų panašiu būdu, Dievui leidžiant. Blogiau yra, kai pradeda žmogus protiniai sirgti ir savo įsivaizdavimu daug ką girdėti. Bet tai nesunku atpažinti — iš vaisių lengvai atpažįstame jų kilmės šaltinį.

66. Vaizduotės kalba

Miegančio žmogaus sapnai yra dažniausiai vaizduotės padaras. Sapnuodami kalbamės, sa-

kome prakalbas, dainuojam ar giedame, nors nepraveriam nei burnos.

Budint, vaizduotė su atmintimi gali atkurti vidiniu būdu seniau girdėtus, tartus ar sakysimus žodžius. Kai tie žodžiai žmogaus vaizduotėje išaukiami antprigimtinės priežasties, turime mistinio gyvenimo vaizduotės kalbą.

Iš savo patirties rašo šv. Teresė: "Žodžiai yra labai aiškiai sudaryti; bet jie nėra girdimi kūno ausies. O visgi jie yra daug aiškiau suprantami, negu jie būtų girdimi ausies. Negalima jų nesuprasti, nežiūrint kaip mes jiems priešinsimės. Kai norime ko nors negirdėti pasaulyje, mes galime neklausyti, ar nekreipti dėmesio tiek, kad nors girdime, bet atsisakome juos suprasti. Kai Dievas prakalba į sielą, negalim išvengti — ir nenorėdami privalome klausyti. Mūsų protas veikia taip pilnai, kad suprastų tai, ko Dievas nori iš to, ką mes girdime, nežiūrint ar mes to norime, ar ne, nes tai yra Jo valia, kuri gali visa padaryti. Turime suprasti, kad Jo valia turi įvykti. Jis apsireiškia kaip tikras mūsų valdovas, viešpataująs mums. Aš tai žinau iš patirties, nes mano pasipriešinimas tęsėsi beveik dvejus metus, dėlto, kad labai bijojau" (The Life c. 25, n. 2. p. 214).

Šv. Jono apreiškimas yra pilnas šių įvykių — vaizduotės kalbos ir regėjimų. Jis, būdamas Patmos saloje ištremtas, vieną sekmadienį buvo dvasios pagavime: "ir girdėjau už savęs didelį, kaip trimito, balsą, kurs sakė: Ką matai, rašyk knygoje ir siųsk septynioms bažnyčioms Azijoje," rašo jis. "Išvydęs jį, puoliau jam į kojas,

kaip numiręs. Jis padėjo ant manęs savo dešinę, sakydamas: Nebijok" (Apr. 1 - 10 - 17).

Kadangi mūsų vaizduotė yra tarpinė jėga tarp kūno pojūčių ir proto, josios girdimi žodžiai yra tiek pavojingi, kad šv. Teresė ir šv. Jonas nuo Kryžiaus pataria nenorėti vaizduotės kalbos, ir, jei galima, neklausyti, nes vaizduotei ir medžiaginei atminčiai esant arti savęs, dažnai pasitaiko, kad negalima nuspręsti, ar girdimi žodžiai nėra imami iš mūsų nepilnos sąmonės, ar iš pasąmonės, ir neturi antprigimtinio kilmės prado. Čia glūdi didelis pavojus prisigauti. Ar norime, ar ne, ir patys galime suklysti, ir gali mus prigauti piktoji dvasia, savo įtaka sudarydama vaizduotėje garsus. Dėlto, apskritai imant, vien tada galime patikėti šiai kalbai, kai yra labai rimti įrodymai. Šv. Tomas Akvinietis (II - IIae, q. 175, a. 3 ir 4) sako, jog pranašo Izaijo ir šv. Jono apaštalo surašyti Apreiškime matytieji vaizdai ir kalbos buvo vaizduotės kalba ir vaizdiniai apreiškimai.

Vaizduotėje girdimi žodžiai yra ryškesni, aiškesni ir suprantamesni, negu kūno klausa pagautieji žodžių garsai, nors pats žmogus būtų priešingas tiems žodžiams. Jie taip giliai įstringa į žmogaus atmintį, kad jų niekad nepamirštama. To pokalbio metu sielai labai aišku, kad Dievas jai kalba, neturi nė mažiausios abejonės, nors vėliau, ar dvasios pagavimui pasiliovus, ar suteiktajai ramybės maldai — įžvalgai pasibaigus, gali kilti įtarimas.

Šias ir kitas Viešpaties kalbas yra lengva atpažinti iš nuostabaus žmogaus minties nušviti-

mo, iš patirtų tiesų virtinės, kurios buvo sielai apreikštos, ir sielą apima miela ramybė, sielos taika, kuri dvasią praplečia, suprasdama didybę, orumą, bei autoritetą to, kuris įsako ir įsakomąji palenkia paklusti.

67. Protiniai pokalbiai

Grynai protiniai žodžiai ar pokalbiai yra tiesioginis dieviškųjų tiesų perteikimas sielai, nedalyvaujant tame pojūčiams ar vaizduotei. Žmogus čia negirdi savo ausų klausa, nieko nejaučia, nei įsivaizduoja, nes tiesos yra tiesioginiai pateikiamos protui. Ši kalba turi kilniausius privalumus ir panaši angelų kalbai — protas mato ir supranta apreikštas tiesas, nors jų nepajėgia išsakyti žmogaus žodžiais. Taip atsitiko su šv. Povilu "Buvo pagautas į rojų ir girdėjo slaptingus žodžius, kurių nė vienam žmogui nevalia sakyti" (2 Kor. 12, 4). "Toji kalba yra tiek dieviška, kad jos negalima pilnai suprasti žemėje, nors mes labai norėtume ją paaiškinti, nebent Viešpats pamokytų tai patirtimi," rašo šv. Teresė (The Life, c. 27, n. 8, p. 236).

Vidinės kalbos, tiek vaizduotinės, tiek protinės, yra trijų rūšių, anot šv. Jono nuo Kryžiaus (Ascent of Mt. Carmel II, c. 28 ir toliau): *sekanti, formali, esminė* kalba.

Sekanti yra tokia mistinė kalba, kai vyksta pasikalbėjimo būdu dvasios viduje; siela, atsiskyrus nuo aplinkos daiktų, šventosios Dva-

sios bei potraukio paveikta, kalba Dievui ir klausosi Jam šnekant.

Formali kalba yra tada, kai siela vien klausosi, pokalbio nesudarydama nei jame nedalyvaudama. Ji tuomet gali būti savyje susikaupusi ar net nukreipusi savo dėmesį.

Esminė kalba, arba veiklioji, yra ta pati formali kalba, bet turinti jėgos paveikti sielą. Kai žmogus išgirsta Viešpatį tariant: "Būk nuolankus", ar "Nusiramink," siela tuoj pat persiima giliausiu nusižeminimu, nuolankumu, skęsta nesudrumsčiamoje ramybėje.

Nei sekanti, nei formali kalba nėra visiškai laisvos nuo apgaulės ir prisigavimo; tai suprantančiam yra aišku. Bet esminė kalba, teikdama sielai labai nuostabius vaisius, turi savyje dieviškos kilmės tikrus ir stambius įrodymus. Apie anas kalbas rašo šv. Jonas nuo Kryžiaus: "Labai stebiuosi, kas vyksta mūsų amžiuje, kad bile kuri siela, jei tik džiaugiasi mąstymo pratybomis ir patiria kai kuriuos šiuos pokalbius, tuoj skelbia visa kylant iš Dievo ir mano, jog taip yra, kartodamos: "Man pasakė Viešpats', 'Viešpats atsakė man', ir pan., kai, iš tikrųjų, taip nebuvo, bet jos pačios sau tai teigia" (Ascent of Mt. Carmel II, c. 29, u. 4, p. 197).

Jei sieloje vyksta vidinė kalba, apie kurios vaisius kalbėjome pereitame straipsnyje, ir juo labiau, jei tai atitinka esminės kalbos pobūdį, be abejo galima ją vadinti antprigimtine ir dieviškąja kalba. Kitaip dalykams esant, ji pasilieka įtartina, kol paaiškės jos teisėtumas, pritai-

kius ir panaudojus tikrų nuo netikrų kalbų atskyrimo nuostatus.

Kai siela yra žavėtiname dvasios pagavime, ekstazėje, ji nepatiria nei kokios vidinės kalbos, juo labiau išorinės, klausa girdimos, teigia šv. Teresė (žr. The Life, c. 27, n. 5 ir toliau, p. 235). Sumažėjus ekstazės įtampai, siela gali išgirsti kalbas.

Šv. Teresė, dvasios vadovo liepiama, parašė savo gyvenimą ir surašė gautas nuostabias Dievo dovanas. Iš jos gyvenimo knygos sužinome, kad antprigimtinės vidinės kalbos pirm pasieksiant mistinės vienybės su Dievu antrąjį laipsnį buvo retos. Bet antrame, o juo labiau augščiausios ir glaudžiausios su Dievu vienybės laipsnyje, apreiškimai ir dvasinės kalbos yra dažnos.

68. Dvasios vadovo rūpestis

Dvasios vadovas turi rimtai susirūpinti, kad būtų pašalintas bet koks sielos prisigavimas mistinių kalbų klausime. Tegul pasinaudoja vadovaujamas asmuo išganingais vaisiais, kuriuos teikia tikros antprigimtinės kalbos.

Be to, tenka nepamiršti: 1. kad klausos pojūčio girdimos nuostabios kalbos gali būti ir tada, kai vyksta išoriniai regėjimai. Bet šios kalbos yra retos, trumpos, ir jose lengva pasiklysti; 2. netinka, kad siela jieškotų tų kalbų, ar su pasigardžiavimu jomis skonėtųsi, bet tegul velyk atsižada gaunamų ir tegul prašo Viešpaties, kad jąs vestų įprastais tikėjimo keliais, jei tikrai pa-

aiškėtų, jog tos kalbos paeina iš Dievo. Tuomet reikš Dievui didį dėkingumą ir garbę, o savo visą dėmesį kreips į tai, kad galimai geriau pasinaudotų tų kalbų teikiamais vaisiais, kad visą savo gyvenimą pagerintų ir patobulintų, 3. reikia nepervertinti perdaug taip vadinamų sekančių kalbų, kurios yra palinkusios į prisigavimą, 4. jei dėl turėtų pokalbių žmogaus mintis užsiims perdaug svarstymais ir spėliojimais, dvasios vadas pasirūpins, kad spėliojimus apleidęs, žmogus ugdytų pokalbių vaisius; 5. turint reikalo su formaliomis kalbomis, tebūna užimta mintis ne tiek pačia kalba, kiek jos gerais padariniais, ir tegul neugdo savyje šio bendravimo pamėgimo, verčiau tegul rūpinasi sustiprėti dorybėse; 6. pagaliau asmuo, kurį šiuo būdu patraukia Dievas, tegul pats nieko nedaro be savo dvasios vadovo patarimo. Jam jis privalo paklusti visame, kur tik nėra aiškios nuodėmės, nors kitaip būtų supratęs dalykus nuostabiųjų kalbų metu.

III Skyrius

APREIŠKIMAI

69. Apreiškimų padala

Dievo apreiškimas, apskritai imant, yra antprigimtinis užslėptos tiesos parodymas, nušvietimas. Tikrieji apreiškimai būna antprigimtiniai; bet būna ir prigimtinių tiesos apreiškimų; be to, ir piktoji dvasia gali sudaryti jai žinomų tiesų ar įvykių apreiškimus, bet pastarieji du nėra verti apreiškimo vardo. Svarstome vien tikrąjį antprigimtinį apreiškimą.

Kai šis apreiškimas yra Dievo duotas visos Bažnyčios naudai, jis vadinasi viešas apreiškimas, o kai iš to apreiškimo yra nauda vien paskiriems asmenims, jis vadinamas privatus apreiškimas.

Viešas arba kanoninis Dievo apreiškimas yra šv. Rašte, šv. Padavime, kai jis yra oficialiai Bažnyčios aiškinamas.

Bet visada būdavo privačių apreiškimų. Tai mums paliudija šventųjų kanonizacijos bylos. Privatūs apreiškimai neįpareigoja katalikų jais tikėti; kai juos pripažįsta Bažnyčia, ji tik leidžia

tikėti ištirtiems apreiškimams, bet neįpareigoja, sako šv. Tėvas Benediktas XIV (žr. De servorum Dei beatif. II, c. 32, n. 11).

Privačių apreiškimų negalima platinti spaudoje, pirmiau negavus atitinkamo leidimo. Bet tie asmenys, kurie yra gavę privatų apreiškimą ir turi jo dieviškos kilmės įrodymus, gali jais patikėti, priimti kaip tikėjimo veiksmą.

Visa, kas yra slapta, gali apimti dabartį, praeitį ir ateitį. Visa tai gali būti apreiškimo dalykas. Ateities apreiškimai yra vadinami p r a n a š y s t ė m i s. Griežta prasme imamos pranašystės susilieja su apreiškimu. Pranašystė yra ateities antprigimtinis atidengimas, nurodymas kas bus.

Šv. Tomas Akv. sako, kad pranašystės gali būti gaunamos trimis būdais: matomais regėjimais, vaizduotės regėjimais ir proto regėjimais. Pranašystes gaunąs asmuo gali būti budįs ar miegoti, ar turėti dvasios pagavimą, būti ekstazėje. Iš tikrųjų pasirodo pojūčiais patiriamas ženklas: akys mato, klausa girdi, o kitais atvejais — Viešpats, pareikšdamas mums savo mintį, sutvarko mūsų vaizduotėje turėtus vaizdus, ar net suteikia naujus. Daug rečiau veikia Dievas tiesiog į žmogaus protą, sutvarkydamas turimas žinias, ar suteikdamas naujas mintis, idėjas (žr. II, q. 171-175).

Pranašystės būna t o b u l o s ir n e t o b u l o s. Kai pranašystę gaunąs asmuo sužino tiesos ribas ir supranta, kad jis yra dieviškosios šviesos pamokytas apie ateities įvykius — jis turi t o b u l ą pranašystę. N e t o b u l a bus toji, kurios tikros prasmės nesuvokia ją gaunąs asmuo,

pav. kai ji gaunama ženklais ar mįslėmis, ir dėlto vadinama simboline pranašyste, arba kai nenusimano, jog eina pranašo pareigas. Turėdamas pranašišką nuojautą, antprigimtiniai paskatintas, paskelbia ar apreiškia dievišką tiesą, paslaptį, net nenusimanant, kad eina pranašo pareigas. Taip buvo su Kajipu: "Jūs nieko nežinote ir neapsvarstote, kad jums geriau, jei vienas žmogus mirs už tautą, kaip kad visa tauta pražūtų. Tai jis pasakė ne pats savaime, tik, būdamas tais metais vyriausiuoju kunigu, pranašavo, kad Jėzus turėjo mirti už tautą" (Jono 11, 50-51).

V. Dievas teikia, paprastai, pranašystes žmonėms per angelus, kaip sako šv. Tomas (II-II, q. 171, a. 2). Netobulos gi pranašystės rodo vidinę paskatą ar įkvėpimą, kurs kyla it iš pasąmonės.

Taip pat būna pranašystės sąlyginės ir visiškai tikros, žiūrint, ar jų įvykimas yra sąlygotas kuria nors aplinkybe, ar ne. Visos grasinančios pranašystės, kuriomis yra skelbiamos bausmės ar žadančios atlyginimą, paprastai yra sąlyginės. Tokia buvo pranašo Jonos paskelbta pranašystė Ninivos gyventojams (Jon. 3. 5).

70. Apreiškimų svoris

Kai paaiškėja privačių apreiškimų tikrumas, turint tam neabejojamus dieviškos kilmės ženklus, reikia juos priimti, su jais sutikti; įsakymus ar duodamus įspėjimus privalo įgyvendinti ir tie

asmenys, kuriems apreiškimas yra duotas, ir visi kiti, kuriuos įsakymas liečia, jei tik yra tikra, jog apreiškimai tikri. Visi kiti, kurių apreiškimas tiesioginiai neliečia, neturi pareigos juos priimti ar jais tikėti, nors šie dieviškieji apreiškimai būtų Bažnyčios ir patvirtinti: visi gali pamaldžiai juos priimti, bet ne kaip dieviškai apreikštą visuotinį tikėjimą. Niekas neturi paniekinti tų apreiškimų nei juos pajuokti. Tokia yra bendra teologų nuomonė, kaip ją yra išdėstęs pop. Benediktas XIV veikale apie šventųjų kanonizaciją (žr. III, paskutinis skyrius, n. 12).

Kad būtų galima pripažinti šiuos apreiškimus antprigimtiniais ar dieviškais, tenka pirmiau rimtai panagrinėti visas įvykio aplinkybes: a s m e n į, kuris yra gavęs apreiškimą, d a l y k ą, kuris yra apreiškiamas, p a d a r i n i u s, kuriuos apreiškimas iššaukė ir ž e n k l u s, kurie apreiškimą lydi. Tai bus smulkiai nagrinėjama šio veikalo pabaigoje.

Apreiškimų svorį, orumą, autoritetą didina: 1. kai jie yra patvirtinami kuriuo nors stebuklu ar, nesant stebuklo, visa juose atitinka dvasių atpažinimo nuostatams, 2. kai jie įvyksta iš atžvilgio į apreikštą tiesą dieviškų apreiškimų ribose, 3. kai jie aiškinami tikrąja, neišplėsta prasme, ir 4. kai gavusis apreiškimą ar kas kitas jo nesugadino.

71. A p r e i š k i m ų p l o t i s

Nors privatus apreiškimas, einant dvasių atpažinimo nuostatais, turėtų dieviškos kilmės

ženklus, bet jeigu jis buvo praplėstas už savo ribų, nepaisant to, kad jis kuriuo nors būdu būtų susijęs su apreiškimo prigimtimi, jis gali pasidaryti netikras, melagingas.

Dažnai pasitaiko šios rūšies apreiškimuose, kad jį gaunančio asmens protinis aktyvumas, veiklumas, turimas prigimtinis mokslas ar kai kurie jo prietarai bei mokslinės klaidos pridedamos ar prie viso apreiškimo, ar prie kurių jo priedų: vaizdo, įvykio, vietovės ar kalbos. Nėra abejonės, kad šių prigimtinių pradų visuma, prijungta prie turėto apreiškimo, yra priskirtina žmogui, o ne antprigimtiniam veiksniui, kurs teikia apreiškimą. Žinoma yra, kad apreiškimai duodami žmonėms ne tam, kad jie pasidarytų teologai, istorikai, astronomai ar literatai, ar dar mažiau skiriami žmogiškam žingeidumui pasotinti, bet kad žmonės pasidarytų geresni ir šventesni. Juo labiau yra įtartinas apreiškimas, kai bus įvykęs dieviškų ir žmogiškų pradų ir veiksmų susimaišymas; juo apreiškimus gaunąs asmuo yra mokytesnis ir juo apreiškimo šviesa yra blankesnė, kas dažnai būna paprastame įkvėpime ar vadinamam pranašikam nujautime, apreiškimas pasilieka įtartinas.

Tai žinant, galime lengvai suprasti ir išaiškinti pasitaikančias istorines, mokslines, teologines priešingybes, užtinkamas privačiuose šventųjų apreiškimuose. Tai pripažįsta ir mūsų teologai, tai paremia protas ir patirtis.

Apreiškimais naudodamiesi, neišrišime klausimo, ar V. Jėzus buvo prikaltas prie kryžiaus trimis vinimis, kaip teigia Garb. Dievo Tarnai-

tė Marija iš Algredos, ar keturiomis, kaip sako šv. Brigita. Iš apreiškimų nesužinosime, kiek tikrai metų gyveno švč. Dievo Motina Marija, 63 ar 70, ar 72.

Iš to galime suprasti, kaip yra šlubas ir niekingas įrodinėjimas tų, kurie, pasiremdami privačiais apreiškimais, nori išspręsti istorinį įvykį ar kurį mokslo klausimą. Antai, kai kurie, pasinaudodami Marijos iš Algredos regėjimais, nori pagrįsti skotizmą, o kiti šv. Katarinos Sienietės, domininkonės, regėjimais nori paremti Savanarolą, etc. Ką tik gali pasiekti žmogus savo sumanumu ir pastangomis, tų dalykų paprastai Dievas žmogui nei rodo, nei moko, nors su ta siela Jis ilgai ir artimiausiu būdu bendrautų. Taip sako šv. Jonas nuo Kryžiaus (žr. Ascent of Mt. Carmel II, c. 20 - 23). Prisimintinas čia nuotykis su Izraelio tautos vadu, Moze. Jis kalbėjosi su Dievu veidas į veidą, o visgi paskirti teisėjus buvo pamokytas ne Dievo, o savo uošvio Jetro: "Išsirink iš visos tautos veiklius ir dievobaimingus vyrus, mylinčius tiesą ir neapkenčiančius godumo, ir iš jų paskirk tūkstantininkus, šimtininkus, penkiasdešimtininkus ir dešimtininkus, kurie visokiu metu teistų žmones; visus didesnius dalykus jie tepraneša tau, ir patys tegul teisia tik mažesniuosius; ir bus tau lengviau padalinus naštą tarp kitų... Mozė padarė visa, kaip jam uošvis buvo pataręs" (Iš. 18, 21 - 24).

72. Apreiškimų aiškinimas

Dievo apreiškimai nevisada būna aiškūs, atviri, išbaigti ir pilni. Kai kurie apreiškimai vyksta ženklais, yra sąlyginiai, kiti vėl kyla iš neaiškaus įkvėpimo ir pranašiško nujautimo. Todėl kiekvienas gali lengvai suklysti, kurs, gerai da lyko neištyręs, aiškina apreiškimo prasmę tiesioginiai, atbaigtai, paraidžiui. Šv. Jonas nuo Kryžiaus rašo: "Nors apreiškimai būtų iš Dievo, nevisada galime būti tikri, ką jie reiškia; nes mes galime būti labai lengvai prigauti jų, kai savo būdu juos aiškinamės; jie visi yra dvasios praraja ir gelmė. Nors juos apriboti taip, kad juos galėtume suprasti, kad galėtų mūsų išmintis apimti, yra ne kas kita, kaip pastangos gaudyti orą" (Ascent of Mt. Carmel II, c. 19, n. 10, p. 146).

Kleopas liudijo prisikėlusiam Jėzui, kad nesuprato pranašų: "Su Jėzumi Nazarėnu, kurs buvo pranašas, galingas darbais ir žodžiais Dievo ir visos tautos akivaizdoje, kaip vyriausieji kunigai ir mūsų vyresnieji įdavė jį, kad būtų pasmerktas nužudyti, ir prikalė jį ant kryžiaus. O mes tikėjomės, kad jis atpirksiąs Izraelį" (Apd. 24, 19 - 21). Jų klaidą teko atitaisyti pačiam Išganytojui: "Tuomet jis davė jiems išmanymo, kad jis suprastų Raštus" (Apd. 24, 45).

Ne vien Kleopas, bet ir visa tauta klydo, besiaiškindama Dievo apreiškimą. Šv. Povilas, kalbėdamas Pizidijos Antijokijoje, tarp kitko pasakė: Jeruzalės gyventojai ir jos viršininkai jo nepažino ir savo pasmerkimu įvykdė pranašų žodžius, skaitomus kas subatą" (Apd. 13, 27).

Viešpats neduoda savo šviesos gausybės tam, kuris perdrąsiai, nepasitaręs su išmintingesniais, tiesioginiai aiškina apreiškimus. Ir Dievas nekliudo žmogui pasidaryti ydingų ir klaidingų išvadų. Yra tai kartu ir bausmė tiems už išdidumą, kurie Dievo apreiškimą išaiškina ydingai.

Šiuo klausimu verta atsiminti šv. Jono nuo Kryžiaus patarimą: "Šiuo ir kitu būdu, nors Dievo žodžiai ir regėjimai būtų tikri ir patikimi, visgi galime būti jų prigauti, negalėdami jų išsiaiškinti augšta ir tikra prasme, kokios prasmės ir tikslo jais siekia Dievas. Ir todėl geriausia ir saugiausia bus lavinti sielas išmintyje taip, kad jos bėgtų nuo šių antprigimtinių dalykų, o įprastų, kaip esu sakęs, užlaikyti dvasios skaistumą tikėjimo tamsoje, kurs yra vienas vienybės priežasčių" (Ascent of Mt. Carmel, II, c. 19, n. 14, p. 148).

Supraskime gerai, kad viena yra Dievo apreiškimas, o kas kita spėliojimai to, kuris gavo apreiškimą, jo rašymo būdas, kokį naudoja užrašuose, arba vėl tų raštų vertimai, papildymai, redaktorių - leidėjų pataisymai ir panašūs dalykai. Kas nemoka atskirti šios rūšies knygose ir raštuose priedų nuo paties apreiškimo, tas turės suklysti.

Apreiškimai įvyksta dažnai viena akimirka arba labai trumpu laiku, o tą apreiškimą patyrusis asmuo, norėdamas išsakyti įvykį raštu, paliečia vien bendrus apreiškimo bruožus, stengdamasis priedais ir prilyginimais papuošti apreiškimą savo išmanymu. Net įkvėptieji rašytojai

pripažįsta šią sunkenybę. Tai randame pas šv. Brigitą apreiškimų knygoje ir pas šv. Teresę Avilietę, nes vienas reikalas yra pats apreiškimas, o kas kita suprasti, pasakyti ir paaiškinti, koks buvo gautas apreiškimas.

Apreiškimų pakeitimo pavyzdį turime šv. Katarinos Sienietės "Dialoguose", kur įterptas tuo metu einąs teologų tarpe ginčas, ar švč. M. Marija buvo nuo pat pradžios Nekaltai Pradėta. Redaktoriai pridėjo, jog nebuvusi Nekaltai Pradėta su pirma buities akimirka. Pasitaiko taip pat praleidimų ir priedų Garb. Dievo Tarnaitės Marijos iš Agredos, Katarinos Emmerich ir kitų veikaluose.

73. Patarimai

Be to, kas yra nurodyta šio veikalo 35 - 40 straipsniuose, dvasios vadovas tegul pasinaudoja ir šiais patarimais:

1. Tegul tuč tuojau nepasmerkia apreiškimų, nebent būtų aišku, kad jie yra klaidingi, ar tai iš sekančių juos juokingų ar pabaisiškų dalykų, ar kad juos gavęs asmuo nėra pasiekęs bent ekstatinės vienybės su Dievu, ar kad nėra jo dvasia patikrinta.

2. Tegul neparodo nuostabos asmeniui, gavusiam apreiškimų; negalima visa paversti juoku, nei atmesti su nepasitenkinimu, bet jei atrodo, kad asmuo yra suklaidintas, reikia visa taisyti pamažu.

3. Iš kiekvieno apreiškimo reikia išskirti žmogiškąjį pradą nuo dieviškojo. Negalima per-

drąsiai teigti, jog visas apreiškimas yra klaidingas, jei buvo surasta kuri nors jo dalis klaidinga.

4. Reikia patvirtinti ir paremti išganingus apreiškimo vaisius, nors pats apreiškimas tuo dar nebus patvirtintas. Taip daro Bažnyčia, pavyzdžiui, patvirtindama 'Raudonuosius Škaplierius', bet tuo pat nepatvirtindama jų apreiškimo. Bet jei apreiškimas neduoda gerų vaisių, arba siela visai nepaiso tų vaisių, pats apreiškimas pasidaro nepatikimas.

5. Tegul vengia dvasios vadovas kištis į gavusio apreiškimus asmens gyvenimo drausmę; teneklausia jo patarimų.

6. Tegul vengia, kad nepadarytų to asmens patarėju, ar kad bendruomenė būtų tvarkoma jo apreiškimais bei sprendimais, nors tas asmuo būtų apdovanotas net pranašystės dovana: jis negali ja pasinaudoti kada nori, bet tik tada, kai patiks Dievui.

7. Šios ir kitos dvasingos sielos tegul neišpučia savo pasitikėjimo Dievu tiek, kad manytų, jog Dievas privalo joms teikti įkvėpimų, ir bet kokiam reikalui atsiradus, padėti tik dėlto, kad kada nors yra patyrusios nepaprastos Dievo pagelbos.

8. Pagaliau, visada ir visur tegul laikosi privalomo nuolankumo ir Dievo baimės.

IV Dalis

DVASIŲ ATPAŽINIMAS

I Skyrius

DVASIOS ĮTAKA

74. Šios dalies padala

Žmogaus mistinio gyvenimo vienybė su Dievu sudaro dvasinio mokslo viršūnę. Jame nemažą vietą užima klausimas, *kaip atpažinti dvasią,* kuri veikia, įtaigoja žmogų. Pirmiau pateiktos tuo klausimu pastabos gali daug patarnauti, sudarant nuostatus, kuriuos taikydami pavieniam įvykiui galime atpažinti ir suprasti slaptas žmogaus širdies paskatas ir jo dvasią. Tuo būdu galime išvengti klaidų ar atitaisyt padarytas klaidas ir augti dorybėse.

Dvasių atpažinimas yra labai naudinga ir reikalinga šiam veikalui dalis. Ją skaidome į keturis skyrius: 1. bendros pastabos apie dvasių atpažinimą; 2. bendri nuostatai dvasioms atpažinti; 3. ypatingi nuostatai nepaprastiems įvykiams vertinti ir 4. nuostatai, vertinant mistines kalbas, regėjimus ir apreiškimus.

Pirmieji du skyriai apima dvasių atpažinimą apskritai, o paskutinieji du skyriai žvelgia į ypatingus, nepaprastus nuotykius, įvykius, reiškinius.

75. Bendros pastabos

Dvasių atpažinimas yra tai pagrįstas sprendimas, kuriuo žmogus supranta savo paties ar svetimos įtakos sudarytą paskatų priežastį, ir tuo sužino, ar ji iš geros, ar blogos dvasios kyla. Žiūrint iš kokios prigimties supratimo šviesa palenkia proto sprendimą, dvasių atpažinimas gali būti žmogaus pastangomis įsigytas arba Dievo suteiktas. Jei toji supratimo šviesa yra suteikta žmogui antprigimtiniu būdu, ji sudaro *dovanai gautą malonę*. Apie ją kalba šv. Povilas (1 Kor. 12, 10), vadindamas ją dvasių atskyrimu. O jei tas dvasių atpažinimas arba atskyrimas yra grynai prigimtinis, nors bus jis paremtas teologijos mokslu ir šventųjų patirtimi, praktikoje jisai sudaro įgautąjį atpažinimą. Apie šį įgautąjį prigimtinį dvasių atpažinimą ir kalbame. Galime jį šitaip aptarti: yra tai teologiniai praktiškas mokslas, kuris, atsirėmęs į apreikštus pagrindus ir į žmogaus paskatų ypatingą pažinimą, teikia nuostatus, kad būtų galima protingai įvertinti priežastis arba motyvus, dėl kurių žmogaus nuotaikos sukyla ir įgauna linkmę.

Pagrindai, kurie apšviečia šį mokslą, yra tie patys, kaip dorybių ar vienybės su Dievu pagrindai. Privatus žmogaus širdies pažinimas, kuris sudaro ypatingą šio dieviško meno medžiagą, kyla iš asmeninės patirties bei pastabumo, iš dvasios mokytojų ir iš mistinio gyvenimo žinovų. Todėl, siekiant dvasių atpažinimo arba atskyrimo mokslo, reikia studijuoti asketiką, t. y.

dorybių mokslą, ir mistiką, arba glaudžios su Dievu vienybės mokslą. Be to, reikia gerai suprasti žmogiškos širdies jausmus, pripažintų dvasinio gyvenimo mokytojų raštus, mistinio gyvenimo patyrusių žinovų mokslą ir maldos bei dorybių priemones, kurios gali pamokyti dvasios vadovą, ko reikalauja šis augščiausias ir sunkiausias dvasių atpažinimo menas.

76. Dvasia ir jos padala

Vidiniame žmogaus gyvenime dvasia yra vadinama jo minčių, idėjų ir dažnai pasikartojančių pomėgių visuma, kuri pastoviai, arba įpročio būdu lenkia žmogų veikti savuoju būdu dorovės reikaluose. Dėlto turime įvairios dvasios žmonių: nuolankių, pilnų užuojautos, maldingų, o taip pat išdidžių, priešginų, pasaulio ir kūniškos dvasios žmonių. Be priežasties nesusidaro savita žmogaus dvasia. Čia svarstome daugiau dvasios susidarymo priežastis, negu žmogaus širdies pomėgius. Toji priežastis dvasiai susidaryti yra veiksnys. Jis daro lemiamos įtakos žmogaus mintims, idėjoms, pomėgiams ir net valdo, dominuoja, asmens veiksmams. Ir kokia yra veiksmų priežastis, tokia yra žmogaus dvasia. Ji būna gera, bloga ir žmogiškoji dvasia.

Šv. Povilas rašo: "Paskučiausiais laikais kai kurie atstos nuo tikėjimo, klausydamies paklydimo dvasių ir velnių mokslų, tokių žmonių, kurie veidmainingai kalba melą ir turi įdegintą sugedimo žymę savo sąžinėje" (I Timot. 4, 1-2).

Šv. Jonas ap. pataria: "Ne kiekvienai dvasiai tikėkite, bet ištirkite dvasias, ar jos iš Dievo" (I Jono 4, 1).

Šia prasme imama dvasia, ji gali būti *dieviškoji, žmogiškoji* ir *velniškoji* dvasia. Tame sutelpa kai kurių rašytojų minimos šešios dvasios: *dieviška, angeliška, velniška, žmogiška, kūniška, pasaulietiška dvasia.*

Dabartinė dvasių padala eina nuo Hugo (1096 - 1146) laikų. Jis gyveno Paryžiuje šv. Viktoro augustijonų vienuolyne. Jis yra vienas stambiausių ano meto mokslininkų, rašė filosofijos, teologijos ir mistikos klausimais.

Dvasias padalino jis labai trumpai ir aiškiai: "Dievo dvasia ir velnio dvasia yra nesikeičiamos: Dievo dvasia — gerumo, o velnio — blogumo. Žmogaus gi dvasia linksta tai į vieną, tai į kitą pusę" (Miscellanea I, tit. 120).

Dėl šios žmogaus dvasios padėties ir dėl to, kad piktoji dvasia pasinaudoja žmogaus blogais polinkiais, kad jį gundytų į blogą, gyvenime gana dažnai susiplaka žmogiškoji ir velniškoji dvasia. Todėl, praktiškai imant, tenka dalyti žmogaus dvasią į gerą ir į blogą.

77. Dvasių veikla

Dvasios nedaro žmogaus laisvei prievartos, vien įtaigoja jo valią, lenkia jo norus savo tikslams. Dievo dvasios veiksmas, kurs skatina žmogų į gerą, paprastai yra vadinamas įkvėpimas; velnias gi gundo, siundo, ragina į blogą;

pats žmogus veikia, paveiktas savo polinkių, kurie gali būti natūralūs, prigimtiniai ir geri, arba netvarkingi ir blogi.

Dievo dvasia veikia mumyse arba betarpiai Šv. Dvasios įkvėpimu, arba patarnaujant angelams. Toji veikla pasireiškia arba švelniu įkvėpimu į gerą skatindama, arba sąžinės išmėtinėjimais, ką nors blogą padarius, ar mažiau tobulą darbą nuveikus, arba sužadina bausmės baimę, tuo sulaikydama žmogų nuo palinkimo į blogą. Kai kada toji veikla vyksta paprastu būdu, bendrajai Dievo Apvaizdai veikiant, o kitais atvejais veikia nepaprastu būdu, suteikiant žmogui Šv. Dvasios dovanas. Dievas pakelia žmogų nuo žemės pamažu į dvasios aukštybes, nuo netobulo veiksmo veda į tobulybę, atsižvelgdamas į asmens amžių, nes vienokios išminties teikia senam žmogui, kitokios jaunuoliui; vienokios pradedantiems, kitokios tobuliems, sako kardinolas Jonas Bona (1609 - 1674). (De discretione spirituum VI, n. 3).

Dievo įkvėpimas yra visada žmogui mielas, jis palengvina dorybių veiksmus, nors pradžioje ir būtų sukėlęs baimę ar sąžinės graužimą, sako šv. Ignotas (1491 - 1556) (žr. Ejercicios, tit 1, reg. 1 - 2).

Velnio dvasia visada gundo žmogų į blogą. Jis moka nuduoti šviesos angelą, kaip sako šv. Povilas: "Pats šėtonas ima sau šviesybės angelo išvaizdą" (2 Kor. 11, 14). Jis nori prigauti neatsargų žmogų, bet pagaliau pasirodo jo blogieji tikslai.

Gundydamas jis panaudoja žmogaus vaizduotę ir kitas jausmines galias, kurias stengiasi pakrikdyti, perveržti, išpūsdamas jausminių gėrių būtinumą ir pasiūlydamas blogybę, pridengtą gėrio išvaizda. Tai jis padarė ir pirmiesiems mūsų tėvams: "Atsivers jūsų akys, ir būsite kaip dievai ir žinosite, kas gera ir kas pikta" (Prad. 3, 5). Velnias veikdamas nesilaiko tvarkos ar nuosaikos; tai jis sužadina nesuvaldomą įkarštį, neatsargius pakreipia į savęs sužalojimą, tai vėl išpučia dorybių veiksmų sunkumą. Jis stumia žmogų į nevilti ir stengiasi, kad jis atpalaidotų savo geidulių varžtus. Velnias veikia staigiai, triukšmingai, sumišusiai ir smarkiai, o žmogaus sąžinę saugodamas nuo išmėtinėjimų, pridengia ją jausmų malonumais.

Žmogaus dvasia traukia žmogų į malonumus; duoda maisto pojūčiams ir savimeilei. Toks žmogus save garbina, dievina, yra neapsimarinęs, nepakenčia už save vyresnių, kitų valdžios, visada jieško jausmams saldumo bei malonumo, nepajėgia savęs suvaldyti, nors kitiems yra labai griežtas.

Skirtumas tarp žmogiškosios ir dieviškosios dvasios yra beveik tas pats, kaip tarp prigimties ir Dievo malonės. Gražiai kalba "Kristaus Sekimo" autorius: "Mano sūnau, reikia, kad tu daug dalykų nežinotumei, kad mirtum pasauliui ir kad pasaulis tau būtų miręs. Reikia daug kalbų girdėti ir stengtis išlaikyti širdies ramybę. Reikia geriau nežiūrėti į nepatinkamus dalykus ir nesiginčyti dėl priešingų nuomonių. Lengviau pakelsi pralaimėjimą, jei nuolat turėsi

prieš akis Dievą ir jo sprendimą" (III, 44). Žmogiškoji dvasia yra siejama su blogąja dvasia, nes velnias ja pasinaudoja gerai dvasiai nugalėti; bet nuo velnio dvasios ji skiriasi, nes velnias veikia smarkiai, praeinančiai, išpūstu būdu ir tai net tais atvejais, kai to siekia žmogiškoji dvasia.

78. Kova ir dvasių maišatis

Kasdieninė patirtis aiškiai rodo, kad tarp žmogaus kūno polinkių, aistrų bei dvasios eina nuolatinė kova. Apie tai kalba ir šv. Povilas: "Aš, tiesa, gėriuosi Dievo įstatymu, žiūrint vidujinio žmogaus, bet matau savo sąnariuose kitą įstatymą, pasipriešinantį mano proto įstatymui" (Rom. 7, 22-23). "Nes kūno pastanga yra neprietelinga Dievui" (Rom. 8, 7). Prisiminęs velnio sukeltą kovą, jis rašo: "Mūsų kova yra ne prieš kūną ir kraują, bet prieš kunigaikščius ir valdžias, prieš šių tamsybių pasaulio valdovus, prieš piktumo dvasias" (Efez. 6, 12). Jis persergsti Korintiečius, kad klastingas velnias jų neprigautų: "Aš bijau, kad kaip žaltys sugundė Jievą savo buklumu, taip jūsų mintys nebūtų pagadintos ir kad jos nenukryptų nuo neklastingumo, kurs yra Kristuje" (2 Kor. 11, 3). Taip pat šv. Jonas ap. ragina: "Ne kiekvienai dvasiai tikėkite, bet ištirkite dvasias, ar jos iš Dievo" (1 Jono 4, 1). Tą kovą išgyvena kiekvienas, kuris nori įtikti Dievui: "Sūnau, eidamas Dievui tarnauti, paruošk savo sielą bandymams" (Išm. 2, 1).

Šiame dvasių atpažinime, atskyrime didžiausią sunkenybę sudaro tas, kad tame pat dvasios veiksme yra glaudžiai susijusios, susimaišiusios dvasios, nedorai dvasiai prisiplakus, kuri nori pagadinti net geriausią darbą, turėdama jame savo dalį.

Išmintingas dvasios vadovas pasistengs atpažinti ir atskirti, kas kuriai dvasiai priklauso, pasidarydamas Viešpaties burna: "Jei atskirsi brangų nuo beverčio, būsi ir mano burna" (Jerem. 15, 19).

Verta čia atsiminti kardinolo Jono Bona (1609 - 1674; op. c. VII, 1) liudijimą: "Viso dvasių atpažinimo mokslo galva ir it pagrindas, kuriuo remiasi visas šis nušvietimo pastatas, yra ne vien gerų polinkių, nujautimų, instinktų atskyrimas nuo blogų, bet atpažinimas ir abejotinų, ir netikrų, kiekvienam potraukiui nurodant dvasią, iš kurios jis kyla".

Tariamai geras kelias nėra tikras kelias. "Yra kelias, kurs žmogui atrodo teisingas; bet galutinai jis veda į mirtį" (Prieš. 14, 12). Šėtonas, kaip žaltys rojuje, stengiasi prigauti žmogų, nuduodamas geros dvasios veiksmą ir visa sugadindamas. Iš čia kyla dvasinis apsigavimas, dvasinės iliuzijos, kurios veda žmogų į mirtį, į nuodėmę. V. Jėzus aiškiai yra nurodęs velnio veiklą: "Jis buvo galvažudys nuo pat pradžios ir nepasiliko tiesoje. Kalbėdamas melą, jis kalba iš to, kas jojo, nes jis melagis ir melo tėvas" (Jono 8, 44).

79. Iliuzija — apgaulinga svajonė

Dvasiniame gyvenime iliuzija yra vadinamas bet kuris apsigavimas, kuriam pasiduoda žmogus nesąmoningai, besiekdamas dorybių ar norėdamas būti glaudžioje vienybėje su Dievu. Yra tai apgaulinga svajonė; kažkoks įsitikinimas, kad dvasinis blogis gali būti gėris, o kitais atvejais — dvasinis gėris būti blogiu.

Kai susidaro iliuzija iš nenugalimos dalykų nežinios, *ji yra materiali,* bet ir ji, kaip tvirtinama mokyklose, yra šiek tiek žmogaus norima, eina iš jo mažo apsileidimo ir todėl atžymima, nors nedideliu, kaltės laipsniu.

Perkelta iliuzija į žmogaus jusles, kai savo įsivaizdavimą laiko esant išorine būtybe, turime vadinamą haliucinacija. Bloga yra su žmogumi, kai jis savo melui tiki. Yra tai dvasios liga.

Kas yra dažnai paveikiamas iliuzijų, arba net jomis serga, sakoma, kad jis turi iliuzijos dvasią. Bet jeigu jis pats nori būti iliuzijų prigautas ar kitus jomis prigauti, pelnytai vadinamas apgaviku; jis apibūdinamas kaip turįs apgaulingą dvasią.

Iliuzijų dažniau pasitaikančios priežastys yra šios:

1. Savimeilė, noras spindėti kitų akyse, išdidumas. Apaštalų darbuose skaitome, kaip Simonas žynys sugalvojo už pinigus gauti dvasinę valdžią: "Simonas, pamatęs, kad apaštalų rankų uždėjimu buvo suteikiama šventoji Dvasia, pasiūlė jiems pinigų, sakydamas: Duokite ir man

tos valdžios, kad, ant ko tik padėsiu rankas, gautų šventąją Dvasią" (Apd. 8, 18 - 19).

2. Savo tikros padėties nesuvokimas, nežinojimas. Kai vienas samariečių miestelis nepriėmė nakvynėn V. Jėzaus, apaštalai Jokūbas ir Jonas tarė "Viešpatie, jei nori, mes sakysime, kad ugnis kristų iš dangaus ir juos sunaikintų? Jis atsigręžė ir juodu sudraudė, sakydamas: Nežinote, kokios esate dvasios. Žmogaus Sūnus ne prapuldyti sielų atėjo, bet gelbėti" (Luko 9, 51 - 56).

3. Staigus smerkimas, perdaug gyva vaizduotė, kūno nesveikata, aistrų sukilimas arba apjakimas. Tai atsitiko fariziejams. V. Jėzus jiems tarė: "Neteiskite pagal išvaizdą, bet darykite teisingą teismą" (Jono 7, 24).

4. Patarties stoka, nenoras atsiklausti išmintingesniųjų patarimo. Tai atsitiko pav. Jephei. Jis kovos metu padarė Dievui pažadą, kad paaukos Viešpačiui auką pirmąjį, kas jį pasitiks iš jo namų. Ir pasitiko jį vienturtė duktė (žr. Teis. 11, 30 - 31).

5. Nepaprastų malonių troškimas. Jis apakina silpnuosius. Jiems atrodo, kad turi kažkokios teisės gauti norimą malonę, o nemato sau esančio tame pavojaus. Taip Jokūbas su Jonu panorėjo būti pirmieji apaštalų tarpe ir sėdėti Dievo karalystėje Jėzaus dešinėje ir kairėje. V. Jėzus juodu subarė: "Nežinote, ko prašote" (Mato 20, 22).

6. Prigavimas klaidingai pamaldžių, kurie prisidengia draugiškumu ir gailestingumu. Taip įvyko Jeroboamo laikais prana-

šui, kurs buvo suklaidintas kito pranašo ir nesilaikė Dievo uždraudimo nevalgyti ir negerti, o vykti toliau. Jis buvo Dievo nubaustas mirtimi (žr. III Kar. 13, 14 - 24).

7. Visokie velnio prasimanymai kaip pakenkti Dievą mylinčiai sielai. Jis panaudoja visas minėtas priežastis, bet lengviau prieina prie išdidžių, savimylų, tuščios garbės ieškotojų, neatsargių. Tuo būdu jis prigavo pirmą moterį, Jievą, ir daugybę kitų. Jis panaudoja dvasios vadovo ir vadovaujamos sielos tariamą mokėjimą atskirti dvasias. To pasekoje, pav., šv. Katarina Bononietė turėjo kentėti per kelerius metus.

Iliuzijų padariniai, vaisiai yra neišskaičiuojami, nes jų yra labai daug. Kas yra dažniau jų paveikiamas, pas tuos iliuzijų padarinius galime sugrupuoti į keturis skyrelius:

1. Iliuzijos aptemdo žmogaus protą. Tie padariniai buvo aiškūs pas fariziejus. Apie juos pasakė V. Jėzus: "Palikite juos; jie akli ir aklų vadai" (Mato 15, 14).

2. Iliuzijų paveikti žmonės užsikerta savo nuomonėje, sprendime ir niekam nenori užsileisti. Tuo ypač pasižymėjo klaidingų mokslų, herezijų kūrėjai.

3. Iliuzijos sukelia perdidelį žmogaus pasitikėjimą savimi. Iš to seka neįtikėtinai didelė neprotinga drąsa save išstatyti dideliems pavojams, iš to kyla įvairiausi blogi nuotykiai. Tai gali pavaizduoti Sen. Įstatymo atsitikimas: "Zakarijo sūnus Juozapas ir kariuomenės vadas Azarijas išgirdo apie jų (Makabiejų) pasiseki-

mus ir įvykusias kovas, ir jis tarė: Įsigykime ir mes sau vardą ir eikime kovoti prieš esančius aplink mus pagonis. Taigi jis davė įsakymų tiems, kurie buvo jo kariuomenėje, ir jie išėjo prieš Jamniją. Bet jiems priešais išėjo iš miesto į kovą Gorgijas su savo žmonėmis. Juozapas ir Arazijas buvo priversti bėgti iki Judėjos sienų. Tą dieną apie du tūkstančiai vyrų iš Izraėlio krito, ir buvo suduotas didelis smūgis tautai" (Makab. I, 5, 56 - 60).

4. Iliuzijos padaro žmones veidmainiais, tuščiais, klaidų rėmėjais. Taip atsitiko su šešioliktojo šimtmečio "apšviestaisiais" kvietistais, netikrais mistikais.

V a i s t a i. Prieš iliuzijas vaistai — priemonės yra tos pačios, kaip ir prieš klaidingą dvasią. Apie tai kalbėsime vėliau. Bet jau iš to, kas pasakyta, yra aišku, kad pirmiausia reikia pašalinti iliuzijų priežastis ir sunaikinti jų padarinius, auginant sieloje iliuzijų priežastims priešingas dorybes, ypač gi nusižeminimą, nuolankumą, maldingumą, dvasios vadovui klusnumą. Šv. Teresė keleta kartų pakartojo, jog asmuo, atsidėjęs maldai, kai bendrauja su mokytais, jei jis pats savęs nenori prigauti, nebus prigautas velnio sudaromų iliuzijų.

II Skyrius

A. DVASIŲ ATPAŽINIMO BENDRIEJI NUOSTATAI

80. Dvi sritys

Žinant tai, kas jau buvo pasakyta pirmam šios dalies skyriuje, ir smulkiai nagrinėjant kiekvieną dvasinio gyvenimo veiksmą, į kurį gali įsiterpti kaikuris dvasios prisigavimas, reikia suprasti, kad yra labai sunku nustatyti dvasių atpažinimo normas, kaip tuoj pamatysim. Šis gi tyrimas, būdamas būsimo įtartino veiksmo dvasinė anatomija, nagrinėja patį veiksmą savyje, žiūri į jo priežastis, seka padarinius ir visa tai lukštena principų šviesoje, kurie savo ruožtu yra grindžiami šv. Rašto ištraukomis.

Atskyrus ir pažinus geros dvasios įtaką veiksmui nuo blogosios, ir norint atpalaiduoti sielą nuo blogosios dvasios įtakos, bus visai tinkama pasirūpinti surasti sieloje glūdinčią ydą ir pasistengti sekmingai ją pagydyti. Tuo tikslu yra sudaromos, sugalvojamos priemonės. Bet jos veiks tik tada, kai, pažinus sielos silpnybes, bus tinkamai panaudotos.

Iš to seka aiškiai šio skyriaus dvi sritys: viena siekia sudaryti bendras dvasių atpažinimo

normas, nuostatus, o antra — dvasios gydymo arba jos pataisymo normas.

81. Dvasių atpažinimo bendrosios normos

Dvasių atpažinimo, jų atskyrimo protingas pagrindas yra įvairių dvasių buvimas. Jos nori palenkti mūsų valią savo tikslams. Gerosios ir piktosios dvasios sau yra priešingos; jos turi savo veikimą būdą. Piktosios dvasios panaudoja klastą ir veikia slaptai, kad prie gero veiksmo prisišliejus. Jos sėja rauges, anot Išganytojo prilyginimo, į kviečius (Mato 13, 25). Kai kuriuose veiksmuose galime rasti geros ir blogos dvasios įtakų. Svarbu visa atskirti ir pažinti, kas kuriai dvasiai priklauso. Tą pagrindą turėdami, gyvenime taikome labai dažnai dorovės moksle naudojamą nuostatą: bonum ex integra causa: malum ex quocumque defectu, — gera iš priežasties pilnumo; bloga dėl bile kokios stokos. Bet jei tas defektas — stoka nesijungia esminiai su veiksmu, negalime tada pasmerkti viso veiksmo, lyg jis eitų iš piktosios dvasios. Tuomet reikia atiduoti kiekvienai dvasiai kas jai priklauso. Juk ir į kviečius įsėtos raugės pilnai nesunaikino kviečių.

Amžinosios tiesos neklaidingas mokytojas, Jėzus Kristus, yra pakartotinai nurodęs į lengvai gyvenime pirtaikomą nuostatą: "Jūs pažinsite juos iš jų vaisių" (Mato 7, 16). Veiksmo vaisiai, jo padariniai parodo, kuri dvasia turėjo jam įtakos.

Bet jeigu nenorime laukti, kol raugės prinoks ir iš to bus pažintas augalas, galime panaudoti kitus aiškius, saugius ir neklaidingus nurodymus, kaip atpažinti dvasią. Blogoji dvasia prieštarauja mokančiai Bažnyčiai, neklauso vyresniųjų įsakymų. Geros dvasios žmonės pasiima Kristaus kryžių ir seka Jo pėdomis; neapleidžia įsakytų darbų ar iš artimo meilės dėl Dievo gailestingumo veiksmų: "O jei jis neklausytų Bažnyčios, tebūnie jis tau, kaip pagonis ir muitininkas" (Mato 18, 17). Šv. Jonas ap. nurodo: "Kiekviena dvasia, kuri išpažįsta, kad Jėzus Kristus atėjo kūne, yra iš Dievo; ir kiekviena dvasia, kuri perskiria Jėzų, yra ne iš Dievo; tai yra Antikristas... Kas pažįsta Dievą, mūsų klauso. Tuo pažįstame tiesos dvasią ir paklydimo dvasią. Mylimiausieji, mylėkimės vieni kitus, nes meilė yra iš Dievo" (I Jono 4, 2-7). Meilės dvasia suprantama iš jos savybių: "Meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia sauvalingai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, nejieško savo naudos, nesusierzina, neįtaria piktume, nesidžiaugia neteisybe, o džiaugiasi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, visa ko viliasi, visa pakelia" (I Kor. 13, 4-7).

Kai šiuos nuostatus taikome kuriam nors įtariamam veiksmui ištirti, kokia dvasia besivadovaujant yra jis padarytas, tenka štai ko lai kytis: reikia apsvarstyti, kuriose sąlygose įvyko veiksmas, kokia yra paties veiksmo esmė, tikslas ir tą veiksmą sekusieji priedai; reikia pastebėti pasipriešinimą, taip pat geros ir blogos dvasios dalį tame veiksme.

Tokie yra bendri dvasių atpažinimo nuostatai, to atpažinimo metodas, planingas būdas veikti. Jį mums siūlo dvasinių dalykų mokytojai. Tuos nuostatus išnagrinėsime sekančiuose skyreliuose.

82. Veiksmo dalykas

Pirmiausiai tenka pažvelgti į kiekvieno, tiek išorinio tiek išvidinio, veiksmo dalyką, objektą. Nuo jo priklauso veiksmo dorinė vertė. Kardinolas Jonas Bona rašo: "Jeigu esame skatinami į tai, kas yra gera, kas šventa, kas tobula, tai yra toji dvasia, apie kurią kalba pranašas: Tavo dvasia yra gera; tegul veda mane lygia žeme (Ps. 142, 10). Bet jei esame traukiami į pasaulio tuštybes, į kūno užgaidas, į nenaudingus troškimus, yra aišku, kad tai eina iš blogos dvasios" (op. c. 6, n. 1).

Atsiminkime, kad dalykas gali pasidaryti blogas prigimties teise, ar žmogiška teise, ar vyresniajam uždraudus. Kas tik įvyksta to nepaisant, pats veiksmas rodo blogą dvasią. Šiame reikale nėra sunkenybės. Užtat, nors Sauliaus auka savyje buvo gera, bet padaryta iš neklusnumo pelnė jam pasmerkimą ir atmetimą (žr. I Kar. 13, 10-14). "Jam pabaigus atnašauti deginamąją auką, štai atėjo Samuėlis; o Saulius išėjo jam priešais, kad jį pasveikintų. Bet Samuėlis jam tarė: Ką padarei? Saulius atsakė: Kadangi pamačiau, jog žmonės nuo manęs skirstosi, o tu neatėjai paskirtu metu, Filistimai gi

susirinko Makhme, todėl aš tariau: Dabar Filistimai ateis prieš mane Galgalon, o aš nepermaldavau Viešpaties veido. Reikalo verčiamas aš aukojau deginamąją auką. Samuėlis tarė Sauliui: Pasielgei paikai ir nesilaikei Viešpaties, tavo Dievo, paliepimų, kuriuos tau buvo davęs. Jei to nebūtumei padaręs, jau dabar Viešpats būtų patvirtinęs tavo karalystę Izraėlyje visiems laikams; bet tavo karalystė anaiptol nebus pastovi. Viešpats jieškojo sau vyro pagal savo širdį ir Viešpats jam įsakė būti vadu jo tautoje, dėl to, kad tu nesilaikei, ką Viešpats yra įsakęs" (I Kar. 13, 10 - 14).

83. Veiksmo tikslas

Be abejo, reikia priskaityti blogajai dvasiai objektyviai gerą dalyką, jei siekiamas tikslas yra blogas. V. Jėzus yra pasakęs: "Žiūrėkite, kad savo teisybės nedarytumėte žmonių akivaizdoje, idant jų būtumėte matomi; kitaip jūs neturėsite užmokesčio pas savo Tėvą, kurs yra danguje" (Mato 6, 1). "Tavo kūno žiburys, tai tavo akis. Jei tavo akis nepagedusi, visas tavo kūnas bus šviesus; bet jei tavo akis netikusi, visas tavo kūnas bus tamsus. Taigi, jei tavyje esanti šviesa yra tamsybė, kaipgi didelė bus tamsybė!" (Mato 6, 22 - 23).

Šv. Grigalius Didysis (miręs 1085, Moralium 38, sk. III) ir kiti Bažnyčios mokytojai sako, jog šiuo atveju akis reiškia teisingą intenciją, norą, tikslą. Intencija gi, kuri formuoja kiekvieną

veiksmą, yra pažįstama iš siekiamo dalyko ir būdo, kuriuo siekiama , kai yra pašalinamos tuščios garbės, žemiško malonumo ir kitos panašios paskatos.

Anot šv. Augustino (De sermone Domini in monte II, c. 12) aiškiai pasirodo tikslo gerumas ar blogumas, kai tos žmoniškos priedangos būna pašalinamos ir atpažįstama, ar tai buvo avis, ar vilkas avies kailyje. "Saugokitės netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių apdaruose, o viduje yra plėšrieji vilkai. Jūs pažinsite juos iš jų vaisių" (Mato 7, 15 - 16).

84. Laikas ir proga

Geroji dvasia veikia tinkamu laiku, prisilaiko amžiaus, tvarkos, tinkamo būdo; niekad neskatina veikti staiga ar nesant progos. Visai kitaip veikia piktoji dvasia: ji veikia netinkamu laiku, netinkamu būdu, Kardinolas Bona (op. c. 8, n. 11) pastebi, jog geroji dvasia skatina imtis pratybų patogiausiu metu, sekant Bažnyčios papročiais ir jos drausme, o jei to nėra veikia blogoji dvasia, nes, anot šv. Rašto, "visa turi savo laiką" (Išm. 8, 6).

Jeigu įvyksta nepaprasti dalykai, jie atpažįstami iš nepaprastų ženklų. Apie juos kalbėsime sekančiame skyriuje.

Be to, kai viena diena, tarp ryto ir vakaro, pasikeičia dorinė žmogaus padėtis, turime užtenkamą priežastį įtarti, kad šiame dalyke veikia bloga ir sukta dvasia. Dievas nesikeičia. Todėl svarstytina ši atmaina, laikas ir turėtoji

veiksmui proga, kad atpažinus iš kokios dvasios ji eina.

Jeigu pajuntamas vidinis paskatinimas į veiksmą ar pergyvenama nauja patirtis žmogui liūdint, ar prislėgtoj nuotaikoje, ar kai sukilę jo jausmai, juslinė meilė, kūnui ar protui esant pailsusiam, reikia prisibijoti, kad visa tai nebūtų kilę iš blogos, veidmaningos dvasios. Šv. Rašte (I Kar. 18 - 24 sk.) pasakojama, kaip piktoji dvasia pristojo ir veikė per karalių Saulių, kai tas jieškojo progos pražudyti Dovidą.

Kitaip veikia teisingoji dvasia. Ji nėra pratusi staiga pažadinti žmogų, nebent ramybės ir taikos metu, anot šv. Jokūbo: "Teisybės vaisius sėjamas ramybėje tų, kurie vykdo ramybę" (Jok. 3, 18).

85. Veiklos būdas

Geroji dvasia veikia meiliai, saldžiai, ramiai, darydama tinkamos įtakos sielai. Blogoji dvasia veikia sumušusiai, nervingai, blogoje nuotaikoje, smarkiai. Tiesa, pirmasis sielos jausmas, Viešpačiui ją aplankius, siejasi su baime ir išgąsčiu; bet be dvasios sąmyšio. Tai pastebime archangelo Gabriėliaus apsireiškime ir Zakarijui, ir šv. Mergelei Marijai: "Ji, tai išgirdusi, nusigando jo žodžių, ir manė sau, koks čia yra tas pasveikinimas" (Luko 1, 29).

Tą baimę pakeičia tuoj nuostabi ramybė ir pasitikėjimas. Tai buvo patyrusi šv. Teresė, kaip ji rašo savo gyvenime (žr. The Life, c. 28, nr. 1 - 2., p. 245 - 6). Apie vieną tokį nuotykį ji rašo:

1557 birželio 29 d. maldos metu pajutusi arti savęs Išganytoją, nors prieš tai jai buvo kalbėjęs: "Aš nieko nemačiau savo kūno akimis, nieko savo sielos akimis. Jis atrodė yra arti, greta manęs... Iš karto aš labai nusigandau ir nieko daugiau negalėjau, vien verkti; bet kai Jis prabilo į mane vienu žodžiu, užtikrindamas mane, atgavau dvasią ir buvau, kaip paprastai, rami ir paguosta, be jokios baimės" (The Life 27, nr. 3, p. 233).

Kai Viešpats aplanko nusidėjėlius, kaip tai buvo Sauliui - Povilui ir Augustinui, norėdamas juos atversti, pradžioje sukelia didelę baimę, išgąstį, kuri tuoj, jei pasiduoda nusidėjėlis, pripildo jį neįprasta ramybe ir džiaugsmu.

Kitaip veikia velnias. Jis kartais pasirodo, apsuptas juslių kažkokiu džiaugsmu, kurs tuoj pavirsta į sąmyšį ir aitrumą, ypač kai tai pasitaiko patirti pamaldesniems žmonėms. Šv. Ignotas Loyola yra apibūdinęs visa tai šitaip: "Tiems, kurie iš gero eina geryn, gerasis angelas beldžiasi į sielą saldžiai, mielai ir lengvai, kaip vandens lašas į kempinę kritęs; blogoji dvasia beldžiasi smarkiai, sukelia neramybę, kaip vandens lašas, kritęs ant akmens. Bet kurie iš blogų darosi blogesni, į juos beldžiamasi priešingu būdu" (Ejercicios espirituales, tit. 2, VII).

86. Padariniai

Padariniai, kuriuos įvairios dvasios savo įtaka ir apsilankymu sudaro sieloje, yra tie vaiz-

dai, iš kurių pažįstamas medis. Geroji dvasia visada apšviečia mintį, atgaivina, pakelia ir suramina; ji yra meili kryžiaus nešėja, ypač gi nusižeminusi, mylinti Dievą ir žmones.

Blogosios dvasios vaisiai sunkiai apčiuopiami pradžioje; bet tuoj jie sukelia žmoguje tuštybę, veda į žemiškus malonumus, užkietina sielą savo nuomonėje.

Be skaičiaus daug yra šventųjų ir rašytojų pamokymų apie dvasių atpažinimą. Tik ką minėtieji vaisiai ten yra nagrinėjami. Gana bus prisiminti šv. Teresės patirtį, kai piktoji dvasia stengiasi daryti įtakos sielai. "Iš tikrųjų, atrodo, jog visa gera pasislėpė ir išgaravo iš sielos, kai velnias prabilo jai. Siela pajunta nepasitenkinimą, yra sumišus, negali nieko gera padaryti, nors mąsto apie gerus troškimus, bet jie nėra stiprūs. Jos nuolakumas yra apgaulingas, sumišęs, be saldumo. Kiekvienas, kas yra patyręs Dievo Dvasios, manau, supras tai" (The Life, 25, n. 17., p. 221).

Panašiai sako šv. Ignotas. "Pasižymėkite savo minčių eigą. Jei pradžioje, viduryje ir gale bus pilnai geros mintys, vedančios į gerą, yra gerojo Angelo ženklai. Jeigu minčių eiga, kurios patiekiamos, krypsta į bet kurį blogį, į išsiblaškymą, į menkesnį gėrį, negu siekė siela pirmiau, jei tavo dvasią laužo, daro sąmyšį, atima ramybę, kuria džiaugėsi pirmiau, aišku, tai eina iš blogosios dvasios" (Regulas 2, V.).

B. DVASIOS GYDYMO BENDRIEJI NUOSTATAI

87. Žvilgsnis į dalyką

Nieku būdu nenorime nustatyti gyvenimo eigos ar nurodyti tinkamiausius vaistus kiekvienai sielai pagydyti. Savo laiku nagrinėjome, kaip panaikinti sieloje vyraujančias ydas, dvasinę sausrą, kaip nugalėti pagundas ar išgydyti iš dvasinių baimių, skrupulų. Vėliau buvo nurodytos priemonės, kaip išvengti iliuzijų, apsigavimų, arba kaip iš jų pagyti, kai siela pradeda joms pasiduoti.

Čia mūsų dėmesys daugiau kreipiamas į dvasios gydytoją, spekuliatyviu būdu pateikiant nurodymų, kaip veikti betvarkant dvasią, arba kaip atitaisyti ydingai suformuotą dvasią, kai jis iš pirmiau nurodytų dvasių atpažinimo nuostatų supras, kurios blogybės glūdi sieloje ir jai gresia, būtent tą sielą, kuri Dievo Apvaizdos pavesta jo tėviškai globai.

Atpažinęs vadovaujamos sielos silpnybę, dvasios ligą, dvasios vadovas, norėdamas tinkamai eiti dvasios gydytojo pareigas, pasistengs: 1. artimai pažinti ligonį; 2. parinkti tinkamiausius

vaistus; 3. nustatyti gydymo eigą. Šiuos tris dalykus panagrinėkime plačiau.

Visų pirmiausiai atsiminkime T. Klaudijaus Aquaviva patarimą šiuo reikalu, nors tai galima taikyti kiekvienam dvasios reikalui, būtent: kadangi vien iš Dievo galima tikėtis ligoniui sveikatos, tai ir jis pats, ir gydytojas, ir net kiti asmenys privalo melstis, daugiau pasitikėdami Dievo pagelba, negu savo stropumu ir gabumais (žr. P. Aquaviva, Industrias ad curandas animi morbos, c. I ir II).

88. Pažinti ligonį

Kadangi ne visus galima valdyti tuo pačiu būdu, kad būtų galima saugiau pradėti jo dvasios gydymą, reikia atsižvelgti ir apsvarstyti ligonio polinkius, išsilavinimą, gyvenamąją vietą ir jo turimų dorybių laipsnius. Jeigu jis yra žemo išsilavinimo su stačiokiškais polinkiais, daug kas jam pasirodys netikroje šviesoje; dažnai jam tas nesudarys dorinių ydų; jis linkęs įtarinėti, todėl jam sakomi žodžiai turi būti gerai apsvarstyti, trumpai išreikšti, be plačių aiškinimų.

Jeigu jis yra negabus, sunkiai suprantąs, lėtas, labai delsiąs, neverta per daug jį raginti; jo delsimo paprotys dėl to nepasitaisys, lygiai kaip perdideliu delsimu yra nepagydomi karštuoliai.

Reikia tiksliai pažinti vadovaujamojo asmens prigimtinius ir antprigimtinius gabumus siekti dorybių; pažinti jo turimas ydas, ne vien dorybes. Vadovas privalo prisitaikyti prie vado-

vaujamojo esamos padėties ir jo minties, pamažu šalindamas jo netobulumus, nenustodamas niekad vilties jį pagydyti ir draugiškai parodydamas, jog visame jis trokšta vadovaujamajam dvasinės pažangos. Dėlto reikia kreipti dėmesį, kad tobulai eitų savo luomo pareigas, gerai padarytų pasiimtus darbus; reikia sužadinti jame didesnį tobulybės troškimą.

Bet jeigu tenka turėti reikalo su apgaulingu, dvilypiu asmeniu, kas pasitaiko neretai, reikia išbandyti jo dvasią smulkiais, nedideliais pažeminimais, it nenoromis daromais paklausimais, daleidžiant tai, kas gali jame glūdėti, be samprotavimų. Pasižymint jo žodžius ir elgseną staigiais ar kitokiais atvejais, kai jo dėmesys yra kur kitur nukreiptas, ir kai jam sunkiau nuduoti, simuliuoti.

Jei dvasios ligonis būtų prislėgtos dvasios ar gyvenąs apsigavimais, iliuzijomis, dvasios vadovas mokės jį užtikrinti, kad yra susirūpinęs jo padėtimi. Tegul jo niekad nepašiepia, bet tegul pamažu išsklaido jo apgaules, kai tik pastebės jų kilmės versmę, kad jas pašalintų pilnai, pagrindiniai.

Bet iliuzijos galėjo susidaryti ar dėl kūno trūkumų, ar kad jėgos yra išsekusios, ar dėl nemigos. Tuo atveju reikia pagydyti ir kūną, prisilaikant sveikatos įsakymų. Bet jei ligonio nesveikata yra kilusi iš nervų pakrikimo, jų netvarkos, kas dabar vadinama neurastenija — nervų galios trūkumas, — ar isterija — perdidelis nervingumas, ar psichostenija, psichologiniu silpnumu, — nervų sąmyšis, kurs kliudo teisingai protauti

ir iš valios atima įsakomąją galią, ar apsėdimu, haliucinacija, staigumu, valios netekimu — abulija, — reikia jieškoti pagelbos pas gydytoją.

Reikia pasirūpinti, kad šios rūšies ligonys būtų atskirti nuo jiems panašių draugų, ir kad susidraugautų su pastoviai dorais, turinčiais jiems įtakos, orumo. Šie ligonys privalo susilaikyti nuo visų svaigalų, naudotis atitinkamu vegetariniu maistu, gerai išsimiegoti ir naudotis nealsinančia kūno mankšta.

89. Vaistai

Kai yra kalbama apie dvasios negalavimus, ligas, kurios kyla iš kūno silpnumo, ar kai kūne negalavimai sudaro palankias sąlygas dvasios ligoms išsivystyti, neatsisakoma panaudoti apsaugines medicinos priemones; tuo atveju šaukiamės gydytojo pagelbos. Čia gi svarstome daugiau darovines priemones dvasios ligoms gydyti. Nenaudotinos yra tos priemonės kurios sudaro didelį skausmą, kai galima pagerinti ligonio padėtį švelniomis ir jį sustiprinančiomis priemonėmis; visada yra geresni apsauginiai vaistai negu tie, kurie turi gydančią ligai jėgą. Nėra ką galvoti apie nepaprastus, ypatingus, retus vaistus, kai galima panaudoti išbandytus, paprastus, bendrai naudojamus vaistus, arba kaip T. Aquaviva vaizdžiai sako "velyk naudotinos žolės, tėviškės darže augančios" (Industriae etc. 1. c.).

Apskritai imant, šias dorovines priemones galima suglaustai pateikti šiaip: norėdami pagy-

dyti dvasios ligonį, panaudokime atitinkamus pamokymus, švelnias pastabas, įspėjimus, protingą ydų taisymą, mielai sakomus pabarimus, duodami tinkamą išganingą atgailą, pavesdami padaryti nesunkius darbus.

Visoms dvasios ligoms gydyti labai tinka: 1. gerai daromas mąstymas apie pagrindines tikėjimo tiesas; 2. bent kartą dienoje daroma sąžinės sąskaita, atsakant bent į šiuos keturis klausimus: ką dariau? kaip padariau? ką apleidau? kas dar galima pataisyti?; apsimarinimai, ypač pasistengiant gerai eiti savo luomo pareigas ir atlikti darbus; susilaikant nuo saldumynų, nuo svaigalų, rūkalų, prabangaus valgio ir pan.

Prie žmogaus dvasios ligų priklauso jo turimos ydos ir netobulumai. Ydos yra nuodėmių versmės. Jų tarpe vadovaujančią vietą užima puikybė, prasidėjusi žmogaus savimeilėje, kuri virsta netvarkingu noru save išaugštinti, o kitus pažeminti. Sau pataikaudamas žmogus jieško savo kūnui malonumo, džiaugsmo, smagumo; ima nesusivaldyti valgyje, gėrime, nusikalsta skaistybei, pasidaro godus turtų, o jei jų negauna, rūstauja, pavydi ir pyksta. Puikybė vadovauja paprastai visam ydų pulkui ir įveda į daugybę nuodėmių. To neturi pamiršti dvasios vadovas. Jis turi padėti vadovaujamam geriau pažinti patį save ir savo ydas, kad galėtų pasipriešinti pagundoms pat pradžioje, o savo dvasios silpnybes žinodamas, kad jieškotų Dievo paramos nuoširdžioje maldoje.

Kaip reikia kovoti su puikybe ir kitomis

dvasios ydomis, yra plačiai nurodyta mano knygoje: "Sielos Takai Tobulybėn" 1931 m. Chicago, p. 81 - 147.

90. Gydymo eiga

Nors kiekvienas ligonis yra reikalingas jam tinkamų vaistų ir jo ligai pritaikyto gydymo būdo, bet dvasios ligas gydant verta laikytis bendros gydymo eigos, kad visa gerai pavyktų. Tam reikalui gali patarnauti šie nuostatai:

1. Ten reikia naudoti gydomąsias priemones, kur yra liga, kur plečiasi blogybė. Mažai padės, gydant išorines smulkias ligas bei negalavimus, kai blogybė yra giliai suleidusi šaknis į ligonio dvasią.

2. Gydomosios, ypač pataisomosios priemonės turi būti tinkamos ir tinkamu metu teikiamos, nes ne visada ligonis palinkęs priimti jam duodamus vaistus, nei dvasios vadovas nėra visada pasirengęs juos jam teikti.

3. Kai blogybė auga ir įsigali ligonio dvasioje, gydytojas negali ilgai delsti su tinkamais vaistais; delsimas čia kvepia tinginyste ar perdideliu atsižvelgimu į ligonio asmenį.

4. Nenorėkime pagydyti dvasios viena diena, kai tas reikalauja kartais kelerių metų gydymo. Gydomosios priemonės yra teiktinos mažais kiekiais, ir juo mažesniais, juo ligonis turi mažesnį norą juos priimti.

5. Nors atrodytų priimtoji gydymo eiga nenaudinga, bevaisė, jos neverta keisti, nebent atsirastų naudingesnis metodas; neverta baimintis pasitaikančiomis sunkenybėmis, nes vaisiai pasirodys savo laiku, kantriai jų palaukus: "Kurie klauso žodžio, jį palaiko tikrai geroje širdyje ir duoda vaisiaus kantrume" (Luko 8, 15).

III Skyrius

NEPAPRASTIEJI ATVEJAI

91. Sunkiai rišami klausimai

Nors pateiktieji dvasių atpažinimo nuostatai yra naudingi visais asketikos ir mistikos atvejais, bet būna tokių nepaprastų ir ypatingų nuotykių, kad juos pirmiau nurodytais nuostatais sunku išrišti, įvertinti, atpažinti. Jie reikalauja gilesnių studijų, tyrimo, naujos patirties bei įstatų, kurių dėka būtų galima juos teisingai įvertinti ir atskirti.

Kardinolas Jonas Bona veikale "Lapis Lydius seu De discretione, c. 7., pavadino juos *tamsiais ir įtartinais instinktais, nujautimais,* o Scaramelli (žr. Discerni manto c. X) vadina tai *abejojimo dvasia.* Bet atrodo, tinkamiausias jiems vardas bus *nepaprasti nuotykiai,* nes, jei teisingai kalbėsime, visa tai, kas sudaro dvasių atpažinimą, yra tamsu, įtartina, abejotina.

Šiame skyriuje svarstysime tuos nepaprastus nuotykius, ir kas juose priskirtina gerajai, o kas blogajai dvasiai. Nors tie nepaprasti nuotykiai gali būti labai gausūs, juos suimame į se-

kančius šešis straipsnius: 1. pasikeitimai, 2. ypatingumai; 3. didvyriški veiksmai; 4. poaugščių jieškojimas; 5. dideli suraminimai ir 6. mistinės dovanos.

92. Pasikeitimai

Šv. Povilas pataria: "Kiekvienas tepasilieka tokiame pašaukime, kokiame jis pašauktas" (I Kor. 7, 20). Pašaukimo keitimas rodo, paprastai, dvasios lengvumą, būdo nepastovumą. Pašaukimas yra labai svarbus dalykas. Pasisiūlymas keisti pašaukimą yra įtartinas, nes tai gali kilti iš blogos dvasios ir iš žmogaus nepastovumo.

Bet būna atvejų, kai Dievo įkvėpimu yra keičiamas luomas, kai siekiama kito, augštesnio ir tobulesnio gyvenimo būdo. Tai įvyko su nemažu šventųjų skaičiumi, taip buvo su šv. Terese ispaniete ir kitais.

Kad šiais atvejais būtų galima teisingai atpažinti dvasią, tenka peržiūrėti, išnagrinėti priežastis, paskatas, dėl kurių vadovaujamasis nori pakeisti esamą luomą, ypač kai priežastys esti nepaprastos ar stebuklais paskatintos. Antprigimtinės priežastys, k. a. geresnei atgailai padaryti, geriau pasiruošti savo mirties valandai, kitų išganymui aukotis ar Dievo karalystei plėsti ir panašios paskatos rodo gerąją dvasią. Kas tik siekia tobulesnio gyvenimo negu dabar, k. a. siekia kunigystės, vienuolinio gyvenimo, jei tik nėra nenugalimų tam kliūčių, parodo, kad čia veikia gerosios dvasios įtaka.

Norint pakeisti bendruomenės ar parapijos gerus papročius į geresnius, verta rimtai persvarstyti vertingus įrodymus, jog galima, verta ir naudinga tai daryti. Be abejo, tuč tuojau yra šalintini: dorinis sugedimas, piktnaudojimai ir panašūs dalykai.

93. Ypatingumai

Pas senovės vienuolius buvo priimta, anot Cassiano (De inst. coenob. I, c. III), kaip visiems aiški tiesa, jog kiekvienas iš bendro gyvenimo išsilaužimas, savotiškumas, visi ypatingumai yra daugiau tuščios garbės negu dorybės padaras. Savotiškumus mėgstąs asmuo, atrodo, bando pakartoti aną fariziejaus posakį: "Aš ne toks, kaip kiti žmonės" (Luko 18, 11).

Bet iš šv. Rašto ir šventųjų gyvenimų yra žinomi atvejai, kad kai kada Viešpats įkvėpdavo padaryti tai, kas aplinkos žmonėms atrodė ypatinga, savotiška, nuostabu. V. Dievas, mėgindamas patriachą Abraomą, jam paliepė: "Imk savo vienatinį sūnų Izaoką, kurį myli, eik į Regėjimo žemę, ir tenai jį paaukok kaip deginamąją auką viename kalne, kurį aš tau nurodysiu" (Prad. 22, 2). Šv. Simonas Stulpinis, miręs 459 m. Sirijoje, išgyveno 37 metus ant viršaus stulpo, ant trijų pėdų pločio plokštumos, kai kada per ištisą gavėnią nieko nevalgydamas. Arba šv. Teresė (1515-1582), būdama ligonė, ėmėsi reformuoti Karmeličių Ordiną ir, pati jokių turtų neturėdama, net dažnai prieštaraujant galin-

giems, valdžioje esantiems žmonėms, įkūrė 32 vienuolynus.

Kad supratus ir atskyrus, kurios dvasios įtakoje yra daromi asmeniniai savotiškumai, ypatingumai, kurie gali atrodyti kaip netinkami klystkeliai, reikia žiūrėti, ar tai daro šventume išbandytas asmuo, taurus ir kilnus, ar ne; kuriuo dievišku pamokymu paveiktas tai daro, su kokia jėga siekia užsibrėžto tikslo, ar tais veiksmais įgyjama gausesnių dorybių vaisių, ar jis klauso vyresniųjų įsakymų? Jeigu taip — bus įrodymas, jog jame veikia Dievo dvasia. Bet jei įsakymų neklauso — tada darytinos yra priešingos išvados, nebent Dievas stebuklais parodytų savo valią.

94. Didvyriški veiksmai

Ypatingumams ir savotiškumams yra labai panašus elgesys tų, kurie svajoja apie didingus veiksmus, apie tokius uolumo darbus, kurie neatitinka nei jų amžių, nei jų jėgas. Pavyzdžiui, užsigeidžia pastatyti bažnyčią neturėdamas tam lėšų ar įkurti naują vienuoliją, padaryti Dievui labai sunkiai įvykdomus įžadus, imtis skaudaus plakimosi pratybų ir pan.

Vien tik dėlto, kad šie darbai viršija paprastų mirtingųjų jėgas, tenka prisibijoti, kad prie tų tariamai gerų sumanymų nebūtų prisišlijusi piktoji dvasia, kuri skatina žmogų prie sunkiai įgalimų darbų. Bet šio reikalo aiškumui nusikalstų tas, kuris teigtų, jog šios rūšies pata-

rimai niekad nekyla iš Dievo, nes vargu surasime šventąjį, kuris kai kuriais atžvilgiais, o kai kurie ir daugelyje dalykų, nebūtų pralenkę kitus, atsižymėdami sunkiai įvykdomais darbais. Norint patirti, ar geros dvasios įkvėpimu imamasi didingų darbų, visų pirmiausia reikia patikrinti, ar būsimo didvyrio pajėgos ir priemonės yra pakankamos numatytiems darbams padaryti. Jeigu jos nėra pakankamos, verta persvarstyti, ar nėra aiškių antprigimtinių priemonių ir jėgų pagelbos. Jeigu ir to nėra, bus aišku, kad turime reikalą su lakia vaizduote ir velnio sudaroma iliuzija, prigavimu. Šv. Teresė rašo: "Velnias dažnai pripildo mūsų mintis dideliais sumanymais, kad vietoj imtis darbo, kuriuo galima patarnauti Viešpačiui, kad ilsėtumės, pasitenkinant tuo, jog norime padaryti negalimus" (The Interior Castle VII, c. 4, n. 21, p. 261). Ir ten pat kitoj vietoje rašo: "Nestatykite bokštų be pamatų, nes mūsų Viešpats žiūri netiek mūsų darbų, kiek meilės, su kuria juos darome. Kai visa padarome, ką galime, Jo Didenybė leis mums kasdien padaryti jų daugiau" (p. 262).

95. Poaugščių ieškojimas

Visiems yra gerai žinomas V. Jėzaus žodis: "Kurs tarp jūsų yra didžiausias, tepasidaro kaip mažiausias, ir kas yra viršininkas, tebūna kaip tarnas" (Luko 22, 26). V. Jėzus pataria: "Eik ir sėskis paskutinėje vietoje" (Luko 14, 10), nes "Kurs save augština, bus pažemintas, ir kas save žemina, bus paaugštintas" (Luko 14, 11).

Todėl yra įtartinas noras apimti augštesnes vietas, eiti garbingesnes pareigas nors tai būtų pridengta Dievo garbės skraiste ar artimo išganymo šydu. Bet reikia skirti garbės ieškojimą, poaukščio troškimą nuo gero darbo, nuo pareigų troškimo. Teisingai supraskime šv. Povilo išsireiškimą: "Jei kas trokšta vyskupo pareigų, trokšta gero darbo" (I Timot. 3, 1). Todėl ne kiekvienas troškimas gali būti peiktinas, o tuo labiau, kai norima sunkių pareigų imtis.

Kad būtų geriau suprasti, ar gera, ar bloga dvasia daro įtakos tiems troškimams, kadangi tinka, kad pamaldi ir nuolanki siela prisibijotų ir įtartų velnio įsikišimą, atsiminkime kardinolo J. Bona nurodymą: "Kad išvengus pavojaus ir į poaugščius kelias būtų saugus, jis tepriimtinas nebent ypatingu Dievo apreikštu būdu ar protingo bei švento vyro patarimu, kuris gerai pažintų tos padėties skirtumus" (Opus cit. c. 7, n. 3). Šiuo atveju Dievo apreiškimą atstovauja tiesioginių vyresniųjų įsakymas.

Bet jeigu kandidatas į poaugščius viso to nepaiso, net jaudinasi betrokšdamas gauti vyresnybę, ar baiminasi, kad poaugščiui gauti nepasikeistų nutarimai, visa tai laikytina ambicija, garbės troškimo dvasia.

96. Dvasiniai suraminimai

Tobulybės kelias yra sunkenybėmis klotas ir kryžiais aptvertas. Bet juo einant pasitaiko patirti neišsakomų dvasinių suraminimų, džiaugs-

mų, anot Psalmininko: "Mano širdis įkaito manyje; man bemąstant užsidegė ugnis" (Ps. 38, 4). "Kai mano širdyje daugėja suspaudimų, tavo paguodos linksmina mano sielą" (Ps. 94, 19).

Tie suraminimai, dvasinės paguodos yra teikiami žmogui mažais lašeliais. Jie pavilioja sielą, kad įvykdytų Dievo valią. Bet kartais ir piktoji dvasia sudaro ką tai panašaus, kad pamažu patrauktų sielą į kūno pojūčių malonumus. Visi stipresnieji ir ilgesnį laiką atjaučiami malonumai yra įtartini, ypač kai siela nelauktai ir dėl menkos priežasties paplūsta saldžiose ašarose. Jos yra geros atgailos metu: "Aš pailsau bevaitodamas, kiekvieną naktį verksmu aš laistau savo patalą" (Ps. 6. 7). "Mano ašaros pasidarė man duona dieną ir naktį" (Ps. 41, 4). Netenka abejoti, kad Dievas pripildo sielą protarpiais dideliais suraminimais ir maldoje atidaro meilės ašarų versmes: "Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti" (Mato 5. 5).

Norint patirti, kurios dvasios įtakoje susidarė sieloje suraminimas, džiaugsmas, malonumas, reikia pažvelgti į artimas ir tolimesnes to įvykio priežastis.

Jeigu visa tai kilo iš mąstymo ar vidinės dieviškųjų tiesų įžvalgos, jei tai sukelia didesnį norą siekti tvirtų dorybių, kaip antai: savęs atsižadėjimo, kryžiaus meilės, kai visa tai greit sumažėja ir praeina, teisinga bus priskirti visa tai gerajai dvasiai. Bet jei visa tai kilo iš jautraus jausmingumo, priskaitytina žmogiškajai prigimčiai: "Kokia brangi tavo malonė, Dieve: žmonės bėga glaustis po tavo sparnų šešėliu; jie pasoti-

nami tavo namų riebalais, ir savo gėrių upeliu tu girdai juos, nes tavyje yra gyvenimo šaltinis ir tavo šviesoje mes matėme šviesą" (Ps. 35, 8-10); o jei dėl tų patirtų malonumų pradeda labiau save vertinti, o pagirtinų ženklų nėra, tie suraminimai sielai bus žalingi, jie priskirtini piktajai dvasiai.

97. Mistinės dovanos

Kiekviena siela, apsupta regėjimais, apreiškimais ir kitomis nepaprastomis dovanomis, yra įtartina, nebent ji būtų buvus pirmiau išbandyta, kaip kad auksas ugnyje ištiriamas ir išvalomas. V. Dievas neteikia paprastai didžiu gausumu šios rūšies dovanų, bet vien tyriausioms mintims po ilgų ir daugelio nuveiktų darbų. Tai, kas bus svarstoma paskutiniame šio veikalo skyriuje, gali patarnauti ir šias dovanas atpažinti. Apskritai, užtenka giliai peržvelgti dorybes, kuriomis papuoštas tas, kurs, kaip manoma, yra apdovanotas tokia gausybe dovanų, patyrinėti, ar jis turi nusižeminimo, kantrybės, klusnumo dvasią. Jei šio pagrindo jame nėra, visa laikytina prisigavimu — iliuzija.

Nekalbame apie malones dovanai duotas — gratis datas, — kurios kai kada praeinančiai ir net be minėto dorybių pagrindo kai kam būna suteikiamos. Apie tai buvo minima šios knygos Nr. 58 straipsnyje. Iš tikrųjų, pasitaiko visiškai priešingų šiems nuostatams įvykių, kuriais Viešpats, norėdamas sugėdinti žmogiškąjį

išdidumą, teikia pačias didžiausias dovanas jauniems, nepatyrusiems, prispaudimais neišbandytiems žmonėms, kurie visgi yra nuolankūs ir savo dvasia skaistūs. Taip, pavyzdžiui, šv. Hildegarda (1098 - 1179) ir šv. Katarina Sienietė buvo apdovanotos dvasios pagavimais, ekstazėmis kai dar buvo ketverių metų amžiaus. Sakoma, jog šv. Petras Alkantarietis (1499 - 1562), būdamas šešerių metų, patyrė mistines dovanas. Yra žinių ir apie kitus Dievo Tarnus, kuriems Viešpats teikė jauniems neįprastų dovanų ir mistinių malonių.

IV Skyrius

YPATINGI NUOSTATAI MISTINĖMS DOVANOMS ATPAŽINTI

98. Visuotinis mastas

Pereitam skyriuje svarstytos mistinės dovanos: regėjimai, kalbėjimai, apreiškimai ir su jais susiję kiti dvasinio gyvenimo reiškiniai sudaro ir šio skyriaus nagrinėjimo objektą. Tiesa, iš pateiktų nurodymų galima atpažinti tų reiškinių, kurie turi savyje dieviškumo žymes, dvasią, bet jų ypatingumas ir vertė reikalauja, atrodo, ypatingų nuostatų jiems atpažinti.

Iš žmogiškosios išminties pusės žiūrint, bendras tiems mistiniams reiškiniams įvertinti mastas bus ne kas kita, kaip reikalas nuodugniai pažinti kiekvienos apraiškos prigimtį, panaudojant pirmiau nurodytus nuostatus (žr. Nr. 60 ir tolimesnius straipsnius). Be to, reikia persvarstyti, ar pateikiamas mūsų sprendimui atsitikimas yra abejotinas, ar turi patikimumo žymes ir yra tikrai dieviškasis apreiškimas, dieviškoji kalba ir t. t.

Kadangi, anot Apaštalo: "Pats šėtonas ima

sau šviesybės angelo išvaizdą" (2 Kor. 11, 14), reikia smulkiai ir dalimis apsvarstyti visą atsitikimą, taikant jam minėtus nuostatus. Be to, reikia pasitarti su išmintingais vyrais, nemažai melstis, kad būtų galima išvengti klaidos.

Kad visa tai būtų galima lengviau išsiaiškinti, suskirstome visą medžiagą į tris straipsnius: 1. vizijų, kalbų, apreiškimų objektas, 2. Asmuo, kuris tas apraiškas patyrė ir 3. vaisiai, arba apraišką sekantieji padariniai.

99. Objektas — medžiaga

Pirmiausiai tenka ištirti, ar tikrai yra įrodytas manomos mistinės dovanos autentiškumas — patikimumas, kai ji pateikiama apspręsti, ypač kai patiriame ne iš to asmens tiesioginiai, kuris tariamai turėjęs tokią malonę. Gali būti įvykę pakeitimai dėl atpasakotojų: juk net originaliuose raštuose, kaip buvo kalbama 72 straipsnyje, surandama padarytų pakeitimų.

Dievas pats sau niekad neprieštarauja. Jis neteikia savo dovanų menkaverčiams dalykams ar žmonių žingeidumui patenkinti. Todėl, teisingai manome, kad apreiškimai ir kitos mistinės dovanos, jei jos turi būti laikomos dieviškomis, turi atitikti būtinąsias sąlygas. Tos sąlygos yra šios: 1. kad tuose apreiškimuose etc. nieko nebūtų priešinga tikėjimui, doriems papročiams, Bažnyčios mokslui ar teologų priimtai bendrai nuomonei; 2. kad pačiuose regėjimuose ir juos lydinčiuose prieduose nebūtų nieko nepadoraus,

juokingo, sulaužytos išvaizdos ar kas nepritinka šventumui. Tokie gali būti, pavyzdžiui, neįprastos, iškraipytos šventųjų ir Angelų išvaizdos, kurie, kaip teigiama, buvo apsireiškę, ar konvulsijos — traukulys — mėšlungis, ar pasibjaurėtina kūno padėtis asmens, kuris, kaip manoma, yra ekstatinis, dvasios žavėsyje paskendęs ir pan.; 3. kad visa tai, kas, kaip sakoma, buvo apreikšta, matyta, girdėta, tikrai būtų naudinga išganymui ir tobulybei siekti, tikėjimui ir dorai augti, be jokių juokingumų, menkavertystės, be nurodymo paprastų, iš kitur jau žinomų, dalykų, be mokslinio klausimo sprendimo ir pan.; 4. kad sakomame apreiškime nebūtų atidengiamos slaptos kurio nors daug nusipelniusio Dievui ir žmonėms Ordino ydos; kad jos nebūtų išpučiamos, padidinamos. Tai bus, pavyzdžiui, pavedimas tam tikrų misijų, darbų kuriam nors vyresniajam ar vyskupui, kad tas išnaikintų savo ganomųjų ar dvasininkų ydas. Tokia misija visada pasiliks įtartina; 5. jei yra kalbama apie naujus pamaldumo būdus ar fundacijas, kad jie būtų patogūs — tenesikėsina išnaikinti užlaikytas senovės pamaldumo formas; naujos formos neturi prieštarauti nei dvasiai, nei mūsų dienų Bažnyčios drausmei.

Jeigu tiriamos mistinės dovanos neatitinka šioms sąlygoms, arba jei padarius kryžiaus ženklą ar pašlaksčius švęstu vandeniu jos pranyktų, teisingai sprendžiama, kad visi tie regėjimai etc. buvo sukurti piktosios dvasios.

Visgi iš pirmosios sąlygos išskirtini tie atsitikimai, kuriuose iš dieviškojo maloningumo

nepaprasti priedai pašalina objekto blogybę. Tai yra ženklas ir užtikrinimas, kad žmogus, gerai doroje išbandytas, buvo nenugalimai skatinamas šventosios Dvasios į veiksmą. Taip yra teisingai aiškinama, pavyzdžiui, šv. Teklės (I šimt.), šv. Apolonijos (249 m.) kankinystė, patriarcho Abraomo auka, Samsono žuvimas sugriaunamajame name.

100. Asmuo — subjektas

Yra žinoma, kad asmens sveikata ar liga, protinės ir dorinės sąlygos daro stambios įtakos mistinėms apraiškoms, ar ką nors klaidingo pridedant, ar net sudarant iliuziją — apsigavimą. Tąja įtaka galima išaiškinti kai kada tariamąsias mistines apraiškas kaip prigimtines, kurios, turėdamos antprigimtinę išvaizdą, pasirodo esančios abejotinos.

Kad dėl šių prigimtinių priežasčių mistinės dovanos nebūtų laikomos iliuzijomis — apsigavimais ar įtartinomis apraiškomis, reikia: 1. kad tai pasireikštų asmeniui, kuris yra nuoširdus, pilnas išminties, turįs ramią vaizduotę, nesąs nerviško ar į nuliūdimą palinkusio būdo, nenuvargintas didelėmis atgailomis, pasninkais bei budėjimais; 2. kad jo pirmesnis gyvenimas būtų doras, kad būtų sustiprėjęs dorybėse tiek, kad teikiamos jam mistinės dovanos atitiktų jo maldos bandymo bei dvasios apsivalymo laipsnį. Apie tai buvo pirmiau kalbėta; 3. kad asmuo, gaunąs mistines dovanas, nebūtų lengvabūdis,

norįs ar trokštąs šios rūšies Dievo dovanų patirti; arba jas gavęs, kad nebūtų skubus jas skelbti, be noro jas išvystyti, praplėsti, pagražinti ar jomis pasigirti, išskaičiuojant nepaprastas, tariamai gautas, mistines Dievo malones. Savo dvasios vadovui jis privalo būti atviras, nuoširdus, permatomas, o jei kitaip elgsis, greitai gali suklysti.

101. Vaisiai

Viešpats Dievas teikia savo malones ir dovanas vien tuo tikslu, kad patarnautų sielų gerovei, kad jos tikrai tobulėtų. Jeigu šių vaisių nėra, teisingai manome, kad ir tų tariamų dovanų nebuvo, nors siela ir nebūtų sudariusi kliūčių jas gauti.

Kad būtų galima teigti, jog tas ar kitas apreiškimas, įkvėpimas tikrai iš Dievo, reikia: 1. kad siela, gavusi tas malones, tobulėtų, ypač pasižymėdama nusižeminimu, nuostabia taika, nenugalima kantrybe ir kad diena iš dienos vis labiau įsitikintų, jog visa tai ji turi ne iš savęs, bet Dievo galybe; 2. kad tariamai gautoji dovana neišsigimtų tuč tuojau į ydą, kad dorybė nepavirstų savimeilės dūmais, kuriais aptemdė ją velnias, norėdamas prigauti; 3. didesniam tikrumui įgyti, tegul pirmiau gerai pavyksta apreiškime pasiūlytų darbų pastangos ar paskelbtos pranašystės bet kuri viena dalis; 4. reikia, kad tos mistinės dovanos ir jų palaimingi vaisiai nebūtų galima išaiškinti prigimtiniu būdu, bet

kaip kilusias iš visai svetimų ir priešingų prigimčiai priežasčių; 5. kad darbai ir pasiimtieji įgyvendinti patarimai pirmiau būtų išbandyti pasipriešinimo ugnies, pavojų; ir kad apie tai būtų pranešama be triukšmo, be triumfuojančios pergalės šauksmų.

PADĖKA

Labai esu dėkingas visiems šios mano knygos MEILĖS UGNIS leidėjams, kurie savo parama įgalino mane išleisti šią knygą.

Pradžioje (1956 m.) buvo manoma leisti dvi atskiras knygas, bet kitaip sąlygoms susiklosčius ir gerbiamiems leidėjams stambiai šias pastangas parėmus, sujungiau abi knygas į vieną ir daviau joms bendrą vardą: MEILĖS UGNIS.

Brangieji Leidėjai, tegul dieviškoji meilės ugnis savo palaima atlygina Jums šimteriopai.

Kun. K. A. Matulaitis, MIC

Knygos Leidėjai

Kun. Prel. Ig. Albavičius, Cicero, Ill.
Teofilė Alekna, Racine, Wis.
Kun. St. Aleksiejus, Deming, N. Mex.
D. Ališauskas, Kenosha, Wis.
Ag. Anoris, Athol, Mass.
J. Astas, Hamilton, Ont.
Ant. Augaitienė, Chicago, Ill.
Step. Aukštikalnis, W. Detroit, Mich.
A. Bacevičius, Chicago, Ill.
L. Balaisis, Verdun, P. Q.
Magd. Bansavich, Hartford, Conn.
K. Barzdukas, Kearny, N. J.
J. Birgiolas, Toronto, Ont.
J. J. Budelis, Baltimore, Md.
V. & O. Bukauskas, Cicero, Ill.
Marija Buzunas, Linden, N. J.
Šv. Kazimiero Seserys, Newtown, Pa.
S. M. Kazimiera, Londonville, N. Y.
S. M. Ceslau, Union City, N. J.
Jėzaus Prikryžiuoto Seserys, Elmhurst, Pa.
Nekalto Pras. Seserys, Putnam, Conn.
Sesuo Martha, Amsterdam, N. Y.
Petras Dailydė, Brockton, Mass.
A. Daniels, Phila, Pa.
Kun. A. Deksnys, E. St. Louis, Ill.
Marijona Dergelienė, Los Angeles, Cal.
Dom. Domkienė, Los Angeles, Cal.
A. Daugirdas, Chicago, Ill.
Draugystė DLK. Vytauto, Manchester, N.H.
P. Dundzilienė, Chicago, Ill.

Antanina Encheris, Chicago, Ill.
Petronė Gaidimauskas, Berlin, Conn.
Adelė Gailiunas, W. Hartford, Conn.
Marija Gasiūnienė, Athol, Mass.
Katrina Galvinauskis, N. Buffalo, Mich.
Aleksandra Gylys, Sr. Seattle, Wash.
Ona Grigas, Lowell, Mass.
Monika Grish, Santa Rosa, Calif.
Paulina Gudziunas, Chicago, Ill.
Gudžiai, Melrose Park, Ill.
Ona Jankauskienė, Hebron, Ind.
M. Jankevičiūtė, New York, N.Y.
Elz. Januškienė, Waterbury, Conn.
N. Jodka, Lawrence, Mass.
Fr. Juknavich, Wilkes-Barre, Pa.
J. Juodis, Brooklyn, N. Y.
Kun. Prel. F. M. Juras, Lawrence, Mass.
Jonas Kačkelis, Northampton, Mass.
Ag. Kalinauskienė, Kingston, Pa.
J. Kazakevičius, Muskegon, Mich.
Kun. M. J. Kazėnas, Pittsburgh, Pa.
Ona Kazwell, So. Bend, Ind.
M. Kerpienė, Chicago, Ill.
Marija Kimbirauskas, Jackson, Mich.
Wm. Klovas, Eau Claire, Wis.
A. Kraujelis, Oak Park, Ill.
Kun. V. Kriščiunevičius, Detroit, Mich.
V. Križanauskienė, Downers Grove, Ill.
K. Kučinskas, Kingston, Pa.
M. Kvietkauskienė, Hammond, Ind.
F. Lapinskis, Elizabeth, N. J.
V. Laurušonis, Cicero, Ill.
Ona Lazaunikienė, Great Neck, N. Y.

Chas. Lazda, Fountain, Mich.
Pranas Lingis, S. Boston, Mass.
St. Malinauskas, Hamtramck, Mich.
S. R. Markevičius, Elizabeth, N. J.
J. Meškelevičius, Chicago, Ill.
Ant. Mickus, Australija
Ona Mikalausky, New Britain, Conn.
Morta Milasius, Millbrae, Calif.
Jonas Misevičius, Regan, Ont.
Kun. T. Narbutas, Dayton, Ohio
Juozapa Nasvytis, Cleveland, O.
P. Nekrošius, Chicago, Ill.
P. & O. Norvilai, Chicago, Ill.
Zig. Orvidas, Hamilton, Ont.
Kun. J. Pakalniškis, Brooklyn, N. Y.
Ant. Pakeltis, Chicago, Ill.
Ben. Paplauskas, Methuen, Mass.
M. Parakininkas, Chicago, Ill.
V. Petrauskas, No. Chicago, Ill.
M. Petrauskas, Bristol, Conn.
Pr. Petruska, Waterbury, Conn.
P. Pleinis, Phila., Pa.
Pr. Povilaitienė, Waterbury, Conn.
Ant. Pranevich, Braddock, Pa.
P. Preitikaitė, Chicago, Ill.
M. Puišienė, Chicago, Ill.
A. Puzinauskas, Melrose, Mass.
Kun. J. Raštutis, Amsterdam, N. Y.
S. M. Redempta, Roswell, N. Mex.
Ona Rimkus, Cicero, Ill.
M. Rudaitis, Chicago, Ill.
L. Rumsas, E. Chicago, Ind.
J. Sabaliauskas, Brooklyn, N. Y.

Elz. Samienė, Chicago, Ill.
A. Sandargienė, Chicago, Ill.
Ona Shark, Malverne, N. Y.
Ona Saukaitis, Bristol, Conn.
Teklė Sereika, Hartford, Conn.
M. Shimanskis, Melrose Park, Ill.
A. Škudzinskas, Dorchester, Mass.
Dom. Sleževičienė, Chicago, Ill.
Ag. Stagniūnienė, Elizabeth, N. J.
Teof. Staugaitis, Newark, N. J.
A. & K. Steponaičiai, New Britain, Conn.
Ad. Stulginskas, Cicero, Ill.
Ag. Stumbraitė, Chicago. Ill.
Ant. Subach, Hartford, Conn.
U. Shukis, Cleveland, Ohio
Meč. Šumanskis, Melrose Park, Ill.
Ona Šumskienė, Detroit, Mich.
T. Survila, Otsego, Mich.
J. Vaičiulis, Saginaw, Mich.
T. Vaitkūnas, Canton, Mass.
M. Valiulis, Toronto, Ont.
M. Vaškevičius, Toronto, Ont.
E. Wilutis, Centereach, N. Y.
Kun. Prel. P. A. Virmauskis, S. Boston, Mass.
K. Vosylienė, Los Angeles, Calif.
Con. Umbras, Maywood, Ill.
P. Urban, Pittsfield, Mass.
Jonas Zauka, E. Chicago, Ind.
Anelė Zabiela, L. I. City, N. Y.
P. Zamulevic, Chicago, Ill.
M. Zaremba, Manchester, N. H.
E. Zateplinski, Pacific Palisades, Cal.
A. Žukauskas, Pittsburgh, Pa.